

Lik boginje
pravde

B i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1-2

**Sarajevo,
januar - decembar
siječanj - prosinac 2022. godine**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine Sarajevo,
Valtera Perića 15

ZA IZDAVAČA:

Predsjednica suda VESNA STANKOVIĆ ČOSOVIĆ

UREĐIVAČKI ODBOR:

dr. Ljiljana FILIPOVIĆ
Radenko BLAGOJEVIĆ
Goran Nezirović
Fatima IMAMOVIĆ
Mevsuda PLOSKIĆ

PRIPREMA/ŠTAMPA:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III

Dragan PRUSINA, direktor

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

1.

Zastarjelost – početak toka zastarjelosti – član 16. stav 1. KZ FBiH

UKOLIKO U OPTUŽNICI KAO VRIJEME UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA NIJE NAVEDEN ODREĐENI DATUM NEGO JE KAO VRIJEME UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA ODREĐEN VREMENSKI PERIOD, PRIMJENOM PRINCIPA *IN DUBIO PRO REO* KAO POČETAK ROKA ZASTARJELOSTI UZEĆE SE POČETAK PERIODA NAZNAČENOG U OPTUŽNICI.

Iz obrazloženja:

„Imajući u vidu činjenični opis krivičnog djela iz ranije navedene optužnice, kao i iz tačke II izreke pobijane presude slijedi da je krivično djelo Oštećenje tuđe stvari iz člana 293. stav 1. KZ FBiH, za koje je optuženi M.K. oglašen krivim, učinjeno u periodu od 30.12.2014. godine do 02.01.2015. godine. Kako vrijeme učinjenja predmetnog krivičnog djela nije tačno određeno, nego je navedeno da je djelo učinjeno u periodu od 30.12.2014. godine do 02.01.2015. godine, ima se uzeti da je krivično djelo učinjeno dana 30.12.2014. godine. Obzirom na zakonom propisanu krivičnopravnu sankciju za navedeno krivično djelo i zakonom određen rok zastarjelosti slijedi da je istekom 30.12.2020. godine nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja za to krivično djelo, jer je sa danom 30.12.2020. godine proteklo vrijeme od šest godina od dana izvršenja krivičnog djela.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 K 096022 19 Kžž 2 od 04.03.2021. godine)

2.

Odmjeravanje kazne – stepen krivnje optuženog kao olakšavajuća okolnost – član 49. stav 1. KZ FBiH

OKOLNOST DA SU SE PJEŠACI KRETALI PO KOLOVOZU NA NAČIN KOJI NIJE U SAGLASNOSTI SA PROMETNIM PROPISIMA MOŽE SE CIJENITI KAO OLAKŠAVAJUĆA OKOLNOST OPTUŽENOM PRI ODMJERAVANJU KAZNE SAMO AKO JE TAKVO POSTUPANJE PJEŠAKA ZAISTA DOPRINIJELO KONKRETNOJ PROMETNOJ NEZGODI.

Iz obrazloženja:

„Žalbom kantonalnog tužitelja se osnovano prigovara i da se, od strane prvostepenog suda, nije mogla cijeliti kao olakšavajuća okolnost na strani optuženog, da su oštećeni doprinijeli predmetnoj saobraćajnoj nesreći jer su se kretali uz rub kolnika jedno uz drugo a ne jedno iza drugog, budući da se odlučno utvrđenje u izreci pobijane presude odnosi na to da je optuženi

kritične prilike, pod dejstvom alkohola, u stanju teške opitosti od 4,74 promila alkohola u krvi, sišao desnim točkovima sa kolnika na zemljanu površinu i tokom povratka (sa zemljane površine) na kolnik ostvario kontakt prednjim desnim dijelovom vozila sa pješacima, tako da i po ocjeni ovog suda „kretanje pješaka jedno pored drugog a ne jedno uz drugo“ ne može predstavljati olakšavajuću okolnost na strani optuženog, kako se to pravilno ukazuje žalbom kantonalnog tužitelja.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 10 0 K 005039 20 Kž od 11.03.2021. godine)

3.

Odmjeravanje kazne osuđenoj osobi - uvjeti za primjenu odredaba o odmjeravanju kazne za krivična djela učinjena u sticaju – član 56. stav 1. KZ FBiH

PRI ODMJERAVANJU KAZNE OSUĐENOJ OSOBI NEMA MJESTA PRIMJENI ODREDABA O ODMJERAVANJU KAZNE ZA DJELA UČINJENA U STICAJU AKO JE NOVO KRIVIČNO DJELO UČINJENO NAKON ŠTO JE OPTUŽENI IZDRŽAO KAZNU IZ RANIJE OSUDE.

Iz obrazloženja:

„Prema razlozima datim u obrazloženju pobijanog rješenja prvostupanjski sud je odbio kao neosnovan zahtjev osuđenog za nepravo ponavljanje postupka iz razloga što je utvrdio da je osuđeni već dana 12.12.2018. godine izdržao kaznu zatvora po presudi Kantonalnog suda u Z. broj 04 0 K 005603 13 K od 13.02.2014. godine koja je preinačena presudom Vrhovnog suda FBiH broj 04 0 K 005603 14 Kž 3 od 25.09.2014. godine, a to se utvrđenje prvostupanjskog suda ne osporava ni žalbom osuđenog, dakle prije nego što je dana 23/24.02. 2019. godine učinio kazneno djelo krađe iz članka 286. stavak 1. KZ FBiH za koje je osuđen presudom Općinskog suda u Z. broj 43 0 K 173800 19 K od 11.03.2020. godine na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci.

S obzirom na navedeno, prvostupanjski sud je zaključio da nisu ispunjeni zakonski uvjeti za izricanje jedinstvene kazne zatvora po navednim presudama, iz razloga što kazneno djelo iz posljednje osude Općinskog suda u Z. broj 43 0 K 173800 19 K od 11.03.2020. godine nije učinjeno prije ili u vrijeme izdržavanja kazne po presudi Kantonalnog suda u Z. broj 04 0 K 005603 13 K od 13.02.2014. godine koja je preinačena presudom Vrhovnog suda FBiH broj 04 0 K 005603 14 Kž 3 od 25.09.2014. godine, kako to zahtijeva odredba članka 56. KZ FBiH. Iz navedenog proizlazi da je prvostupanjski sud u konkretnom slučaju ocijenio da nema uvjeta za nepravo ponavljanje kaznenog postupka ne zato što je osuđeni izdržao kaznu zatvora po ranijoj osudi, nego iz razloga što u presudama povodom kojih osuđenik traži nepravo ponavljanje postupka nisu mogle biti primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u stjecaju, odnosno nije se radilo o situaciji koju ima u vidu članak 56. stavak 1. KZ FBiH, a očito je da se nije radilo ni o istovremenom suđenju koje ima u vidu odredba iz članka 54. KZ FBiH, koje u smislu članka 340a. stavak 1. ZKP FBiH predstavljaju uvjet za nepravo ponavljanje kaznenog postupka. Takve razloge i ovaj sud u cijelosti prihvata kao ispravne, zbog čega su žalbeni prigovori osuđenog ocijenjeni neosnovanim.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 K 005603 21 Kž 5 od 24.05.2021. godine)

4.

Umišljaj – okolnosti od značaja za ocjenu psihičkog odnosa učinitelja prema posljedici – član 37 KZ FBiH

SAMA TEŽINA POSLJEDICE (LAKA TJELESNA POVREDA) NIJE OD PRETEŽNOG ZNAČAJA ZA UTVRĐENJE DA LI JE U PITANJU POKUŠAJ KRIVIČNOG DJELA UBISTVA IZ ČLANA 166. STAV 1. U VEZI SA ČLANOM 28. KZ FBiH, VEĆ JE POTREBNO CIJENITI SVE OKOLNOSTI UČINJENJA PREDMETNOG KRIVIČNOG DJELA, A NAROČITO OKOLNOST DA JE OPTUŽENI POVREDE NOŽEM OŠTEĆENOM ZADAU U VITALNE DIJELOVE TIJELA (Glava I Grudni Koš).

Iz obrazloženja:

„Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je prvostepeni sud svoj zaključak o postojanju osnovane sumnje da je optuženi učinio krivično djelo Ubistvo iz člana 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH za koje se tereti, zasnovao na mnogobrojnim konkretnim dokazima objektivne i subjektivne prirode, a ne samo na iskazima svjedoka na koje branitelj u žalbi ukazuje. Osim toga, nije tačno da se iz iskaza svjedoka M.B. ne može zaključiti da je optuženi, kako se to osnovano sumnja, nanio povrede oštećenom, jer iz iskaza ovog svjedoka slijedi da je on čuo svađu između optuženog i oštećenog, ali da nije vidio šta se između njih događalo i da je u jednom momentu čuo oštećenog kako jauče, pa se vratio do njega i misli da je optuženi (kojeg kao i drugi svjedoci oslovljava sa S.), iznenada napao oštećenog. Okolnost da svjedok A.S. nije vidio kako se odvijao inkriminirani događaj, jer je zaspao, ne dovodi u pitanje postojanje osnovane sumnje, budući da se ovaj svjedok samo izjašnjavao o okolnostima koje su prethodile događaju (nalazio se u istom objektu sa optuženim, dok je optuženi pio alkohol). I na kraju, iako iz iskaza svjedoka S.A. proizilazi da je oštećeni prijetio skalpelom optuženom, iz njegovog iskaza ne proizilazi da je on tim skalpelom pokušao da napadne optuženog, već da je svjedok vidio kada je optuženi uzeo nož, prišao oštećenom i nanio mu povrede. Stoga, pomenuti žalbeni navodi branitelja optuženog ne dovode u pitanje pravilnost zaključka prvostepenog suda o osnovanoj sumnji, naročito što svjedoci A.K. i H.S. u svojim iskazima potvrđuju da su vidjeli kada je optuženi iznenada, kada su napuštajući objekat krenuli u koloni jedan iza drugog, napao oštećenog nožem i nanio mu opisane povrede, dok svjedok A.K. ističe da je vidio kada je optuženi prethodno izvukao nož iz rukava. Nadalje, ni okolnost da je oštećeni kritične prilike zadobio lake tjelesne ozljede ne dovodi u pitanje zaključak prvostepenog suda o postojanju osnovane sumnje da je optuženi učinio krivično djelo Ubistvo iz člana 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH. Najprije valja istaći da je u pitanju pokušaj izvršenja predmetnog krivičnog djela, te da sama težina posljedice nije relevantna za utvrđenje da li je u pitanju pokušaj krivičnog djela ubistva, već sve okolnosti učinjenja predmetnog krivičnog djela, koje je prvostepeni sud imao u vidu. U konkretnom slučaju, iz pobijanog rješenja proizilazi da je sud imao u vidu i to, da su povrede, kako se to osnovano sumnja, nanosene oštećenom u vitalne dijelove tijela i to predjelu ličnog i lobanjskog dijela glave, lijevog ramenog pojasa (grudnog koša) u kojem se nalaze veliki krvni sudovi, pazušna arterija koja predstavlja nastavak velike/potključne arterije kao i njeni ogranci – bočne grane, kako to slijedi iz nalaza i mišljenja vještaka C. dr. Z., pa i ovaj sud nalazi pravilnim zaključak prvostepenog suda o postojanju osnovane sumnje da je optuženi učinio predmetno krivično djelo za koje se optužnicom tereti. Stoga se suprotni žalbeni navodi branitelja, kao neosnovani, nisu mogli uvažiti.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 020780 21 Kž 2 od 09.02.2021. godine)

5.

Krivično djelo Nedoovoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija – neovlašćeno držanje vatrenog oružja, municije ili eksplozivne materije kao radnja učinjenja krivičnog djela – član 371. stav 1. KZ FBiH

NEOVLAŠĆENO DRŽANJE VATRENOG ORUŽJA, MUNICIJE ILI EKSPLOZIVNE MATERIJE PREDSTAVLJAĆE RADNJU UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA NEDOOVOLJENO DRŽANJE ORUŽJA ILI EKSPLOZIVNIH MATERIJIA IZ ČLANA 371. STAV 1. KZ FBiH SAMO AKO SE RADI O NEOVLAŠĆENOM DRŽANJU VATRENOG ORUŽJA, MUNICIJE ILI EKSPLOZIVNE MATERIJIE ČIJA NABAVKA GRAĐANIMA UOPĆE NIJE DOZVOLJENA.

Iz obrazloženja:

Osim toga, kada je riječ o držanju oružja bez odobrenja nadležnog organa, u konkretnom slučaju pištolja marke „CZ M 57“ sa okvirom i mecima, treba naglasiti da se ne radi o oružju čija nabavka građanima je zabranjena a držanje tog oružja bez odobrenja nadležnog organa, samo po sebi, ne predstavlja obilježje krivičnog djela iz člana 371. stav 1. KZ FBiH, za koje djelo je prvostepenom presudom oglašen krivim optuženi M.S.. Stoga je ovaj sud, u tom dijelu i shodno odredbi člana 329. stav 1. ZKP FBiH preinačio prvostepenu presudu tako što je, na osnovu člana 299. tačka a) ZKP FBiH, optuženog M.S. oslobodio od optužbe za krivično djelo Nedoovoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija iz člana 371. stav 1. KZ FBiH, jer djelo za koje se optužuje (onako kako je opisano u optužnici) zakonom nije propisano kao krivično djelo.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 012064 21 Kž 3 od 15.04.2021. godine)

Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

6.

Zakonitost dokaza – uzimanje sa ruku osumnjičenog mikrotragovala barutnih čestica – član 11. stav 2. u vezi sa članom 92. stav 2. tačka a) ZKP FBiH

NEUPOZNAVANJE OSUMNJIČENOG O NJEGOVOM PRAVU IZ ČLANA 92. STAV 2. TAČKA A) ZKP FBiH DA NIJE DUŽAN IZNIJETI SVOJU ODBRANU NITI ODGOVARATI NA POSTAVLJENA PITANJA PRIJE UZIMANJA MIKROTRAGOVA BARUTNIH ČESTICA SA RUKU OSUMNJIČENOG (PARAFINSKA RUKAVICA) NIJE OD UTJECAJA NA ZAKONITOST TAKO PRIBAVLJENOG DOKAZA JER PRIVILEGIJ PROTIV SAMOOPTUŽIVANJA OSUMNJIČENOG NIJE PRIMJENJIV U KONKRETNOJ SITUACIJI POŠTO SE RADI O PRIBAVLJANJU TRAGOVA KRIVIČNOG DJELA NEOVISNO OD VOLJE OSUMNJIČENOG.

Iz obrazloženja:

„Branitelj u žalbi dalje navodi da je prvostepeni sud propustio cijeniti okolnost da su parafinske rukavice od A.H., D.M. i optuženog K.T. izuzete bez naredbe i pouke o pravima navedenim osobama u smislu člana 92. ZKP FBiH (pri tome se poziva na odluku Vrhovnog suda Federacije

Bosne i Hercegovine broj 08 0 K 002894 17 Kž od 18.04.2019. godine), zbog čega smatra da ne mogu predstavljati temelj osnovane sumnje da je njegov branjenik učinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

Ovaj žalbeni prigovor nije osnovan.

Odredba člana 92. ZKP FBiH propisuje pouke osumnjičenom o njegovim pravima o kojima se prilikom ispitivanja mora poučiti. U tom smislu je u odluci ovog suda broj 08 0 K 002894 17 Kž od 18.04.2019. godine (na koju se branitelj u žalbi poziva) zauzet stav da je nezakonito grafološko vještačenje koje se zasniva na nespornim potpisima osumnjičenog koji su uzeti bez pouke osumnjičenom o njegovim pravima u smislu člana 92. ZKP FBiH. Radi se o pravu osumnjičenog da sam sebe ne inkriminira, koje je i sastavni dio prava na pravičnog suđenje u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP). Međutim, to pravo se primjenjuje prilikom ispitivanja osumnjičenog ili kada se od njega traži neka druga aktivna radnja (kao što je u pomenutom predmetu ovog suda bilo davanje nespornih potpisa radi vještačenja) koja ovisi od volje osumnjičene osobe. U tom smislu je u presudi *Saunders protiv Velike Britanije* (presuda od 17.12.1996. godine) Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) naveo da „privilegij protiv samooptuživanja ima za cilj zajamčiti poštivanje okrivljenikove volje da ne daje iskaz pred organima krivičnog postupka, on se odnosi samo na verbalne izjave okrivljenika, a ne na materijal koji se može dobiti neovisno o okrivljenikovo volji (npr. pretragom osobe ili njezinih prostorija, uzimanjem organskih uzoraka tkiva, krvi i sl.).“ Iz navedenog slijedi da privilegij protiv samooptuživanja na koji se poziva branitelj optuženog nije primjenjiv u konkretnoj situaciji, tj. na radnju uzimanja mikrotragova barutnih čestica sa ruku optuženog (parafinska rukavica) jer se tu radi o pribavljanju tragova krivičnog djela neovisno od volje tada osumnjičenog K.T.. S obzirom na navedeno, žalbeni prigovor izjavljen u navedenom pravcu je ocijenjen neosnovanim.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 020801 21 Kž 5 od 07.04.2021. godine)

7.

Zakonitost dokaza – oduzimanje dokumentacije na osnovu naredbe za privremeno oduzimanje predmeta u kojoj nije naveden pravni osnov za privremeno oduzimanje predmeta – član 11. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 79. stav 3. ZKP FBiH

DOKUMENTACIJA KOJA JE PRIVREMENO ODUZETA NA OSNOVU NAREDBE ZA PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA U KOJOJ NIJE BIO NAVEDEN PRAVNI OSNOV ZA PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA IAKO JE TO, U SKLADU SA ČLANOM 79. STAV 3. ZKP FBiH, OBAVEZAN SADRŽAJ TAKVE NAREDBE, NEZAKONITI JE DOKAZ JER JE PRIBAVLJENA SUŠTINSKIM KRŠENJEM ODREDBA ZKP FBiH KOJIMA JE REGULIRANA RADNJA DOKAZIVANJA PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 79. stav 3. ZKP FBiH je propisano da naredba za privremeno oduzimanje predmeta sadrži naziv suda, pravni osnov za privremeno oduzimanje predmeta, naznaku predmeta koji podliježu oduzimanju, ime osobe od koje se oduzimaju predmeti i mjesto oduzimanja predmeta, rok u kojem se predmeti trebaju oduzeti. Navedena naredba, osim što se u uvodnom dijelu sud pozvao na odredbe ZKP koje se odnose na izdavanje naredbi za

pretresanje i privremeno oduzimanje predmeta (član 65. stav 1., član 71. i član 69. ZKP FBiH), ni u uvodnom a ni u ostalom obrazloženom dijelu ne sadrži pravni osnov za oduzimanje predmeta, odnosno u naredbi se ne navode ni osumnjičene osobe ni koja krivična djela su učinjena. Kako slijedi iz njene sadržine, tom naredbom se naređuje izuzimanje izvornika dokumentacije od Ministarstva finansija ... i to nalozi o isplati finansijskih sredstava dr. medicine S.R. a nakon zaključenih Ugovora o djelu (broj i datumi ugovora tačno navedeni) između Ministarstva rada zdravstva i socijalne skrbi i poginulih ..., kao naručitenja i dr. medicine S.R., kao izvršitelja kao i naloge o isplati novčanih sredstava po osnovu sudjelovanja u radu Komisija, potpisane i ovjerene obrasce za isplatu, dokumente koji se odnose na internu kontrolu o ispravnosti transakcija za plaćanje kao i podatke o vršenju potpisivanja svih transakcijskih naloga prema banci u vezi isplate. Također se naređuje da se izuzimu od navedenog Ministarstva platne liste za vozače M.D. i A.Đ., koji su u 2014. i 2015. godini u Ministarstvu rada zdravstva i socijalne skrbi i poginulih ..., bili uposleni po Ugovoru o radu na određeno vrijeme kao i izuzimanje dokumentacije koja se u smislu člana 78. KZ FBiH ima oduzeti i koja može poslužiti kao dokaz u kaznenom predmetu, kako je navedeno u obrazloženju pomenute naredbe. Dakle, u naredbi se uopće ne navodi pravni osnov za izuzimanje navedene dokumentacije što znači da pomenuta naredba ne sadrži sve elemente kako to izričito propisuje odredba člana 79. stav 3. ZKP FBiH, pa ni dokumentacija privremeno izuzeta na osnovu takve naredbe nije izuzeta na zakonit način, odnosno dokumentacija izuzeta po navedenoj naredbi pribavljena je bitnim povredama ZKP, na što se osnovano ukazuje u žalbi branitelja optuženog. Na tako pribavljenim dokazima sud ne može zasnivati svoju odluku shodno članu 11. stav 2. ZKP FBiH, a kako iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da se ista temelji na pomenutoj Naredbi Općinskog suda u L. osnovanim se ukazuje žalbena tvrdnja branitelja optuženog da je pri donošenju pobijane presude učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 68 0 K 037329 20 Kžž od 25.02.2021. godine)

8.

Zakonitost dokaza – bitna povreda odredaba o postupku vještačenja – član 11. stav 2. ZKP FBiH u vezi sa članom 113. stav 1. i 2. ZKP FBiH

NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA KOJI SE ZASNIVAJU NA DOKAZIMA KOJE JE VJEŠTAK SAM PRIBAVIO PROTIVNO ODREDBAMA ČLANA 113. STAV 1. I 2. ZKP FBIH KOJIMA JE PROPISANO DA VJEŠTAČENJEM RUKOVODI ORGAN KOJI JE NAREDIO VJEŠTAČENJE I DA ĆE SE PRILIKOM DAVANJA NALAZA I MIŠLJENJA O PREDMETU KOJI SE PREGLEDA VJEŠTAK OSLANJATI NA DOKAZE NA KOJE SU MU UKAZALE OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE, TUŽITELJ ILI SUD SU NEZAKONIT DOKAZ JER JE, U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBIH, PRIBAVLJEN BITNIM POVREDAMA ODREDBA ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja spisa predmeta proizilazi da je vještak finansijske struke Č.M. na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom prilikom ispitivanja potvrdila da joj je bila važna određena dokumentacija za sačinjavanje nalaza i mišljenja (radi se o ugovoru o zasnivanju radnog odnosa V.A. i Š.S. u firmi „XY“ d.o.o. Sarajevo, odluke o razriješenju dužnosti V.A. i Š.S., te registracije društva „XY...“ zbog čega se pismeno obratila firmi „XY“ d.o.o. Sarajevo, a potom otišla i od njih dobila traženu dokumentaciju. Pri tome je iskazala da je kod ugovora o

zasnivanju radnog odnosa V.A.- olovkom napisano prokurist, te da je dobila za optuženog „opis radnog mjesta prokuriste, iz kojeg je crpila podatke prilikom specificiranja prava i obaveza radnog mjesta prokuriste“, za koje se izjasnila da se radilo o nekom nepotpisanom dokumentu, za koji ne zna odakle potiče i navodilo se adresa ..., koja je bila ranija adresa firme „XY...“.

Odredbom člana 113. stav 1. ZKP FBiH je propisano da „Vještačenjem rukovodi organ koji je naredio vještačenje. Prije početka vještačenja pozvat će se vještak da predmet vještačenja pažljivo razmotri, da tačno navede sve što zapazi i utvrdi i da svoje mišljenje iznese nepristrasno i u skladu s pravilima nauke i vještine“. Stavom 2. pomenutog člana je propisano, da „Prilikom davanja nalaza i mišljenja o predmetu koji se pregleda, vještak će se oslanjati na dokaze na koje su mu ukazale ovlaštene službene osobe, tužitelj ili sud,“ a stavom 3. istog člana procesnog zakona, je propisano da „Vještak može predložiti da se izvedu dokazi ili pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje njegovog nalaza i mišljenja.“

U konkretnom predmetu vještak finansijske struke Č.M nije postupila u skladu sa citiranom zakonskom odredbom, što se posebno odnosi na stav 2. i 3. člana 113. ZKP FBiH, nego je sama pribavila potrebne dokaze odnosno predmete.

Odredba člana 11. stav 2. ZKP FBiH propisuje da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona, a stavom 3. istog člana, da sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobijeni na osnovu dokaza iz stava 2. ovog člana.

Kako su nalaz i mišljenje vještaka finansijske struke Č.M. pribavljeni povredama člana 113. stav 2. i 3. ZKP FBiH i obzirom da se radi o suštinskim povredama procesnog zakona jer je vještak preduzela radnje koje su tim odredbama povjerene organima krivičnog gonjenja, ovaj sud smatra da se radi o dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama odredaba ZKP FBiH u smislu člana 11. stav 2. ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 023659 19 Kž 5 od 26.11.2020. godine)

9.

Zakonitost dokaza – propusti da se o preduzetoj procesnoj radnji sačini zapisnik, izda potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, izvrši pretres uređaja za pohranjivanje elektronskih podataka prilikom njegovog privremenog oduzimanja i odredi čuvanje privremeno oduzetog predmeta – član 11. stav 2. u vezi sa članovima 165. stav 1., 65. stav 2., 82. stav 1. i 84. ZKP FBiH

I U SLUČAJU DOBROVOLJNE PREDAJE PREDMETA, ORGAN KRIVIČNOG POSTUPKA JE DUŽAN DA POSTUPI U SKLADU SA ZAKONSKIM ODREDBAMA KOJE SE ODOSE NA SAČINJAVANJE ZAPISNIKA PRILIKOM PREDUZIMANJA PROCESNIH RADNJI, IZDAVANJE POTVRDE O PRIVREMENO ODUZETIM PREDMETIMA, ODREĐIVANJA NAČINA ČUVANJA PREDMETA I PRETRESANJA UREĐAJA ZA POHRANJIVANJE ELEKTRONSKIH PODATAKA, PA PROPUST DA SE PRILIKOM DOBROVOLJNE PREDAJE PREDMETA POSTUPI U SKLADU SA TIM ZAKONSKIM ODREDBAMA PREDSTAVLJA NJIHOVU BITNU POVREDU U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH, TE SU DOKAZI PRIBAVLJENI KRŠENJEM TIH ZAKONSKIH ODREDBA NEZAKONITI DOKAZI.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, iz stanja spisa slijedi da, kada je riječ o predmetnim USB stikovima, nije postupljeno u skladu sa odredbama ZKP FBiH, kako to branitelj osnovano ukazuje. Naime, bez obzira što se u konkretnom slučaju radilo o dobrovoljnoj predaji predmeta, takva faktička situacija ne znači da se u konkretnom slučaju mogu zanemariti relevantne odredbe ZKP FBiH, niti isključuje obavezu ovlaštenih tijela da postupaju onako kako je to propisao ZKP FBiH, tj. da sačine odgovarajući zapisnik (član 165. stav 1. ZKP FBiH) u kojem bi bili navedeni razlozi predaje, ko predaje i kome predaje, opisani predmeti koji se predaju, način na koji se do predmeta došlo, vrijeme primopredaje i njenu svrhu, izdati potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta kako je to propisano članom 82. ZKP FBiH, te odrediti čuvanje privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije, kako to propisuje člana 84. ZKP FBiH. U konkretnom predmetu, sve ove radnje su izostale, a njihovo poduzimanje je neophodno u cilju očuvanja vjerodostojnosti oduzetih predmeta. Nadalje, budući da u konkretnom predmetu nije izvršeno pretresanje predmetnih USB stikova u smislu odredbe člana 65. stav 2. ZKP FBiH čija je svrha da se utvrdi koji su finansijski dokumenti pohranjeni u memoriju dostavljenih stikova i omogućiti provjera njihove istovjetnosti, osnovano se žalbom branitelja optužene ukazuje da je došlo i do povrede odredaba člana 65. stav 2. ZKP FBiH. Dakle, kako u konkretnom slučaju nije postupljeno onako kako to propisuju naprijed navedene odredbe procesnog zakona a koje imaju za cilj da se osigura vjerodostojnost i istovjetnost oduzetih predmeta, ovaj sud nalazi da su bitno povrijeđene odredbe članova 65. stav 2., 82. i 84. ZKP FBiH i da se, iz tog razloga, na ovim dokazima u smislu člana 11. stav 2. ZKP FBiH, ne može zasnivati sudska odluka. S tim u vezi se kao „plodovi otrovne voćke“ Nalaz i mišljenje Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja te Nalaz vještaka finansijske struke ... ne mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku jer se u smislu člana 11. stav 3. ZKP FBiH oslanjaju na nezakonit dokaz, pa se na tim dokazima ne može zasnivati sudska odluka. Stoga, kako se pobijana presuda temelji na dokazima na kojima se po odredbama ZKP FBiH ne može temeljiti, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, kako se to osnovano žalbom branitelja optužene ukazuje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 014248 20 Kž od 23.03.2021. godine)

10.

Zakonitost dokaza – zasnivanje presude na nalazu i mišljenju vještaka koji nije ispitan na glavnom pretresu – član 11. stav 2. u vezi sa članom 285. stav 5. ZKP FBiH

S OBZIROM DA JE PRVOSTEPENA PRESUDA DONESENA NAKON ŠTO JE OPTUŽENI PRIZNAO KRIVNJU I NAKON ODRŽANOG ROČIŠTA ZA RAZMATRANJE IZJAVE O PRIZNANJU KRIVNJE U SKLADU SA ČLANOM 245. ZKP FBiH I DA NJENOM DONOŠENJU NIJE PRETHODIO GLAVNI PRETRES, NIJE UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBiH, TIME ŠTO JE SUD PRESUDU ZASNOVAO NA NALAZIMA I MIŠLJENJIMA VJEŠTAKA KOJI NISU ISPITANI PRED SUDOM, JER SE ODREDBA ČLANA 285. STAV 5. ZKP FBiH, KOJA PROPISUJE DA ĆE PISANI NALAZ I MIŠLJENJE BIT PRIHVAĆEN KAO DOKAZNI MATERIJAL SAMO UKOLIKO JE TAJ VJEŠTAK SVJEDOČIO NA PRETRESU, ISKLJUČIVO ODNOSI NA GLAVNI PRETRES.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja spisa i obrazloženja pobijane presude, slijedi da je pobijana presuda donesena nakon održanog ročišta za razmatranje izjave o priznanju krivnje u skladu sa članom 245. ZKP FBiH, jer se optuženi prethodno, na ročištu za izjašnjenje o krivnji, izjasnio da priznaje krivnju za krivično djelo za koje je optužen. Dakle, donošenju pobijane presude nije prethodio glavni pretres, pa je bez osnova ukazivanje kantonalnog tužitelja na odredbu člana 285. stav 5. ZKP FBiH i žalbena tvrdnja da je postupljeno suprotno toj odredbi, pa da se pobijana presuda zasniva na dokazu na kome se ne može zasnovati presuda. Ovo stoga, jer je navedenom odredbom propisano da će pisani nalaz i mišljenje vještaka biti prihvaćen kao dokazni materijal, samo ukoliko je taj vještak svjedočio na pretresu. Kako donošenju pobijane presude nije prethodio glavni pretres, pogrešan je žalbeni stav kantonalnog tužitelja da sud nije mogao prihvatiti pismene nalaze i mišljenja navedenih vještaka, jer vještaci nisu ispitani „na ročištu“, budući da se odredba člana 285. stav 5. ZKP FBiH isključivo odnosi na glavni pretres. Iz navedenih razloga, tvrdnja u žalbi da presuda nije mogla biti zasnovana na tim nalazima i mišljenjima vještaka, jer nisu ispitani, je sasvim bez osnova i ne dovodi u pitanje zakonitost pobijane presude, pa nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH na koju se žalbom kantonalnog tužitelja ukazuje.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 06 0 K 013750 20 Kž 4 od 24.03.2021. godine)

11.

Pravo branitelja na pregled spisa i dokumentacije - obaveza obavještanja branitelja o dokazima bitnim za procjenu zakonitosti pritvora – član 61. stav 2. ZKP FBiH

KAKO JE ODREDBOM ČLANA 61. STAV 2. ZKP FBiH PROPISANO DA ĆE, IZUZETNO OD STAVA 1. TOG ČLANA, TUŽITELJ SA PRIJEDLOGOM ZA ODREĐIVANJE PRITVORA SUDIJI ZA PRETHODNI POSTUPAK, ODNOSNO SUDIJI ZA PRETHODNO SASLUŠANJE, ISTOVREMENO DOSTAVITI I DOKAZE BITNE ZA PROCJENU ZAKONITOSTI PRITVORA I RADI OBAVJEŠTAVANJA BRANITELJA, ONDA TA ODREDBA NE UKLJUČUJE OBAVEZU SUDA NA DOSTAVLJANJE DOKAZA ODBRANI, VEĆ SAMO OBAVEZU NA OMOGUĆAVANJE UVIDA U DOKAZE NA ZAHTJEV ODBRANE, PA KADA SE ŽALBOM NE UKAZUJE DA JE OD SUDA ZAHTIJEVAN UVID U DOKAZE, A DA JE TAKAV ZAHTJEV SUD NEOSNOVANO ODBIO, NEĆE SE RADITI O POVREDI PRAVA OSUMNJIČENOG NA ODBRANU.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 61. stav 2. ZKP FBiH propisano je da će, izuzetno od stava 1. tog člana, tužitelj sa prijedlogom za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje, istovremeno dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora i radi obavještanja branitelja, pa slijedi da ta odredba ne uključuju obavezu suda na dostavljanje dokaza odbrani, već samo obavezu na omogućavanje uvida u dokaze na zahtjev odbrane. Branitelj žalbom ne ukazuje da je od suda zahtijevao uvid u naprijed pomenuti dokaz, a da je takav njegov zahtjev sud neosnovano odbio, pa nije prihvatljiv žalbeni prigovor da je na taj način osumnjičenom povrijeđeno pravo na odbranu. Također ne stoji žalbeni navod da je odredba člana 61. stav 1. i 2. ZKP FBiH primjenjiva samo na fazu određivanja, a ne i produženja pritvora, budući da branitelj gubi iz vida cjelinu relevantnih odredbi procesnog zakona koje propisuju da se i kod produženja pritvora u fazi istrage sudu dostavlja obrazloženi prijedlog tužitelja, što podrazumijeva i dostavljanje dokaza koji taj prijedlog potkrepljuju, pa slijedi da

je logičkim tumačenjem navedene zakonske odredbe, ista primjenjiva i na fazu produženja pritvora u istrazi. Što se tiče navoda branitelja kojima ukazuje da bi pomenuti dokaz eventualno mogao biti od koristi za odbranu, ovaj sud ukazuje da odredba člana 61. ne propisuje ni obavezu suda da odbrani dostavi dokaze koji idu u korist osumnjičenom, pa ni ovaj žalbeni navod ne dovodi u pitanje zakonitost pobijanog rješenja.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 016646 21 Kž 2 od 07.05.2021. godine)

12.

Pretresanje stana, ostalih prostorija i pokretnih stvari – učešće u pretresanju ovlaštene službene osobe koja nije u naredbi za pretresanje imenovana kao ovlaštena službena osoba na koju se naredba odnosi – član 65. stav 1. u vezi sa članom 72. tačka c) ZKP FBiH

U SITUACIJI KADA JE U NAREDBI O PRETRESANJU STANA I OSTALIH PROSTORIJA OSIM POIMENIČNO NAVEDENIH OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA NAZNAČENO DA ĆE SE PRETRESANJE OBAVITI UZ ASISTENCIJU I DRUGIH OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA, ZAPISNIK O PRETRESANJU STANA I OSTALIH PROSTORIJA KAO NI DOKAZI PRIBAVLJENI TIM PRETRESANJEM NISU NEZAKONIT DOKAZ U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH ZBOG TOGA ŠTO JE U PRETRESANJU SUDJELOVALA I OVLAŠTENA SLUŽBENA OSOBA KOJA NIJE IZRIČITO IMENOVANA U NAREDBI ZA PRETRESANJE.

Iz obrazloženja:

„Iz obrazloženja pobijanog rješenja (strana 36. posljednja četiri pasusa i strana 37. prva tri pasusa) slijedi da je sud dao određene razloge zašto smatra da prilikom postupanja po naredbi za pretres učešće lica S.S. nije od uticaja na zakonitost preduzetih radnji, cijenio iskaze svjedoka koji su naveli da je ovaj fotografisao, pakovao i na pakovanju označavao sadržaj predmeta, te da je optuženom predočena svaka stvar koja je pronađena i da takav pretres optuženi nije osporavao. Osim toga ovdje je potrebno ukazati da iz naredbe suda od 09.09.2019. godine proizilazi da je u toj naredbi, pored tačno navedenih imena ovlašćenih službenih osoba koje se ovlašćuju da postupe po toj naredbi, naznačeno da će se naredba izvršiti uz osiguranje – asistenciju službenika Specijalne policije FUP i drugih policijskih službenika, pa obzirom na takvu naredbu učešće S.S., kao ovlaštene službene osobe FUP se ne može smatrati kršenjem te naredbe. Nadalje, sud je utvrdio da su, nakon izvršenih pretresa na više lokacija i privremenog oduzimanja predmeta, oduzeti predmeti prevezeni u zgradu detašmana FUP-a u Mostaru i da su sa te lokacije predati sudu. Dakle, iz navedenog slijedi da su privremeno oduzeti predmeti po naredbi suda od 09.09.2019. godine predati sudu pa se ne može zaključiti da nije postupljeno u skladu sa donesenom naredbom. Nadalje, prvostepeni sud je u svom rješenju naveo da je pretresanje po naredbi od 09.09.2019. godine izvršeno u odsustvu branitelja optuženog, obzirom da se optuženi saglasio da se pretres obavi u odsustvu branitelja. Date razloge prvostepenog suda u tom smislu branitelj optuženog ne dovodi u pitanje, pa se stoga ne mogu prihvatiti osnovanim ni navodi u žalbi da je pretres izvršen bez prisustva branitelja i suprotno odredbi člana 72. stav 1. tačka j) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 K 016604 21 Kž 10 od 26.02.2021. godine)

13.

DNK vještačenje - uzimanje uzoraka biološkog materijala za DNK vještačenje - član 128., član 119. stav 4. i član 123. stav 1. i 2. ZKP FBiH

ODREDBA ČLANA 128. ZKP FBiH KOJA, IZMEĐU OSTALOG, PROPISUJE DA SE U SVRHU UTVRĐIVANJA ISTOVJETNOSTI OPTUŽENOG S NJEGOVA TIJELA MOGU UZETI STANICE RADI ANALIZE DNK, NE MOŽE SE POSMATRATI IZOLOVANO OD DRUGIH ODREDBA ZKP FBiH KOJE SE ODNOSI NA NAČIN UZIMANJA BIOLOŠKIH UZORAKA, KAO ŠTO JE ODREDBA ČLANA 119. STAV 4. ZKP FBiH KOJA PROPISUJE DA JE VJEŠTAK (PRI VRŠENJU OBDUKCIJE) DUŽAN DA OBRATI PAŽNJU NA NAĐENI BIOLOŠKI MATERIJAL (KRV, PLJUVAČKA, SPERMA, URIN I DR.) I DA GA OPIŠE I SAČUVA ZA BIOLOŠKO VJEŠTAČENJE AKO ONO BUDE ODREĐENO, TE ODREDBA ČLANA 123. STAV 1. I 2. ZKP FBiH KOJA SE ODNOSI NA TJELESNI PREGLED OSUMNJIČENOG, ODNOSNO OPTUŽENOG, UZIMANJE KRVI I DRUGE LIJEČNIČKE RADNJE, PA JE NEPRIHVATLJIV ŽALBENI STAV DA SE BIOLOŠKI MATERIJAL MOŽE UZETI SAMO SA TIJELA, A NE I IZ TIJELA OSOBE.

Iz obrazloženja:

„Dalje branitelj u žalbi navodi da je vještakinja za DNK analizu na postavljeno pitanje odbrane koji je bris uzet od oštećenog i optuženog, odgovorila da je uzet bris bukalne sluznice. Potom ukazuje na odredbu člana 128. ZKP FBiH koja propisuje da se „u svrhu utvrđivanja istovjetnosti optuženog s njegova tijela mogu uzeti stanice radi analize DNK“, pa zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o uzimanju uzorka iz tijela, a ne sa tijela na način da se uzme uzorak površinskog epitela na koži, kako to zakon propisuje, te s tim u vezi navodi da je u tom dijelu odbrana prigovorila nalazu vještakinje.

Ni ovaj žalbeni navod ne dovodi u pitanje zakonitost pobijane presude.

Naime, odredbu člana 128. ZKP FBiH, branitelj u žalbi tumači izolovano od drugih odredaba ZKP FBiH koje se odnose na način uzimanja bioloških uzoraka. S tim u vezi ovaj sud podsjeća na odredbu člana 119. stav 4. ZKP FBiH koja propisuje da je vještak (pri vršenju obdukcije) dužan da obrati pažnju na nađeni biološki materijal (krv, pljuvačka, sperma, urin i dr.) i da ga opiše i sačuva za biološko vještačenje ako ono bude određeno, te na odredbu člana 123. stav 1. i 2. ZKP FBiH koja se odnosi na tjelesni pregled osumnjičenog, odnosno optuženog, uzimanje krvi i druge liječničke radnje, pa je neprihvatljiv žalbeni navod da se biološki materijal uzima samo sa tijela osobe, dok je paušalan žalbeni navod da je u toku glavnog pretresa odbrana prigovorila na ovaj dio DNK vještačenja jer se žalbom ne argumentira da li je i kakav stav povodom navedenog prigovora odbrane zauzeo prvostepeni sud, pa da bi se zakonitost i pravilnost takvog stava mogla ispitati.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 K 009941 20 Kž od 02.03.2021. godine)

14.

Mjere zabrane – uvjeti za određivanje mjera zabrane – član 140b. stav 2. ZKP FBiH

MJERE ZABRANE KAO MJERE ZA OSIGURANJE PRISUSTVA OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG I USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA SUD JE OVLAŠTEN, U SMISLU ČLANA 140B. STAV 2. ZKP FBiH, IZREĆI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI SAMO AKO, POVODOM PRIJEDLOGA ZA ODREĐIVANJE ODNOSNO

PRODUŽENJE PRITVORA, NAĐE DA SU U KONKRETNOM SLUČAJU ISPUNJENI UVJETI ZA ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA ALI DA SE ISTA SVRHA MOŽE POSTIĆI I PRIMJENOM MJERA ZABRANE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovanim je ocijenjen i žalbeni prigovor kantonalne tužiteljice da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz razloga što uopće nije razmotrio mogućnost određivanja i primjene mjera blažih od pritvora. Naime, odredba člana 137. stav 2. ZKP FBiH obavezuje sud da ne primjeni težu, ako se ista svrha može postići blažom mjerom za osiguranje prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog i uspješno vođenje krivičnog postupka. Kako je u konkretnom slučaju prvostepeni sud našao da nije osnovan prijedlog za produženje pritvora, da, dakle, uopće nema mjesta pritvoru u konkretnoj krivičnopravnoj stvari, nije ni bio u mogućnosti da razmotri da li se ista svrha (koja se postiže pritvorom) može ostvariti primjenom blažih mjera. To proizilazi iz odredbe člana 140b. stav 2. ZKP FBiH prema kojoj se mjera zabrane napuštanje boravišta i ostale mjere zabrane mogu izreći po službenoj dužnosti umjesto određivanja ili produženja pritvora.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 037828 21 Kž od 13.01.2021. godine)

15.

Mjere zabrane – trajanje mjera zabrane određenih od strane suda pri odlučivanju o prijedlogu za produženje pritvora - član 140b. stav 2. ZKP FBiH

KADA ODLUČUJE O PRIJEDLOGU ZA ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA SUD MOŽE, U SMISLU ČLANA 140B. STAV 2. ZKP FBiH, PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI IZREĆI JEDNU ILI VIŠE MJERA ZABRANE UMJESTO ODREĐIVANJA ILI PRODUŽENJA PRITVORA SAMO U TRAJANJU ZA KOJE JE PREDLOŽENO ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA.

Iz obrazloženja:

„Nasuprot tome, ovaj sud nalazi da se osnovano u žalbi branitelja osumnjičenog T.N. navodi da je sud prekoračio prijedlog Kantonalnog tužiteljstva ... broj T03 0 KTO 0092243 20 od 17.11.2020. godine za produženje pritvora prema osumnjičenim Ž.B., J.M., S.R., J.G., M.A., H.B., K.M., B.D., Ž.S., T.N. i M.S., kada je postupajući po tom prijedlogu kojim je traženo da se osumnjičenim produži pritvor za dva mjeseca, osumnjičenim umjesto pritvora izrekao mjere zabrane i odredio da iste imaju trajati dok za to postoji potreba, a najduže do pravomoćnog okončanja postupka uz redovnu kontrolu istih.

Naime, Kantonalno tužiteljstvo ... je podnijelo prijedlog broj T03 0 KTO 0092243 20 od 17.11.2020. godine, kojim je predložilo da se prema osumnjičenim Ž.B., J.M., S.R., J.G., M.A., H.B., K.M., B.D., Ž.S., T.N. i M.S., protiv kojih se vodi istraga zbog krivičnog djela Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 2. u vezi sa stavom 1. i krivičnog djela Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 1. u vezi sa članom 55. i članom 54. KZ FBiH, a u odnosu na osumnjičenog Ž.B. i zbog krivičnog djela Nedoovoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija iz člana 371. stav 1. KZ FBiH, produži pritvor za dva mjeseca iz zakonskih razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH. U povodu prijedloga tužiteljstva, pred prvostepenim sudom je dana

18.11.2020. godine održano ročište za izjašnjenje o prijedlogu, na kojem je od strane prvostepenog suda doneseno rješenje broj 03 0 K 020089 20 Kv 2 od 18.11.2020. godine po kojem je osumnjičenim produžen pritvor za dva mjeseca, uz određenje da po tom rješenju može trajati najduže do 18.01.2021. godine. Kako je navedeno rješenje od strane ovog suda ukinuto, kao i kasnija rješenja tog suda koja su donesena u ponovnom postupku, mjere zabrane izrečene osumnjičenim pobijanim rješenjem, u zamjeni za pritvor predložen pomenutim prijedlogom Kantonalno tužiteljstvo ..., mogle su, a u skladu sa odredbom člana 140b. stav 2. ZKP FBiH, trajati najduže do 18.01.2021. godine, tj. do vremena trajanja predloženog pritvora.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 020089 20 Kž 6 od 19.05.2021. godine)

16.

Razlozi za pritvor – obaveza utvrđivanja uvjeta za produženje pritvora – član 146. stav 1. ZKP FBiH

PRI ODLUČIVANJU O PRIJEDLOGU ZA PRODUŽENJE PRITVORA SUD JE DUŽAN U RJEŠENJU O PRITVORU DA OBRAZLOŽI UVJETE PROPISANE ODREDBOM ČLANA 146. STAV 1. ZKP FBiH ZA PRODUŽENJE PRITVORA (OPĆE I POSEBNE) I U SITUACIJI KADA SE POSTOJANJE TIH UVJETA OD STRANE ODBRANE NE OSPORAVA, PA RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA KOJE NE SADRŽI RAZLOGE U POGLEDU POSTOJANJA OPĆEG ILI POSEBNOG UVJETA ZA PRITVOR JE BEZ RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA, A ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„... U nastavku obrazloženja pobijanog rješenja (strana 3. zadnji pasus i strana 4. prvi pasus), prvostepeni sud je naveo da u situaciji kada branitelj osumnjičenog ne osporava postojanje osnovane sumnje da je njegov branjenik počinio krivična djela za koje se isti tereti, da sud i ne nalazi potrebnim vršiti detaljnu analizu i ocjenu navedenih dokaza kao ostalog obimnog dokaznog materijala priloženog uz prijedlog za produženje pritvora osumnjičenom.

Iako se prvostepeni sud u obrazloženju pobijanog rješenja za zaključak o postojanju osnovane sumnje pozvao na neke od dokaza prikupljenih tokom istrage, a koji po ocjeni ovog suda daju uglavnom prikaz toka istrage, prvostepeni sud, osim što je u pobijanom rješenju naveo za koja krivična djela se protiv osumnjičenog vodi istraga, nije naveo, za koje to radnje, koje čine inkriminaciju predmetnih krivičnih djela se osumnjičeni M.B. tereti (iz pobijanog rješenja nije vidljivo ni koje je to poslove osumnjičeni u firmi „T.“ d.o.o. K. obavljao, odnosno koja je ovlaštenja isti imao), te iz kojih to dokaza proizilazi osnovana sumnja da je osumnjičeni, takve radnje koje mu se stavljaju na teret, poduzeo. Stoga, kako je prvostepeni sud u pobijanom rješenju propustio da navede razloge o odlučnim činjenicama u pogledu zaključka o postojanja osnovane sumnje na strani osumnjičenog, na šta je bio u obavezi neovisno od isticanja branitelja da se neće baviti osporavanjem općeg uvjeta za produženje pritvora osumnjičenom, a što je u smislu odredbe člana 146. stav 1. ZKP FBiH, opći uvjet za određivanje odnosno produženje pritvora, pobijanim rješenjem je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju se osnovano ukazuje u žalbi branitelja osumnjičenog.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 06 0 K 013545 21 Kž od 04.03.2021. godine)

17.

Trajanje pritvora u istrazi - odluka suda o prijedlogu za produženje pritvora osumnjičenom – član 149. stav 2. ZKP FBiH

OBAVEZI TUŽITELJA PROPISANOJ ČLANOM 149. STAV 2. ZKP FBiH DA OBRAZLOŽI PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE PRITVORA OSUMNJIČENOM ODGOVARA OBAVEZA SUDA DA PRI ODLUČIVANJU O PRIJEDLOGU UZME U RAZMATRANJE SVE RELEVANTNE OKOLNOSTI I DOKAZE NA KOJIMA TUŽITELJ ZASNIVA PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE PRITVORA.

Iz obrazloženja:

„Međutim, ovaj sud nalazi da prvostepeni sud pri donošenju pobijanog rješenja, nije u dovoljnoj mjeri cijenio sve navode iz prijedloga kantonalnog tužiteljstva za produženje pritvora osumnjičenom, te priložene dokaze, posebno iskaze svjedoka A.U., S.D., N.Š., M.U. i M.B.. Naime, pozivajući se na iskaze ovih svjedoka čiji sadržaj je u cijelosti i prezentiran, uz navode da iz iskaza svjedoka proizilazi da je osumnjičeni bez nekog posebnog povoda oštećenog ubo nožem u predio stomaka, u prijedlogu tužiteljstva je navedeno, da je očigledno da osumnjičeni obzirom na lična svojstva nije u stanju da se uzdrži od impulsivnog reagovanja u određenim, odnosno „napetim“ situacijama, kako se to navodi u prijedlogu, što je u predmetnom događaju i dovelo do upotrebe noža od strane osumnjičenog u bezazlenoj raspravi. S tim u vezi u prijedlogu je dalje navedeno, da okolnost da osumnjičeni sa sobom nosi nož, kao opasno oruđe kojim može drugoga povrijediti, da je u predmetnom događaju osumnjičeni prišao oštećenom i bez nekog povoda istog ubo u predio stomaka, ukazuje na visoko rizično ponašanje osumnjičenog i opasnost da će osumnjičeni ukoliko se nađe u istoj, odnosno sličnoj situaciji, ponovo izvršiti ovakvo, odnosno slično krivično djelo. Stoga, kada je u pitanju postojanje posebnog uvjeta za pritvor na strani osumnjičenog, osnovano se u žalbi kantonalne tužiteljice ukazuje da prvostepeni sud nije cijenio sve navode iz prijedloga i razloge na kojima je tužiteljstvo temeljilo postojanje posebnog uvjeta za pritvor iz osnova člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, jer nije cijenio navode kojima se ukazuje na lična svojstva osumnjičenog u vezi sa okolnostima izvršenja predmetnog krivičnog djela, gdje je istaknuto da je očigledno da se radi o osobi koja nije u stanju da se uzdrži od impulsivnog reagovanja u određenim situacijama, kao i navode kojima se ukazuje da osumnjičeni sa sobom nosi nož, a na kojim okolnostima je tužiteljstvo između ostalog temeljilo prijedlog za produženje pritvora osumnjičenom. Stoga, ovaj sud nalazi da postoji sumnja u pravilnost zaključka prvostepenog suda u pogledu postojanja posebnih uvjeta za pritvor na strani osumnjičenog Neđada Kajtažaja iz osnova člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 037548 21 Kž od 05.01.2021. godine)

18.

Trajanje pritvora u istrazi – obaveza suda da donese pravomoćnu odluku o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora – član 149. stav 2. ZKP FBiH

O PRIJEDLOGU TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA OSUMNJIČENIM, PODNESENOM NA OSNOVU ČLANA 149. STAV 2. ZKP FBiH, SUD JE U OBAVEZI ODLUČITI KADA SU RJEŠENJA KOJIMA JE PRODUŽEN PRITVOR OSUMNJIČENIM PO TOM PRIJEDLOGU UKIDANA I PREDMET VRAĆAN PRVOSTEPENOM SUDU NA

PONOVNO ODLUČIVANJE I PORED TOGA ŠTO SU OSUMNJIČENI ZBOG ISTEKA ROKA NA KOJI JE PRITVOR PRODUŽEN PUŠTENI NA SLOBODU I ŠTO JE ODBIJEN PRIJEDLOG TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA PODNESEN NA OSNOVU ČLANA 149. STAV 3. ZKP FBIH.

Iz obrazloženja:

„Iz razloga datih u pobijanom rješenju slijedi da je prvostepeni sud utvrdio da je, nakon podnošenja prijedloga kantonalnog tužitelja T03 0 KTO 0092243 20 od 17.11.2020. godine za produženje pritvora osumnjičenim, doneseno rješenje broj 03 0 K 020089 20 Kv 2 od 18.11.2020. godine kojim je osumnjičenim B.Ž., S.M., M.J., G.J., R.S., A.M., B.H., D.B., M.K., S.Ž. i N.T., produžen pritvor za 2 (dva) mjeseca i koji može trajati do 18.01.2021. godine ili do druge odluke suda, da je to rješenje ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 03 0 K 020089 20 Kž od 02.12.2020. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Nakon toga, u ponovnom postupku je Kantonalni sud u T. donio rješenje broj 03 0 K 020089 20 Kv 4 od 17.12.2020. godine kojim je osumnjičenim produžen pritvor za dva mjeseca i koji može trajati do 18.01.2021. godine ili do druge odluke suda, a koje rješenje je, uvažavanjem žalbi branitelja osumnjičenih, ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 03 0 K 020089 20 Kž 2 od 05.01.2021. godine i predmet ponovo vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Pri ponovnom odlučivanju prvostepeni sud je donio rješenje broj 03 0 K 020089 21 Kv 6 od 13.01.2021. godine kojim je osumnjičenim produžen pritvor do 18.01.2021. godine, koje rješenje je ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 03 0 K 020089 20 Kž 3 od 29.01.2021. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Nadalje, prvostepeni sud navodi da je, povodom prijedloga kantonalnog tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim broj T03 0 KTO 0092243 21 od 13.01.2021. godine, rješenjem Kantonalnog suda u T. broj 03 0 K 020089 21 Kv 7 od 18.01.2021. godine taj prijedlog odbijen kao neosnovan te svi osumnjičeni pušteni na slobodu dana 18.01.2021. godine i da je protiv tog rješenja kantonalni tužitelj izjavio žalbu koja je odbijena rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 03 0 K 020089 21 Kž 4 od 03.02.2021. godine. Na osnovu navedenog prvostepeni sud nalazi da se podneseni prijedlog tužitelja za produženje pritvora od 17.11.2020. godine odnosio na produženje pritvora osumnjičenim za dva mjeseca, da je pritvor po tom prijedlogu mogao trajati do 18.01.2021. godine, te, kako pritvor nije produžen ni po prijedlogu kantonalnog tužitelja od 13.01.2021. godine, a s obzirom na rok na koji se odnosi prijedlog za produženje pritvora od 17.11.2020. godine, te činjenicu da je odbijen i prijedlog kantonalnog tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim od 13.01.2021. godine, prvostepeni sud je zaključio, kako navodi u pobijanom rješenju, da razmatranje pomenutog prijedloga sada više nema svrhe odnosno da je bezpredmetno jer se navedeni pritvor mogao produžiti do 18.01.2021. godine.

Međutim, osnovano se žalbom kantonalnog tužitelja ističe da pomenuti stav prvostepenog suda nije pravilan i da je suprotan odredbi člana 149. stav 2. ZKP FBiH. Naime, prema članu 149. stav 2. ZKP FBiH, pritvor se odlukom vijeća (član 25. stav 6) po obrazloženom prijedlogu tužitelja, može produžiti za najviše dva mjeseca. U konkretnom slučaju, nakon što je osumnjičenim rješenjem sudije za prethodni postupak Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 K 020089 20 Kpp 29 od 24.10.2020. godine određen pritvor u trajanju od mjesec dana, tužitelj je shodno članu 149. stav 2. ZKP FBiH, podnio obrazložen prijedlog broj T03 0 KTO 0092243 20 od 17.11.2020. godine za produženje pritvora osumnjičenim za dva mjeseca. Povodom tog prijedloga tužitelja Kantonalni sud u T. je održao ročište dana 18.11.2020. godine i nakon toga donio rješenje broj 03 0 K 020089 20 Kv 2 od 18.11.2020. godine kojim rješenjem je osumnjičenim u ovom predmetu produžen pritvor za dva mjeseca i po tom rješenju pritvor im

je mogao trajati najduže do 18.01.2021. godine ili do nove odluke suda. Iz stanja spisa dalje slijedi, a što nije bilo upitno ni za prvostepeni sud, da su se osumnjičeni nakon što im je navedenim rješenjem produžen pritvor nalazili u pritvoru do isteka roka određenog tim rješenjem, odnosno do 18.01.2021. godine. Nadalje, rješenje prvostepenog suda od 18.11.2020. godine, kojim je osumnjičenim produžen pritvor po prijedlogu tužitelja za produženje pritvora od 17.11.2020. godine, ukinuto je rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, a kako je već ranije navedeno, i rješenja donesena u ponovnom postupku kojima se odlučivalo o prijedlogu za produženje pritvora od 17.11.2020. godine, su ukinuta tako da je posljednje rješenje prvostepenog suda od 13.01.2021. godine, koje je prethodilo donošenju pobijanog rješenja i kojim je pritvor osumnjičenim takođe bio produžen do 18.01.2021. godine, ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 03 0 K 020089 20 Kž 3 od 29.01.2021. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Kod takvog stanja u spisu slijedi da o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim od 17.11.2020. godine nikada nije odlučeno pravosnažnom odlukom suda, iako su se na osnovu rješenja o produženju pritvora po tom prijedlogu osumnjičeni nalazili u pritvoru do 18.01.2021. godine. Pri tome, potrebno je ukazati da za odlučivanje o prijedlogu tužitelja od 17.11.2020. godine za produženje pritvora osumnjičenim nije od odlučnog značaja to što su osumnjičeni pušteni na slobodu 18.01.2021. godine, nakon isteka dva mjeseca od produženja pritvora po tom prijedlogu ili što je prijedlog kantonalnog tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim broj T03 0 KTO 0092243 21 od 13.01.2021. godine odbijen kao neosnovan pravosnažnim rješenjem Kantonalnog suda u T. broj 03 0 K 020089 21 Kv 7 od 18.01.2021. godine (rješenje potvrđeno rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 03 0 K 020089 21 Kž 4 od 03.02.2021. godine) kako je smatrao prvostepeni sud.

Budući da je osumnjičenim na osnovu prijedloga tužitelja za produženje pritvora od 17.11.2020. godine, rješenjem prvostepenog suda produžen pritvor i da su se osumnjičeni nalazili u pritvoru dva mjeseca, do 18.01.2021. godine, a da pravosnažnom odlukom suda nije odlučeno da li je bilo zakonskog osnova za produženje pritvora onda je, iz tih razloga, bilo potrebno odlučiti odnosno ispitati osnovanost pomenutog prijedloga tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim. Nadalje, iz stanja spisa slijedi da nije bilo pravnog osnova da se po prijedlogu tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim od 13.01.2021. godine, koji je podnesen na osnovu člana 149. stav 3. ZKP FBiH, osumnjičenim produži pritvor upravo iz razloga što po prethodnom prijedlogu tužitelja za produženje pritvora (prijedlog od 17.11.2020. godine podnesen na osnovu člana 149. stav 2. ZKP FBiH), nije odlučeno pravomoćnom odlukom suda, kako je to konstatovano i u rješenju ovog suda broj 03 0 K 02089 21 Kž 4 od 03.02.2021. godine, a što je prvostepeni sud potpuno zanemario.

Prema tome, prvostepni sud je pri donošenju pobijanog rješenja propustio uzeti u obzir da je osumnjičenim, povodom prijedloga tužitelja za produženje pritvora broj T03 0 KTO 0092243 20 od 17.11.2020. godine podnesenog na osnovu člana 149. stav 2. ZKP FBiH, produžen pritvor rješenjem prvostepenog suda broj 03 0 K 020089 20 Kv 2 od 18.11.2020. godine za dva mjeseca koji je po tom rješenju mogao trajati do 18.01.2021. godine, da su osumnjičeni bili u pritvoru do 18.01.2021. godine kada su pušteni na slobodu, da je to rješenje prvostepenog suda, kao i kasnije donesena već navedena rješenja, ukinuto što je imalo za posljedicu da pravosnažnom odlukom suda nije odlučeno o osnovanosti prijedloga tužitelja za produženje pritvora osumnjičenim od 17.11.2020. godine. Na navedeno se osnovano ukazuje žalbom kantonalnog tužitelja, određeno navodeći zbog čega je ta okolnost mogla imati uticaja na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja. Stoga, ovaj sud nalazi da je navedenim postupanjem prvostepeni

sud povrijedio odredbu člana 149. stav 2. ZKP FBiH, čime je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH.

Osnovano se takođe u žalbi kantonalnog tužitelja tvrdi da, zbog naprijed navedenih propusta prvostepenog suda, pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, kako o onim koje se odnose na postojanje osnovane sumnje da su osumnjičeni učinili krivična djela za koja se terete, tako i o onim koje se odnose na postojanje posebnih razloga za pritvor iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH. Time je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 020089 21 Kž 5 od 04.03.2021. godine)

19.

Kažnjavanje zbog narušavanja reda i procesne discipline – kažnjavanje branitelja zbog ometanja reda na glavnom pretresu – član 257. stav 3. ZKP FBiH

IZREKA RJEŠENJA O KAŽNJAVANJU BRANITELJA ZBOG OMETANJA REDA NA GLAVNOM PRETRESU ILI ZBOG NEPOKORAVANJA NAREĐENJIMA SUDIJE ODNOSNO PREDSEDNIKA VIJEĆA MORA SADRŽAVATI ODREĐENI OPIS RADNJE U KOJOJ SE SASTOJALO OMETANJE REDA ILI NEPOKORAVANJE NAREDBAMA SUDIJE ODNOSNO PREDSEDNIKA VIJEĆA PA, U SLUČAJU PROPUSTA DA SE TO NAVEDA U IZRECI RJEŠENJA O KAŽNJAVANJU BRANITELJA, IZREKA TAKVOG RJEŠENJA JE NERAZUMLJIVA I TIME JE UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Osporavajući pobijano rješenje, žalitelj u žalbi navodi da nije tačno da se obraćao sudu i ostalim učesnicima u postupku obezvređujućim tonom i da je njegovo ponašanje obezvrijedilo sve njegove učesnike u postupku, pa i sud, da se podrugljivo izvinjavao ili uopšte nepristojno obraćao, da se bez odobrenja obraćao licima u sudnici ili da se uopšte bez odobrenja obraćao, niti da je zlonamjerno, opstrukcionaški propuštao da uključi mikrofoni i skidao zaštitnu masku. U žalbi se dalje navodi da je pobijano rješenje nepravilno i nezakonito jer je, kako se u žalbi tvrdi, izreka pobijanog rješenja u suprotnosti sa obrazloženjem, a u obrazloženju nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. Prednji sadržaj žalbe jasno ukazuje da žalitelj smatra da su zbog navedenih nedostataka u pobijanom rješenju učinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Ovi žalbeni prigovori kažnjelog advokata dovode u pitanje zakonitost pobijanog rješenja.

U izreci pobijanog rješenja je navedeno da se u predmetnom krivičnom postupku protiv optuženih A.I., E.M. i J.H. zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. tačka a) i b) u vezi sa članom 180. stav 1. i članom 29. KZ FBiH branilac optuženog A.I. zbog narušavanja reda i procesne discipline na glavnoj raspravi održanoj dana 21.04.2021. godine na osnovu člana 257. stav 3. ZKP FBiH kažnjava novčanom kaznom od 7.000,00 KM, te da se na osnovu stava 4. istog člana braniocu uskraćuje daljnje zastupanje optuženog A.I. na glavnoj raspravi. U izreci se dalje konstatuje da je to zbog narušavanja reda i procesne discipline na glavnoj raspravi održanoj dana 21.04.2021. godine jer je branilac ometao red i nije se pokoravao narednjima predsjednika vijeća za održavanje reda, time što je u više navrata

povišenim glasom prekidao odgovore svjedoka, insistirajući na odgovoru od strane svjedoka iako ga je dobio i vršeći nedopušten pritisak na svjedoka, te u više navrata suprotno procesnim pravilima i iako nije imao dopuštenje predsjednika vijeća da može govoriti, prekidao druga dva branioca dok oni govore kao i predsjednika vijeća te se više puta u tim situacijama nerazgovjetno obraćao, pri čemu nije držao upaljen mikrofon, podrugljivim tonom se obraćao predsjedniku vijeća, stalno skidao zaštitnu masku sa usta i nosa iako je više puta upozoren na tu obavezu. Iz prethodno prezentovanog sadržaja izreke osporenog rješenja jasno proizilazi da u činjeničnom opisu nisu određeno navedene radnje koje predstavljaju narušavanje reda i procesne discipline, jer je u predmetnim činjeničnim navodima izostala konkretizacija, odgovore tačno kojeg svjedoka i u kojem vremenskom terminu, konkretno kojim riječima je kažnjeni branilac povišenim glasom prekidao, kada i kojim sve postupcima se manifestovalo vršenje nedopuštenog pritiska na svjedoka, zatim u kom vremenskom intervalu i poimenično koje od dvoje drugih branilaca i na koji način je žalitelj prekidao u njihovom govoru, kada, u kojim okolnostima i na koji način je prekidao predsjednika vijeća, te u čemu se sastojalo njegovo nerazgovjetno obraćanje kao i podrugljiv ton prilikom obraćanja predsjedniku vijeća. Konačno, izostalo je precizno vremensko određenje toka glavnog pretresa (koji je prema zapisniku trajao oko četiri sata) kada je branilac više puta skidao zaštitnu masku sa usta i nosa. Očiglednost ovakvih nedostataka u činjeničnom opisu pobijanog rješenja saglediva je i kroz sadržinu razloga datih (od druge do šeste strane) u obrazloženju pobijanog rješenja, gdje sud vrši analizu postupaka branioca (kojima je prema zaključku suda narušavao red i procesnu disciplinu u tolikoj mjeri da je na najočigledniji način dovedeno u pitanje održavanje dostojanstvenog i neometanog suđenja, te unatoč njegovom ranijem kažnjavanju nastavio narušavati red i procesnu disciplinu do krajnjih granica) u odnosu na tačno određene svjedoke (M.Z. i S.Z.), te njegovu komunikaciju ostvarenu sa drugim braniocima u predmetnom postupku (D.T. i Z.A.B.), Naprijed istaknuto, po ocjeni ovog suda, opravdava stav branioca da je izreka pobijanog rješenja (u kojoj nisu određeno konkretizovane radnje koje predstavljaju narušavanje reda i procesne discipline) protivrječna razlozima kojima se predsjednik vijeća rukovodio prilikom donošenja pobijanog rješenja, te da je uslijed takvih nedostataka učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 K 009806 21 Kž od 15.06.2021. godine)

20.

Vežanost presude za optužbu – objektivni identitet presude i optužbe - član 295. stav 1. ZKP FBiH

PRAVILO O VEŽANOSTI PRESUDE ZA OPTUŽBU IZ ČLANA 295. STAV 1. ZKP FBiH, PREMA KOJEM SE PRESUDA MOŽE ODNOSITI SAMO NA DJELO KOJE JE PREDMET OPTUŽBE SADRŽANE U POTVRĐENOJ ODNOSNO NA GLAVNOM PRETRESU IZMIJENJENOJ OPTUŽNICI, TIČE SE ODNOSA IZMEĐU ČINJENIČNOG OPISA DJELA U OPTUŽNICI I IZRECI PRESUDE PA TO PRAVILO NIJE POVRIJEĐENO NITI JE UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA J) ZKP FBiH KADA SE UTVRĐENJE SUDA O KRŠENJU BLANKETNOG PROPISA OD STRANE OPTUŽENOG, KOJE NIJE BILO SADRŽANO U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U OPTUŽNICI, IZNOSI U OBRAZLOŽENJU PRESUDE JER IZREKOM PRESUDE OPTUŽENI NIJE OGLAŠEN KRIVIM ZA KRŠENJE TOG BLANKETNOG PROPISA.

Iz obrazloženja:

„U žalbi branitelja u odnosu na tačke 8, 12, 13, 14, 15, izreke pobijane presude se navodi, da se u preambuli, a ni u činjeničnom opisu tačke 8, 14, i 15, izreke pobijane presude ne navodi odredba člana 11. Zakon o računovodstvu i reviziji (Sl. novine FBiH broj 83/09), niti uopće taj zakon, a na koji se prvostepeni sud poziva samo u razlozima presude, a u odnosu na tačke 12 i 13 izreke pobijane presude se identično navodi, da se u preambuli označava član 95. Zakona o obligacionim odnosima, u činjeničnom dijelu izreke tački 12 i 13 ne navodi se ni jedan blanketni propis, dok se u razlozima navodi član 18. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, pa branitelj smatra da je na taj način prvostepeni sud prekoračio optužbu i time počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH.

Međutim, ovaj sud nalazi da se kod takve situacije ne radi o prekoračenju optužbe. Naime, da bi se radilo o prekoračenju optužbe prema odredbi člana 295. stav 1. ZKP FBiH, bilo bi potrebno da se presuda ne odnosi na osobu koja je optužena ili na djelo koje je predmet potvrđene ili na glavnom pretresu izmjenjene optužnice. Dakle, iz navedene odredbe proizilazi da se optužba može prekoračiti dodavanjem pravno relevantnih činjenica i okolnosti koje nisu bili sadržane u potvrđenoj ili izmjenjenoj optužnici u izreci tački 8, 12, 13, 14, 15, presude, što znači da se ne odnosi na navođenje takvih činjenica i okolnosti u obrazloženju pobijane presude. Radi toga, navođenje i obrazlaganje blanketnog propisa iz člana 11. Zakona o računovodstvu i reviziji (Sl. novine FBiH broj 83/09), te člana 18. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, koji nije bio sadržan u potvrđenoj, niti izmjenjenoj optužnici, tek u obrazloženju pobijane presude, ne predstavlja prekoračenje optužbe, pa time prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, na koju se u žalbi branitelja neosnovano ukazuje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 023659 19 Kž 5 od 26.11.2020. godine)

21.

Vežanost presude za optužbu – izmjena činjeničnog opisa djela u izreci presude u odnosu na opis djela u optužnici - član 295. stav 1. ZKP FBiH

NIJE POVRIJEĐENO PRAVILO O VEŽANOSTI PRESUDE ZA OPTUŽBU IZ ČLANA 295. ZKP FBIH PA NI UČINJENA BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA J) ZKP FBIH KADA JE SUD U IZRECI PRESUDE, U SKLADU SA SVOJOM OCJENOM DOKAZA, IZMIJENIO ČINJENIČNI OPIS DJELA U ODNOSU NA OPIS DJELA U OPTUŽNICI U POGLEDU PSIHIČKOG ODNOSA OPTUŽENOG PREMA POSLJEDICI NJEGOVIH RADNJI UČINJENJA ZA KOJE JE OPTUŽEN NAVODEĆI ČINJENICE I OKOLNOSTI IZ KOJIH PROIZILAZI DA JE UMIŠLJAJ OPTUŽENOG BIO USMJEREN NA NANOŠENJE LAKIH TJELESNIH OZLJEDA OŠTEĆENOM, A NE NA NJEGOVO USMRĆENJE, KAKO JE TO BILO NAVEDENO U OPTUŽNICI, TE, SLJEDSTVENO TOME, KADA JE RADNJE OPTUŽENOG ZA KOJE GA JE OGLASIO KRIVIM U PRESUDI PRAVNO KVALIFICIRAO KAO KRIVIČNO DJELO LAKA TJELESNA OZLJEDA UMJESTO KAO KRIVIČNO DJELO UBISTVO IZ ČLANA 166. STAV 1. U VEZI SA ČLANOM 28. KZ FBIH KOJE MU BILO STAVLJENO NA TERET OPTUŽNICOM JER UMIŠLJAJ UPRAVLJEN NA USMRĆENJE SVOJIM SADRŽAJEM OBUHVATA UMIŠLJAJNO NANOŠENJE LAKE TJELESNE OZLJEDE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano se u žalbi branitelja optuženog tvrdi da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH time što je prekoračio optužbu i što je proizvoljno primijenio član 295. stav 2. ZKP FBiH u pogledu pravne ocjene djela kada se upušta u mijenjanje optužnice u smislu da je optuženi optužen za djelo da je „drugog pokušao usmrtniti“ a sud mijenja optužnicu da je optuženi počinio krivično djelo lake tjelesne ozljede. Kako se dalje navodi u žalbi, sud nije mogao bez izmjene optužnice predmetnom djelu opisanom u optužnici u izreci presude dati drugačiju pravnu oznaku. Predmetna optužnica je potvrđena od strane nadležnog suda, a sud prilikom donošenja pobijane presude usvaja činjenični opis iz kojeg proizilazi da se radi o djelu koje tužiteljstvo kvalifikuje kao pokušaj ubistva, a koje djelo kao takvo nije dokazano, pa je, prema mišljenju odbrane, sud morao na ovakav činjenični opis donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe ili pak u granicama koje sudu dozvoljava zakon izvršiti izmjenu optužnice kako bi djelu mogao dati pravnu kvalifikaciju lake tjelesne ozljede. Po stavu branitelja, bez činjenične prilagodbe odnosno „čišćenja optužnice“ sud nije mogao u konkretnom slučaju odrediti drugu pravnu kvalifikaciju jer je time onemogućeno optuženom pravo na odbranu koje se ogleda u tome „da se sada optuženi progoni – sudi za krivično djelo lake tjelesne ozljede po činjeničnom opisu i dokazanom opredjeljenju za krivično djelo ubistva a odbrana za navedena dva djela nije identična“.

Prije svega, u smislu odredbe člana 295. stav 2. ZKP FBiH, sud nije vezan za prijedlog tužitelja u pogledu pravne ocjene djela, pa okolnost da se „sud upušta u mijenjanje optužnice“ u smislu da je optuženi učinio krivično djelo lake tjelesne ozljede umjesto krivičnog djela za koje je optužen – da je drugog pokušao lišiti života, ne upućuje na zaključak da je time optužba prekoračena kako se neosnovano tvrdi u žalbi. Nadalje, samim unošenjem u činjenični opis djela u izreci pobijane presude činjenica i okolnosti koje se odnose na krivično djelo lake tjelesne ozljede ne podrazumijeva da je optužba prekoračena, s obzirom da se na taj način nije mijenjao činjenični opis radnji koje je preduzeo optuženi koje su mu optužnicom stavljene na teret, nego se činjenični opis modifikuje u skladu sa činjeničnim utvrđenjem prvostepenog suda i to u pogledu subjektivnog odnosa optuženog prema učinjenom krivičnom djelu tako što sud nalazi da je umišljajem optuženog bilo obuhvaćeno nanošenje oštećenom lake tjelesne ozljede. Kako iz činjeničnog opisa optužnice slijedi da je optuženom P.V. stavljeno na teret da je sa umišljajem učinio krivično djelo Ubistvo iz člana 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH, koji umišljaj svojom sadržajem obuhvata umišljajno nanošenje lake tjelesne ozljede, onda takva izmjena činjeničnog opisa djela u izreci prvostepene presude nema za posljedicu prekoračenje optužnice, pa nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH. Budući da je prvostepeni sud činjenični opis djela u izreci presude modifikovao u skladu sa činjeničnim utvrđenjem na osnovu ocjene izvedenih dokaza i to samo u pogledu subjektivnog odnosa optuženog prema učinjenom krivičnom djelu za koje je oglašen krivim s obzirom na prirodu i sadržinu izvršenih izmjena, suprotno navodima u žalbi branitelja optuženog, time optuženom nije povrijeđeno ni pravo na odbranu.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 10 0 K 002801 19 Kž 2 od 12.02.2021. godine)

22.

Presuda kojom se optuženi oglašava krivim – činjenični opis djela u presudi kojom se optuženi oglašava krivim – član 300. stav 1. tačka a) ZKP FBiH

ČINJENIČNI OPIS KVALIFICIRANOG OBLIKA KRIVIČNOG DJELA U PRESUDI KOJOM SE OPTUŽENI OGLAŠAVA KRIVIM MORA SADRŽAVATI, OSIM ČINJENICA I OKOLNOSTI KOJE ČINE OBILJEŽJA OSNOVNOG OBLIKA TOG KRIVIČNOG DJELA, I ČINJENICE I OKOLNOSTI IZ KOJIH PROIZILAZI KONKRETNA KVALIFIKATORNA OKOLNOST, PA U SLUČAJU DA ČINJENIČNI OPIS NE SADRŽI I TE ČINJENICE I OKOLNOSTI, OPTUŽENI SE PRESUDOM MOŽE OGLASITI KRIVIM SAMO ZA OSNOVNI OBLIK ODNOSNOG KRIVIČNOG DJELA.

Iz obrazloženja:

„Braniteljica dalje u žalbi navodi da iz obrazloženja ožalbene presude proizilazi da sud zaključak da se u predmetnom slučaju radi o ubistvu počinjenom pri bezobzirnom nasilničkom ponašanju iz člana 166. stav 2. tačka b) KZ FBiH, temelji na okolnostima da se radnja desila u poslijepodnevnom časovima kada je koncentracija stanovništva najveća, da se događaj desio na sred ulice u naseljenom mirnom mjestu sa većim brojem domaćinstava, te da je cijelom događaju svjedočio veći broj građana koji su se zatekli u blizini, te supruga, majka i kćerka oštećenog. Prema stavu braniteljice, subjektivni i objektivni elementi predmetnog krivičnog djela procjenjuju se prema postupcima optuženog u odnosu na oštećenog, a ne u odnosu na okolinu, te da su u konkretnom slučaju nebitne okolnosti da se događaj desio na javnom mjestu u poslijepodnevnom časovima kada je koncentracija stanovništva najveća, te da je istom svjedočio veći broj građana.

Po nalaženju ovog suda, osnovni nedostatak datih razloga o okolnostima na osnovu kojih je u pobijanoj presudi izveden zaključak da se radi o krivičnom djelu ubistva pri bezobzirno nasilničkom ponašanju, sadržan je u tome što sve te činjenice i okolnosti (da se inkriminisana radnja desila u poslijepodnevnom časovima na sred ulice u naseljenom i mirnom mjestu sa većim brojem domaćinstava, da je cijelom događaju svjedočio veći broj građana koji su se zatekli u blizini, te supruga, majka i kćerka oštećenog, te da se sve to desilo u poslijepodnevnom časovima kada je koncentracija stanovništva najveća) na kojima sud utemeljuje svoje utvrđenje u pogledu pravne kvalifikacije predmetnog krivičnog djela, nisu ni opisane u činjeničnom supstratu, kako optužnice, tako i prvostepene presude. Naime, u izreci presude je navedeno da je optuženi B.E. nakon što je od strane njegove majke Š.F. (koja je prethodno vidjela kraću verbalnu prepirku između B.S. i oštećenog Č.A.) pozvan putem telefona da dođe kući zbog njihovog sukoba, u namjeri da liši života Č.A. vozilom Renault Clio brzinom od oko 40 km/h, nakon što je ugledao Č.A. kako stoji na ulici prednjim čeonim dijelom vozila direktno udario Č.A., od kojeg udara je A. pao na asfaltnu podlogu ispred vozila, te da ga je po izlasku iz vozila počeo udarati šakama po glavi, nakon čega je prvooptuženi B.S. u namjeri da Č.A. liši života prišao A. koji je ležao na tlu te zamahom lopate udario oštećenog u predjelu vrata, leđa, glave i drugih dijelova tijela. Nesumnjivo je da se iz prezentovanog činjeničnog opisa konstituišu subjektivna i objektivna obilježja bića krivičnog djela Ubistvo iz člana 166. stav 1. KZ FBiH. Dakle, okolnosti koje prvostepeni sud ima u vidu kao kvalifikatorne (bez obzira da li one objektivno i stvarno imaju svojstvo kvalifikatornih okolnosti podobnih da se izvede pravna ocjena kao u pobijanoj presudi) nisu ni opisane u činjeničnoj strukturi izreke pobijane presude, pa je stoga neprihvatljivo da im se takvo svojstvo verifikuje kroz pravnu ocjenu krivičnog djela na kojem mjestu je istima dat kvalifikatorni karakter iako to nije sadržano u činjeničnoj osnovi izreke prvostepene presude.

Ovaj sud nalazi cjelishodnim ukazati da je kod pravne ocjene da li se u konkretnom slučaju radi o osnovnom krivičnom djelu Ubistva iz člana 166. stav 1. KZ FBiH, ili pak o njegovom kvalifikovanom obliku propisanom u tački b) stav 2. istog člana (uz uslov da činjenični opis iz

izreke pobijane presude nema nedostatke na koje je ovaj sud prethodno ukazao) neophodno bilo ispitati da li je konkretno inkriminisana radnja optuženog B.E. bila proizvod njegovog djelovanja bez ozbiljnog povoda ili motiva za ubistvo, odnosno zbog njegovog samoisticanja u cilju afirmacije moći, snage ili izražavanja prezira (što bi bila karakteristika ubistva pri bezobzirnom nasilničkom ponašanju) ili je optuženi krivičnopravne radnje preduzeo u sasvim drugim okolnostima i iz drugog razloga, konkretno nakon telefonskog poziva njegove majke koja ga je pozvala da se vrati zbog sukoba njegovog oca i oštećenog (iako je on u vrijeme poziva već bio krenuo na posao).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 031821 20 Kž 11 od 06.10.2020. godine)

23.

Presuda kojim se optuženi oglašava krivim – sadržaj činjeničnog opisa djela kada je krivično djelo učinjeno nečinjenjem – član 300. stav 1. tačka a) ZKP FBiH

ČINJENIČNI OPIS DJELA KOJE JE UČINJENO NEČINJENJEM MORA SADRŽAVATI ČINJENICE I OKOLNOSTI IZ KOJIH ZA OPTUŽENOG PROIZILAZI OBAVEZA NA ČINJENJE, TE UKOLIKO TAKVA OBAVEZA PROIZILAZI IZ ODREĐENIH PROPISA, ONDA TI PROPISI, KAO I DUŽNOSTI KOJE IZ NJIH PROIZILAZE, MORAJU BITI NAVEDENI U ČINJENIČNOM OPISU DJELA.

Iz obrazloženja:

„Nadalje je bitno ukazati da iako iz činjeničnog opisa djela iz optužnice proizilaze elementi komandne odgovornosti optuženog (odgovornost nadređenog zbog propusta da preduzme mjere za sprečavanje ili kažnjavanje zločina svojih podređenih), isti ne sadrži pozivanje niti na konvencijsko, niti na običajno međunarodno humanitarno pravo u vezi sa obavezom optuženog kao nadređene osobe da po saznanju da je zločin učinjen preduzme mjere za kažnjavanje počinitelja (npr. na pravila o komandnoj odgovornosti sadržana u članovima 86. i 87. Dopunskog protokola I uz Ženevske konvencije od 12. augusta 1949.godine ili sl.). S tim u vezi je potrebno pojasniti da činjenični opis sadrži navod o postupanju optuženog suprotno članu 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine. Taj član, međutim, ne sadrži odredbe o komandnoj odgovornosti nadređenog zbog propusta da preduzme mjere za sprečavanje ili kažnjavanje podređenog po saznanju da je učinjen zločin. Slijedi da činjenični opis djela koje je stavljeno na teret optuženom ne sadrži ni pozivanje na međunarodni osnov iz kojeg bi proizišla obaveza optuženog na postupanje opisano u izreci, tj. preduzimanje opisanih mjera radi otkrivanja učinitelja i pokretanje krivičnog postupka zbog prisilnog nestanka oštećenog, što je u konkretnom slučaju optuženom stavljeno na teret.

Kako je, dakle, u činjeničnom opisu djela iz optužnice izostalo navođenje činjenica i okolnosti iz kojih proizlazi obaveza optuženog na postupanje koje mu je stavljeno na teret, to za posljedicu ima izostanak obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 30. stav 2. KZ SFRJ. Osim toga, u radnjama koje su optuženom stavljene na teret nisu sadržana niti obilježja nekog drugog krivičnog djela. Slijedom navedenog, ovaj sud je zaključio da djelo koje je optuženom I.K. stavljeno na teret optužnicom izmijenjenom na glavnom pretresu (od 08.03.2018. godine) nije zakonom propisano kao krivično djelo, zbog čega je, na osnovu člana 299. tačka a) ZKP FBiH, donio presudu kojom je optuženog oslobodio od optužbe.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 K 008731 20 Kžk od 15.03.2021. godine)

24.

Presuda na osnovu priznanja krivnje – obavezan sadržaj obrazloženja presude na osnovu priznanja krivnje – član 305. stav 7. u vezi sa članom 245. stav 1. ZKP FBiH

BUDUĆI DA JE ODREDBOM ČLANA 245. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH PROPISANA OBAVEZA SUDA DA U POSTUPKU RAZMATRANJA IZJAVE O PRIZNANJU KRIVNJE UTVRDI DA LI POSTOJI DOVOLJNO DOKAZA O KRIVNJI OPTUŽENOG, ONDA I PRESUDA DONESENA NA OSNOVU PRIZNANJA KRIVNJE MORA SADRŽAVATI JASNE RAZLOGE IZ KOJIH PROIZILAZI TAKVO UTVRĐENJE SUDA, KOJE NE MOŽE BITI ZASNOVANO SAMO NA NABRAJANJU DOKAZA, NEGO JE SUD DUŽAN IZVRŠITI ANALIZU I OCJENU TIH DOKAZA, TE NAVESTI POTPUNE I JASNE RAZLOGE KOJE ODLUČNE ČINJENICE IZ TIH DOKAZA PROIZILAZE, KAKO TO PROPISUJE ODREDBA ČLANA 305. STAV 7. ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Već je prethodno rečeno da je pobijana presuda donesena nakon što se optuženi u postupku izjašnjenja o krivnji, izjasnio da priznaje krivnju za krivično djelo koje mu se stavlja na teret potvrđenom optužnicom i nakon što je sud na ročištu zakazanom radi razmatranja izjave o priznanju krivnje u smislu člana 245. ZKP FBiH, prihvatio izjavu o priznanju krivnje optuženog. U pobijanoj presudi, sud je naveo razloge zašto smatra da je optuženi izjavu o priznanju krivnje dao dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, kao i to, da je optuženi razumio da se izjavom o priznanju krivnje odriče prava na suđenje. Međutim, za svoj zaključak da postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženog (u smislu člana 245. stav 1. tačka c. ZKP FBiH), osim navoda da je optuženi svojim iskazom potvrdio činjeničnu osnovu optužnog akta, sud je samo taksativno pobrojao dokaze na kojima taj zaključak zasniva, pri čemu je izostalo bilo kakvo obrazloženje šta iz tih dokaza proizilazi, odnosno njihova ocjena. Potom je sud zaključio da postoji dovoljno dokaza da je optuženi učinio krivično djelo Ubistvo iz člana 166. stav 1. ZKP FBiH, navodeći činjenični opis krivičnog djela iz izreke pobijane presude.

Međutim, odredba člana 245. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, propisuje obavezu suda da utvrdi da li postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženog. To utvrđenje ne može biti zasnovano samo na nabravanju određenih dokaza, nego na njihovoj analizi i ocjeni, pri čemu obrazloženje presude mora sadržavati potpune i jasne razloge prvostepenog suda koje odlučne činjenice iz tih dokaza proizilaze, odnosno sud je bio dužan određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane i zašto, kako to propisuje odredba člana 305. stav 7. ZKP FBiH. Kako je prvostepeni sud to propustio učiniti, presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, te je time, kako se to osnovano ukazuje žalbom kantonalnog tužitelja, u pobijanoj presudi učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 06 0 K 013750 20 Kž 4 od 24.03.2021. godine)

25.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

NIJE POVRIJEĐENO PRAVO OPTUŽENOG NA ODBRANU KADA JE SUD POSTAVIO OPTUŽENOM BRANITELJA JER JE OPTUŽENI INSISTIRAO DA MU SE, PROTIVNO ČLANU 54. STAV 1. ZKP FBiH, ZA BRANITELJA POSTAVI ADVOKAT KOJI JE VEĆ RANIJE BIO POSTAVLJEN ZA BRANITELJA DRUGOM OPTUŽENOM U ISTOM PREDMETU I SLIJEDOM TOGA ODBIO DA SA PREDOČENE LISTE IZABERE DRUGOG BRANITELJA.

Iz obrazloženja:

„Osporavajući prvostepeno rješenje zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, osumnjičeni u žalbi prigovara da mu je Kantonalni sud u T. za branitelja po službenoj dužnosti, po njegovom izboru postavio advokata I.A. iz T., ali je ubrzo dobio rješenje kojim se postavljeni branitelj razrješava od dužnosti, čemu se on protivio. Nadalje ističe da je dana 01.02.2021. godine dobio rješenje kojim mu je za branitelja po službenoj dužnosti postavljen advokat N.M., a da ga prethodno niko nije ni pitao da li je saglasan sa postavljanjem tog branitelja. Tvrdi da se protivio takvoj odluci suda i tražio da mu se postavi branitelj po njegovom izboru, ali da je to sud odbio i time mu uskratio pravo na adekvatnu odbranu, čime je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka.

Ovi žalbeni navodi osumnjičenog ne dovode u pitanje zakonitost pobijanog rješenja.

Provjeravajući osnovanost navedenih žalbenih prigovora, ovaj sud nalazi da iz stanja spisa prvostepenog suda proizilazi da je pobijano rješenje doneseno u ponovljenom postupku, nakon što je rješenjem ovog suda broj 03 0 K 019233 21 Kž 8 od 02.02.2021. godine ukinuto rješenje Kantonalnog suda u T. broj 03 0 K 019233 21 Kv 23 od 20.01.2021. godine o produženju pritvora osumnjičenom E.H. i predmet vraćen tom sudu na ponovno odlučivanje. Iz obrazloženja drugostepenog rješenja, slijedi da je citirano rješenje prvostepenog suda ukinuto zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, odnosno povrede prava na odbranu optuženog. Ovo stoga, jer je ovaj sud utvrdio da je postavljanjem branitelja osumnjičenom bila osigurana samo formalna odbrana, budući da se on protivio da ga brani postavljeni branitelj, advokat A.G. iz T., koga mu je sud postavio po službenoj dužnosti nakon što mu je određen pritvor, rješenjem prvostepenog suda broj 03 0 K 019233 19 Kpp 40 od 26.12.2019. godine, dakle, bez prethodnog izjašnjenja osumnjičenog u smislu člana 59a. stav 1. ZKP FBiH, a da je sud nakon toga zanemario razmotriti zahtjeve osumnjičenog kojim je tražio razrješavanje postavljenog branitelja. Nadalje, iz stanja spisa proizilazi da je prvostepeni sud dana 01.02.2021. godine u predmetu broj 03 0 K 019233 19 Kpp 40 održao ročište koje je zakazano radi određivanja branitelja po službenoj dužnosti osumnjičenom E.H. Na tom ročištu, sud je konstatirao da je povodom zahtjeva ovog osumnjičenog da mu se postavi novi branitelj, jer ne želi da ga brani postavljeni branitelj, advokat A.G., dana 27.01.2021. godine uzeo njegovo izjašnjenje i da se tada osumnjičeni izjasnio da želi da mu sud za branitelja postavi advokata B.H. Sud je upoznao osumnjičenog da to nije moguće zbog ograničenja propisanog u članu 54. stav 1. ZKP FBiH, jer je navedeni branitelj postavljen po službenoj dužnosti tada osumnjičenom, a sada optuženom B.K. u istom postupku. Sud je dalje konstatirao, da je na izričito traženje osumnjičenog E.H., rješenjem od 27.01.2021. godine postavljen mu branitelj advokat I.A., ali da je nadležno tužiteljstvo dana 29.01.2021. godine dostavilo podnesak kojim je obavijestilo sud da je navedeni branitelj u istom postupku postavljen optuženom A.L. i da stoga ne može biti branitelj i ovom osumnjičenom, te da je advokat I.A., nakon što mu je dostavljen taj podnesak tužiteljstva na izjašnjenje, obavijestio sud da je iz etičkih razloga saglasan da se razriješi od dužnosti postavljenog branitelja osumnjičenom E.H.. Imajući to u vidu, sud je na tom ročištu, ponovno

pozvao osumnjičenog E.H. da izabere branitelja sa predočene liste, naglašavajući da je protivno navedenoj odredbi ZKP FBiH da ga u ovom postupku brani advokat I.A., ali je osumnjičeni i dalje insistirao da on bude njegov branitelj, odbijajući da izabere drugog branitelja sa predočene liste. Osumnjičeni je insistirao da mu sud pozove telefonom navedenog advokata ili advokata Bakira Hećimovića, iako mu je sud sasvim jasno više puta objasnio da to nije moguće, jer su oni postavljeni za branitelje drugim osumnjičenim, odnosno optuženim u istom postupku. Nadalje, na njegovu tvrdnju da ga bole ruke od vezivanja lisicama i da ne može čitati, postupajuća sudija mu je ponudila da mu ona pročita spisak advokata sa liste, ali je on i to odbio i pored upozorenja da će, u slučaju da odbije izabrati branitelja sa predočene liste (izuzev advokata koji su postavljeni drugim osumnjičenim, odnosno optuženim u ovom postupku, sa čijim imenima ga sud upoznao), branitelja mu postaviti sud. Osumnjičenom je tom prilikom, povodom njegove tvrdnje da ne zna nikoga drugoga od advokata sa predočene liste i da ne može da se izjasni na poziv suda, postupajuća sudija pročitala više imena advokata sa liste koji se bave krivičnim pravom, ali je osumnjičeni, i pored višestrukog pozivanja postupajuće sudije da izabere branitelja sa predočene liste i upozorenja da će mu branitelja postaviti sud, ako ga sam ne izabere, odbio sam izabrati branitelja. Potom je doneseno rješenje kojim se advokat I.A. razrješava dužnosti postavljenog branitelja osumnjičenom, kao i rješenje kojim je za branitelja osumnjičenom postavljen advokat N.M. iz T.

Slijedom navedenog, ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud u svemu postupio u skladu sa odredbom člana 54. stav 1. ZKP FBiH kojom je propisano da više osumnjičenih, odnosno optuženih mogu imati zajedničkog branitelja, osim ako branitelja postavlja sud, kao i sa odredbom člana 59. stav 6. istog zakona, iz koje proizilazi da će sud prvo pozvati osumnjičenog/optuženog da sam izabere branitelja sa predočene liste, a ako sam ne izabere branitelja, da će mu branitelja postaviti sud. S tim u vezi, ne se može prihvatiti žalbena tvrdnja osumnjičenog da mu je sud postavio branitelja, advokata N.M. bez njegovog znanja i da ga niko nije pitao za njegovo mišljenje, te da mu je sud odbio postaviti branitelja koga je on izabrao, jer upravo suprotno proizilazi iz zapisnika sa ročišta održanog dana 01.02.2021. godine. Osim toga, ni osumnjičeni u žalbi ne spori da je advokat I.A. u istom postupku postavljen za branitelja tada osumnjičenom, a sada optuženom A.L., zbog čega je sud ovog advokata opravdano razriješio dužnosti postavljenog branitelja osumnjičenom E.H., te nakon što je ovaj osumnjičeni odbio izabrati drugog branitelja sa predočene liste, pravilno je postupio sud kada mu je za branitelja postavio drugog advokata. Stoga se neosnovanim ocjenjuju žalbeni prigovori osumnjičenog da je navedenim postupanjem suda povrijeđeno njegovo pravo na odbranu i da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 019233 21 Kž 10 od 22.02.2021. godine)

26.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

POVRIJEĐENO JE PRAVO OSUMNJIČENOG NA ODBRANU, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH KADA JE ROČIŠTE ZA IZJAŠNJENJE ODBRANE O PRIJEDLOGU TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA ODRŽANO U PRISUSTVU POSTAVLJENOG BRANITELJA IAKO JE OSUMNJIČENI I PRIJE PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA PRODUŽENJE PRITVORA U VIŠE NAVRATA TRAŽIO DA MU SE PROMIJENI POSTAVLJENI BRANITELJ, A SUD POVODOM TIH ZAHTJEVA NIJE

NIŠTA PREDUZEO TE KADA SU BRANITELJ I OSUMNJIČENI I NA ROČIŠTU ZA IZJAŠNENJE O PRIJEDLOGU ZA PRODUŽENJE PRITVORA SAGLASNO IZJAVILI DA IZMEĐU NJIH NE POSTOJI ODGOVARAJUĆA KOMUNIKACIJA.

Iz obrazloženja:

„Najprije, iz stanja spisa slijedi da je rješenjem Kantonalnog suda u ... broj 03 0 K 019233 19 Kpp 40 od 26.12.2019. godine osumnjičenom E.H. postavljen branitelj po službenoj dužnosti, advokat A.G. iz T. Kako proizilazi iz razloga datih u obrazloženju tog rješenja, navedeni branitelj po službenoj dužnosti postavljen je osumnjičenom obzirom na činjenicu da je protiv njega pokrenut istražni postupak i da se tereti za krivična djela za koja je obavezna odbrana a da se osumnjičeni nalazio u bjekstvu. Nadalje, iz sadržine zapisnika sa ročišta za izjašnjenje povodom prijedloga kantonalnog tužiteljstva za produženje pritvora osumnjičenog od 20.01.2021. godine slijedi da je na tom ročištu, nakon što je osumnjičenom i branitelju predložen prijedlog tužiteljstva za produženje pritvora prema osumnjičenom, branitelj po službenoj dužnosti, advokat A.G. naveo: “pošto ja i E. neke formalne komunikacije nemamo apsolutno kontakt i konekcije jer on ima neke svoje zahtjeve koje će on vjerovatno vama prezentirati. Ja bih zamolio da on se sam izjasni u svoje ime jer je nezahvalno bilo šta u njegovo ime govoriti“. Na istom zapisniku osumnjičeni E.H. je naveo da je on pisao da mu se zamijeni advokat te potom naveo „ ja se ne bih ništa izjašnjavao ja bih samo ako može da mi samo zamijenite advokata i to je sve“. Također iz pomenutog zapisnika slijedi da je osumnjičeni tokom održanog ročišta ponovo naglasio da je pisao molbu za zamijenu advokata ali da o tome ništa nije odlučeno. Da se osumnjičeni obraćao sudu sa zahtijevom za razrješenje ranije navedenog branitelja postavljenog po službenoj dužnosti i postavljenje novog branitelja proizilazi i iz informacije od 18.01.2021. godine, dostavljene uz žalbu osumnjičenog kao i iz stanja spisa, iz koga slijedi da se osumnjičeni prvostepenom sudu obraćao dopisima od 11.01.2021. godine i od 14.01.2021. godine kojim je tražio da se razriješi branitelj postavljen po službenoj dužnosti i odredi novi, dakle više dana prije nego što je od strane tužiteljstva podnesen prijedlog za produženje pritvora optuženom broj T03 0 KTO 0093764 21 od 18.01.2021. godine. Prema stanju spisa to nije učinjeno od strane prvostepenog suda do donošenja pobijanog rješenja.

S obzirom na navedenu sadržinu zapisnika sa ročišta od 20.01.2021. godine i sadržinu spisa u ovom predmetu, ovaj sud nalazi tačnim žalbenu tvrdnju osumnjičenog da je on i prije izjašnjenja o prijedlogu tužiteljstva za produženje pritvora i na održanom ročištu, kao i više dana prije podnesenog prijedloga za produženje pritvora, tražio da se razriješi ranije postavljeni branitelj po službenoj dužnosti i da mu se postavi drugi branitelj po njegovom izboru. Međutim, prvostepeni sud je i pored toga održao ročište za izjašnjenje povodom prijedloga kantonalnog tužiteljstva za produženje pritvora osumnjičenom E.H. od 20.01.2021. godine, te nakon toga pobijanim rješenjem osumnjičenom produžio pritvor zbog postojanja osnovane sumnje da je osumnjičeni učinio krivična djela za koja se protiv njega vodi istraga. Također, iz navoda osumnjičenog a i navoda njegovog branitelja sa ročišta od 20.01.2021. godine, slijedi da između osumnjičenog i branitelja nije bilo nikakve komunikacije i da branitelj nije obavio razgovor sa osumnjičenim kao svojim branjenikom. U takvoj situaciji, kada su i osumnjičeni i branitelj osumnjičenog na samom ročištu održanom za izjašnjenje povodom prijedloga tužiteljstva za produženje pritvor naglasili da između osumnjičenog i branitelja ne postoji komunikacija onda se ne može smatrati da je samo time što je osumnjičenom formalno postavljen branitelj po službenoj dužnosti i suštinski ostvarena funkcija odbrane osumnjičenog. Ovo tim prije što iz stanja u spisu slijedi da prilikom donošenja rješenja broj 03 0 K 019233 19 Kpp 40 od 26.12.2019. godine kojim je postavljen branitelj po službenoj dužnosti osumnjičenom nije

predočena lista branitelja, kako to zahtijeva odredba člana 59a. stav 1. ZKP FBiH, jer se osumnjičeni nalazio u bjekstvu.

S obzirom na takvo stanje u spisu, ovaj sud nalazi da osumnjičeni osnovano u žalbi ističe da mu je navedenim postupanjem prvostepeni sud uskratio pravo na odbranu, a s obzirom na sadržinu same povrede to je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje odluke te je na taj način učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, na koju osumnjičeni ukazuje kroz razloge u žalbi.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 019233 21 Kž 8 od 02.02.2021. godine)

27.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

POVRIJEĐENO JE PRAVO NA ODBRANU OPTUŽENOG I TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH KADA JE SUD PROPUSTIO DA PRILIKOM DONOŠENJA RJEŠENJA O PRODUŽENJU PRITVORA PROVJERI DA LI JE OPTUŽENOM DATA MOGUĆNOST DA SE IZJASNI O DJELU I KRIVIČNOM DJELU U VEZI KOJEG JE PRITVOR PRODUŽEN.

Iz obrazloženja:

„Iz zapisnika Kantonalnog tužiteljstva ... broj: T07 0 KTO 0027302 20 od 17.11.2020. godine o ispitivanju osumnjičenog A.D. proizilazi, da je isti doveden iz pritvora na ispitivanje u svojstvu osumnjičenog (prije toga, ovaj osumnjičeni je u dva navrata tokom istraga dovođen na ispitivanja kojom je prilikom izjavio da će se braniti šutnjom), da mu je potom predočeno za koje se krivično djelo tereti i koja mu se djela stavljaju na teret, te da je, tom prilikom, ovaj osumnjičeni izjavio da mu je potreban rok za pripremu odbrane „obzirom da su u činjenični opis navedene neke nove činjenice koje nisu bile predmet dosadašnje istrage i radi se o proširenju na potpuno novi činjenični opis.“ Nakon toga, završeno je ispitivanje ovog osumnjičenog bez bilo kakve naznake na zapisniku u vezi sa navedenom izjavom osumnjičenog.

Iz podataka spisa predmeta ne proizilazi da je osumnjičenom A.D. poslije 17.11.2020. godine bila data mogućnost da se u pogledu tih, kako navodi, novih činjenica izjasni, a prvostepeni sud nije utvrdio da li su mu zaista na zapisniku o ispitivanju od 17.11.2020. godine predočene neke nove činjenice, koje, kako to on navodi, „nisu bile predmet dosadašnje istrage i radi se o proširenju na potpuno novi činjenični opis“. Kako je 08.01.2021. godine podignuta optužnica koja je sadržavala prijedlog za produženje pritvora na osnovu kojeg je, nakon potvrđivanja optužnice, doneseno pobijano rješenje o produženju pritvora, te kako iz pobijanog rješenja ne proizilazi da je sud provjerio navode optuženog A.D. istaknute na ročištu povodom prijedloga za produženje pritvora, a koja optuženi sada ponavlja u žalbi, ovaj sud nalazi da je usljed navedenih propusta povrijeđeno pravo optuženog A.D. na odbranu, odnosno da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 K 017415 21 Kž 7 od 08.02.2021. godine)

28.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

PRAVO NA ODBRANU MOŽE BITI POVRIJEĐENO ODBIJANJEM PRIJEDLOGA ZA PROVOĐENJE ODREĐENOG DOKAZA ODBRANE AKO SUD NE NAVEDA RAZLOGE ZBOG KOJIH JE ODBIO PRIJEDLOG ILI NAVEDA RAZLOGE KOJI NISU U VEZI SA RAZLOZIMA KOJIMA JE OBRAZLOŽEN PRIJEDLOG ZA PROVOĐENJE DOKAZA.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud najprije ukazuje da pravo na odbranu može biti povrijeđeno odbijanjem prijedloga za provođenje određenog dokaza odbrane, ako pri tome sud ne navede razloge ili navede razloge koji nisu adekvatni i u vezi sa konkretnim prijedlogom koji se odbija. U konkretnom slučaju iz predmetnog spisa proizilazi da je branitelj optuženog na glavnom pretresu dana 03.06.2020. godine predložio da se provede dokaz vještačenjem po vještaku neuropsihijatru dr. N.M. radi utvrđivanja da li optuženi boluje od duševne bolesti, odnosno da li je u vrijeme izvršenja krivičnog djela postojala privremena duševna poremećenost i da li je, s obzirom na svoje sposobnosti, osobine ličnosti i okolnosti, mogao da shvati značaj svog djela i upravlja svojim postupcima. Prvostepeni sud je takav prijedlog branitelja odbio jer je našao da ne postoji sumnja da je uračunljivost optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela bila isključena ili smanjena, kako to zahtijeva odredba člana 124. stav 1. ZKP FBiH da bi se odredilo psihijatrijsko vještačenje. Obrazlažući takvu odluku prvostepeni sud je ukazao da ne postoji medicinska dokumentacija o ranijem liječenju optuženog od neke bolesti u vezi sa njegovim psihičkim stanjem, da iz provedenih dokaza proizilazi da optuženi posjeduje dozvolu za držanje oružja i da je, kako navodi u svom iskazu u svojstvu svjedoka, dva puta tražio produženje takve dozvole i da je oba puta dobio ljekarsko uvjerenje da je psihofizički zdrav, kao i da je dva puta produžavao važenje vozačke dozvole, kada je također dobijao istovjetna ljekarska uvjerenja. Nadalje se u obrazloženju navodi da iz provedenih dokaza proizilazi da optuženi nije bio u alkoholiziranom stanju, da nije predlagano vještačenje radi utvrđivanja da li se optuženi eventualno nalazio u stanju jake razdraženosti, da u svom iskazu datom u svojstvu svjedoka optuženi „sasvim razložno iznosi odbranu i objašnjava kako se događaj po njegovoj verziji desio“, te u konačnom da iz iskaza optuženog datog u svojstvu svjedoka ne proizilaze okolnosti koje bi ukazale na postojanje sumnje u njegovu uračunljivost. Iz navedenog slijedi da je prvostepeni sud za odbijanje navedenog prijedloga odbrane dao sasvim jasne i određene razloge, koji stoje u vezi sa konkretnim prijedlogom branitelja, a koji žalbom branitelja optuženog nisu dovedeni u sumnju. Pri tome ovaj sud nalazi neosnovanim žalbeni navod da za predmetnu odluku nije bitno „psihičko stanje optuženog“ koje je „postojalo prije i poslije izvršenja krivičnog djela“, jer je prvostepeni sud, kako to proizilazi iz obrazloženja, zaključio da okolnosti koje bi ukazale na sumnju da je isključena ili smanjena uračunljivost optuženog ne postoje kako prije i poslije, tako ni u vrijeme izvršenja krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim (iz iskaza optuženog datog u svojstvu svjedoka ne proizilaze okolnosti koje bi dovele u sumnju njegovu uračunljivost u vrijeme izvršenja krivičnog djela). Na postojanje sumnje u uračunljivost optuženog ne ukazuje ni okolnost na koju se poziva žalba - da je izvršenju krivičnog djela prethodio fizički sukob između optuženog i oštećenog. Taj sukob je, kako to proizilazi iz saglasnih iskaza svjedoka E.B., M.P. i S.P., započeo optuženi, a ne oštećeni, kako se to pogrešno navodi u žalbi. Uz navedeno je bitno istaći da je nepostojanje medicinske dokumentacije o ranijem liječenju optuženog (u vezi njegovog psihičkog zdravlja), uz ostale navedene okolnosti, prvostepeni sud razmatrao u kontekstu ocjene postojanja sumnje

u pogledu njegove uračunljivosti u smislu člana 124. stav 1. ZKP FBiH, a ne u smislu nepostojanja podloge za vještačenje, odnosno nemogućnosti provođenja vještačenja, na što ukazuje žalba branitelja optuženog, ističući da se vještačenje može provesti i na temelju neuropsihijatrijskog pregleda optuženog, što, očito, ni za prvostepeni sud nije bilo upitno. Stoga, imajući u vidu da prethodno navedeni razlozi prvostepenog suda žalbenim navodima branitelja optuženog nisu dovedeni u sumnju, dok, sa druge strane, žalba ne ukazuje na neke druge konkretne okolnosti u vezi sa prijedlogom za vještačenje koje je prvostepeni sud propustio da cijeni, a koje bi, eventualno, ukazale na postojanje sumnje u pogledu uračunljivosti optuženog, ovaj sud je stava da odbijanjem predloženog vještačenja prvostepeni sud u konkretnom slučaju nije povrijedio pravo optuženog na odbranu, odnosno da time nije počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, na koju žalba ukazuje.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 015142 20 Kž 6 od 03.12.2020. godine)

29.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe – član 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH

Sud je presudom potpuno riješio predmet optužbe i nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH kada je optuženog presudom oglasio krivim za sve radnje učinjenja za koje je bio optužen ali ih je pravno ocijenio samo kao krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH a ne i kao krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH.

Iz obrazloženja:

„Presuda se, sukladno odredbi člana 295. stav 1. ZKP FBiH, može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici, pri čemu, sukladno stavu 2. istog člana, sud nije vezan za prijedloge u pogledu pravne ocjene djela iz optužnice. Za ocjenu o tome da li je presudom sud povrijedio objektivitet optužnice, nužno je poći od krivičnopravnih radnji koje su navedene u predmetnom optužnom aktu i opisa tih radnji iz izreke presude koja je povodom te optužbe donesena. Prema optužnici Kantonalnog tužiteljstva ... u B. broj ... od ... godine, uključujući i izmjene predmetnog optužnog akta, optuženom I.M. je stavljeno na teret krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH i krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH.

Iz izreke i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud postupajući po predmetnoj optužnici kantonalnog tužiteljstva, za radnje činjenično opisane u toj optužnici, optuženog I.M. oglasio krivim za krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 1. KZ FBiH, jer je ocijenio da se u radnjama stavljenim na teret optuženom, ostvaruju bitna obilježja samo tog krivičnog djela. Takav zaključak prvostepeni sud je u pobijanoj presudi (strana 55. i 56.) i obrazložio, navodeći da krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, optuženi nije mogao drugačije izvršiti nego da upotrebi krivotvorene fakture i da bez upotrebe krivotvorenih faktura, konkretna zloupotreba položaja ne bi bila moguća, te da se u konkretnom slučaju, krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, bez obzira što je takvim radnjama istovremeno ugrožen drugi zaštitni objekat, ne može izdvojiti kao samostalno

krivično djelo i ne stoji u idealnom sticaju sa krivičnim djelom Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Stoga, imajući u vidu da je prvostepeni sud, postupajući u smislu odredbe člana 295. stav 1. ZKP FBiH, izrekom pobijane presude optuženog oglasio krivim za krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 1. KZ FBiH i pri tome iz pravnog opisa krivičnog djela iz optužnice, za koji i nije vezan, izostavio zakonska obilježja koja se odnose na krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, dajući u obrazloženju presude za takvu ocjenu i razloge, izreka pobijane presude nije nerazumljiva i protivrječna sama sebi i razlozima presude, što bi u protivnom, da su utvrđeni takvi propusti predstavljalo bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, a niti je sud propustio da potpuno riješi predmet optužbe, što bi bilo u osnovi bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH, na koju se u suštini ukazuje žalbom branitelja.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 012918 19 Kž od 12.08.2021. godine)

30.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe – član 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH

U SITUACIJI KADA JE OPTUŽENOM STAVLJENO NA TERET DA JE UČINIO PRODUŽENO KRIVIČNO DJELO KRIVOTVORENJE SLUŽBENE ISPRAVE IZ ČLANA 389. STAV 1. U VEZI SA ČLANOM 55. KZ FBiH, ODNOSNO DA JE S UMIŠLJAJEM UČINIO VIŠE ISTIH KRIVIČNIH DJELA KOJA, S OBZIROM NA NAČIN UČINJENJA, NJIHOVU VREMENSKU POVEZANOST I DRUGE STVARNE OKOLNOSTI KOJE IH POVEZUJU, ČINE JEDINSTVENU CJELINU, ONDA JE IZREKOM PRESUDE POTREBNO ODLUČITI O SVIM RADNJAMA KOJE SE OPTUŽENOM STAVLJAJU NA TERET, PA IZREKOM PRESUDE NIJE U POTPUNOSTI RIJEŠEN PREDMET OPTUŽBE UKOLIKO SUD ODLUČI SAMO O ONIM RADNJAMA UČINJENJA ZA KOJE NALAZI UTVRĐENIM DA IH JE UČINIO OPTUŽENI A NE I O RADNJAMA OPTUŽENOG ZA KOJE SMATRA DA NEMA DOKAZA DA IH JE OPTUŽENI UČINIO, A KOJE RADNJE, SAME PO SEBI, IMAJU OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA, PA JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA H) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH, kantonalni tužitelj u žalbi navodi da prvostepeni sud pobijanom presudom nije u potpunosti riješio tačku 2. optužnice izmijenjenu na glavnom pretresu dana 14.11.2019. godine. S tim u vezi se u žalbi ukazuje da je optuženom A.P., tačkom 2. optužnice, stavljeno na teret produženo krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 1. u vezi sa članom 55. KZ FBiH, da je činjenični opis izmijenjene optužnice sadržavao 22 radnje izvršenja predmetnog krivičnog djela koje čine konstrukciju produženog krivičnog djela, odnosno da je tužiteljstvo optuženom stavilo na teret da je u 22 navrata u 22 isprave unio netačne podatke na način opisan u dispozitivu optužnice i na taj način poduzeo 22 radnje izvršenja predmetnog krivičnog djela dok je sud u presudi riješio samo jednu radnju, onu počinjenu 01.04.2017. godine, a o ostalih 21-oj radnji izvršenja navedenog krivičnog djela nije odlučio izrekom presude i na taj način nije u potpunosti riješio optužbu.

Provjeravajući osnovanost iznesenih žalbenih navoda kantonalnog tužitelja ovaj sud je utvrdio da iz spisa predmeta i zapisnika sa glavnog pretresa od 14.11.2019. godine proizilazi da je kantonalni tužitelj precizirao činjenični opis optužnice tako što je optuženom stavio na teret, kako se navodi u uvodnom dijelu tačke 2. optužnice, da je u vremenskom periodu od 01.04.2017. godine do 15.07.2017. godine, kao odgovorna osoba u svojstvu faktičkog poslovođe organizacione jedinice Benzinska pumpa u privrednom društvu D.O.O. „...“ C. u poslovnu ispravu, popisna lista – dnevni promet u koju su prodavači evidentirali količine prodatog goriva na određeni dan unio netačne podatke, a potom se navode konkretne popisne liste dnevnog prometa (ukupno 22 popisne liste) sa tačnim datumom svake pojedinačne popisne liste kada je sačinjena i koje količine goriva su upisane kao manje prodate od stvarno ostvarenog prometa za taj dan kojim radnjama je optuženi A.P. učinio produženo krivičnog djelo krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 1. u vezi sa članom 55. KZ FBiH. Iz izreke pobijane presude, tačke 2., slijedi da je prvostepeni sud tom presudom optuženog oglasio krivim da je u vremenskom periodu navedenom iz uvodnog dijela tačke 2. optužnice, unio netačne podatke u popisnu listu – dnevni promet od 01.04.2017. godine i da je time učinio krivično djelo Krivotvorene službene isprave iz člana 389. stav 1. KZ FBiH. U vezi sa navedenim krivičnim djelom u obrazloženju pobijane presude, na strani 17. pasus treći, prvostepeni sud navodi „Obzirom na izneseno sud je optuženog oglasio krivim za unošenje netačnih podataka samo za dan 01.04.2017. godine, dok je zbog nedostatka dokaza iz činjeničnog opisa izmijenjene optužnice izostavio unošenje netačnih podataka za sve ostale dane“.

Kod takvog stanja u spisu ovaj sud nalazi da se osnovano u žalbi kantonalnog tužitelja tvrdi da prvostepeni sud pobijanom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe. Naime, tužiteljstvo je optuženog A.P., tačkom 2. optužnice optužilo da je učinio produženo krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 1., u vezi sa članom 55. KZ FBiH. Odredba člana 55. stav 2. KZ FBiH određuje da je produženo krivično djelo učinjeno kada je učinitelj s umišljajem učinio više istih ili istovrsnih krivičnih djela koja, s obzirom na način izvršenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju čine jedinstvenu cjelinu, a prema odredbi stava 3. istog člana navedenog zakona, kada se radi o produženom krivičnom djelu istih zakonskih obilježja sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za to krivično djelo a ako se radi o istovrsnim krivičnim djelima sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za najteže od tih djela. U konkretnom slučaju optuženom A.P. je izmijenjenom optužnicom stavljeno na teret da je učinio više istih krivičnih djela koja s obzirom na način učinjenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju čine jedinstvenu cjelinu. Prvostepeni sud nalazi da je optuženi učinio samo jednu krivičnopravnu radnju kojom su ostvareni svi bitni elementi bića krivičnog djela Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 1. KZ FBiH za koje krivično djelo je optuženog i oglasio krivim, dok o drugim krivičnopravnim radnjama opisanim u tački 2. optužnice, za koje prvostepeni sud nalazi da nema dokaza da ih je učinio optuženi, iako se radi o radnjama koje, same po sebi, sadrže obilježje krivičnog djela, prvostepeni sud izrekom presude uopće nije odlučio.

Dakle, prvostepeni sud izrekom pobijane presude uopće nije odlučio o tome da li je optuženi učinio druge krivičnopravne radnje za koje je optužen tačkom 2. optužnice zbog čega mu je i stavljeno na teret da je učinio produženo krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 1., u vezi sa članom 55. KZ FBiH pa se osnovanim ukazuje žalbena tvrdnja kantonalnog tužitelja da pobijanom presudom nije potpuno riješen predmet optužbe u odnosu na tačku 2. optužnice i da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH. Naime, imajući u vidu da je optuženom stavljeno na teret, tačkom

2. optužnice, da je počinio produženo krivično djelo Krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav 1., u vezi sa članom 55. KZ FBiH, a da prvostepeni sud nalazi utvrđenim da je optuženi učinio samo jednu krivičnopravnu radnju (od ukupno 22 radnje za koje je optužen) za koju ga je oglasio krivim, onda nije dovoljno, kako navodi prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude, zbog nedostatka dokaza iz činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice samo izostaviti sve ostale radnje izvršenja, obzirom da se u smislu člana 295. stav 1. ZKP FBiH presuda odnosi na djelo odnosno djela koja su predmet optužbe sadržane u potvrđenoj odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici, što je u konkretnom predmetu izostalo.

Iz naprijed iznesenih razloga ovaj sud nalazi da su osnovani, po svojoj sadržini, istovjetni žalbeni navodi branitelja optuženog u kojima tvrdi da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka h) ZKP FBiH i da prvostepeni sud pobijanom presudom nije u potpunosti riješio optužbu iz tačke 2. izmijenjene optužnice, jer, kako branitelj navodi u žalbi, sud optuženog nije ni oslobodio ni osudio za dio činjeničnog opisa, nego samo izostavio sve druge datume, a optuženog oglasio krivim za unošenje neistinitih podataka za dan 01.04.2017. godine.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 013572 20 Kž od 30.09.2021. godine)

31.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – presuda zasnovana na dokazu na kome se po odredbama ZKP FBiH ne može zasnivati presuda – član 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH

ZASNIVAJUĆI PRESUDU NA ISKAZIMA SVJEDOKA KOJI SU SE IZJAŠNJAVALI O RANIJEM SPOLNOM ŽIVOTU I PONAŠANJU OŠTEĆENE SUD JE POVRIJEDIO ODREDBU ČLANA 279. STAV 1. ZKP FBiH KOJOM JE PROPISANO DA NITI JEDAN DOKAZ KOJI SE IZNOSI DA BI POKAZAO RANIJE SPOLNO ISKUSTVO, PONAŠANJE ILI SPOLNU ORIJENTACIJU OŠTEĆENOG NEĆE SE PRIHVATITI TE JE TIME UČINIO BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, kantonalni tužitelj u žalbi ukazuje da su iskazi svjedoka odbrane K.O., H.S. i Č.E., koji su ispitivani u postupku pred prvostepenim sudom nezakoniti dokazi, budući da su ovi svjedoci svjedočili između ostalog i na okolnosti koje se tiču ranijeg spolnog iskustva i ponašanja oštećene. Zbog navedenog je po mišljenju kantonalnog tužitelja, postupljeno protivno odredbi člana 279. ZKP FBiH i učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.

Ovi žalbeni navodi kantonalnog tužitelja su osnovani.

Prije svega, odredbom člana 279. stav 1. ZKP FBiH je propisano da oštećenog krivičnim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom spolnom životu prije počinjenog krivičnog djela koje je predmet postupka. Ni jedan dokaz koji se iznosi da bi pokazao ranije spolno iskustvo, ponašanje ili spolnu orijentaciju oštećenog neće se prihvatiti.

Iz spisa predmeta slijedi da su svjedoci odbrane na koje se u žalbi ukazuje, između ostalog svjedočili i o ranijem spolnom iskustvu i ponašanju oštećene.

Iz obrazloženja pobijane presude (strana 15.), slijedi da je prvostepeni sud poklonio vjeru iskazima ovih svjedoka, budući da su svi svjedoci saglasno izjavili „da znaju da ... pruža seksualne usluge za novac, a također je seksualne odnose imao sa njom i optuženi, za koje joj je plaćao“, pa je sud našao da je iskaz oštećene neistinit i neuvjerljiv.

Dakle, budući da je odredbom člana 279. stav 1. ZKP FBiH izričito propisano da se neće prihvatiti ni jedan dokaz koji se iznosi da bi pokazao ranije spolno iskustvo, ponašanje ili spolnu orijentaciju oštećenog, slijedi da ista ima za cilj da se bez ikakvih predrasuda osigura pravna zaštita svakom ko je oštećen izvršenjem krivičnog djela, bez obzira na njegovo spolno iskustvo, ponašanje ili orijentaciju.

Obzirom da je prvostepeni sud dozvolio da se svjedoci ispituju na naprijed navedene okolnosti, a potom i temeljio presudu na takvim dokazima (prihvatio iskaze naprijed navedenih svjedoka koji se odnose na ranije spolno iskustvo i ponašanje oštećene ...), iako je to naprijed navedenom odredbom izričito zabranjeno, slijedi da je prihvatanjem od strane prvostepenog suda iskaza navedenih svjedoka na pomenute okolnosti, postupljeno protivno odredbi člana 279. stav 1. ZKP FBiH pa je time povrijeđena ova odredba ZKP FBiH, odnosno postupljeno je suprotno svrsi i smislu koji ova odredba ima. Dakle, kako je odredbom člana 279. stav 1. ZKP FBiH izričito propisano da se takvi dokazi neće prihvatiti, te kako se prvostepena presuda zasniva na takvim dokazima, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, kako se to osnovano žalbom kantonalnog tužitelja ukazuje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 019313 20 Kž 5 od 24.06.2021. godine)

32.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – optužba prekoračena – član 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH

DODAVŠI U ČINJENIČNI OPIS IZREKE PRESUDE NAVOD DA JE OPTUŽENI NOGOM UDARIO OŠTEĆENOG U GLAVU, KOJI NIJE SADRŽAVALA POTVRĐENA OPTUŽNICA, PRVOSTEPENI SUD JE TIME POVRIJEDIO IDENTITET OPTUŽBE I PRESUDE I PREKORAČIO OPTUŽBU JER OKOLNOST KOJU NIJE SADRŽAVALA POTVRĐENA OPTUŽNICA PREDSTAVLJA DODATNU KRIMINALNU KOLIČINU O KOJOJ SE OPTUŽENI NIJE IMAO PRILIKU IZJASNITI A KOJA JE BILA BITNA ZA OCJENU UMIŠLJAJA OPTUŽENOG I UKUPAN DOPRINOS OVOG OPTUŽENOG KAO SAIZVRŠITELJA ZA NASTUPANJE SMRTI OŠTEĆENOG.

Iz obrazloženja:

„Iz izreke pobijane presude i stanja spisa proizlazi da je sud izvršio izmjenu činjeničnog opisa precizirane optužnice, na način kako se to navodi u žalbi braniteljice optuženog A.K.. Prije svega ovaj sud podsjeća da je optužba prekoračena ako se presuda ne odnosi na osobu koja je optužena ili na djelo koje je predmet potvrđene ili na glavnom pretresu izmijenjene optužnice (članak 295. stavak 1. ZKP FBiH). Iz navedene odredbe proizlazi da se optužba može prekoračiti dodavanjem pravno relevantnih činjenica i okolnosti koje nisu bile sadržane u potvrđenoj ili na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici u izreku presude. Prema tome, navođenjem u činjeničnom opisu izreke pobijane presude načina i sredstva učinjenja kaznenog djela (da je optužen A.K. udario nogom u glavu oštećenog koji je nepomičan ležao) što nije

sadržavala potvrđena, niti na glavnom pretresu izmijenjena optužnica, a koja je činjenica bitna za opis kaznenog djela jer se ta činjenica veže za ocjenu umišljaja optuženog i ukupan doprinos ovog optuženog posljedici smrti oštećenog usljed nanesenih teških tjelesnih ozljeda, budući da se optuženim stavlja na teret da su predmetno kazneno djelo učinili kao saizvršitelji, prvostupanjski sud je učinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 312. stavak 1. točka j) ZKP FBiH. Pored toga, unošenjem navedene izmijene u činjenični opis pobijane presude, onemogućeno je obrani optuženog A.K., da se izjasni o navedenoj radnji optuženog, usljed čega obrana optuženog nije mogla dokazivati da navedenu radnju nije učinio, čime je učinjena i bitna povreda odredaba kaznenog postupka u vidu povrede prava na obranu optuženog iz točke d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 029534 19 Kž 3 od 11.11.2020. godine)

33.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – izreka presude nerazumljiva – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

UKOLIKO ČINJENIČNI OPIS POJEDINE TAČKE OPTUŽNICE U POGLEDU ODLUČNIH ČINJENICA I OKOLNOSTI NE ODGOVARA NAVODIMA IZ UVODNOG DIJELA OPTUŽNICE TZV. PREAMBULE KOJI SU KONCIPIRANI NA NAČIN DA SE ODOSE NA SVE POJEDINE TAČKE OPTUŽNICE, IZREKA PRESUDE JE NERAZUMLJIVA TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBIH.

Iz obrazloženja:

„Prije svega, ovaj sud nalazi da činjenični opis svake pojedinačne tačke treba da odgovara navodima iz preambule, koja je zajednička za sve pojedinačne tačke izreke pobijane. Međutim, činjenični opis tačke 12 izreke pobijane presude, ne odgovara navodima iz preambule i to, kako u pogledu svojstva optuženog kao odgovorne osobe, koje svojstvo u izreci nije konkretizirano, a potom se u istom činjeničnom opisu navodi svojstvo optuženog kao odgovorne osobe i radnja propuštanja, „ne obavljanje svoje službene dužnosti...“ , dok se u preambuli navodi samo prekoračenje ovlasti, a optuženi se oglašava krivim za prekoračenje granica svoje službene ovlasti u smislu počinjenja krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlasti iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 55. KZ FBiH. Kako je u pomenutoj tački izreke pobijane presude nerazumljivo u kojem svojstvu je optuženi postupao u preduzimanju radnji tako što je „naložio računovodstvu „XY“ .. da sa svog transakcijskog računa isplati na transakcijski račun „AB“ d.o.o. Sarajevo...“, potom se navodi da kao odgovorno lice nije tražio vraćanje pozajmice, te „ne obavivši svoje službene dužnosti da naplati potraživanje,“ ovaj sud nalazi da se osnovano žalbom branitelja ukazuje da je činjenični opis tačke 12 izreke pobijane presude nerazumljiv i protivrječan sam sebi, jer se radi o bitnom obilježju predmetnog krivičnog djela, na koji način je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 023659 19 Kž 5 od 26.11.2020. godine)

34.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – izreka presude nerazumljiva – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

IZREKA PRESUDE JE NERAZUMLJIVA JER NE SADRŽI SVE ŠTO JE POTREBNO DA SE DJELO OPTUŽENIH KRIVIČNOPRAVNO ODREDI TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH KADA SE U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI PRESUDE, KOJOM SU OPTUŽENI OGLAŠENI KRIVIM ZA KRIVIČNO DJELO TEŠKA TJELESNA OZLJEDA IZ ČLANA 172. STAV 5. KZ FBiH, NAVODI DA SU OPTUŽENI BILI SVJESNI POSLJEDICA I PRISTALI NA ISTE POŠTO Taj navod ne sadrži izričite tvrdnje kakav su psihički odnos optuženi imali prema osnovnoj posljedici – teškoj tjelesnoj ozljedi oštećenog a kakav prema težoj posljedici – smrti oštećenog.

Iz obrazloženja:

„Obzirom na navedenu pravnu kvalifikaciju kaznenog djela, izreka pobijane presude je i po ocjeni ovog suda nerazumljiva. Ovo stoga, što iz navoda u izreci presude da su optuženi „svjesni posljedica i pristajući na iste“ nije jasno koju su optuženi posljedicu imali u vidu, da li u odnosu na tešku tjelesnu ozljedu ili u odnosu na težu (smrtnu) posljedicu proizašlu iz nanošenja oštećenom teških tjelesnih ozljeda. Osnovan je i žalbeni prigovor braniteljice da je izreka pobijane presude suprotna razlozima presude, kada sud nasuprot navodima u izreci presude da su optuženi „svjesni posljedica i pristajući na iste“ u obrazloženju presude na strani 26. navodi da su „optuženi bili svjesni svojih radnji i da su htjeli njihovo izvršenje“ iz čega proizlazi da su postupali sa direktnim umišljajem.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 029534 19 Kž 3 od 11.11.2020. godine)

35.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – presuda nema razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

KADA SE, PREMA ČINJENIČNOM OPISU KRIVIČNOG DJELA U IZRECI PRESUDE, UTVRĐENJE SUDA DA SU OPTUŽENI KRIVIČNO DJELO UČINILI KAO SAIZVRŠITELJI ZASNIVA NA NJHOVOM PRETHODNOM DOGOVORU O UČINJENJU DJELA, ONDA PRESUDA NEMA RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA I UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA KADA U OBRAZLOŽENJU PRESUDE NISU NAVEDENI RAZLOZI NA OSNOVU KOJIH JE SUD UTVRADIO POSTOJANJE TAKVOG PRETHODNOG DOGOVORA.

Iz obrazloženja:

„Osporavajući pobijanu presudu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, branitelj optuženog E.R. u žalbi navodi da u činjeničnom opisu krivičnog djela za koje je njegov branjenik oglašen krivim stoji da su optuženi krivično djelo učinili „po prethodnom dogovoru“ i „svjesni da djeluju u sastavu grupe ljudi“, a da obrazloženje pobijane presude ne daje nikakve

razloge u vezi sa ovim odlučnim činjenicama, na koji način je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Ovaj žalbeni prigovor je djelimično osnovan.

Prije svega ovaj sud nalazi da nije tačan žalbeni navod da su izrekom pobijane presude optuženi oglašeni krivim da su predmetno krivično djelo učinili „svjesni da djeluju u sastavu grupe ljudi“, jer takva naznaka nije sadržana u izreci pobijane presude, zbog čega je u tom dijelu žalbeni prigovor bez osnova.

Nasuprot tome, tačno je da su izrekom pobijane presude optuženi oglašeni krivim da su predmetno krivično djelo počinili „po prethodnom dogovoru“, a da obrazloženje pobijane presude u tom pravcu ne daje nikakve razloge. S tim u vezi, ovaj sud ističe da postojanje prethodnog dogovora nije nužno za postojanje krivičnog djela Razbojništvo iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. i članom 31. KZ FBiH. Međutim, iz činjenične osnove predmetnog krivičnog djela u konkretnom slučaju proizilazi da dvije odvojene grupe izvršitelja preduzimaju prema različitim oštećenim radnje opisne u izreci nezavisno jedna od druge. Tako optuženi E.R., I.R. i M.R., prema izreci pobijane presude, dolaze do motornog vozila parkiranog na poligonu kod Osnovne škole D. u kojem se na mjestu vozača nalazio oštećeni E.B., izvlače ga iz vozila, te ga fizički napadaju zadajući mu udarce navedene u izreci i uzimaju novčanik sa novcem u iznosu od 15,00 KM, dok za to vrijeme optuženi A.R. i D.H. (koji su na lice mjesta došli odvojeno od prethodno pomenute grupe optuženih, u vozilu kojim je upravljao M.Č.) prilaze oštećenom A.G. koji se nalazio desetak metara udaljen od vozila oštećenog E.B., zadaju mu udarce na način opisan u izreci, traže pare i oduzimaju mu mobilni telefon. Kod takve postavke optužbe, prethodni dogovor (svih) optuženih je jedina okolnost koja djelatnost ove dvije grupe optuženih objektivno povezuje i iz čega, prema datom činjeničnom opisu krivičnog djela, u daljnjem proizilazi i svijest optuženih o zajedničkom djelovanju („kao saizvršioци zajedničkim djelovanjem“) kao subjektivnoj dimenziji saizvršiteljstva. S obzirom na navedeno, prethodni dogovor optuženih u konkretnom slučaju ima značaj odlučne činjenice, jer od njegovog postojanja ovisi i postojanje saizvršiteljstva između djelatnosti dvije pomenute grupe optuženih prema dva različita oštećena. Stoga, izostankom razloga u pobijanoj presudi o ovoj odlučnoj činjenici učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na što je osnovano ukazano žalbom branitelja optuženog E.R..“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 014139 21 Kž 3 od 22.06.2021. godine)

36.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – presuda nema razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PRESUDA NEMA RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA I UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA KADA SUD PRILIKOM FAKULTATIVNOG OPOZIVANJA UVJETNE OSUDE PROPUSTI DATI RAZLOGE ZBOG KOJIH NALAZI DA JE U KONKRETNOM SLUČAJU OPOZIVANJE UVJETNE OSUDE ZBOG NOVOUČINJENOG KRIVIČNOG DJELA OPRAVDANO.

Iz obrazloženja:

„Pobijajući prvostepenu presudu u njenom osuđujućem dijelu, branitelj optuženog B.A. smatra da je ista nezakonita, budući da je prvostepeni sud njegovom branjeniku opozvao uvjetnu osudu koja mu je izrečena presudom Općinskog suda u Z. broj 43 0 K 149382 17 K od 23.11.2017. godine zbog krivičnog djela Nasilničko ponašanje iz člana 362. stav 1. KZ FBiH, samo zbog toga što je njegov branjenik u vrijeme provjeravanja počinio krivično djelo Posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 239. stav 3. KZ FBiH. S tim u vezi branitelj u žalbi interpretira odredbu člana 64. stav 2. KZ FBiH, te ukazuje da je prvostepeni sud pored činjenice da je njegov branjenik počinio predmetno krivično djelo za vrijeme trajanja roka provjere što nužno ne mora imati za posljedicu opozivanje uvjetne osude, propustio dati razloge o činjenicama koje se odnose na srodnost učinjenih krivičnih djela, njihov značaj i pobude iz kojih su učinjena, kako je to propisano u odredbi člana 64. stav 2. KZ FBiH. Iz ovako datih žalbenih navoda proizilazi da branitelj ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Ovi žalbeni navodi branitelja optuženog B.A. su osnovani.

Prije svega, odredbom člana 64. stav 2. KZ FBiH je propisano da ako osuđeni u vrijeme provjeravanja učini jedno ili više krivičnih djela za koja je izrečena kazna zatvora u trajanju kraćem od dvije godine ili novčana kazna, sud će, nakon što ocijeni sve okolnosti koje se odnose na učinjena krivična djela i učinitelja, a posebno srodnost učinjenih krivičnih djela, njihov značaj i pobude iz kojih su učinjena, odlučiti hoće li opozvati uvjetnu osudu.

Iz navedene zakonske odredbe slijedi obaveza suda da pored činjenice da je optuženi u vrijeme provjeravanja učinio novo krivično djelo, ocijeni sve okolnosti koje se odnose na učinjena krivična djela i učinitelja, a posebno srodnost učinjenih krivičnih djela, njihov značaj i pobude iz kojih su učinjena te nakon toga odluči hoće li opozvati uvjetnu osudu.

Međutim, iz obrazloženja pobijane presude (strana 22.) slijedi da je prvostepeni sud optuženom B.A. opozvao uvjetnu osudu koja mu je izrečena presudom Općinskog suda u Z. broj 43 0 K 149382 17 K od 23.11.2017. godine zbog krivičnog djela Nasilničko ponašanje iz člana 362. stav 1. KZ FBiH samo iz razloga što je optuženi krivično djelo za koje je pobijanom presudom oglašen krivim – Posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 239. stav 3. KZ FBiH, učinio za vrijeme trajanja roka provjere po naprijed navedenoj presudi Općinskog suda u Z.

Imajući u vidu ovako date razloge od strane prvostepenog suda te naprijed citiranu odredbu člana 64. stav 2. KZ FBiH, osnovano se žalbom branitelja ukazuje da pobijana presuda u ovom dijelu ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama i da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 K 009977 19 Kž 7 od 16.02.2021. godine)

37.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – presuda nema razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP BiH

BUDUĆI DA JE PREMA ODREDBI ČLANA 305. STAV 7. ZKP FBIH SUD U OBRAZLOŽENJU PRESUDE DUŽAN NAVESTI RAZLOGE KOJIMA SE RUKOVODIO PRI RJEŠAVANJU PRAVNIH PITANJA, PROPUSTOM SUDA DA IZNESE RAZLOGE

ZBOG KOJIH NIJE UVAŽIO PRIGOVORE ODBRANE KOJIMA SE UKAZIVALO NA NEZAKONITOST ODREĐENOG DOKAZA UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH JER PRESUDA NEMA RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA.

Iz obrazloženja:

„Iz obrazloženja pobijane presude slijedi da presuda uopće ne sadrži navode da je odbrana optuženog isticala prigovore kojima je osporavala zakonitost dokaza, niti bilo kakve razloge s tim u vezi. Iz sadržine spisa i zapisnika sa glavne rasprave od 08.06.2016. godine slijedi da je branitelj optuženog istakao prigovor nezakonitosti dokaza, pri tome ukazujući da se radi o nezakonitom dokazu – nožu koji je pribavljen bez naredbe suda i bez naredbe tužiteljstva, kod kojih prigovora je branitelj ostao i prilikom izlaganja završne riječi na glavnoj raspravi od 02.09.2019. godine. Kod takvog stanja u spisu, pri postojanju prigovora da je određeni dokaz nezakonit, sud se bio dužan izjasniti o tom prigovoru te, uz prethodno utvrđenje relevantnih činjenica, navesti konkretne razloge zbog kojih ga nalazi osnovanim ili neosnovanim. Kako to prvostepeni sud nije učinio u obrazloženju svoje presude, ovaj sud nalazi da se osnovano žalbom branitelja optuženog ukazuje da sud, u skladu sa članom 305. stav 7. ZKP FBiH, nije dao razloge o odlučnim činjenicama, a time je učinjena i bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Budući da je prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude propustio dati razloge o tome da li je prigovor branitelja optuženog, koji se odnosio na propuste u prikupljanju dokaza – noža i nezakonitosti tog dokaza osnovan ili ne, te utvrditi relevantne činjenice u vezi tog prigovora, ovaj sud nije bio u prilici cijeliti osnovanost žalbenih navoda branitelja optuženog da je pomenuti dokaz pribavljen suprotno članu 79. ZKP FBiH, kao ni žalbenu tvrdnju branitelja da se radi o nezakonitom dokazu i da je sud, zasnivanjem svoje presude na tom dokazu, učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 10 0 K 002801 19 Kž 2 od 12.02.2021. godine)

38.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – rješenje nema razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA NEMA RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA I UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH AKO JE U RJEŠENJU PROPUŠTENOM DA SE NAVEDU RAZLOZI ZBOG ČEGA SUD SMATRA DA SE SVRHA PRITVORA NE MOŽE OSTVARITI PRIMJENOM BLAŽIH MJERA.

Iz obrazloženja:

„Na kraju, ovaj sud nalazi osnovanim i žalbene navode branitelja da su u pobijanom rješenju izostali razlozi u odnosu na to, da li bi se svrha koja se ostvaruje pritvorom, mogla postići primjenom blažih mjera u smislu odredbe člana 137. stav 2. ZKP FBiH. Naime, odredba člana 145. stav 1. ZKP FBiH propisuje da se pritvor može odrediti ili produžiti samo pod uvjetima propisanim tim zakonom i samo ako se isti cilj ne može ostvariti drugom mjerom, dok odredba člana 137. stav 2. ZKP FBiH propisuje princip proporcionalnosti u primjeni mjera koje se mogu

preduzeti prema osumnjičenom/optuženom za osiguranje njegove prisutnosti i za uspješno vođenje krivičnog postupka, tako što predviđa da prilikom odlučivanja koju će od navedenih mjera primijeniti, nadležni organ će se pridržavati uvjeta određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom. Iz citiranih odredbi proizilazi obaveza suda da kada odlučuje o pritvoru, razmotri i mogućnost postizanja iste svrhe blažom mjerom, pa kako su u obrazloženju pobijanog rješenja u potpunosti izostali razlozi u vezi mogućnosti da se ista svrha, koja se u konkretnom slučaju ostvaruje pritvorom, postigne primjenom mjera blažih od pritvora, to pobijano rješenje nema razloga o toj odlučnoj činjenici, na što je opravdano ukazano žalbom branitelja osumnjičenog, pa je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 037548 20 Kž od 18.01.2021. godine)

39.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – rješenje nema razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA NEMA RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA ČIME JE UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH KADA SUD U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA PROPUSTI NAVESTI SVOJE ZAKLJUČKE I RAZLOGE ZA NJIH U VEZI SA STAVOVIMA TUŽITELJA IZ PRIJEDLOGA ZA PRODUŽENJE PRITVORA NEGO RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA ZASNUJE NA STAVOVIMA TUŽITELJA IZ PRIJEDLOGA.

Iz obrazloženja:

„Branitelj osumnjičenih A.H. i R.K. žalbom osporava pravilnost i zakonitost prvostepenog rješenja navodima da prvostepeni sud nije dao nikakve razloge za zaključak da su ispunjeni posebni uvjeti iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH da se osumnjičenima produži pritvor. S tim u vezi, u žalbi se ukazuje da je iz pobijanog rješenja vidljivo da se u konkretnom slučaju ne radi o stavu prvostepenog suda nego tužiteljstva USK-a, odnosno da se radi „o metodi copy/paste Prijedloga Tužilaštva USK-a“. U vezi sa ovim navodima u žalbi branitelja osumnjičenih se ukazuje da se na strani 6. obrazloženja navodi da „Tužiteljstvo smatra najprije zbog činjenice...“, „Tužiteljstvo smatra da je krivično djelo...“, „Tužiteljstvo je mišljenja“. Prema stavu branitelja, takvo postupanje suda je neprihvatljivo jer rješenje o određivanju pritvora predstavlja odluku suda zasnovanu na činjenicama i dokazima koji se nalaze u spisu, a ne na osnovu mišljenja tužiteljstva. Iz sadržine ovih žalbenih navoda slijedi da se žalbom ukazuje da pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama i da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

Provjeravajući osnovanost iznesenih žalbenih navoda, ovaj sud je utvrdio da iz obrazloženja pobijanog rješenja, na strani 6., pasus drugi, slijedi da je prvostepeni sud na početku tog pasusa naveo „Ovo vijeće smatra da je ispunjen poseban uslov za određivanje pritvora predviđen članom 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH odnosno da postoje kumulativno ispunjeni uslovi ovog posebnog zakonskog osnova za pritvor, uzimajući u obzir postojanje vanrednih okolnosti, zatim da se radi o teškom krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško obzirom na način izvršenja kao i posljedicu, pa bi puštanje

osumnjčenih na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda“. U daljem tekstu tog dijela obrazloženja prvostepeni sud navodi „...da postoje vanredne okolnosti tužiteljstvo smatra najprije zbog činjenice...“, dok se i u nastavku obrazloženja pobijanog rješenja iznose stavovi tužiteljstva i u pogledu postojanja okolnosti koje ukazuju i na naročito teško krivično djelo i da bi puštanjem osumnjičenog na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja reda, kako to branitelj osumnjičenih osnovano ukazuje žalbom.

S obzirom na tako date razloge, po ocijeni ovog suda, u obrazloženju pobijanog rješenja su izostali bilo kakvi razlozi i zaključak suda u vezi sa postojanjem kumulativno svih uvjeta koji opravdavaju produženje pritvora osumnjičenim, iz osnova propisanog članom 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, pa se osnovano u žalbi branitelja osumnjičenih tvrdi da je u pobijanom rješenju izostao zaključak suda o postojanju tih činjenica i okolnosti. Kako pobijano rješenje ne sadrži razloge o tim odlučnim činjenicama pri donošenju tog rješenja učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju se ukazuje kroz navode u žalbi branitelja osumnjičenih.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 016626 21 Kž od 17.02.2021. godine)

40.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – pogrešna primjena člana 329. stav 1. ZKP FBiH – član 312. stav 2. u vezi sa članom 329. stav 1. ZKP FBiH

NEPRAVILNO JE PRIMIJENJENA ODREDBA ČLANA 329. STAV 1. ZKP FBiH O PREINAČENJU PRVOSTEPENE PRESUDE, A TO JE MOGLO BITI OD UTJECAJA NA ZAKONITO I PRAVILNO DONOŠENJE PRESUDE, PA JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 329. STAV 1. ZKP FBiH, KADA JE DRUGOSTEPENI SUD, ODLUČUJUĆI O ŽALBI PROTIV PRVOSTEPENE PRESUDE KOJOM JE OPTUŽENI OSLOBOĐEN OD OPTUŽBE ZBOG NEDOSTATKA DOKAZA DA JE UČINIO KRIVIČNO DJELO ZA KOJE JE OPTUŽEN, BEZ ODRŽAVANJA PRETRESA PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM, DONIO PRESUDU KOJOM JE PREINAČIO PRVOSTEPENU PRESUDU I OPTUŽENOG OGLASIO KRIVIM ZA KRIVIČNO DJELO ZA KOJE JE BIO OPTUŽEN UTVRDIVŠI DRUGAČIJE ČINJENIČNO STANJE.

Iz obrazloženja:

„Dalje se od strane optuženikova branitelja navodi da je drugostupanjski sud drugačije utvrdio odlučne činjenice od prvostupanjskog suda kada je osporenom presudom optuženog M.Č. oglasio krivim za kazneno djelo Izazivanje opće opasnosti iz člana 323. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH i osudio na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci. Konkretno branitelj u žalbi ističe da su prvostupanjski i drugostupanjski sud različito utvrdili odlučnu činjenicu koja se tiče dokazanosti konkretne opasnosti za život ljudi kao posljedicu radnji njegovog branjenika. Stav je optuženikova branitelja da drugostupanjski sud nije mogao postupiti na navedeni način i bez održanog pretresa presudu prvostupanjskog suda povodom žalbe županijskog tužitelja preinačiti na način da tu žalbu uvaži i optuženog oglasi krivim za kazneno djelo iz potvrđene optužnice. Iako to u žalbi nije navedeno ovim žalbenim prigovorima branitelj optuženog M.Č. je istima suštinski ukazao na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 329. stav 1. ZKP FBiH.

Ovi žalbeni prigovori dovode u pitanje zakonitost pobijane presude.

Iz izreke presude Općinskog suda u Lj. broj: 63 0 K 027165 19 K 2 od 02.03.2020. godine proizlazi da je optuženi M.Č. istom, temeljem odredbe člana 299. točka c) ZKP FBiH, oslobođen od optužbe da je počinio kazneno djelo Izazivanje opće opasnosti iz člana 323. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Razlog za oslobađanje ranije navedenog optuženika od optužbe je, prema obrazloženju predmetne presude, vezan za činjenicu da tužitelj u provedenom postupku nije dokazao da je optuženi pucanjem iz vatrenog oružja isključivo u zrak (ispaljena su ukupno četiri hica iz pištolja) izazvao konkretnu opasnost za život ljudi, odnosno osoba koje su se u kritično vrijeme nalazile na terasi ugostiteljskog objekta gdje su hici ispaljeni. U presudi kojom je optuženog oglasio krivim za kazneno djelo iz potvrđene optužnice i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci drugostupanjski sud je našao da je ova odlučna činjenica (bez čijeg postojanja se konkretno kazneno djelo ne može konstituirati) u potpunosti dokazana, pa je u prilog tom utvrđenju naveo da na postojanje konkretne opasnosti ukazuje to što su se meci koje je u inkriminiranom događaju ispalio optuženi ... „mogli odbiti od grane lipe koje stoje uz terasu kafića“ ... i time ugroziti život prisutnih osoba. Ovakvo odlučivanje je suprotno odredbi člana 329. stav 1. ZKP FBiH u kojem je propisano da će drugostupanjski sud, uvažavajući žalbu ili po službenoj dužnosti, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 312. stav 1. toč. f), g) i j) ovog zakona. Dakle, preinačavanje presude prvostupanjskog suda po žalbi ili službenoj dužnosti, kada su u pitanju procesne situacije kao u konkretnom slučaju, moguće je isključivo onda kada u pogledu utvrđenosti odlučnih činjenica ne postoje bilo kakve dvojbe, a ponuđena činjenična građa iz prvostupanjske presude po pravilnoj primjeni zakona zahtijeva donošenje drugačije presude. Zbog toga je, po nalaženju ovog suda, opravdano žalbom optuženikova branitelja ukazano da u danim procesnim okolnostima (kada se ispitivala žalba županijskog tužitelja) nije bilo mjesta izvođenju drugačijeg činjeničnog zaključka o predmetnoj odlučnoj činjenici od onog kako ga je u ispitivanoj presudi utvrdio prvostupanjski sud, a onda, posljedično tome, ni izvođenju drugačije pravne ocjene optuženikovih radnji. Ovaj sud je stava da je izvođenje drugačijih činjeničnih i pravnih zaključaka, onako kako je to učinjeno u pobijanoj presudi, moguće samo nakon održanog pretresa pred drugostupanjskim sudom. Kako je drugostupanjski sud postupio suprotno navedenom time je počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 329. stav 1. ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 63 0 K 027165 20 Kžž od 09.04.2021. godine)

41.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – povreda pretpostavke nevinosti – član 312. stav 2. u vezi sa članom 3. stav 1. ZKP FBiH

KONSTATACIJOM IZNESENOM U RJEŠENJU O PRODUŽENJU PRITVORA DA IZ ANALIZE I OCJENE ISKAZA SVJEDOKA I NALAZA VJEŠTAKA PROIZILAZI DA JE OPTUŽENI SA MALOLJETNOM SVJEDOKINJOM IMAO SPOLNE ODNOS, POVRIJEĐEN JE PRINCIP PRETPOSTAVKE NEVINOSTI OPTUŽENOG, JER TAKAV NAVOD IMA UČINAK JASNE SUDSKE OBJAVE, U ODSUSTVU PRAVOMOĆNE PRESUDE, DA JE OPTUŽENI UČINIO KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE TERETI, PA JE NA TAJ NAČIN UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. U VEZI ČLANA 3. STAV 1. ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Branitelj žalbom ukazuje da je prvostepeni sud u pobijanom rješenju povrijedio princip pretpostavke nevinosti optuženog, jer je, kako je to utvrdio i Ustavni sud BiH u svojoj odluci broj AP-20/17 od 15.03.2017. godine, iskazao mišljenje koje ukazuje da sud smatra optuženog krivim, a preuranjeno iznošenje takvog mišljenja predstavlja kršenje navedenog principa. Pri tome ukazuje na navod prvostepenog suda iznesen na strani 9. pobijanog rješenja koji glasi: „Analizom izjava saslušanih svjedoka datih u istrazi, kao i ocjenom iskaza svjedoka na glavnom pretresu K.A., A.E., mlđb. M.A. i K.E., kao i iskaza saslušanih vještaka neuropsihijatar dr. B.K., dr. K.A., vještaka psihologa Dž.B. i vještaka sudske medicine dr. V.T., te njihovih pismenih nalaza i mišljenja proizilazi da je kritične prilike optuženi A.A. imao seksualne odnose sa mlđb. Al.A., te da je istu, kao i mlđb. M.A. tjerao da se skidaju gole, te ih udario i prijetio im da će im noge polomiti, a mlđb. M.A. je prijetio nakon što ju je istjerao iz kuće, kao i Al.A. da su kurve i govorio im kako će ih silovati, a pri tome prema iskazu saslušanih svjedoka proizilazi da su konzumirali narkotička sredstva koja je nabavljao optuženi A.A., a osim toga da je mlđb. Al.A. pobjegla iz Doma za nezbrinutu djecu i da je živjela kod A. u Đ., a nesporno mu je bilo poznato da je Al.A. maloljetna kao i M.A., a što proizilazi i iz izvoda i matičnih knjiga rođenih.“

Osnovan je navedeni žalbeni prigovor.

I po ocjeni ovog suda, ovakvom konstatacijom je prvostepeni sud povrijedio princip pretpostavke nevinosti optuženog, jer ona ima učinak jasne sudske objave, u odsustvu pravomoćne presude, da je optuženi učinio krivična djela Silovanje iz člana 203. stav 5. u vezi sa stavom 1. i Posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 239. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH za koja se tereti. Prema tome, kako ovakvi navodi pobijanog rješenja predstavljaju izjavu o krivnji optuženog prije nego što je ona i dokazana u skladu sa zakonom, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi člana 3. stav 1. ZKP FBiH, na koju se osnovano ukazuje žalbom branitelja.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 020464 21 Kž 4 od 24.02.2021. godine)

42.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka – neprimjenjivanje odredaba člana 15. stav 2. i 296. stav 2. ZKP FBiH prilikom donošenja presude – član 312. stav 2. u vezi sa članom 15. stav 2. i 296 stav 2. ZKP FBiH

PROPUŠTAJUĆI DA PRI OCJENI ODBRANE OPTUŽENE NA JEDNAK NAČIN CIJENI I DOKAZE OPTUŽBE SUD JE POVRIJEDIO ODREDBU ČLANA 15. STAV 2. ZKP FBIH KOJA PROPISUJE DA JE SUD DUŽAN SA JEDNAKOM PAŽNJOM ISPITIVATI I UTVRĐIVATI KAKO ČINJENICE KOJE TERETE OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG, TAKO I ONE KOJE MU IDU U KORIST I ODREDBU ČLANA 296. STAV 2. ZKP FBIH KOJOM JE PROPISANO DA JE SUD DUŽAN SAVJESNO OCIJENITI SVAKI DOKAZ POJEDINAČNO I U VEZI S OSTALIM DOKAZIMA I NA OSNOVU TAKVE OCJENE IZVESTI ZAKLJUČAK JE LI NEKA ČINJENICA DOKAZANA, A POŠTO JE TO MOGLO BITI OD UTICAJA NA DONOŠENJE ZAKONITE I PRAVILNE PRESUDE, UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREDBA ZKP FBIH IZ ČLANKA 312 STAVAK 2. ZKP FBIH.

Iz obrazloženja:

„Pobijajući osporenu presudu zbog bitne povrede odredaba kaznenog iz članka 312. stavak 2. ZKP FBiH, tužiteljica navodi u žalbi da ista postoji, između ostalog, ako sud tijekom glavnog pretresa i pri donošenju presude, nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu navedenog zakona, a što je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude. Ukazuje da sud nije primijenio odredbu članka 15. stavak 2. ZKP FBiH, propuštajući da s jednakom pažnjom ispituje i utvrđuje činjenice koje terete optuženu, kao i one koje joj idu u korist, na način da je dokaze tužitelja smatrao irelevantnim za utvrđivanje odlučnih činjenica, dok je dokaze obrane, preciznije iznošenje obrane od strane optužene, u kojoj je bilo puno proturječnosti i koja je usmjerena s ciljem umanjenja odgovornosti optužene, cijenio kao vjerodostojan dokaz, na kojem je temeljio svoju odluku, te je propustio, u smislu članka 296. stavak 2. ZKP FBiH, dužnost da savjesno ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima i na temelju takve ocjene izvede pravilan zaključak je li neka činjenica dokazana. Obrazlažući ovaj žalbeni prigovor tužiteljica navodi da su u obrazloženju presude samo taksativno pobrojani izvedeni dokazi - iskazi ispitanih svjedoka optužbe na glavnom pretresu, s kratkim prepričavanjem izjava svih svjedoka optužbe (S.I., R.I., M.P., I.S., J.D., S.M., A.B. i dr.), a koje iskaze svjedoka, sud nije uopće cijenio pojedinačno, niti ih dovodio u vezu s drugim dokazima (osim izjave A.Š., kojem sud uglavnom i nije poklonio vjeru). Po stavu tužiteljice, takvi propusti suda sveukupno, su utjecali ili mogli utjecati na pravilno donošenje presude.

I ovi žalbeni navodi su osnovani.

Iz stanja spisa prvostupanjskog suda i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je na prijedlog odbrane, sud ispitao na glavnom pretresu svjedoke optužbe (S.I., R.I., M.P., I.S., J.D., S.M., A.B. i dr.), te interpretirao u obrazloženju presude sadržaj njihovih izjava. Međutim, pobijana presuda ne sadrži nikakvu ocjenu tih dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi i u vezi sa obranom optužene, iako iskazi navedenih svjedoka predstavljaju dokaze u kaznenom postupku koji podliježu sudskoj ocjeni što znači da je sud u obavezi da te dokaze cijeni kako pojedinačno, tako i u vezi sa drugim dokazima, uključujući i ocjenu njihove vjerodostojnosti i uvjerljivosti čime je sud propustio s jednakom pažnjom ispitati i utvrditi činjenice koje terete optuženu, kao i one koje joj idu u korist. Pored navedenog vjerodostojnost iskaza optužene u istrazi i na glavnom pretresu, iz kojih proizilazi da je oštećeni izvadio iz ladice stola pištolj i njoj ga predao u toku verbalne svađe, koji se nalazio u ruci optužene prilikom naguravanja kada je „pištolj opalio“ (kako to navodi optužena u svojoj obrani), prvostupanjski sud nije cijenio u vezi sa dokazima optužbe, a posebno sa iskazom R.I. iz kojeg proizilazi da pištolj koji je posjedovao njegov otac i koji se nalazio u ladici njegovog stola u sobi, nije nikada upotrebljavan, da nije bio nategnut i da je uvijek bio zakočen. Cijeneći obranu optužene na način kako je to prethodno navedeno, a istovremeno propuštajući svoju dužnost da na jednak način cijeni i dokaze optužbe, sud je onemogućio tužitelja da u punom obimu koristi svoje pravo na žalbu, s obzirom da se ne zna kakav je stav suda u pogledu dokaza optužbe o kojima je ranije bilo riječi, na što se pravilno ukazuje žalbom tužiteljice. Takvo postupanje suda je suprotno odredbi članka 15. stavak 2. ZKP FBiH koja propisuje, između ostalog, da je sud dužan sa jednakom pažnjom ispitivati i utvrđivati kako činjenice koje terete osumnjičenog/optuženog, tako i one koje mu idu u korist i članka 296. stavak 2. ZKP FBiH kojom je propisano da je sud dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana, učinjena je bitna povreda odredaba ZKP-F BiH iz članka 312 stavak 2. ZKP FBiH u vezi sa člankom 296. stavak 2. istog zakona.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 K 016920 20 Kž 6 od 20.01.2021. godine)

43.

Nepravo ponavljanje krivičnog postupka - uvjeti za nepravo ponavljanje krivičnog postupka – član 340a. stav 1. ZKP FBiH u vezi sa članom 56. stav 1. KZ FBiH

NISU ISPUNJENI UVJETI ZA PREINAČENJE BEZ PONAVLJANJA KRIVIČNOG POSTUPKA DVIJE PRAVOSNAŽNE PRESUDE IAKO JE U NJIMA PROTIV ISTOG OSUĐENIKA PRAVOSNAŽNO IZREČENO VIŠE KAZNI, A NISU PRIMIJENJENE ODREDBE O ODMJERAVANJU JEDINSTVENE KAZNE ZA DJELA UČINJENA U STICAJU KADA SU KRIVIČNA DJELA IZ KASNIJE DONESENE PRESUDE UČINJENA NAKON ŠTO JE OSUĐENI IZDRŽAO KAZNU KOJA MU JE IZREČENA RANIJE DONESENOM PRESUDOM.

Iz obrazloženja:

„Prema razlozima datim u obrazloženju pobijanog rješenja, prvostepeni sud je odbio kao neosnovanu molbu osuđenog E.B. za nepravo ponavljanje krivičnog postupka iz razloga što je utvrdio da je jedinstvenu kaznu zatvora izrečenu pravosnažnom presudom Kantonalnog suda u S. broj 09 0 K 019931 16 Kv 18 od 30.08.2016. godine u trajanju od 3 (tri) godine i 3 (tri) mjeseca izdržao dana 20.07.2017. godine a da je krivična djela za koja je osuđen pravosnažnom presudom Kantonalnog suda u S. broj 09 0 K 033683 19 K od 12.05.2020. godine počinio u toku 2018. i 2019. godine, dakle nakon što je izdržao navedenu jedinstvenu kaznu zatvora po pravosnažnoj presudi Kantonalnog suda u S. broj 09 0 K 019931 16 Kv 18 od 30.08.2016. godine. S obzirom na navedeno, prvostepeni sud je zaključio da se u pogledu navedenih presuda ne radi o krivičnim djelima za koje se sudi istovremeno (član 54. stav 1. KZ FBiH), niti su krivična djela za koja je osuđen ranijom presudom učinjena prije nego je osuđeni započeo izdržavanje kazne po ranijoj osudi (član 56. stav 1. KZ FBiH), zbog čega nisu ispunjeni uvjeti iz člana 340a. stav 1. ZKP FBiH za nepravo ponavljanje krivičnog postupka.“

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 033683 20 Kž 9 od 18.02.2021. godine)

44.

Rješenje o sudskoj opomeni – sadržaj izreke rješenja o sudskoj opomeni – član 357. ZKP FBiH

U IZRECI RJEŠENJA U SUDSKOJ OPOMENI SE, U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 357. STAV 2. ZKP FBiH, PORED OSOBNIH PODATAKA O OPTUŽENOM, NAVODI SAMO DA SE OPTUŽENOM IZRIČE SUDSKA OPOMENA ZA DJELO KOJE JE PREDMET OPTUŽBE I ZAKONSKI NAZIV KRIVIČNOG DJELA, IZ ČEGA SLIJEDI DA SE TAKVOM ODLUKOM OPTUŽENI NE OGLAŠAVA KRIVIM.

Iz obrazloženja:

„Pobijajući drugostepeno rješenje zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, branitelj u žalbi prvenstveno ukazuje da je pobijanu odluku sud donio u vidu rješenja a ne presude, iako je odredbom člana 300. ZKP FBiH propisano da sud odlučuje presudom kada optuženog oglasi

krivim, pa da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi člana 300. KZ FBiH.

Nije osnovan navedeni žalbeni prigovor.

Naime, odredbom člana 356. stav 1. ZKP FBiH propisano je da se sudska opomena izriče rješenjem, dok je stavom 2. pomenute zakonske odredbe propisano da, ukoliko u ovoj glavi (ZKP FBiH) nije nešto drugo predviđeno, odredbe tog zakona, koje se odnose na presudu kojom se optuženi oglašava krivim, primjenjuju se i na rješenje o sudskoj opomeni. Slijedom toga, pobijanim rješenjem nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka na koju branitelj ukazuje žalbom. Međutim, sud je trebao imati u vidu da je odredbom člana 357. stav 2. ZKP FBiH propisano, između ostalog, da se u izreci rješenja u sudskoj opomeni, pored osobnih podataka o optuženom, navodi samo da se optuženom izriče sudska opomena za djelo koje je predmet optužbe i zakonski naziv krivičnog djela, iz čega slijedi da se takvom odlukom optuženi ne oglašava krivim.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 68 0 K 047977 20 Kžž od 03.02.2021. godine)

Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom

45.

Rješenje o privremenim mjerama – određenje sadržine privremene mjere u rješenju kojim se određuje privremena mjera osiguranja – član 17. stav 2.

U IZRECI RJEŠENJA KOJIM SE ODREĐUJU PRIVREMENE MJERE OSIGURANJA SADRŽINA PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM MORA BITI POTPUNO I JASNO ODREĐENA.

Iz obrazloženja:

„Osumnjičeni u žalbi ističe da je prvostepeni sud, kako to slijedi iz obrazloženja pobijanog rješenja, mjeru osiguranja donio pozivajući se na član 17. stav 2. tačka a) Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH, i pozivajući se na odredbe članova 114. i 115. KZ FBiH, što je po žalitelju pogrešno. U žalbi ukazuje da je odredbom člana 17. stav 2. tačka a) Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH propisano da se osiguranje imovinske koristi za koju se sumnja da je pribavljena krivičnim djelom može odrediti „zabranom otuđenja i opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini“. S tim u vezi, žalitelj smatra da je prvostepeni sud određivanjem privremene mjere osiguranja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, na način kako je to navedeno u izreci pobijanog rješenja - „zabrana otuđenja, raspolaganja ili na drugi način ostvarivanja svih drugih prava na nekretnini“, zapravo odredio privremenu mjeru osiguranja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, koju Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH ne propisuje i da ovako formulirana mjera osiguranja pretpostavlja njegovu obavezu da prestane koristiti predmetni stan.

Naprijed istaknuti žalbeni navodi osumnjičenog su osnovani.

Odredbom člana 17. stav 2. tačka a) Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH propisano da se osiguranje imovinske koristi za koju se sumnja da je pribavljena krivičnim djelom može odrediti „zabranom otuđenja i opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini“. Okolnost da prvostepeni sud nije u izreci pobijanog rješenja odredio privremenu mjeru osiguranja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom onako kako je to propisano u odredbi člana 17. stav 2. tačka a) Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH, realno predstavlja pogrešnu primjenu materijalnog prava, kako se to osnovano žalbom osumnjičenog ukazuje. Naime, mjera zabrane koju je odredio prvostepeni sud „zabrana otuđenja, raspolaganja ili na drugi način ostvarivanja svih drugih prava na nekretnini“ ima dalekosežnije posljedice za osumnjičenog koje kao takve nisu propisane naprijed navedenom odredbom Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom FBiH. Istovremeno je postupanjem na navedeni način i izreka pobijanog rješenja nerazumljiva, jer se ne zna tačna sadržina određene privremene mjere osiguranja.“

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 034810 21 Kž od 02.06.2021. godine)

GRAĐANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

46.

Član 58. stav 2. Zakona o stvarnim pravima

Član 4. Zakona o građevinskom zemljištu

STUPANJEM NA SNAGU ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU DANA 16.05.2003. GODINE KOJIM JE U ČLANU 4. REGULISANO DA SE NA GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU MOŽE STEĆI PRIVATNO VLASNIŠTVO, POČINJU TEĆI ROKOVI ZA DOSJELOST NA TAKVOM ZEMLJIŠTU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 P 269332 22 Rev od 02.08.2022. godine)

47.

Član 76. stav 4. i član 132. Zakona o stvarnim pravima

UZNEMIRAVANJE PRAVA ETAŽNOG VLASNIKA I SUVLASNIKA ZAJEDNIČKIH DIJELOVA I UREĐAJA ZGRADE SE MOŽE IZVRŠITI I POSTAVLJANJEM SVJETLEĆE REKLAME I VANJSKE JEDINICE KLIMA UREĐAJA NA GLAVNOJ FASADI ZGRADE I U NATKRIVENOM ULAZU U STAMBENI DIO OBJEKTA KOJIMA SE ODAŠILJU NEPOSREDNE ŠTETNE IMISIJE (BUKA I SVJETLOST), PA TUŽITELJ KOJI TRAŽI PRESTANAK UZNEMIRAVANJA MORA SUDU DOKAZATI DA JE VLASNIK NEKRETNINE I DA JE UZNEMIRAVANJE IZVRŠENO, A TUŽENI (ONAJ KO TE UREĐAJE KORISTI) DA IMA PRAVO NA PREDUZIMANJE RADNJE KOJOM SE VRŠI UZNEMIRAVANJE I DA JE TUŽITELJ OBAVEZAN DA ISTU TRPI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 181891 22 Rev od 30.06.2022. godine)

48.

Član 7. Zakona o rudarstvu Federacije BiH i član 4. Zakona o rudarstvu Kantona Sarajevo u vezi sa članom 7. stav 1. Zakona o vlasničko pravnim odnosima

UPISOM U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI SAMO SE PUBLICIRA OKOLNOST JE LI NEKRETNINA DOBRO OD OPĆEG INTERESA I IMA DEKLARATORNI, A NE KONSTITUTIVNI ZNAČAJ, BUDUĆI DA SU DOBRA OD OPĆEG INTERESA DEFINIRANA ZAKONOM. IZ NAVEDENIH RAZLOGA REVIDENT SE NE MOŽE POZIVATI NA POVJERENJE U ZEMLJIŠNE KNJIGE AKO SE RADI O PROMETU STVARNIH PRAVA NA NEKRETNINAMA KOJE SU PO ZAKONU DOBRA OD OPĆEG INTERESA, JER KAO STVARI NISU SPOSOBNE BITI OBJEKTOM STVARNIH PRAVA. KADA JE U PITANJU DOBRO OD OPĆEG INTERESA ČINJENICA DA JE UPISANO PRAVO RASPOLAGANJA NA NEKRETNINAMA, NE MOŽE DOVESTI DO IZMJENE PRAVNOG STATUSA NEKRETNINE.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje ništavosti odredbi ugovora o kreditu broj: ... od 22.03.2013. godine, te ugovora o otvaranju konfirmiranog akreditiva broj: 1206/13 od 24.05.2013. godine, te ništavosti ugovora o uspostavljanju hipoteke broj: ... od 25.03.2013. godine i broj: ... od 24.05.2013. godine, a koji ugovori su zaključeni između tužene i tužitelja uz nalog zemljišnoknjižnom uredu za brisanje založnog prava na nekretninama.

Iz činjeničnih utvrđenja prvostepenog suda, koja je kao pravilna i potpuna prihvatio drugostepeni sud proizilazi da je nad imovinom tužitelja otvoren stečajni postupak, a tužitelj i tužena zaključili Ugovor o kreditu broj ... dana 22.03.2013. godine i Ugovor o otvaranju konfirmiranog akreditiva broj ... dana 24.05.2013. godine, da je Uprava tužitelja dala saglasnost o zaduženju i upisu založnog prava/hipoteke na nekretninama tužitelja i to na k.č. 1382 i k.č. 1383 upisane u z.k. uložak broj 170 k.o. H. u korist tužene, da su zaključili Ugovore o uspostavljanju hipoteke broj ... dana 25.03.2013. godine, i broj ... dana 24.05.2013. godine, i da je predmetna hipoteka upisana u zemljišnim knjigama. Nadalje je utvrđeno da nekretninu k.č. 1382, upisanu u z.k. uložak broj 170 k.o. H., u naravi čini K., Poslovna zgrada u privredi 1, Pomoćna zgrada u privredi 2, Pomoćna zgrada u privredi 3, Pomoćna zgrada u privredi 4, Pomoćna zgrada u privredi 5, Elektroenergetski objekat, Objekat gasovoda, površinski kop, Skladište eksplozivnih sredstava-sveukupne površine 180.682 m², a da je nekretnina označena kao k.č. 1383 je upisanu u isti z.k. uložak u naravi čini Pomoćne zgrade privreda 2. površine 22 m², Površinski kop površine 2687 m², sveukupne površine 2.709 m². Na predmetnim nekretninama tužitelj je upisan kao nosilac prava raspolaganja sa dijelom 1/1, a prema podacima iz z.k. izvodka broj 170. k.o. H. upisan je kao posjednik predmetnih nekretnina u katastarsko knjižnom ulošku broj 170 k.o. H. od 15.08.2017. godine. Rješenjem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije broj ... od 19.12.2009. godine, tužitelju je obnovljeno odobrenje za eksploataciju industrijske mineralne sirovine dolomita u granicama površinskog eksploatacionog polja „H.“ kod H.. Tužitelj je kao korisnik koncesije, sa Kantonom Sarajevo-Vladom Kantona Sarajevo kao koncesorom, zaključio je Ugovor o koncesiji broj ... od 02.09.2010. godine, a predmet koncesije je pravo na eksploataciju mineralne sirovine tehničkog građevinskog kamena dolomita u ležištu u „H.“, Općina H., te je za tu eksploataciju plaćao naknadu.

Polazeći od ovakvog utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi koje veže i revizijski sud (član 240. stav 2. ZPP) po ocjeni ovog suda nižestepeni sudovi su pravilnom primjenom materijalnog prava usvojili tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti zaključenih ugovora o kreditu, te ništavosti ugovora o uspostavljanju hipoteke i za takvu presudu dali jasne, potpune i pravilne razloge koje prihvata i ovaj sud.

Cijeneći utvrđenja nižestepenih sudova da nekretninu označenu kao k.č. 1382 KO_H. u naravi čini K., Poslovne i pomoćne zgrade, Elektroenergetski objekat, Objekat gasovoda, površinski kop, Skladište eksplozivnih sredstava i da se nalazi u zoni eksploatacije, da nekretnina k.č. 1383 KO_H. u naravi čini kamenolom, koji je kao takav upisan u zemljišnu knjigu sa pomoćnom zgradom, da tužitelj ima pravo eksploatacije mineralne sirovine kamena Dolomita, u ležištu H. i to temeljem odobrenja i ugovora o koncesiji od 02.09.2010. godine, a ovaj sud prihvata zaključak nižestepenih sudova da navedene nekretnine ne mogu biti predmetom hipoteke jer predstavljaju dobro od općeg interesa posebno cijeneći svrhu hipoteke, jer to isključuju odredbe člana 7. Zakona o rudarstvu FBiH i član 4. Zakona o rudarstvu Kantona Sarajevo. , a u smislu čl. 1 stav 2 ovih zakona . Naime, dolomit predstavlja mineralnu sirovinu, a u smislu navedenih

odredbi Zakona o rudarstvu, rudno blago predstavlja dobro od općeg interesa i pod posebnom je zaštitom. Prema tome, ne može se na dobrima od općeg interesa sticati pravo vlasništva, pa time ni neko drugo stvarno pravo po bilo kojoj osnovi, pa ni pravomoćnim sudskim rješenjem o uknjižbi tog stvarnog prava, već se ono može upotrebljavati, odnosno koristiti u skladu sa zakonom i to samo na temelju koncesije. Dakle, bez obzira na upis hipoteke, kako je izostala pretpostavka valjanog pravnog posla tužena nema pravno valjan način sticanja tog založnog prava.

Tužena je imala saznanje da sporne nekretnine pa i nekretnina na kojoj revizija posebno insistira k.č.1383. K.O. H., u naravi čini kamenolom koji se sastoji od površinskog kopa i pomoćne zgrade i da je upravo kao takav upisan u zemljišne knjige, pa je bila dužna kao sudionik u obligacionom odnosu u smislu čl. 18. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima u izvršavanju obaveze iz svoje profesionalne djelatnosti postupati s povećanom pažnjom prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka). Nadalje, upisom u zemljišnoj knjizi samo se publicira okolnost je li nekretnina dobro od općeg interesa i ima deklaratorni, a ne konstitutivni značaj, budući da su dobra od općeg interesa definirana zakonom. Iz navedenih razloga revident se ne može pozivati na povjerenje u zemljišne knjige ako se radi o prometu stvarnih prava na nekretninama koje su po zakonu dobra od općeg interesa, jer kao stvari nisu sposobne biti objektom stvarnih prava. Međutim u konkretnom slučaju da se radi o dobrima od općeg interesa nižestepeni sudovi su i utvrdili na temelju podataka iz zemljišne knjige, odobrenja za eksploataciju i ugovora o koncesiji, a pri tome nije bilo upisa izmjena opisa kulture zemljišta, pa to što je tužitelj imao upisano pravo raspolaganja na nekretninama, nije moglo dovesti do izmjene pravnog statusa nekretnine.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 543258 22 Rev od 20.09.2022. godine)

49.

Član 34. stav 1. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta

DANOM STUPANJA NA SNAGU ZAKONA O NACIONALIZACIJI NAJAMNIH ZGRADA I GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA, PRIJAŠNJI VLASNIK U CIJELOSTI GUBI PRAVO VLASNIŠTVA, A BRISANJE TOG PRAVA NIJE BILO NEOPHODNO PROVESTI U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA BUDUĆI DA JE PO SAMOM ZAKONU (EX LEGE) POSTALO DRŽAVNO VLASNIŠTVO. PRIJAŠNJI VLASNICI PRESTALI SU PO SAMOM ZAKONU BITI VLASNICI NACIONALIZOVANE NEKRETNINE, PA TUŽITELJIMA KAO NASLJEDNICIMA NE PRIPADA PRAVO ZAHTIJEVATI NAKNADU ZA NACIONALIZIRANE NEKRETNINE PO ODREDBAMA ZAKONA O EKSPROPRIJACIJI, VEĆ DONOŠENJEM ZAKONA KOJIM BI BILO REGULISANO PITANJE DENACIONALIZACIJE I RESTITUCIJE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 091886 22 Rev od 01.11.2022. godine)

I

OBLIGACIONO PRAVO

50.

Član 53. stav 1. i 2. u vezi sa članom 26. i 27. Zakona o obligacionim odnosima

ZA VALJANO SKLAPANJE UGOVORA ODLUČUJUĆE SU SAGLASNO IZJAVLJENE VOLJE UGOVARAČA, PA POBUDE ZA SKLAPANJE UGOVORA, KAO ONAJ UNUTARNJI PSIHOLOŠKI ČINILAC KOJI KOD UGOVORNE STRANE IZAZIVA ŽELJU I POKREĆE DONOŠENJE ODLUKE O SKLAPANJU UGOVORA, NE UTIČU NA NJEGOVU VALJANOST. SAMO NEDOPUŠTENA POBUDA KOJA JE BITNO UTICALA NA ODLUKU JEDNOG OD UGOVARAČA, A DRUGI UGOVARAČ JE ZNAO ILI JE TO MORAO ZNATI, IMA ZA POSLJEDICU NIŠTAVOST UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Naime, za valjano sklapanje ugovora shodno odredbama članova 26. i 27. ZOO odlučujuće su saglasno izjavljene volje ugovarača, pa pobude, kao onaj unutarnji psihološki činilac koji kod ugovorne strane izaziva želju i pokreće donošenje odluke o sklapanju ugovora, za sklapanje ugovora u načelu ne utiču na njegovu valjanost – član 53. stav 1. ZOO. Tek u okolnostima ako je pobuda i jedne strane bila nedopuštena, a ona bi bila takve prirode da je bitno uticala na odluku jednog ugovarača, a drugi ugovarač je znao ili to morao znati, ugovor bi shodno odredbama člana 53. stav 2. ZOO bio ništav. U trenutku zaključenja predmetnog ugovora o ustupanju potraživanja prednik tuženog je dostavio tužitelju i isti je raspolagao sporazumima i rješenjima donesenim od strane suda koja su bila pravosnažna i na osnovu kojih je ZK ured izvršio uknjižbu založnog prava. Tek presudama Općinskog suda u Travniku donesenim od 25.3.2008. do 15.5.2015. godine utvrđena je ništavost predmetnih sporazuma i naloženo ZK uredu brisanje založnog prava na nekretninama na kojima je založno pravo bilo upisano u korist davaoca kredita, a ništavost nije utvrđena prije zaključenja ugovora o ustupanju potraživanja i za isto prednik tuženog nije znao u momentu zaključenja predmetnog ugovora između parničnih stranaka. Prednik tuženog se u trenutku zaključenja ugovora o ustupanju potraživanja rukovodio načelom povjerenja u podatke u zemljišnim knjigama jer je upis i uknjižba založnog prava izvršena na osnovu pravosnažnih sudskih odluka, predao je kompletnu dokumentaciju u vezi sa predmetnim potraživanjem tužitelju, a ista nije stvarala bilo kakvu sumnju u neistinitost i namjeru da tužitelj bude onemogućen u realizaciji naplate. Zbog toga revident neosnovano prigovara da su u zasnivanju obligaciono-pravnog odnosa između parničnih stranaka povrijeđena osnovna načela koja se odnose na ravnopravnost učesnika u obligacionom odnosu (član 11. ZOO), savjesnost i poštenje (član 12. ZOO), zabrana zloupotrebe prava (član 13. ZOO), načelo jednake vrijednosti davanja (član 15. ZOO), zabrane prouzrokovane štete (član 16. ZOO) i dužnosti ispunjenja obaveza (član 17. ZOO).

Kako u konkretnom slučaju navedene pretpostavke nisu ispunjene, to je pravilnom primjenom materijalnog prava odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti predmetnog ugovora o ustupanju i iz ovih razloga.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 535563 21 Rev od 14.07.2022. godine)

51.

Član 74. i 76. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

KAKO JE UVJET UGOVORA U PRAVILU OBJEKTIVNO ODREĐEN, ODNOSNO VEZAN ZA OBJEKTIVNE OKOLNOSTI, I NEOVISAN O RADNJAMA UGOVORNIH

STRANA IZUZEV ONIH KOJI SE MOGU OBJEKTIVIZIRATI, UVJET PLAĆANJA „NAKON PRODAJE ZEMLJIŠTA“ JE PROTIVAN PRINUDNIM PROPISIMA I KAO TAKAV NIŠTAV.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 P 102750 22 Rev od 01.12.2022. godine)

52.

Član 103. stav 1. u vezi sa članom 436. i 437. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

OKOLNOST ŠTO JE UTVRĐEN NIŠTAVIM SPORAZUM O ZASNIVANJU ZALOŽNOG PRAVA U KORIST USTUPIOCA NEMA ZA POSLJEDICU I NIŠTAVOST SAMOG UGOVORA O USTUPANJU (CESIJI), JER JE RIJEČ O NIŠTAVOSTI SPOREDNOG PRAVA BEZ KOJEG UGOVOR O USTUPANJU MOŽE OPSTATI.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o ustupanju potraživanja zaključenog 14.10.2005. godine između tužitelja i prednika tuženog, te kondemnatorni zahtjev kojim se traži isplata iznosa od 270.000,00 KM, kao naknada za ustupljena potraživanja i iznosa od 32.810,43 KM, kao pretrpljene štete, sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

U postupku je utvrđeno da je ugovorom o ustupanju potraživanja zaključenom između tužitelja i pravnog prednika tuženog HVB Central Profit banke d.d. 14.10.2005. godine tuženi tužitelju ustupio uz naknadu od 270.000,00 KM svoja potraživanja u iznosu od 2.178.474,00 KM, koja je imao prema svom dužniku B. K. d.d. N. T., a koja su nastala iz osnova ugovora o kreditu od 1.11.1996. godine, ugovora o kratkoročnom kreditu od 5.7.1999. godine, ugovora o izvoznom revolving kreditu od 11.5.2000. godine, sporazuma o ustupanju potraživanja od 30.12.2000. godine, te popunjenog i ovjerenog, po ovlaštenim predstavnicima ustupioca potraživanja, obrasca IOS-a. Potraživanje ustupioca je bilo osigurano založnim pravom na osnovu sporazuma zaključenim između ustupioca i dužnika na nekretninama upisanim u zk. ulošku broj 19, 28 i 31 k.o. K.. Isto tako je na osnovu ugovora o ustupanju izvršen prenos založnog prava na tužitelja rješenjem Općinskog suda u Travniku od 18.9.2006. godine.

Kako su sporazumi o zasnivanju založnog prava utvrđeni ništavim na osnovu pravosnažnih presuda Općinskog suda u Travniku donesenim u vremenu od 25.3.2008. do 15.5.2015. godine, tužitelj smatra da je, pozivom na odredbu člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima¹ (dalje: ZOO), ništav i predmetni ugovor o ustupanju potraživanja, zbog čega da ima pravo na povrat novčanog iznosa isplaćenog na ime naknade za ustupanje u iznosu od 270.000,00 KM i na naknadu štete od 32.810,43 KM, u vidu troškova zastupanja u postupcima povodom prenosa založnog prava, utvrđenja ništavim sporazuma i u izvršnom postupku naplate ustupljenih potraživanja prodajom založenih nekretnina.

Nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev jer su utvrdili da predmetni ugovor o ustupanju potraživanja nije u suprotnosti ni sa Ustavom BiH, niti prisilnim propisima i moralom društva u smislu odredbe člana 103. stav 1. ZOO.

---

¹ Službeni list R BiH broj 2/92, 13/93 i 13/94, Službene novine F BiH broj 29/03 i 42/11

Okolnost što su utvrđeni ništavim sporazumi o zasnivanju založnog prava u korist ustupioaca, i po ocjeni ovog suda, nema za posljedicu i ništavost samog ugovora o ustupanju (cesiji), jer je riječ o ništavosti sporednog prava bez kojeg ugovor o ustupanju može opstati.

Osim toga, u ugovoru o ustupanju je izričito navedeno – član 9. ugovora, da su ugovorne strane saglasne da ustupilac ne snosi rizik ili posljedice ako primalac ne bi mogao naplatiti od dužnika B. K. d.d. N. T. novčana potraživanja u iznosu kako je to opisano u članu 1. ugovora, a to je ustupljeno potraživanje od 2.178.474,00 KM.

Zbog toga tužitelj u reviziji pogrešno tvrdi da ništavost jednog ugovora mora imati za posljedicu i ništavost drugog ugovora, jer, kako je navedeno, utvrđenje ništavosti založnog prava kao akcesornog prava nije dovelo do ništavosti ugovora o ustupanju potraživanja.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 535563 21 Rev od 14.07.2022. godine)

53.

Član 125. stav 1. i član 900. u vezi sa članom 913. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

UKOLIKO NIJE U INTERESU OSIGURANIKA, NIŠTAVA JE I NE PROIZVODI PRAVNO DEJSTVO ODREDBA UGOVORA O OSIGURANJU KOJOM SE ODSTUPA OD ODREDBE IZ ČLANA 913. ST. 3. DA UGOVOR O OSIGURANJU PRESTAJE PO SAMOM ZAKONU PO ISTEKU ROKA OD TRIDESET DANA OD DANA OD KADA JE UGOVARAČU OSIGURANJA URUČENO PREPORUČENO PISMO OSIGURAVAČA SA OBAVJEŠTENJEM O DOSPJELOSTI PREMIJE. OPŠTA ODREDBA IZ ČLANA 125.ST.1. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA DOLAZI U OBZIR SAMO KADA SPECIJALNOM ZAKONSKOM ODREDBOM, (ČL. 900. I 913. ST. 3. ZOO), NIJE IZRIČITO ŠTA DRUGO PREDVIĐENO JER *LEX SPECIJALIS DEROGAT LEGI GENERALI*.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 Ps 181500 21 Rev od 22.11.2022. godine)

54.

Član 154. stav 1. u vezi sa članom 18. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

ADVOKATI ZA ŠTETU ODGOVARAJU PO PRINCIPU SUBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI, BEZ OBZIRA DA LI SE ODGOVORNOST ZASNIVA NA UGOVORU ILI DELIKTU, ODNOSNO SAMO ZA SKRIVLJENU POVREDU NEKOG PRAVILA STRUKE ILI PROFESIONALNE ETIKE, PRI ČEMU JE ADVOKAT U IZVRŠAVANJU OBAVEZA IZ SVOJE PROFESIONALNE DJELATNOSTI DUŽAN POSTUPATI S PAŽNJOM DOBROG STRUČNJAKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 63 0 P 030653 21 Rev od 28.03.2022. godine)

55.

Član 154. stav 1. i član 173. Zakona o obligacionim odnosima

Član 12. i 15. Zakona o javnim cestama Županije Zapadnohercegovačke

UPRAVITELJ CESTE (USTANOVA ZA CESTE), KAO I PRAVNA OSOBA SA KOJOM JE UPRAVITELJ CESTE UGOVORIO IZVOĐENJE POSLOVA REDOVNOG ODRŽAVANJA CESTE, ZA ŠTETE NASTALE ZBOG STANJA CESTE ODGOVARAJU PO NAČELU PRETPOSTAVLJENE KRIVICE, A NE PO NAČELU OBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 64 0 P 050184 21 Rev od 30.08.2022. godine)

56.

Član 154. stav 2., član 174. i 206. stav 1. u vezi sa članom 206. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

PREDSTOJI SOLIDARNA OBJEKTIVNA ODGOVORNOST IMAOCA PUTNIČKOG VOZILA I PRAVNOG LICA KOJE ODGOVARA ZA NASTALU ŠTETU OD DIVLJE ŽIVOTINJE, POČINJENE NJENIM IZLASKOM NA KOLOVOZ PUTA, NASTALOJ SAPUTNICI TOG VOZILA, KOJA JE MAJKA VOZAČA, PA TIME I OSIGURAVATELJA TOGA VOZILA OSNOVOM OBAVEZNOG OSIGURANJA.

KOD SOLIDARNE ODGOVORNOSTI KOJU VIŠE OSOBA PROUZROČI ZAJEDNO NE PREDSTOJI MATERIJALNO PRAVNA MOGUĆNOST DA SE RADNJE JEDNOG OD SUDIONIKA CIJENE KAO POSTOJANJE EKSKULPACIONIH RAZLOGA ZA RADNJE I OBAVEZE DRUGOG SUDIONIKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 076669 22 Rev od 24.01.2022. godine)

57.

Član 172. Zakona o obligacionim odnosima

Član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku

VEZANOST PARNIČNOG SUDA ZA OSUĐUJUĆU PRESUDU KRIVIČNOG SUDA NE OTKLANJA PRIMJENU PRAVILA OBLIGACIONOG PRAVA O PASIVNOJ LEGITIMACIJI U SLUČAJU ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU KOJU PROUZROKUJE ORGAN PRAVNOG LICA U VRŠENJU ILI U VEZI SA VRŠENJEM SVOJIH FUNKCIJA, NITI ODREDBA ČLANA 12. STAV 3. ZPP USPOSTAVLJA POSEBNU ODGOVORNOST ZA ŠTETU UČINIoca KRIVIČNOG DJELA NEZAVISNO OD OPŠTIH PRAVILA GRAĐANSKOG PRAVA O ODGOVORNOSTI ZA NAKNADU ŠTETE.

Iz obrazloženja:

Okolnost da je drugotuženi pravosnažnom osuđujućom presudom krivičnog suda oglašen krivim za počinjeno krivično djelo zloupotreba položaja ili ovlaštenja, te da je tužitelj tom presudom sa svojim imovinskim zahtjevom upućen na put redovne parnice, sama po sebi ne uspostavlja pasivnu legitimaciju drugotuženog u ovoj parnici radi naknade štete.

Tačno je da je odredbom člana 12. stav 3. ZPP propisano da je sud u parničnom postupku, u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinitelja, vezan za pravomoćnu presudu krivičnog suda kojom se optuženi oglašava krivim. Međutim, navedena vezanost parničnog suda za osuđujuću presudu krivičnog suda ne otklanja primjenu pravila obligacionog prava o pasivnoj legitimaciji u slučaju odgovornosti za štetu koju prouzrokuje organ pravnog

lica u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija (član 172. ZOO), niti odredba člana 12. stav 3. ZPP uspostavlja posebnu odštetnu odgovornost nekog lica nezavisno od opštih pravila građanskog prava o odgovornosti za naknadu štete.

Prema odredbi člana 172. stav 1. ZPP pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Odredbom stava 2. istog zakonskog člana propisano je da, ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravno lice ima pravo na naknadu od lica koje je štetu skrivilo namjerno ili krajnjom nepažnjom, dok je stavom trećim propisano da to pravo zastarijeva u roku od 6 mjeseci od dana isplaćene naknade štete.

Rješenje iz naprijed navedene zakonske odredbe počiva na stavu da organi pravnih lica (npr. načelnik, upravnik, dekan) postupaju u ime pravnih lica, tako da oni u tom svojstvu ne mogu biti odgovorni za štetu, već za njihove radnje ili propuštanja odgovara pravno lice u čije ime oni vrše svoje funkcije. Organi pravnih lica se identifikuju samo kroz svoje funkcije, a ne kao fizičke osobe, to oni nemaju pravni subjektivitet, tako da u slučaju kada organ pravnog lica u vršenju svojih funkcija pričinu štetu trećem licu, za radnje organa, kao za svoje radnje, odgovara pravno lice. Pravno lice odgovara za štetne radnje svojih organa kao da je ono te radnje samo počinilo, budući da organi pravnog lica u pravnom prometu nastupaju kao pravno lice čijim se subjektivitetom i autoritetom služe.

Upravo iz tih razloga organi pravnih lica i ne mogu biti ni odgovorni za štetu koju pričinu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija trećim licima, već za tu štetu odgovara pravno lice u čijem sastavu djeluje navedeni organ, kako su to pravilno zaključili i sudovi nižeg stepena. Radi se o primarnoj i neposrednoj odgovornosti za štetu pravnog lica.

Suprotno pravnom rezonovanju tužitelja, kao fizička lica organi pravnih lica mogu biti pozvani na odgovornost za štetu koju su pričinili u vršenju funkcije pravnog lica, ali samo u regresnom postupku koje bi to pravno lice protiv njih eventualno vodilo, pod uslovima iz člana 172. stav 2. ZOO.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 41 0 P 078868 21 Rev od 08.09.2022. godine)

58.

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

PRIKUPLJENA SREDSTVA HUMANITARNE POMOĆI NE RAČUNAJU SE U NAKNADU ŠTETE PO OSNOVU TUĐE POMOĆI I NJEGE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 131401 20 Rev od 25.01.2022. godine)

59.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

UMANJENJE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI, KAO POSEBNA OSNOVA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG DUŠEVNIH BOLOVA, OBUHVATA SVA OGRANIČENJA ŽIVOTNIH AKTIVNOSTI OŠTEĆENOG KOJE JE OSTVARIVAO ILI BI IH PO REDOVNOM TOKU STVARI U BUDUĆNOSTI SIGURNO OSTVARIVAO. POD OGRANIČENJEM SE PODRAZUMIJEVA I OBAVLJANJE AKTIVNOSTI UZ POVEĆANE NAPORE ILI UZ POSEBNE USLOVE.

TAJ OBLIK ŠTETE JE TRAJNOG KARAKTERA, ALI SE NOVČANA NAKNADA MOŽE DOSUDITI I KAD JE UMANJENJE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI PRIVREMENO, AKO JE JAČE I DUGOTRAJNIJE ILI AKO TO POSEBNE OKOLNOSTI OPRAVDAVAJU, ŠTO JE DUŽAN DA DOKAŽE TUŽITELJ.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 587012 22 Rev od 11.10.2022. godine)

60.

Član 212. Zakona o obligacionim odnosima

STICALAC KOJI JE DVA PUTA NAPLATIO DUG NA OSNOVU ISTE IZVRŠNE ISPRAVE U IZVRŠNOM POSTUPKU DUŽAN JE VRATITI IZNOS KOJI JE KASNIJE NAPLATIO PO PRAVILIMA O STICANJU BEZ OSNOVA, IZ RAZLOGA ŠTO JE RANIJE PLAĆANJE ISTOG DUGA UČINILO KASNIJU NAPLATU PRAVNO NEOSNOVANOM.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja da mu tužena isplati iznos od 9.670,36 KM, sa sporednim potraživanjima, na ime povrata novčanog iznosa naplaćenog u izvršnom postupku koji je vođen pred Općinskim sudom u Cazinu, pod brojem 20 0 Ip 047244 17 Ip, iz razloga što je isti dug bio naplaćen u ranijem izvršnom postupku, broj 20 0 Ip 039968 16 Ip, na osnovu iste izvršne isprave.

Iz činjeničnog stanja koje su utvrdili nižestepeni sudovi proizlazi: da je tužena na osnovu pravomoćnog rješenja Službe ... općine Bosanska Krupa, broj ... od 27.5.2015.godine, kojim je tužitelju utvrđena obaveza plaćanja naknade za korištenje javnog dobra u vlasništvu tužene za mjesec april 2015.godine, pred Općinskim sudom u Cazinu pokrenula izvršni postupak broj 20 0 Ip 039968 16 Ip (rješenje o izvršenju od 29.1.2018.godine), koji je okončan naplatom utvrđene naknade i sporednih potraživanja, u ukupnom iznosu od 7.090,00 KM, dana 15.3.2018.godine; da je pred istim sudom, na osnovu iste izvršne isprave, u predmetu broj 20 0 Ip 047244 17 Ip dana 15.3.2018.godine doneseno rješenje o izvršenju, na osnovu kojeg je tužena naplatila od tužitelja iznos od 9.670,36 KM (glavni dug i sporedna potraživanja); da tužitelj u navedenim izvršnim postupcima nije ulagao prigovore protiv rješenja o izvršenju, i da su oba rješenja postala pravosnažna.

Nižestepeni sudovi su na osnovu izloženog činjeničnog stanja ocijenili da tvrdnja tužitelja o odsustvu pravnog osnova za prelaz imovine tužitelja u imovinu tužene u ovom slučaju nije dokazana, budući da su oba plaćanja duga izvršena na osnovu pravosnažnih rješenja o izvršenju, pa su iz tog razloga odbili tužbeni zahtjev za vraćanje stečenog bez osnova kao neosnovan.

Revident ukazuje na nepodudarnost pravnog shvatanja na kojem se zasniva pobijana presuda sa shvatanjem revizijskog suda u vezi sa primjenom pravila o sticanju bez osnova iz člana 210. ZOO.

Prema odredbi člana 210. stav 1. ZOO, kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće dužan je da naknadi vrijednost postignutih koristi (opšte pravilo o sticanju bez osnova). Ko je isti dug platio dva puta, pa makar

jednom i po osnovu izvršne isprave, ima pravo tražiti vraćanje po opštim pravilima o sticanju bez osnova. (član 212. ZOO)

U konkretnom slučaju je utvrđeno da je tužitelj isti dug platio dva puta, i oba puta na osnovu iste izvršne isprave.

Dvostruka isplata duga je zakonom regulisana kao poseban slučaj sticanja bez osnova.

Prema ustaljenom shvatanju sudske prakse u Bosni i Hercegovini u vezi sa primjenom odredbe člana 212. ZOO, dugovanje duga po jednom pravnom osnovu i njegova isplata po tom osnovu onemogućava postojanje istog duga i obavezu njegovog plaćanja po drugom pravnom osnovu, pa isplatalac koji je neosnovano osiromašen isplatom na osnovu izvršne sudske odluke ima pravo na povrat izvršene isplate, jer ranije izvršeno plaćanje čini pravno neosnovanim ono koje je poslije njega izvršeno.

Pitanje koje revident u reviziji postavlja je od značaja za primjenu prava i u drugim slučajevima u kojima dolazi do dvostruke isplate duga po osnovu iste izvršne isplate.

Naime, kako je za pravilnu primjenu odredbe člana 210. ZOO potrebno utvrditi da prelaz imovine jednog lica u imovinu drugog lica nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, odluka o sporu zavisi od rješenja spornog pitanja da li ponovna prinudna naplata duga u izvršnom postupku, na osnovu iste izvršne isprave na osnovu koje je tuženi već jednom namiren u izvršnom postupku, predstavlja neosnovano bogaćenje.

Budući da je u ovom postupku tužitelj dokazao da je tužena dva puta naplatila isti dug, na osnovu iste izvršne isprave, on prema shvatanju ovog suda ima pravo da zahtijeva vraćanje iznosa koji je naplaćen u kasnijem izvršnom postupku, jer je ranije izvršeno plaćanje učinilo pravno neosnovanom kasniju naplatu.

Okolnost da tužitelj nije u kasnijem izvršnom postupku isticao prigovor protiv rješenja o izvršenju niti podnosio prijedlog za protivizvršenje nije od uticaja na odluku suda u ovom predmetu, kako to pogrešno tumači drugostepeni sud, jer prema odredbi člana 54. stav 4. Zakona o izvršnom postupku² izvršenik ne može prije isteka roka za podnošenje prijedloga za protivizvršenje svoje potraživanje ostvarivati u parničnom postupku, iz čega proizlazi da ne postoji zakonska smetnja da on nakon isteka tog roka zahtijeva zaštitu svog prava podnošenjem tužbe za vraćanje stečenog bez osnova.

Kako je u ovom postupku tužitelj dokazao da je u vrijeme provođenja kasnijeg rješenja o izvršenju na osnovu iste izvršne isprave došlo do prelaza njegove imovine u imovinu tužene za koji nije bilo pravnog osnova, jer je provođenjem ranijeg izvršenja u potpunosti namireno potraživanje tužene iz iste izvršne isprave, uslijed čega je taj pravni osnov prestao, nižestepeni sudovi su pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 Ps 093225 21 Rev od 06.07.2022. godine)

61.

Član 280. do 285. Zakona o obligacionim odnosima

---

² „Službene novine F BiH“, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16 i „Službeni glasnik BiH“, br. 42/18

KOD BESPLATNOG RASPOLAGANJA RADI SE O NEOBORIVOJ ZAKONSKOJ PRESUMPCIJI DA JE DUŽNIK ZNAO DA TAKVIM RASPOLAGANJEM NANOSI ŠTETU VJEROVNIKU, DOK SVIJEST TREĆE OSOBE NIJE ODLUČNA NITI SE UTVRĐUJE, PA SE TAKVO ZAKONSKO RJEŠENJE TEMELJI NA NAČELU PO KOJEM NIKO NE MOŽE DAVATI DAROVE NA RAČUN (ŠTETU) SVOJIH VJEROVNIKA, PA DUŽNIK BESPLATNOG RASPOLAGANJA NE MOŽE DOKAZIVATI SUPROTNO, A STICATELJ (TREĆA OSOBA U ČIJU JE KORIST TAKVA RADNJA PODUZETA), NE DOVODI SE U NEPOVOLJNIJI POLOŽAJ OD ONOG U KOJEM JE BIO, JER STICANJE NIJE POVEZANO SA BILO KAKVIM NJEGOVI ODRICANJEM, ODNOSNO IZDACIMA.

Iz obrazloženja:

Kod besplatnog raspolaganja radi se o neoborivoj zakonskoj presumpciji da je dužnik znao da takvim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, dok svijest treće osobe nije odlučna niti se utvrđuje, pa se takvo zakonsko rješenje temelji na načelu po kojem niko ne može davati darove na račun (štetu) svojih vjerovnika, pa dužnik besplatnog raspolaganja ne može dokazivati suprotno, a sticatelj (treća osoba u čiju je korist takva radnja poduzeta), ne dovodi se u nepovoljniji položaj od onog u kojem je bio, jer sticanje nije povezano sa bilo kakvim njegovim odricanjem, odnosno izdacima.

U smislu navedenog, tužiteljica je u ovoj parnici na temelju ovlaštenja iz navedenih odredaba ZOO, a kao vjerovnik utvrđenog dospelog potraživanja prema pravomoćnoj presudi, osnovano zatražila da se utvrdi da ugovor o poklonu (učinjen tuženoj) prema tužiteljici ne proizvodi pravne posljedice do visine dospelih potraživanja.

Revidentica prema tome neosnovano prigovara da je osporenom presudom na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 41 1 P 009512 21 Rev od 06.12.2022. godine)

62.

Član 367. stav 1., član 362. stav 1. i član 371. Zakona o obligacionim odnosima

U ODSUSTVU POSEBNOG UGOVORA O NAČINU PLAĆANJA ADVOKATSKIH USLUGA, ADVOKAT IMA PRAVO ZAHTIJEVATI NAGRADE ZA SVAKU OBAVLJENU RADNJU OD KADA JE TA RADNJA OBAVLJENA, A ZASTARIJEVANJE TOG POTRAŽIVANJA POČINJE TEĆI PRVOG DANA POSLIJE DANA KADA JE ADVOKAT IMAO PRAVO ZAHTIJEVATI ISPUNJENJE OBAVEZE.

UKOLIKO SU STRANKE UGOVOROM OTKLONILE PLAĆANJE ZA SVAKU POJEDINU RADNJU ZASTUPANJA ODMAH NAKON NJENOG PREDUZIMANJA TE UGOVORILE DRUGI ROK PLAĆANJA, PETOGODIŠNJI ROK ZASTARJELOSTI POČINJE TEĆI OD UGOVORENOG ROKA ILI EVENTUALNO OD DANA OTKAZA/OPOZIVA PUNOMOĆI, UKOLIKO JE ISTI USLIJEDIO PRIJE UGOVORENOG ROKA PLAĆANJA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 Mal 182488 22 Rev od 26.07.2022. godine)

63.

Član 376. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

TROGODIŠNJI SUBJEKTIVNI ROK KOD POTRAŽIVANJA NAKNADE ŠTETE ZBOG POTPUNE NESPOSOBNOSTI ZA RAD RAČUNA SE OD DANA SAZNANJA OŠTEĆENE OSOBE ZA PRIZNAVANJE PRAVA NA INVALIDSKU PENZIJU JER JE OŠTEĆENI TADA MOGAO DA SAZNA ZA ŠTETU U PUNOM OBIMU KAO RAZLIKU IZMEĐU RJEŠENJA PRIZNATE INVALIDSKE PENZIJE I PRIHODA KOJE BI OSTVARIVAO DA ŠTETNOG DOGAĐAJA NIJE BILO.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 274703 22 Rev od 05.07.2022. godine)

64.

Član 414. stav 1., član 422. stav 1., član 1004. stav 1. i 2. i član 1019. stav 1. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

POKRETANJE SUDSKOG POSTUPKA (PARNIČNOG ILI IZVRŠNOG) PROTIV SUDUŽNIKA IZ UGOVORA O KREDITU, KAO JEDNOG OD SOLIDARNIH DUŽNIKA, NE DOVODI DO PREKIDA ZASTARIJEVANJA PREMA KORISNIKU KREDITA, KAO DRUGOM SOLIDARNOM DUŽNIKU.

STOGA IZVRŠNI POSTUPAK PROTIV SUDUŽNIKA, BEZ OBZIRA NA NAČIN NJEGOVOG OKONČANJA, NE DOVODI DO PREKIDA ZASTARIJEVANJA PREMA SUPSIDIJARNIM JEMCIMA KOJI SU JEMČILI SAMO ZA OBAVEZU KORISNIKA KREDITA, ALI NE I ZA OBAVEZU NJEGOVOG SUDUŽNIKA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 414. stav 1. ZOO svaki dužnik solidarne obaveze odgovara povjeriocu za cijelu obavezu i povjerilac može zahtijevati njezino ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjena, ali kad jedan dužnik ispuni obavezu, ona prestaje i svi se dužnici oslobađaju.

Odredbom člana 422. stav 1. ZOO propisano je da ako zastarijevanje ne teče ili je prekinuto prema jednom dužniku, ono teče za ostale solidarne dužnike i može se navršiti, ali dužnik prema kome obaveza nije zastarjela i koji je morao da je ispuni ima pravo zahtijevati od ostalih dužnika prema kojima je obaveza zastarjela da mu naknade svaki svoj dio obaveze.

Dakle, kod solidarnih obaveza više dužnika preuzima obavezu prema jednom povjeriocu (pasivna solidarnost). Obaveza solidarnog dužnika (sudužnika) kod solidarnih obaveza je uvijek samostalna obaveza koja je nezavisna o postojanju bilo koje druge obaveze. Sudužništvo ima karakter i elemente pristupanja dugu s obzirom da se radi o ugovoru između povjerioca i trećeg lica, kojim se treće lice obavezuje povjeriocu da će ispuniti i njegovo potraživanje prema dužniku i stupa u obavezu pored glavnog dužnika. Sudužnik nije u ugovornom odnosu sa dužnikom, već samo sa povjericem čiju je poziciju poboljšao jer ispunjenje jedne te iste obaveze može zahtijevati od obojice, koji odgovaraju samostalno i nezavisno jedan od drugog. U sudskoj praksi je izraženi stav da sudužnik iz ugovora o kreditu odgovara kao jemac-platac (član 414. stav 1. u vezi sa članom 1004. stav 3. ZOO).

U konkretnom slučaju R. Š., protiv koje je pravni prednik tužitelja pokrenuo izvršni postupak koji je pravomoćno obustavljen, u predmetnom Ugovoru o kreditu je označena kao sudužnik F. Š., kao korisnika kredita. Iako u Ugovoru nema izričite odredbe kojom se ona obavezuje da će

davaocu kredita ispuniti obavezu korisnika kredita, R. Š. je u svojstvu sudužnika potpisala ugovor o kreditu, pa je upravo u tom statusu, u najpovoljnijoj interpretaciji za tužitelja, i preuzela obavezu vraćanja dospjele obaveze iz ugovora. Stoga ona ima položaj dužnika solidarne obaveze koji je pristupio ugovoru o kreditu uz korisnika kredita, te za obavezu odgovara u smislu člana 414. stav 1. ZOO, dakle kao samostalni dužnik.

Prema odredbi člana 1004. stav 1. ZOO od jemca se može zahtijevati ispunjenje obaveze tek nakon što je glavni dužnik ne ispuni u roku određenom u pismenom pozivu (supsidijarno jemstvo). Povjerilac može tražiti ispunjenje od jemca iako nije prije toga pozvao glavnog dužnika na ispunjenje obaveze, ako je očigledno da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njeno ispunjenje ili ako je glavni dužnik pao pod stečaj (član 1004. stav 2. ZOO). Ako se jemac obavezao kao jemac platac, odgovara povjeriocu kao glavni dužnik za cijelu obavezu i povjerilac može zahtijevati njeno ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jemca ili od obojice u isto vrijeme (solidarno jemstvo).

Tuženi su supsidijarni jemci (član 1004. stav 1. i 2. ZOO), na koje u pogledu zastare potraživanja treba primijeniti odredbu člana 1019. stav 2. u vezi sa stavom 3. ZOO.

Prekid zastarijevanja potraživanja prema glavnom dužniku djeluje i prema jemcima samo ako je do prekida došlo nekim postupkom povjerioca pred sudom protiv glavnog dužnika (član 1019. stav 3. ZOO). Izvršni postupak u konkretnom slučaju nije vođen protiv glavnog dužnika (F. Š.), već protiv sudužnika R. Š.. Tuženi su ugovorima o jemstvu od 10.04.2003. godine jemčili za obavezu dužnika – korisnika kredita F. Š. ako ovaj svoju obavezu iz ugovora o kreditu ne ispuni u roku, ali ne i za obavezu sudužnika R. Š.. Iz sadržaja opomena, koje je pravni prednik tužitelja upućivao tuženim, proizilazi da im se obraća isključivo kao jemcima glavnog dužnika F. Š..

Stoga, pokretanje sudskog postupka (parničnog ili izvršnog) protiv sudužnika iz Ugovora o kreditu, kao jednog od solidarnih dužnika, ne dovodi do prekida zastarijevanja prema korisniku kredita, kao drugom solidarnom dužniku (član 414. stav 1. u vezi sa članom 422. stav 1. ZOO). Slijedom toga, ni izvršni postupak koji je vođen protiv sudužnika iz ugovora o kreditu, a ne protiv korisnika kredita, bez obzira na način njegovog okončanja, ne može dovesti do prekida zastarijevanja prema tuženim supsidijarnim jemcima koji su ugovorima o jemstvu jemčili samo sa obavezu korisnika kredita (član 1019. stav 3. ZOO).

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 486045 22 Rev od 26.12.2022. godine)

65.

Član 436. i član 438. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O CESIJI JE DVOSTRANI PRAVNI ODNOS IZMEĐU POSTOJEĆEG POVJERIOCA (CEDENTA) I NOVOG POVJERIOCA (CESIONARA), TAKO DA DUŽNIK (CESUS) NIJE UGOVORNA STRANA TE NIJE NI PASIVNO LEGITIMISAN PO TUŽBI ZA PONIŠTENJE UGOVORA O CESIJI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 Ps 076042 22 Rev 2 od 26.12.2022. godine)

66.

Član 897., 902. stav 3., član 925. i 143. Zakona o obligacionim odnosima i član 5. Uslova od osiguranja od požara i nekih drugih opasnosti

KADA ZA PODRUČJE GDJE SE NALAZI OSIGURANA IMOVINA NE POSTOJI HIDROMETEOROLOŠKA STANICA NITI SE ZA TO PODRUČJE BILJEŽE MJERENJA HIDROMETEOROLOŠKIH PRILIKA (A PODACI SA NAJBLIŽIH MJERNIH STANICA NISU MOGLI BITI RELEVANTNI), OSIGURANIK MOŽE U PARNIČNOM POSTUPKU DOKAZIVATI BRZINU VJETRA, ODNOSNO NASTANAK OSIGURANOG SLUČAJA (OLUJA) I DRUGIM DOKAZNIM SREDSTVIMA A NE ISKLJUČIVO IZVJEŠTAJEM HIDROMETEOROLOŠKE STANICE. U SUPROTNOM, OSIGURANIK BI UNAPRIJED VEĆ PRILIKOM ZAKLJUČENJA UGOVORA IZVJESNO GUBIO PRAVA IZ UGOVORA O OSIGURANJU U SLUČAJU POSTOJANJA SUMNJE U BRZINU VJETRA, PA BI TAKVA UGOVORNA ODREDBA BILA NIŠTAVA JER JE SUPRODNA PRIRODI I CILJU OSIGURANJA IMOVINE.

Iz obrazloženja:

Neprihvatljiv je pravni stav tuženog da je tužitelj, shodno odredbi člana 5. tačka 1. Uslova, bio dužan brzinu vjetra dokazati isključivo izvještajem hidrometeorološke službe, pa da je stoga pobijana odluka rezultat pogrešne primjene navedene odredbe, koja čini sastavni dio ugovora o osiguranju. U situaciji kada za područje gdje se nalazi osigurana imovina ne postoji hidrometeorološka stanica niti se za to područje bilježe mjerenja hidrometeoroloških prilika (a podaci sa najbližih mjernih stanica nisu mogli biti relevantni), osiguranik može u parničnom postupku dokazivati brzinu vjetra, odnosno nastanak osiguranog rizika i drugim dokaznim sredstvima a ne isključivo izvještajem hidrometeorološke stanice. U suprotnom, osiguranik takve imovine bi, već prilikom zaključenja ugovora o osiguranju imovine, izvjesno gubio prava iz ugovora o osiguranju u slučaju postojanja sumnje u brzinu vjetra, te bi takva odredba Uslova po mišljenju ovog suda bila ništava u smislu odredbe člana 143. ZOO, jer je suprotna prirodi i cilju osiguranja imovine.

Ne može se prihvatiti ni tvrdnja tuženog da je Vrhovni sud Federacije BiH u svojoj odluci broj 65 0 Ps 170636 20 Rev od 26.03.2021. godine izrazio pravni stav u vezi primjene člana 5. Uslova, prema kojem je potvrda hidrometeorološkog zavoda jedini validan dokaz o jačini kojom je puhao vjetar prilikom uzrokovanja štete. U navedenoj revizijskoj odluci (strana šesta, pasus drugi) revizijski sud je samo interpretirao pravni stav prvostepenog suda u primjeni odredbe člana 5. Uslova. Najzad, činjenična i pravna situacija iz navedene revizijske odluke nije u dovoljnoj mjeri uporediva sa predmetnom, jer se u tom predmetu radi o šteti koja je nastala na području B., za koje postoji hidrometeorološka stanica i čiji izvještaj je sadržavao precizne podatke o brzini vjetra u vrijeme nastanka štetnog događaja.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 597261 22 Rev od 23.11.2022. godine)

67.

Član 919. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa članom 13. Uvjeta za kasko osiguranje cestovnih vozila Sarajevo osiguranje d.d. Sarajevo

DOZVOLA ZA UPRAVLJANJE TUĐIM VOZILOM KOJE PRELAZI GRANICU BIH U INOZEMSTVU (DUTV) NEMA PRAVNI ZNAČAJ U ODNOSU NA PRAVA I OBAVEZE IZ OSNOVA KASKO OSIGURANJA NASTALIM NASTUPANJEM OSIGURANOG SLUČAJA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 596531 22 Rev od 08.11.2022. godine)

68.

Član 919. i 948. Zakona o obligacionim odnosima

OSIGURANJE OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA U KORIST RADNIKA NIJE ISTO ŠTO I OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNICIMA, VEĆ JE TO POSEBNO ILI DODATNO OSIGURANJE UZ POLICU OSIGURANJA. RADNIKU PRIPADA U SLUČAJU NEZGODE NAKNADA U VISINI PROCENTA INVALIDNOSTI OD OSIGURANE SVOTE PO POLICI OSIGURANJA, A NAKNADA ŠTETE OD POSLODAVCA KOJI JE ODGOVORAN ZA ŠTETU PO OPĆIM PRAVILIMA O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju zaključen je ugovor o osiguranju kojim je poslodavac-tužitelj za svoje radnike ugovorio isplatu ugovorene sume za posljedice nesretnog slučaja u poslovima deminiranja. Polica osiguranja nije zaključena kao ugovorno osiguranje od odgovornosti poslodavca kojim bi poslodavac osigurao svoju odgovornost za posljedice nesretnih slučajeva u kojima bi nastradali njegovi zaposlenici. Kod takvog osiguranja bi poslodavac bio osiguranik i tada bi bio u primjeni član 948. stav 3. ZOO.

Osiguranje radnika od posljedica nesretnog slučaja važan je institut osiguranja koji se nastavlja i nadograđuje na institut odgovornosti poslodavca za štetu uzrokovanu radnicima. Međutim, osiguranje od nezgode u korist radnika nije isto što i osiguranje od odgovornosti poslodavca za štetu uzrokovanu radnicima, već je to posebno ili dodatno osiguranje uz policu osiguranja. Upravo se tačkom 15. Dodatka osiguranja tužitelj obavezao da će u slučaju nezgode na poslu isplaćivati i plaće sve dok osiguranje ne isplati odštetu povrijeđenom, a to je, kako pravilno zaključuje drugostepeni sud, interni ugovor između tužitelja i oštećenog zaposlenika i tužitelj osnov odgovornosti tuženog ne može zasnivati na obavezi tuženog da u roku od 14 dana isplati naknadu. Štetni događaj – povreda na radu i posljedice koje trpi oštećeni iz istog nisu pokriveni predmetnom policom osiguranja. To proizilazi i iz pravosnažne presude prema kojoj je tuženi obavezan na isplatu osigurane sume u procentu invalidnosti oštećenog, što je i pokriveno predmetnom policom, a tužitelj, po principu objektivne odgovornosti obavezan za svu štetu koju je pretrpio oštećeni, odnosno za nematerijalnu štetu i materijalnu štetu u vidu isplate plaća na koju se njegov poslodavac obavezao. Zbog toga ugovorni odnos tužitelja i oštećenog nije od uticaja na rok u kojem je tuženi bio obavezan, te u kojem je isplatio osiguranu sumu oštećenom. Šteta je mogla nastupiti samo za oštećenog-povrijeđenog radnika ukoliko iznos osigurane sume sa isplaćenim zakonskim zateznim kamatama ne dostiže iznos pretrpljene eventualne štete, koju bi povrijeđeni morao dokazivati u okviru obaveze tuženog, što nije predmet ovog postupka.

Zbog izloženog su neosnovani revizijski prigovori kojim tužitelj ukazuje na propust tuženog da svoju obavezu isplate osigurane sume izvrši u roku od 14 dana po članu 919. ZOO, te da mu zbog toga pripada naknada štete po članovima 154. i 155. ZOO.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 390142 22 Rev od 05.05.2022. godine)

69.

Član 13. stav 1., član 32. stav 1. i član 33. Zakona o održavanju zajedničkih dijelova zgrade i upravljanja zgradama

IZVOR PRIHODA KOJIM SE OSIGURAVA I OSTVARUJE STARANJE ETAŽNIH VLASNIKA ZA NJHOVU ZGRADU JESTE NOVČANA NAKNADA, KAO NOVČANI FOND IZ KOJEG SE NAMJENSKI PLAĆA ODRŽAVANJE ZGRADE I KOJI JE ODVOJEN OD IMOVINE BILO KOG ETAŽNOG VLASNIKA POJEDINAČNO, ALI I OD IMOVINE UPRAVITELJA ZGRADE.

KAKO OBAVEZA ETAŽNOG VLASNIKA NA PLAĆANJE NAKNADE PROIZILAZI IZ ZAKONA, TO OSNOVANOST POTRAŽIVANJA TE NAKNADE OD STRANE UPRAVITELJA/PRINUDNOG UPRAVITELJA U SUDSKOM POSTUPKU NE ZAVISI OD ČINJENICE DA LI JE UPRAVITELJ/PRINUDNI UPRAVITELJ IZVRŠAVAO SVOJE OBAVEZE PROPISANE ZAKONOM. EVENTUALNO NEZADOVOLJSTVO NAČINOM NA KOJI UPRAVITELJ/PRINUDNI UPRAVITELJ UPRAVLJA ZGRADOM OVLAŠĆUJE ETAŽNE VLASNIKE DA RAZRIJEŠE UPRAVITELJA ODNOSNO, U SLUČAJU PRISILNE UPRAVE, DA ODABERU UPRAVITELJA PO SVOM IZBORU, TE ZAHTIJEVAJU EVENTUALNU ŠTETU KOJA JE NASTUPILA NJEGOVIM NEMARNIM RADNJAMA ILI PROPUŠTANJIMA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Mal 181682 22 Rev od 30.08.2022. godine)

70.

Član 7. Konvencije Ujedinjenih nacija o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. godine (Bečke konvencije)

U SPORU NASTALOM IZ UGOVORA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE IZMEĐU PRAVNOG LICA SA SJEDIŠTEM U REPUBLICI AUSTRIJI, KAO PRODAVCA ROBE, I PRAVNOG LICA SA SJEDIŠTEM NA TERITORIJI BOSNE I HERCEGOVINE, KAO KUPCA ROBE, NA KOJI SE PRIMJENJUJU ODREDBE KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE IZ 1980. GODINE (BEČKA KONVENCIJA), ZA ODLUKU O VISINI STOPE ZATEZNE KAMATE MJERODAVNA JE ODREDBA ČLANA 456. TRGOVAČKOG ZAKONA REPUBLIKE AUSTRIJE, KAO PRAVO KOJE JE MJERODAVNO NA OSNOVU PRAVILA MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA (PRAVO SJEDIŠTA PRODAVCA), IZ RAZLOGA ŠTO PITANJE VISINE KAMATNE STOPE U SLUČAJU KAŠNENJA U PLAĆANJU NIJE IZRIČITO RIJEŠENO U BEČKOJ KONVENCIJI. (ČLAN 7. STAV 2. BEČKE KONVENCIJE)

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Ps 128107 22 Rev 2 od 20.09.2022. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - MJENIČNO PRAVO

71.

Član 3. tačka 3. u vezi sa članom 106. tačka 4. Zakona o mjenici

Član 4. stav 3. Zakona o mjenici

OZNAČENJE MJESTA GDJE PLAĆANJE TREBA OBAVITI JE BITAN ELEMENT MJENICE, ALI I BEZ NJEGA MJENICA POSTOJI S OBZIROM NA PRETPOSTAVKU DA, AKO NIJE NAROČITO ODREĐENO, VRIJEDI KAO MJESTO PLAĆANJA ONO MJESTO KOJE JE NAZNAČENO PORED TRASATOVOG IMENA.

Iz obrazloženja:

Tačan je revizijski navod da mjenica, između ostalog, treba da sadrži i označenje mjesta gdje se plaćanje treba obaviti (član 3. tačka 5 u vezi sa članom 106. tačka 4. Zakona o mjenici).

Ovaj mjenični element je bitan, ali i bez njega mjenica postoji s obzirom na pretpostavku njegovog postojanja. Mjenica bi jedino bila ništava ako pored trasata ne bi bilo uopšte naznačeno neko mjesto, što u ovoj pravnoj stvari nije slučaj, jer je na predmetnoj mjenici navedeno prebivalište (adresa) trasata – „L. G. ... Ž.“. Naime, prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o mjenici propisano je da, ako nije naročito određeno, vrijedi kao mjesto plaćanja a ujedno i kao mjesto trasatovog prebivanja, ono mjesto koje je naznačeno pored trasatovog imena.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 066761 20 Rev od 28.03.2022. godine)

72.

Član 12. stav 1. Zakona o mjenici

Član 145. Zakona o obligacionim odnosima

PRIJENOS MJENICE MOŽE SE IZVRŠITI PUTEM INDOSAMENTA (MJENIČNO-PRAVNI PRIJENOS) ILI PUTEM CESIJE (OBLIGACIONO-PRAVNI PRIJENOS), PRI ČEMU JE IZBOR NA INDOSATARU, PA JE NEOSNOVAN PRIGOVOR DA JE PRIJENOS POTRAŽIVANJA SA DAVAOCA KREDITA NA INDOSATARA MORAO BITI IZVRŠEN PUTEM USTUPANJA UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Pravilno su sudovi nižeg stepena raspravili i razriješili istaknuti prigovor nedostatka aktivne legitimacije tužitelja, kojeg tuženi ponavljaju i u reviziji. Jedna od osnovnih karakteristika mjenice je njena prenosivost, kako bi mjenica ispunila svoje funkcije kao sredstvo za plaćanje obaveza, njihovo obezbjeđenje i njihovo kreditiranje. Svaka mjenica, i onda kada nije izričito trasirana po naredbi, može se prenijeti indosamentom (član 12. stav 1. Zakona o mjenici).

U konkretnom slučaju indosament je napisan na mjenici i indosant (davalac kredita) ga je potpisao (član 14. stav 1. Zakona o mjenici).

Indosament je pravilno napisan riječima „Umjesto nama platite po naredbi MF Banka ad B. L.“, pa su neprihvatljivi revizijski navodi o suprotnom.

Prenos mjenice može se izvršiti putem indosamenta (mjenično – pravni prenos) ili putem cesije (obligaciono pravni prenos), pri čemu je izbor na indosataru, pa je neosnovan revizijski prigovor da je prenos potraživanja sa davaoca kredita na tužitelja morao biti izvršen putem

ustupanja ugovora propisanog odredbom člana 145. ZOO, kako je to u razlozima svoje odluke pravilno zaključio drugostepeni sud.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 066761 20 Rev od 28.03.2022. godine)

II

PRIVREDNO PRAVO

73.

Član 267. Zakona o privrednim društvima

ZAKON O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA REGULIŠE ZAKONSKA OGRANIČENJA OVLAŠTENJA DIREKTORA, I U SLUČAJU POSTOJANJA DIREKTNOG ILI INDIREKTNOG INTERESA U DRUGOM PRAVNOM LICU OVA ZAKONSKA OGRANIČENJA VRIJEDE U SVAKOM SLUČAJU I DJELUJU PREMA SVIMA, A ZBOG SUMNJE U POSTOJANJE SUKOPA INTERESA.

OVA OGRANIČENJA SU PRINUDNO PRAVNE NARAVI KOD SKLAPANJA PRAVNIH POSLOVA, ŠTO ZNAČI DA POSTUPANJE SUPROTNO NAVEDENOJ ODREDBI DOVODI DO NIŠTAVOSTI PRAVNOG POSLA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 267. Zakona o privrednim društvima ³ regulisano je da direktor i izvršni direktor su dužni prijaviti Nadzornom odboru svaki direktni ili indirektni interes u pravnom licu, sa kojim dioničko društvo ima namjeru stupiti u poslovni odnos i da u tom slučaju direktor i izvršni direktor mogu učestvovati u tom poslovnom odnosu na osnovu pisane saglasnosti predsjednika Nadzornog odbora.

Ova navedena odredba Zakona o privrednim društvima reguliše zakonska ograničenja ovlaštenja direktora koja su prinudno pravne naravi kod sklapanja pravnih poslova. U slučaju postojanja direktnog ili indirektnog interesa u drugom pravnom licu ova zakonska ograničenja vrijede u svakom slučaju i djeluju prema svima kad direktor namjerava sklopiti ugovor, a zbog sumnje u postojanje sukoba interesa.

Stanovište drugostepenog suda, da to što su članovi Nadzornog odbora tužitelja znali da je I. Z. sin vlasnika i zakonskog zastupnika tuženog i da je postojao njegov direktni interes kod tuženog, kao i da su bili upoznati sa zahtjevom tuženog za ispunjenje člana 7. ugovora od 22.03.2012. godine, ne znači da su imali saznanje da I. Z. kao direktor tužitelja namjerava zaključiti aneks ugovora, tako da ovaj sud ne prihvata stanovište drugostepenog suda da je I. Z. prije potpisa aneksa I ugovora ispunio obaveze propisane članom 267. Zakona o privrednim društvima F BiH i članom 108. Statuta tužitelja, koji ga je obavezivao kao direktora da prijavi Nadzornom odboru namjeru zaključenja ugovora sa društvom u kojem ima izravni ili neizravni interes, i dobije posebno ovlaštenje društva pisanu saglasnost predsjednika Nadzornog odbora za sklapanje točno određenog ugovora.

---

³ „Službene novine F BiH“, broj: 81/2015;

Ovaj sud ne dovodi u pitanje stanovište drugostepenog suda da je postojala obaveza tužitelja za ispunjenje ugovora temeljem člana 7. ugovora o međusobnim pravima i obavezama od 22.03.2012. godine, međutim to ne znači da zakonski zastupnik odnosno direktor za poduzimanje pravnih poslova kojim se izvršava ugovor ne treba imati saglasnosti i ovlaštenja koja se traže po zakonu, statutu društava i ugovoru i koja ograničenje su upisana u sudski registar.

Nadalje, ovo reguliše i odredba člana 55. Zakona o obligacionim odnosima, da kada je Statutom ili drugim Općim aktom preduzeća određeno i u sudski registar upisano, da njegov zastupnik može sklopiti određeni ugovor samo uz saglasnost nekog organa, saglasnost se može dati, prethodno, istodobno ili naknadno ako što drugo nije upisano u registar, a ako saglasnost nije dana, smatra se da ugovor nije ni sklopljen. Dakle, za primjenu ove odredbe relevantna je činjenica da je takvo ograničenje za direktora bilo uneseno u sudski registar i Statut preduzeća, pa budući da su ova ograničenja u konkretnom slučaju i unesena u statut i sudske registar, pravilan je zaključak prvostepenog suda da je ugovor suprotan prinudim propisima (član 103. ZOO) i to odredbi člana 267. Zakona o privrednim društvima, odredbi čl. 55 ZOO jer je zakonski zastupnik tužitelja prilikom zaključenja spornog anexa ugovora postupao suprotno i članu 2. i 6. ugovora o pravima i obavezama direktora E. G. d.d., i članu 108. Statuta E. G. d.d.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Ps 147264 21 Rev od 29.09.2022. godine)

74.

Član 309. u vezi članom 5. stav 2. i članom 6. stav 2. Zakona o privrednim društvima

ČLANOVI DRUŠTVA NE ODGOVARAJU ZA OBAVEZE DRUŠTVA, IZUZEV U IZRIČITO PROPISANIM SLUČAJEVIMA ZLOUPOTREBE, ŠTO ZNAČI DA ZA OBAVEZE DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ČLAN DRUŠTVA ODGOVARA SVOJIM UDJELOM SAMO AKO SU PRETHODNO UTVRĐENE NAVEDENE POSLJEDICE RADNJI KOJIMA SE ZLOUPOTREBE ČINE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 309634 22 Rev od 06.12.2022. godine)

III

PORODIČNO PRAVO

75.

Član 251., 252. i 254. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, član 210. Zakona o obligacionim odnosima

KADA SUPRUŽNICI DOGOVOROM, ZAJEDNIČKIM SREDSTVIMA I RADOM IZGRADE OBJEKTE ZA ZAJEDNIČKI ŽIVOT NA ZEMLJIŠTU KOJE JE POSEBNA IMOVINA JEDNOG OD SUPRUŽNIKA I KADA JE VOLJA TOG SUPRUŽNIKA PRILIKOM GRADNJE BILA STICANJE ZAJEDNIČKE IMOVINE I DA JE S TIM CILJEM ULOŽIO ZEMLJIŠTE KAO SVOJU POSEBNU IMOVINU, TADA TA POSEBNA IMOVINA POSTAJE BRAČNA STEČEVINA I ON GUBI PRAVO POTRAŽIVATI

NAKNADU ZA ZEMLJIŠTE OD DRUGOG SUPRUŽNIKA OSNOVOM STICANJA BEZ OSNOVA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 251. stav 1. PZ bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine. Imovina koju bračni partner ima u času sklapanja braka ostaje njegova posebna imovina, kako propisuje član 254. stav 1. PZ, dok je prema stavu 2. istog člana posebna imovina je i imovina koju za vrijeme trajanja bračne zajednice jedan bračni partner stekne po pravnom osnovu drukčijem od navedenog u članu 251. tog zakona. Prema odredbi člana 252. stav 1. PZ bračni partneri su u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini ako nisu drukčije dogovorili.

Kod utvrđenja činjenica da su tužiteljica i tuženi živjeli u bračnoj zajednici od 1970. do 2014. godine, da su tužiteljica i tuženi, koji je vlasnik zemljišta na kojem su izgrađeni stambeni objekti, dogovoreno i zajedno izgradili predmetne objekte, to prema već takvom činjeničnom stanju, dakle postojanju sporazuma stranaka o zajedničkoj gradnji, postoji i pravni osnov za stjecanje suvlasništva, i u odnosu na tuženog kao vlasnika parcele, i u odnosu na tužiteljicu jer drugačijeg dogovora između njih nije bilo u pogledu gradnje objekata.

Pogrešno je drugostepeni sud zaključio da je pravno jedinstvo zemljišta i zgrade u konkretnom slučaju uspostavljeno gradnjom na tuđem zemljištu uz znanje vlasnika i bez njegovog protivljenja, iz čega bi proizlazila prava vlasnika zemljišta po osnovu građenja na tuđem zemljištu. Upravo suprotno, imajući u vidu utvrđenja nižestepeni sudova da su parnične stranke kao supružnici dogovorom i zajedničkim sredstvima i radom izgradili objekte za zajednički život, u nedostatku jasno izražene volje tuženog da zemljište ostaje njegova posebna imovina, već da je volja tuženog prilikom gradnje bila sticanje zajedničke imovine i da je upravo s tim ciljem uložio zemljište kao svoju posebnu imovinu, tada se, prema ocjeni ovog suda, radi o imovini koja je stečena za vrijeme trajanja bračne zajednice i koja predstavlja bračnu stečevinu saglasno odredbi člana 251. stav 1. PZ, a što je već i utvrđeno pravosnažnom presudom. Zbog toga na strani tužiteljice nema sticanja bez osnova.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 070482 21 Rev od 17.03.2022. godine)

76.

Član 251. stav 1. u vezi sa članom 252. stav 1. Porodičnog zakona Federacije BiH

REZERVACIJA GROBNOG MJESTA JE IMOVINSKO PRAVO I MOŽE BITI PREDMET BRAČNE STEČEVINE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 25 0 P 044455 22 Rev od 05.07.2022. godine)

77.

Član 252. stav 1. Porodičnog zakona

ZAKLJUČENJEM UGOVORA O DIOBI BRAČNE STEČEVINE BRAČNIH PARTNERA PRIJE PODNOŠENJA TUŽBE, U MOMENTU PODNOŠENJA TUŽBE TREĆEG - POVJERIOCA IZ DRUGOG PRAVNOG ODNOSA - ZA UTVRĐENJE DA NEKRETNINE

I STVARI KOJE SU BILE PREDMETOM DIOBE PREDSTAVLJAJU BRAČNU STEČEVINU DOTADAŠNJA BRAČNA STEČEVINA PRESTAJE I POSTAJE VLASNIŠTVO ILI SUVLASNIŠTVO OSOBA KOJI SU TA PRAVA STEKLI TAKVOM DIOBOM.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 179647 22 Rev od 08.11.2022. godine)

IV

RADNO PRAVO

78.

Član 1. Zakona o radu

SVI RADNI ODNOSI KOJI ZA PRAVNI OSNOV NEMAJU UGOVOR O RADU PODVODE SE POD POSEBAN SISTEM RADNIH ODNOSA, TAKO DA SE RADNI ODNOSI POSEBNIH KATEGORIJA ZAPOSLENIKA, KAO ŠTO SU IZMEĐU OSTALOG I POLICIJSKI SLUŽBENICI, U CIJELOSTI ILI DJELIMIČNO REGULIŠU POSEBNIM ZAKONIMA KOJI U ODNOSU NA PRAVNI STATUS TIH KATEGORIJA ZAPOSLENIKA IMAJU ZNAČAJ OSNOVNIH PROPISA. SHODNO TOME, KAKO SU POSEBNIM ZAKONOM PROPISANI OSNOVI PRESTANKA RADNOG ODNOSA, TO SE U SPORU U KOME SE RASPRAVLJA O PRESTANKU RADNOG ODNOSA TIH KATEGORIJA ZAPOSLENIKA NE PRIMJENJUJU ODREDBE ZAKONA O RADU KOJE REGULIŠU NAČIN PRESTANKA UGOVORA O RADU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Rs 307004 21 Rev od 31.05.2022. godine)

79.

Član 41. stav 3. i član 45. Zakona o radu, član 7. stav 1., član 123. stav 1. i član 126. Zakona o parničnom postupku

PRAVO NA REGRES ZAPOSLENIK OSTVARUJE U SVAKOJ KALENDARSKOJ GODINI U KOJOJ JE ZAPOSLEN. TOG PRAVA SE NE MOŽE ODREĆI, NITI MU SE ISTO MOŽE USKRATITI, PA JE POSLODAVAC DUŽAN DOKAZATI DA ZAPOSLENIK NIJE KORISTIO GODIŠNJI ODMOR.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 514225 22 Rev od 14.06.2022. godine)

80.

Član 87. stav 1. i 2. Zakona o radu

SINTAGMA „DA ZAPOSLENIKA OBRAZUJE ODNOSNO OSPOSOBI ZA RAD NA DRUGIM POSLOVIMA“, NE MOŽE SE TUMAČITI DA SE NJOME STVARA TOLIKO ŠIROKA OBAVEZA ZA POSLODAVCA, DA ZAPOSLENIKU KOJEM OTKAZUJE UGOVOR O RADU PRIJE OTKAZA NUDI ZAPOSLENJE ZA KOJE JE POTREBNA NIŽA KVALIFIKACIJA OD ONE KOJU TAJ RADNIK IMA, ODNOSNO DA ZAPOSLENIKA

SA VISOKOM STRUČNOM SPREMOM OBRAZUJE ODNOSNO OSPOSOBLJAVA ZA RADNA MJESTA ZA KOJA SE ZAHTIJEVA NIŽA STRUČNA SPREMA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 272108 22 Rev od 01.11.2022. godine)

81.

Član 100. Zakona o radu, član 10., 12., 15., 103. stav 1., 104. stav 3., 105, 109. stav 1. i 110. Zakona o obligacionim odnosima

NIŠTAVA JE ODREDBA MENADŽERSKOG UGOVORA O ISPLATI OTPREMNINE I PLAĆE DIREKTORU U DIJELU KOJI JE ENORMNO VISOK I NEOPRAVDAN, TAKO DA NE BI PREDSTAVLJAO ZAŠTITU NJEGOVOG PRAVA NEGO RJEŠENJE MATERIJALNOG OBEZBJEĐENJA, ODNOSNO IMOVINSKO-PRAVNOG STATUSA VAN PRAVILA MATERIJALNOG PRAVA, JER JE TAKVA ODREDBA PROTIVNA NAČELU SAVJESNOSTI I POŠTENJA U ZASNIVANJU OBLIGACIONIH ODNOSA, DRUŠTVENIM INTERESIMA, KAO I MORALU DRUŠTVA.

NIJE NIŠTAVA ODREDBA O ISPLATI OTPREMNINE U DIJELU U KOJEM SE NE DOVODI U PITANJE POŠTIVANJE NAČELA JEDNAKE VRIJEDNOSTI UZAJAMNIH DAVANJA STRANA, S OBZIROM NA PRIRODU MENADŽERSKOG UGOVORA, SPECIFIČNOSTI POSLA I ZADATAKA KOJE JE DIREKTOR OBAVLJAO I SL.

NEMA PRAVO ISPLATE PLAĆE PO MENADŽERSKOM UGOVORU DIREKTOR, PO ČIJEM JE PRIJEDLOGU SPORAZUMNO RASKINUT UGOVOR, ZA PERIOD MANDATA U KOJEM NIJE VRŠIO FUNKCIJU DIREKTORA.

Iz obrazloženja:

U toku postupka pred prvostepenim sudom je utvrđeno da su stranke, u skladu sa odlukom Nadzornog odbora broj ... od 10.02.2011. godine, zaključile menadžerski ugovor broj ... dana 10.2.2011. godine. Odredbom člana 3. Ugovora su precizirale obaveze tužitelja kao direktora koje su, između ostalog, organizacija rada, rukovođenje poslovanjem, ostvarenje planirane dobiti i strategije razvoja društva, predlaganje i provođenje ciljeva osnovne politike, programa rada i plana poslovanja društva, zastupanje i predstavljanje društva itd. Direktor društva je prema ugovornim odredbama odgovoran za negativne efekte predložene politike i strategije razvoja društva, loše organizacijsko vođenje procesa rada i poslovanja, loša kadrovska rješenja u menadžerskom timu, kršenje odredbi ugovora.

Odredbom člana 6. Ugovora određeno je da se ugovor zaključuje na period od četiri godine, a da se može raskinuti i prije ugovorenog roka, sporazumno ili na prijedlog jedne od ugovornih strana, pod uslovima predviđenim odredbama Ugovora. U slučaju raskida ugovora prije isteka mandatnog perioda, bez obzira na to iz kojeg razloga, a posebno u slučaju izmjene vlasničke strukture, kao i u slučaju bilo kakvih drugih poremećaja u poslovanju i radu na koje direktor ne može uticati, direktor zadržava pravo da mu se isplati iznos na razini tekuće bruto plaće za period sve do kraja mandata od četiri godine, da mu se isplati jednokratna otpremnina u visini dvogodišnjeg iznosa bruto plaće po menadžerskom ugovoru, kao i da se realiziraju sve obaveze predviđene odredbama zaključenog ugovora, kojima je cilj zaštita direktora društva. Tuženi je prednje obaveze dužan izvršiti na način da isplatu izvrši u punom iznosu jednokratno, u roku

od trideset dana od dana pismene najave raskida ugovora bilo koje strane, a sve prije isteka mandata.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 56 0 Rs 054548 18 Rev od 19.03.2020. godine)

82.

Član 106. stav 2. tačka a) Zakona o radu Federacije BiH

Član 154. stav 1. i član 200. Zakona o obligacionim odnosima

UTVRĐENO POSTOJANJE PRITISKA TUŽENOG-POSLODAVCA NA TUŽITELJA-RADNIKA DA POVUČE SVOJE TUŽBE KOJE JE PODNIO RADI OSTVARIVANJA PRAVA IZ RADNOG ODNOSA, KAO I UTVRĐENO POSTOJANJE SVIJESTI TUŽENOG O NEZAKONITOSTI OTKAZA UGOVORA O RADU, UZ ZLONAMJERNO NAGOVJEŠTAVANJE MOGUĆIH ŠTETNIH POSLJEDICA OTKAZA NA ZDRAVLJE TUŽITELJA, DO KOJIH JE I DOŠLO, OPRAVDAVA ZAKLJUČAK DA JE SPORNI OTKAZ UGOVORA O RADU POSLJEDICA ZLONAMJERNOG I ŠIKANOSNOG PONAŠANJA TUŽENOG PREMA TUŽITELJU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 41 0 Rs 082953 21 Rev od 26.07.2022. godine)

83.

Član 114. stav 1. Zakona o radu

IAKO TUŽITELJICA NIJE PODNIJELA ZAHTJEV TUŽENOJ ZA ZAŠTITU PRAVA PROTIV ODLUKE O NEZAKONITOM OTKAZU UGOVORA O RADU U ROKU 30 DANA U SMISLU ČLANA 114. STAV 1. ZAKONA O RADU, TUŽENA KAO POSLODAVAC TUŽITELJICE ZAHTJEV ZA ZAŠTITU PRAVA NIJE ODBACILA KAO NEBLAGOVREMEN, NEGO SE UPUSTILA U OCJENJIVANJE TOG ZAHTJEVA I OCIJENILA GA NEOSNOVANIM, TIME JE TUŽENA KONAČNO ODLUČILA O ZAHTJEVU TUŽITELJICE ZA ZAŠTITU PRAVA, PA BEZ OBZIRA NA NJEGOVU NEBLAGOVREMENOST TUŽITELJICI OMOGUĆILA DA OD DOSTAVE TE ODLUKE U DALJEM ROKU OD 90 DANA PODNESE TUŽBU SUDU I OSTVARI SUDSKU ZAŠTITU U SMISLU ČLANA 114. STAV 2. ZAKONA O RADU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 18 0 Rs 047839 22 Rev od 17.11.2022. godine)

84.

Član 115. Zakona o radu

ZASTARNI ROK ZA POTRAŽIVANJE NAKNADE PLAĆE, KOJU BI RADNIK OSTVARIO DA JE RADIO, POČINJE TEĆI OD PRAVOMOĆNOSTI PRESUDE, KOJOM JE ODLUKA TUŽENOG O OTKAZU UGOVORA O RADU PONIŠTENA KAO NEZAKONITA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Rs 174356 21 Rev od 02.08.2022. godine)

85.

Član 118. Zakona o radu

Član 54. Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i uposlenika u oblasti komunalnih djelatnosti na teritoriji Federacije BiH

Član 22. Okvirnog kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i uposlenika u oblasti komunalnih djelatnosti na teritoriji Federacije BiH

RADNIKU PRIPADA PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA PRIJEVOZA BEZ OBZIRA NA ČINJENICU DA POSLODAVAC NIJE DONIO PRAVILNIK O RADU U KOME BI BILI DEFINISANI USLOVI ZA OSTVARIVANJE TE NAKNADE I NJENA VISINA, NITI SU ONI UTVRĐENI UGOVOROM O RADU.

KRITERIJI I MJERILA ZA OSTVARIVANJE NAVEDENE NAKNADE SU ODREDIVI PRIMJENOM PRAVILA O ANALOGIJI, UZ NEOPHODNO POSTOJANJE I DOKAZANOST STVARNIH TROŠKOVA POVEZANIH SA DOLASKOM RADNIKA NA POSAO I ODLASKOM SA RADA U MJESTO STANOVANJA.

Iz obrazloženja:

Zahtjev za isplatu na ime uvećanja osnovne plaće po osnovu otežanih uslova rada drugostepeni sud je odbio kao neosnovan, zaključivši da tužitelj tokom postupka nije dokazao da je navedeno uvećanje osnovne plaće propisano Pravilnikom tuženog, niti je to pravo sadržano u ugovoru o radu tužitelja.

Zahtjev za isplatu naknade troškova prevoza drugostepeni sud je ocijenio neosnovanim jer je ostvarenje navedenog prava vezano za sadržaj Pravilnika o radu ili ugovora o radu, u kome bi bili definisani uslovi i visina ove naknade, pa kako je utvrđeno da tuženi nije donio Pravilnik o radu niti je pravo na troškove prijevoza sadržano u ugovoru o radu, to tužitelju pravo na naknadu troškova prijevoza na pripada.

Članom 54. Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i uposlenika u oblasti komunalne djelatnosti na teritoriji F BiH, kao i članom 22. Okvirnog kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i uposlenika u oblasti komunalnih djelatnosti na teritoriji BiH propisano je da zaposlenik ima pravo na prevoz ili naknadu troškova prevoza na posao i sa posla u skladu sa pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Svi zaposleni koji imaju stvarni trošak prevoza dolaska na posao i odlaska sa posla imaju pravo na naknadu troškova prevoza jer je to trošak angažovanja zaposlenog koji snosi poslodavac. To pravo je u konkretnom slučaju izričito propisano kolektivnim ugovorom, kao pravo iz radnog odnosa, a ne samo kao mogućnost, pa se, ukoliko kod poslodavca ne postoji opšti akt kojim bi bila normirana naknada prevoza niti je to regulisano ugovorom o radu, na ovo pravo zaposlenika imaju neposredno primijeniti odredbe kolektivnog ugovora.

Okolnost da u odredbi člana 54. odnosno 22. Granskih kolektivnih ugovora nisu bliže određeni kriteriji i mjerila za istaknute naknade prevoza (npr. udaljenost mjesta stanovanja do mjesta rada do koje se obezbjeđuje naknada; visina naknade i sl.) ne čini te kriterije i mjerila neodredivim. Primjenom analogije ti kriteriji i mjerila su određivi, naravno uz neophodno postojanja stvarnih troškova povezanih sa dolaskom radnika na rad i odlaskom sa rada u mjesto stanovanja. Vještak ekonomske struke je u svom pismenom nalazu i mišljenju naveo da tužitelj stanuje u B. te da mjesečna karta za zonu II iznosi 70,00 KM.

Određivanje visine naknade troškova prevoza u visini mjesečne karte uobičajen je način regulisanja visine troškova prijevoza u većini kolektivnih ugovora za druge oblasti privrede u F BiH te u većini opštih akata drugih poslodavaca u F BiH.

Kako je drugostepeni sud svoju odluku zasnovao isključivo na pravnom stavu da tuženi nije donio pravilnik o radu niti je ugovorom o radu utvrdio pravo na naknadu za prijevoz i kriterije za ostvarivanje tog prava, ne razmatrajući žalbene prigovore tužitelja kojima se osporava pravilnost prvostepene presude u pogledu odluke o zahtjevu za naknadu troškova prijevoza, to je ostalo nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u pogledu mjesta prebivališta tužitelja i udaljenosti prebivališta tužitelja od mjesta rada, pa stoga nije bilo uslova za preinačenje drugostepene presude u pogledu odluke o zahtjevu za naknadu troškova prijevoza.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Rs 168864 21 Rev od 07.06.2022. godine)

86.

Član 6. stav 1. Zakona o plaćama i naknadama policijskih službenika Federacije BiH

IZNOS UVEĆANJA PLAĆE POLICIJSKOG SLUŽBENIKA PO OSNOVU RADNOG STAŽA SE OBRAČUNAVA NA NJEGOVU OSNOVNU PLAĆU, A NE NA OSNOVNU PLAĆU UVEĆANU ZA DODATAK NA PLAĆU I NAKNADE ZA PREKOVREMENI RAD, RAD U NERADNE DANE, NOĆNI RAD I RAD U DANE DRŽAVNIH PRAZNIKA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 548195 22 Rev od 06.12.2022. godine)

87.

Član 33. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine

KADA ZAPOSLENIK ZASNUJE RADNI ODNOS NA NEODREĐENO RADNO VRIJEME SA MJESTOM RADA VAN MJESTA PREBIVALIŠTA NJEGOVE PORODICE, NEMA PRAVO NA NAKNADU ZA ODVOJENI ŽIVOT OD PORODICE I ZA TROŠKOVE ISHRANE JER U TO MJESTO NIJE PRIVREMENO RASPOREĐEN, NITI UPUĆEN NA RAD.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 457634 21 Rev od 14.06.2022. godine)

88.

Član 40. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH

ODLUKE USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BIH KOJIM JE UTVRĐENO DA JE ZAKON ILI PROPIS ILI POJEDINA ODREDBA ZAKONA ILI PROPISA SUPROTNIA, ODNOSNO U NESAGLASNOSTI SA USTAVOM FEDERACIJE BIH, IMAJU RETROAKTIVNO DEJSTVO, PA SE OD DANA OBJAVE, IMAJU PRIMIJENITI U POSTUPCIMA KOJI SU U TOKU PRED REDOVNIM SUDOVIMA U BILO KOJOJ FAZI SUDSKOG POSTUPKA, NA NAČIN DA SE TAKAV PROPIS, ZAKON ILI POJEDINA ODREDBA NE PRIMJENJUJU U REDOVNOSUDSKIM POSTUPCIMA KOJI SU U TOKU.

V

STAMBENO PRAVO

89.

Član 52. Zakona o stambenim odnosima

Član 203. i član 376. Zakona o obligacionim odnosima

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

NOSILAC STANARSKOG PRAVA NA STANU KOJI SE NALAZIO U ZGRADI KOJA JE SRUŠENA ZBOG FIZIČKE DOTRAJALOSTI, UKOLIKO NADLEŽNI STAMBENI ORGAN NAKON RUŠENJA ZGRADE NE DODIJELI STAN KOJI ZADOVOLJAVA NJEGOVE MINIMALNE POTREBE STANOVANJA, IMA PRAVO NA NOVČANU PROTIVVRIJEDNOST STANA KOJI ZADOVOLJAVA NJEGOVE MINIMALNE POTREBE STANOVANJA, A NE NAKNADU NOVČANE PROTIVVRIJEDNOSTI STANA NA KOJEM JE BIO NOSILAC STANARSKOG PRAVA PRIJE RUŠENJA ZGRADE. TAKAV ZAHTJEV NE PREDSTAVLJA ZAHTJEV KOJI BI ZASTARIJEVAO U ROKOVIMA IZ ČLANA 376. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 52. Zakona o stambenim odnosima te odredbom člana 203. Zakona o prostornom uređenju propisano je, u bitnom, da će stambeni organ korisniku stana u slučaju rušenja zgrade osigurati drugi stan koji zadovoljava njegove minimalne potrebe stanovanja.

Drugostepeni sud je u razlozima svoje odluke pravilno zaključio da je nakon 06.12.2002. godine, u skladu sa odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo⁴, prestala zakonska mogućnost da se tužiteljici dodijeli stanarsko pravo na drugom stanu koji zadovoljava njene minimalne standardne potrebe, što je bio zakonom propisani način na koji je tužena trebala izvršiti svoju obavezu.

Stoga je pravilno drugostepeni sud u razlozima svoje odluke naveo da je tužiteljica imala legitimno očekivanje da će joj tužena dodijeliti drugi stan koji bi zadovoljio njene stambene potrebe, kao naknadu za porušeni stan u kojem je imala stanarsko pravo. Navedeno legitimno očekivanje je zasnovano na zakonu i predstavlja imovinu tužiteljice u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, pa bi stoga odbijanje tužbenog zahtjeva za naknadu protivvrijednosti stana kojeg nije dobila na korištenje značilo lišavanje tužiteljice njene imovine.

Identične pravne stavove, u činjenično i pravno uporedivoj situaciji, izrazio je i Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojoj odluci broj Ap-1000/06 od 11.03.2008. godine.

Neosnovano tužena u reviziji prigovara da je ona svoju zakonsku obavezu prema tužiteljici ispunila tako što joj je dala na privremeno korištenje zamjenski stan površine od 52 m² u ulici P. broj ..., jer navedena činidba ne predstavlja trajno rješenje stambenih potreba tužiteljice, pa stoga ni ispunjenje zakonske obaveze iz člana 52. stav 2. Zakona o stambenim odnosima.

---

⁴ „Službene novine F BiH“ broj: 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02 i 54/04

Međutim, osnovano tužena u reviziji prigovara da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je tužiteljci dosudio novčanu protuvrijednost stana površine od 81 m² u ulici P. broj ..., na kojem je tužiteljica prije rušenja zgrade imala stanarsko pravo. Tužiteljica u skladu sa odredbom člana 52. stav 2. Zakona o stambenim odnosima ima pravo samo na naknadu protivvrijednosti stana koji zadovoljava njene minimalne stambene potrebe.

Tužena je tužiteljici nakon rušenja zgrade u ulici P. broj ... dodijelila na privremeno korištenje jednoiposoban stan površine od 52 m², u kome tužiteljica dvije decenije zadovoljava svoje stambene potrebe, a prvobitnim primarnim tužbenim zahtjevom tužiteljica je tražila da se utvrdi da je ispunila uslove za kupovinu navedenog zamjenskog stana, pa je osnovano zaključiti da stan površine od 52 m² zadovoljava njene minimalne stambene potrebe.

Iz spisa predmeta proizilazi da je predmet vještačenja od strane vještaka ekonomske struke bila i tržišna vrijednost stana površine od 52 m², ali prvostepena presuda, zbog pogrešnog pravnog pristupa prvostepenog suda o osnovanosti prigovora zastarjelosti zahtjeva, ne sadrži činjenična utvrđenja o visini tržišne vrijednosti stana površine 52 m², a radi se o odlučnoj činjenici za odluku o tužbenom zahtjevu.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 659696 22 Rev od 23.11.2022. godine)

VI

NASLJEDNO PRAVO

90.

Član 142. Zakona o nasljeđivanju

ODREDBE O ZASTARJELOSTI PRAVA NA ZAHTJEV ZA PREDAJU ZAOSTAVŠTINE TIČU SE NE SAMO NASLJEDNO-PRAVNIH ZAHTJEVA KOJI SU BILI ISTICANI U TOKU OSTAVINSKOG POSTUPKA A O KOJIMA OSTAVINSKI SUD NIJE ODLUČIO, VEĆ I NASLJEDNO-PRAVNIH ZAHTJEVA KOJI SU ISTAKNUTI NAKON DONOŠENJA RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU. STOGA NESAVJESTAN DRŽALAC ZAOSTAVŠTINE MOŽE BITI I ONAJ NASLJEDNIK ČIJE JE NASLJEDNO PRAVO UTVRĐENO PRAVOMOĆNIM RJEŠENJEM O NASLJEĐIVANJU, UKOLIKO JE NA OSNOVU OKOLNOSTI SLUČAJA ZNAO ILI MOGAO ZNATI DA NIJE JEDINI NASLJEDNIK, ODNOSNO DA JE NEKO TREĆE LICE SUNASLJEDNIK KOME PRIPADA JEDNAKO PRAVO NASLJEDSTVA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 68 0 P 047156 22 Rev od 25.10.2022. godine)

91.

Članovi 242. i 243. Zakona o nasljeđivanju

POD NOVIM NASLJEDNIKOM NE PODRAZUMIJEVA SE SAMO NASLJEDNIK ZA KOGA SE U VRIJEME DONOŠENJA RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU NIJE ZNALO DA POSTOJI, VEĆ I NASLJEDNIK KOME NIJE BILO OMOGUĆENO DA UČESTVUJE U OSTAVINSKOM POSTUPKU. AKO PO PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU UMRE LICE KOJE NIJE UČESTVOVALO U POSTUPKU ZA

RASPRAVLJANJE ZAOSTAVŠTINE, KOJE POLAŽE PRAVO NA ZAOSTAVŠTINU KAO NASLJEDNIK, NASTUPA NASLJEDNIČKA TRANSMISIJA PA NJEGOVI NASLJEDNICI MOGU POD USLOVIMA PROPISANIM ZAKONOM OSTVARITI SVOJE PRAVO NA NASLIJEDE U PARNICI.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 242. Zakona o nasljeđivanju propisano je da, ako po pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju neko lice koje nije učestvovalo u postupku za raspravljanje zaostavštine polaže pravo na zaostavštinu kao nasljednik, ostavinski sud neće ponovo raspraviti zaostavštinu već će to lice uputiti da može svoje pravo ostvarivati u parnici.

Odredbom člana 243. Zakona o nasljeđivanju propisano je da kad je raspravljanje zaostavštine završeno pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju, a postoje uslovi za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka, neće se ponoviti postupak za raspravljanje zaostavštine već stranke svoja prava mogu ostvariti u parnici.

Tačno je da je nasljednička tužba moguća samo između osoba koje se spore o pravu nasljedstva iza istog ostavitelja, ali suprotno pravnom stavu tužene, taj uslov je u konkretnom slučaju ispunjen.

Prema odredbi člana 126. stav 1. Zakona o nasljeđivanju čas smrti ostavitelja je relevantan za sticanje svojstva nasljednika, sadržaj i obim prava nasljednika i veličinu nasljednih dijelova. Stoga je zaostavština D. B. u trenutku njene smrti zaista i prešla na M. B., pravnog prednika tužitelja, ali on, kako je to utvrđeno u ovoj parnici, nije učestvovao u postupku za raspravljanje zaostavštine iza umrle mu majke D. B., jer potpis na zapisniku sa ostavinske rasprave, ispod njegove navodne nasljedničke izjave, ne predstavlja njegov svojeručni potpis. Iz sadržaja ostavinskog spisa proizilazi da pravnom predniku tužitelja nije ni dostavljen poziv za ostavinsku raspravu niti mu je dostavljeno rješenje o nasljeđivanju.

Budući da je M. B. umro, to se i u odnosu na njega primjenjuje odredba člana 126. stav 1. Zakona o nasljeđivanju, pa je njegova ostavština u trenutku smrti prešla na tužitelje kao njegove nasljednike (načelo nasljedničke transmisije), što znači da isti pravni položaj koji je M. B. imao u nasljedničkoj zajednici iza umrle D. B. sada imaju tužitelji, kao njeni nasljednici (snaha i unuci) po načelu nasljedničke transmisije.

U konkretnom slučaju su se ispunili razlozi iz članova 242. i 243. Zakona o nasljeđivanju za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka (član 255. tačka 2. ZPP), odnosno da lica koja polažu pravo na zaostavštinu kao nasljednici to svoje pravo ostvaruju u parnici. Pod novim nasljednikom ne podrazumijeva se samo nasljednik za koga se u vrijeme donošenja rješenja o nasljeđivanju nije znalo da postoji, već i nasljednik kome nije bilo omogućeno da učestvuje u ostavinskom postupku. Ako po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju umre lice koje nije učestvovalo u postupku za raspravljanje zaostavštine, a koje polaže pravo na zaostavštinu kao nasljednik, nastupa nasljednička transmisija pa njegovi nasljednici mogu pod uslovima propisanim zakonom ostvariti svoje pravo na naslijeđe u parnici.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 68 0 P 047156 22 Rev od 25.10.2022.)

92.

Član 252. stav 1. i 2. Zakona o nasljeđivanju Federacije BiH

OKOLNOST DA ZAKONSKA ZASTUPNICA ZAKONSKOG NASLJEDNIKA, NA ROČIŠTU ZA PROGLAŠENJE NAKNADNO PRONAĐENOG TESTAMENTA, NIJE OSPORILA NJEGOVU PUNOVAŽNOST, SAMA PO SEBI, TAJ TESTAMENT NE ČINI PUNOVAŽNIM NITI ZAKONSKI NASLJEDNIK ZBOG TE OKOLNOSTI GUBI PRAVO DA U PARNIČNOM POSTUPKU ZAHTIJEVA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI TESTAMENTA.

Iz obrazloženja:

Pravno je neutemeljen revizijski prigovor da je testament punovažan jer je u zakonskoj proceduri proglašen od nadležnog notara na ročištu od 15.07.2015. godine i da tuženi pred notarom nije osporavao testament na zakonom propisani način, tako da je odluka o proglašenju testamenta postala pravosnažna. Proglašenje testamenta pronađenog nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju ne predstavlja sudsku odluku već procesnu radnju propisanu odredbom člana 252. stav 1. novog Zakona o nasljeđivanju⁵, nakon koje ostavinski sud (notar) neće ponovo voditi ostavinsku raspravu, nego će obavjestiti zainteresovane osobe o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoje pravo na osnovu testamenta ostvarivati u parnici (član 252. stav 1. Zakona o nasljeđivanju). Stoga okolnost da zakonska zastupnica mlđb. tuženog na ročištu za proglašenje naknadno pronađenog testamenta nije osporila njegovu punovažnost, sama po sebi, taj testament ne čini punovažnim, niti zbog te okolnosti tuženi gubi pravo da u parničnom postupku zahtijeva utvrđenje ništavosti testamenta.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 P 104174 21 Rev od 28.03.2022. godine)

93.

Član 252. stav 2., član 253. i 254. Zakona o nasljeđivanju Federacije BiH

SUD U PARNICI NIJE OVLAŠTEN PONIŠTAVATI PRAVOMOĆNO RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU, JER SE SUDSKA ODLUKA MOŽE POBIJATI SAMO PRAVNIM LIJEKOVIMA, A NOVI NASLJEDNIK MOŽE SVOJE NASLJEDNO-PRAVNE ZAHITJEVE OSTVARIVATI U PARNICI.

Iz obrazloženja:

Neovisno o svemu navedenom, treba reći da zakonom nije propisana mogućnost da parnični sud svojom presudom stavlja van snage ili poništava pravosnažno rješenje o nasljeđivanju. Stoga ni tužitelj u ovoj parnici, kao potencijalni novi nasljednik na osnovu naknadno pronađenog testamenta, nije mogao tužbom tražiti poništenje rješenja o nasljeđivanju, jer se sudska odluka može pobijati samo pravnim lijekovima, a novi nasljednik može svoje nasljedno-pravne zahtjeve ostvarivati u parnici (član 252. stav 2., 253. i 254. Zakona o nasljeđivanju), tako da je tužbeni zahtjev za poništenje rješenja o nasljeđivanju neosnovan i iz navedenih razloga.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 P 104174 21 Rev od 28.03.2022. godine)

---

⁵ „Službene novine F BiH“ broj: 80/2014

VII

DISKRIMINACIJA

94.

Član 2. stav 1., član 3., 6. stav 1.a) i član 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

Član 8., 10. stav 1. i član 12. stav 3. Zakona o radu Federacije BiH

RAZLIKOVANJE JE DOZVOLJENO I OPRAVDANO AKO SE PRI ZAPOŠLJAVANJU TRAŽE POSEBNE STRUČNE KVALIFIKACIJE U SKLADU SA ZAHTJEVIMA RADNE POZICIJE IZ OGLASA KAO I ADEKVATNI DOKAZI O ISPUNJAVANJU TIH KVALIFIKACIJA.

Iz obrazloženja:

Pravilno su sudovi nižeg stepena primijenili odredbe članova 2. stav 1., 3., 6. stav 1.a) i 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, odnosno odredbe članova 8., 10. stav 1. i 12. stav 3. Zakona o radu F BiH⁶ kada su zaključili da tužitelj nije diskriminisan tuženikovom Odlukom o djelimičnom usvajanju prigovora od 15.03.2021. godine (u daljem tekstu: Odluka), odnosno da postupanje tuženog tokom provođenja procedure po spornom oglasu nema obilježja ni direktne niti indirektno diskriminacije.

Tužitelj je tokom postupka, a to ponavlja i u reviziji, kao akt diskriminacije označio Odluku od 15.03.2021. godine, koji se ogleda u činjenici da je tuženi njegovo Svjedočanstvo o završenom obrazovanju za zanimanje „rukovaoca građevinskih i pretovarnih mašina“ ocijenio neadekvatnim dokazom o položenom ispitu za rukovanje građevinskim mašinama, dok je drugom kandidatu-komparatoru B. M. prihvatio Certifikat o stručnoj osposobljenosti kao valjan dokaz o položenom ispitu za rukovaoca građevinskim mašinama.

Diskriminacija postoji kada se prema određenim licima različito postupa u odnosu na druga lica, u istoj ili uporedivoj situaciji, zbog nekog njihovog ličnog (urođenog ili stečenog) svojstva, pri čemu različito postupanje uključuje svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti (član 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije).

Prema odredbi člana 8. stav 1. Zakona o radu F BiH zabranjena je diskriminacija radnika kao i lica koje traži zaposlenje, s obzirom na njihova lična svojstva, dok je odredbom člana 10. stav 1. istog zakona propisano da je diskriminacija iz člana 8. ovog zakona zabranjena, između ostalog, i u odnosu na uvjete za zapošljavanje i izbor kandidata za obavljanje određenog posla.

Odredbom člana 12. stav 3. Zakona o radu F BiH propisano je da ako radnik odnosno lice koje traži zaposlenje u slučaju spora iznese činjenice koje opravdavaju sumnju da je poslodavac postupio suprotno odredbi ovog Zakona o zabrani diskriminacije, na poslodavcu je teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije, odnosno da postojeća razlika nije usmjerena na diskriminaciju već da ima svoje objektivno opravdanje.

Odredbi člana 10. stav 1. Zakona o radu F BiH po svom sadržaju odgovara odredba člana 6. stav 1.b) Zakona o zabrani diskriminacije, dok pravilu o prebacivanju tereta dokazivanja iz

---

⁶ „Službene novine F BiH“ broj: 26/16 i 89/18

člana 12. stav 3. Zakona o radu po svom sadržaju u bitnom odgovara odredba člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije.

Pravilno su sudovi nižeg stepena zaključili da je tuženi tokom postupka dokazao da njegovo postupanje u konkretnom slučaju nije bilo zasnovano na nekom zabranjenom osnovu razlikovanja, odnosno namjeri da prekrši propisanu proceduru i stvori diskriminatornu posljedicu primjenjujući posebne uvjete iz oglasa, niti je takva diskriminatorna posljedica uopšte ostvarena odnosno nastupila za tužitelja.

Posebni uslovi iz predmetnog oglasa, niti njihovo tumačenje u konkretnoj situaciji od strane direktora tuženog, ne dovode tužitelja u nepovoljniji položaj u odnosu na B. M. u pogledu stručne osposobljenosti za obavljanje poslova buldožeriste.

Odredbom člana 10. stav 2. Sistematizacije radnih mjesta kod tuženog navedeno je da se pod stručnim nazivom smatra naziv koji se stiče završetkom školovanja u srednjoj školi u odgovarajućoj stručnoj ustanovi u BiH, dok je članom 11. navedene Sistematizacije propisano da se za pojedina radna mjesta, kao uslov za njihovo obavljanje, može utvrditi određena specijalnost, stručni ispit, licenca ili certifikat, koji se stiče u verificiranoj ustanovi u BiH.

U Sistematizaciji radnih mjesta, u rubrici „stručni naziv“, navedeno je da se za radno mjesto buldožeriste zahtijeva srednja stručna sprema III KV-stručni naziv „bravar“, dok je u posebnoj rubrici „specijalnost, stručni ispit, licenca, certifikat“ naveden kao uslov položen ispit za rukovaoca građevinskim mašinama. Dakle, diploma ili svjedočanstvo o završenom srednjem obrazovanju predstavlja dokaz o stečenoj srednjoj stručnoj spremi, ali ne istovremeno i dokaz o položenom stručnom ispitu. Uporedni radnik B. M. je, za razliku od tužitelja, prijavljujući se na predmetni oglas priložio, pored diplome o stečenoj stručnoj spremi, i odgovarajući certifikat o položenom stručnom ispitu za rukovaoca građevinskim mašinama.

Stoga je dozvoljeno i opravdano razlikovanje ako se pri zapošljavanju traže posebne stručne kvalifikacije u skladu sa zahtjevima radne pozicije iz oglasa kao i adekvatni dokazi o ispunjavanju tih kvalifikacija.

Posebni uslovi iz oglasa prilagođeni su prirodi profesionalne djelatnosti odnosno opisu poslova radnog mjesta povodom kojeg je oglas objavljen (proizilaze iz Sistematizacije) tako da traženi uslovi i dokazi o ispunjavanju tih uslova predstavljaju stvarni i određujući kriterij i zahtjev za obavljanje poslova buldožeriste, tačnije predstavljaju legitiman cilj i proporcionalan zahtjev.

Ti posebni uslovi ne proizvode neravnopravan pristup, odnosno ne stvaraju unaprijed prednost pri izboru nekome od kandidata.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 36 0 Rs 057035 22 Rev od 22.09.2022. godine)

95.

Član 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije

MOBING PODRAZUMJEVA SVAKO AKTIVNO ILI PASIVNO PONAŠANJE OD STRANE POSLODAVCA, USMJERENO NA DOSTOJANSTVO I PSIHIČKI INTEGRITET LIČNOSTI ZAPOSLENOG KROZ NEPRISTOJNO I GRUBO PONAŠANJE, TE NAMJERNO IZOLOVANJE I ZAPOSTAVLJANJE, TE VERBALNO NAPADANJE, ISMIJAVANJE, OGOVARANJE, NEOPRAVDANE STALNE PRIJETNJE I PRITISCI KOJIMA SE ZAPOSLENI DRŽI U STALNOM STRAHU, PRIJETNJA DA ĆE SE PROTIV NJEGA PRIMIJENITI FIZIČKA SILA, FIZIČKO UZNEMIRAVANJE KOJE NEMA ELEMENTE KRIVIČNOG DJELA, NAMJERNO IZAZIVANJE KONFLIKATA I STRESA, ŠTO BI MOGLO DOVESTI DO NARUŠAVANJA ZDRAVLJA ZAPOSLENOG.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 185280 19 Rev od 12.07.2022. godine)

96.

Član 9. stav 5. Zakona o radu i član 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije

Član 8. Zakona o radu i član 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

MOBING MOŽE BITI ISCRPLJEN I U SAMO JEDNOJ AGRESIVNOJ RADNJI POSLODAVCA KOJA IMA ŠTETNE POSLJEDICE NA PSIHOFIZIČKO ZDRAVLJE RADNIKA, ALI U TOM SLUČAJU TA JEDNA RADNJA (OTKAZ) SE NE MOŽE POSMATRATI IZOLOVANO, VEĆ JE NUŽNO SAGLEDATI SVE OKOLNOSTI SLUČAJA I PROCIJENITI PONAŠANJE POSLODAVCA, NJEGOVU NAMJERU ISKAZANU TAKVIM PONAŠANJEM I POSLJEDICU KOJU JE TAKVO PONAŠANJE IMALO ZA RADNIKA.

ZA POSTOJANJE MOBINGA NIJE NUŽNO DA ISTI BUDE ZASNOVAN NA NEKOM OD ZABRANJENIH OSNOVA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije mobing se smatra oblikom nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koje se ponavlja radnjama koje imaju ponižavajući učinak na žrtvu i ima za svrhu ili posljedicu degradaciju zaposlenikovih radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.

Odredbom člana 9. stav 1. u vezi sa stavom 5. Zakona o radu F BiH propisano je da mobing predstavlja specifičnu formu nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koje podrazumijeva ponavljanje radnji kojima jedno ili više lica psihički zlostavlja i ponižava drugo lice, a čija je svrha ili posljedica ugrožavanje njegovog ugleda, časti, dostojanstva i integriteta, degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.

Činjenica da je otkaz ugovora o radu bio nezakonit, sama po sebi, ne predstavlja valjan osnov za dusuđenje naknade štete, kako je to pravilno u razlozima svoje odluke navodi i drugostepeni sud. Međutim, u konkretnom slučaju drugostepeni sud ne samo da izvodi pogrešan zaključak da tužitelj nije sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokazao postojanje mobinga, već zauzima i pogrešan pravni stav da se u konkretnom slučaju ne radi o mobingu jer radnje tuženog nemaju karakter trajnog i sistematskog nefizičkog uznemiravanja na radu.

Suprotno pravnom stavu drugostepenog suda, mobing može biti iscrpljen i u samo jednoj agresivnoj radnji koja ima štetne posljedice na psihofizičko zdravlje radnika. Naravno, i u tom slučaju ta jedna radnja (otkaz) se ne može posmatrati izolovano, već je nužno sagledati sve okolnosti slučaja i procijeniti ponašanje poslodavca, njegovu namjeru iskazanu takvim ponašanjem i posljedicu koju je takvo ponašanje imalo za radnika. Pri tome valja naglasiti da za postojanje mobinga nije nužno da isti bude zasnovan na nekom od zabranjenih osnova iz člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije u vezi sa članom 8. Zakona o radu F BiH.

Drugostepeni sud je u razlozima svoje odluke propustio dati takvu sveobuhvatnu ocjenu postupaka tuženog koje je tužitelj označio kao radnje mobinga, dok je prvostepeni sud zaključio da u konkretnom slučaju nije odlučujuće da li se radnje tuženog mogu okarakterisati kao mobing.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 41 0 Rs 082953 21 Rev od 26.07.2022. godine)

97.

Član 2. stav 1. i član 3. Zakona o zabrani diskriminacije

VLASNIK POSLOVNOG PROSTORA, SE NALAZI U ANALOGNOJ (UPOREDIVOJ) SITUACIJI SA VLASNIKOM STAMBENOG ILI GARAŽNOG PROSTORA U POGLEDU PLAĆANJA NAKNADE ZA KORIŠTENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA I KOMUNALNE NAKNADE, JER JE SVRHA ZBOG KOJE SE PLAĆAJU NAVEDENE NAKNADE ISTA ZA SVE OBVEZNIKE PLAĆANJA TIH NAKNADA. RAZLIČIT PREDMET PRAVA VLASNIŠTVA U KONKRETNOM SLUČAJU NE DAJE OSNOVA ZA ZAKLJUČAK DA SE VLASNIK POSLOVNOG PROSTORA NE NALAZI U SLIČNOJ SITUACIJI KAO VLASNIK STAMBENOG ILI GARAŽNOG PROSTORA.

Iz obrazloženja:

Komparator (uporednik) je osoba koja se nalazi u činjenično sličnim okolnostima kao žrtva diskriminacije, s tim da je glavna razlika između njih „pravno zaštićena osnova“.

Suprotno pravnom stanovištu nižestepeni sudova, ovaj revizijski sud prihvata kao pravilan revizijski stav da se tužitelj u konkretnom slučaju nalazi u analognoj situaciji sa vlasnicima stanova i individualnih stambenih objekata, jer je različit tretman napravljen isključivo s obzirom na predmet imovine odnosno predmet prava vlasništva, te da različita namjena tih predmeta prava vlasništva ne može opravdati zaključak nižestepeni sudova da se tužitelj nalazi u sličnoj činjeničnoj situaciji samo sa drugim vlasnicima poslovnih prostora. Ovo prije svega stoga jer je svrha zbog koje se plaća komunalna naknada ista i za vlasnike poslovnih prostora i za vlasnike stambenih prostora i ogleda se u održavanju i građenju komunalne infrastrukture.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 171233 21 Rev od 03.03.2022. godine)

98.

Član 5. Zakona o zabrani diskriminacije

Član 11. Odluke o izmjenama Odluke o komunalnim djelatnostima zajedničke potrošnje Grada Zenica

PRIVREMENO OSLOBAĐANJE VLASNIKA STAMBENIH PROSTORA OD OBAVEZE PLAĆANJA KOMUNALNE NAKNADE IMA LEGITIMAN CILJ, ODNOSNO FINANSIJSKO RASTEREĆENJE VLASNIKA STAMBENIH PROSTORA ZBOG NJIHOVE LOŠE MATERIJALNE SITUACIJE I SOCIJALNOG STATUSA, PRI ČEMU JE ISPUNJEN I TEST PROPORCIONALNOSTI JER SE RADI O MJERI PRIVREMENOG KARAKTERA.

Iz obrazloženja:

Međutim, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je, kada je riječ o zaštiti pojedinih ekonomskih prava, širi prostor u kojem javna vlast može da se kreće prilikom normiranja i primjene pravila za ostvarenje u uživanje tih prava, jer se u konkretnom slučaju različito postupanje odnosi na socijalnu politiku u širem smislu, koje ima i fiskalne implikacije.

Naime, prema odredbi člana 5. Zakona o zabrani diskriminacije zakonske mjere i radnje neće se smatrati diskriminacijskim kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti i kada se njima ostvaruje legitiman cilj i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koji se koriste i cilja koji se nastoji realizovati, pa između ostalog i kada proizilaze iz sprovođenja ili donošenja privremenih posebnih mjera osmišljenih bilo da spriječe ili nadoknade štete koja lica trpe, a koje su određene osnovima navedenim u članu 2. ovog zakona.

Stoga je privremeno oslobađanje vlasnika stambenih prostora od obaveze plaćanja komunalne naknade imalo legitiman cilj, odnosno finansijsko rasterećenje vlasnika stambenih prostora zbog njihove loše materijalne situacije i socijalnog statusa, kako je to navedeno u obrazloženju prijedloga Odluke o izmjenama Odluke o komunalnim djelatnostima zajedničke potrošnje.

U konkretnom slučaju ispunjen je i test proporcionalnosti jer se radi o mjeri privremenog karaktera, pri čemu ni sam revident u reviziji ne iznosi tvrdnje o eventualnoj zloupotrebi privremenosti navedene mjere, jer bi njeno pretvaranje u stalnu mjeru bila trajno napravljena razlika i narušena proporcionalnost između kategorije obveznika „stambeni prostori“ i „poslovni prostori“ u vezi plaćanja komunalne naknade.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 171233 21 Rev od 03.03.2022. godine)

99.

Član 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

NAVODNI POČINITELJ VJEROVATNOST DISKRIMINACIJE MOŽE POBITI NA DVA NAČINA: 1. TAKO DA U POSTUPKU SA STEPENOM SIGURNOSTI DOKAŽE DA TUŽITELJ NIJE U SLIČNOJ ILI USPOREDIVOJ SITUACIJI SA SVOJIM KOMPparatorOM ILI 2. DA SE RAZLIKA U POSTUPANJU NE ZASNIVA NA PRAVNO ZAŠTIĆENOJ OSNOVI VEĆ NA DRUGIM OBJEKTIVNIM RAZLOZIMA. UKOLIKO NE USPIJE NA NAVEDENI NAČIN POBITI VJEROVATNOST DISKRIMINACIJE, NAVODNI POČINITELJ DISKRIMINACIJE MORA SA STEPENOM SIGURNOSTI DOKAZATI DA JE RAZLIČITO POSTUPANJE BILO OBJEKTIVNA OPRAVDANA I PROPORCIONALNA MJERA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 171233 21 Rev od 03.03.2022. godine)

100.

Član 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

U ANTIDISKRIMINACIJSKOM POSTUPKU TUŽITELJ, KAO POTENCIJALNA ŽRTVA DISKRIMINACIJE, DUŽAN JE SA STEPENOM SIGURNOSTI DOKAZATI DA POSJEDUJE KARAKTERISTIKE NA OSNOVU KOJE SMATRA DA JE DISKRIMINISAN, TE DA SU SE POSTUPCI TUŽENOG, ZBOG KOJIH JE PODNIO TUŽBU, ZAISTA I DESILI, ODNOSNO POSTOJANJE RADNJE ILI MJERE TUŽENOG I DA JE TOM RADNJOM ILI MJEROM POGOĐEN. SA STEPENOM PRETEŽNE VJEROVATNOĆE TUŽITELJ JE DUŽAN DOKAZATI DISKRIMINACIJSKI OSNOV I RAZLIČITO POSTUPANJE TUŽENOG U ODNOSU NA KOMPparatorA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da kada lice ili grupa lica u svim postupcima predviđenim ovim zakonom, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.

U antidiskriminacijskom postupku tužitelj dokazuje slijedeće činjenice: a) da postoji različito postupanje; b) da je to različito postupanje utemeljeno na jednom od zabranjenih osnova i c) postojanje komparatora ili hipotetičkog komparatora, kao osobu ili grupu osoba koja se nalazi u sličnoj situaciji kao i tužitelj.

Tužilac nije dužan sve navedene činjenice dokazati u postupku sa stepenom sigurnosti. Sa stepenom sigurnosti tužilac je dužan dokazati da posjeduje karakteristike na osnovu koje smatra da je diskriminisan, te da su se postupci tuženih, zbog kojih je podnio tužbu, zaista i desili, odnosno postojanje radnje ili mjere tuženog i da je tom radnjom ili mjerom pogođen.

Sa stepenom pretežne vjerovatnoće tužitelj je dužan dokazati diskriminirajući osnov i različito postupanje u odnosu na komparatora.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 171233 21 Rev od 03.03.2022. godine)

101.

Član 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

ZAŠTIĆENI OSNOV SE NE MORA NUŽNO I IZRIČITO ODNOSITI NA ZABRANJENI OSNOV IZ ČLANA 2. STAV 1. ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE. DOVOLJNO JE DA SE ODNOSI NA NEKI UZROK KOJI SE NE MOŽE ODVOJITI OD ZAŠTIĆENE OSNOVE, KOJA SE U KONKRETNOM SLUČAJU U ŠIREM SMISLU ODNOSI NA STATUS ČLANOVA TUŽITELJA (JEDNA KATEGORIJA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA) I SOCIJALNO-EKONOMSKE POVLASTICE DODIJELJENE NA OSNOVU NJIHOVOG OBJEKTIVNOG STATUSA DRŽAVNOG SLUŽBENIKA (DODATAK NA PLAĆU).

Iz obrazloženja:

Pravilno se u reviziji navodi da zaštićeni osnovi predstavljaju ključni element diskriminacije, jer različito tretiranje osoba postaje diskriminacija ukoliko se razlikovanje zasniva na jednom od zaštićenih osnova iz člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, pri čemu navedena zakonska odredba počiva na „otvorenoj listi“ zaštićenih osnova.

Tačan je i revizijski navod da sudovi nižeg stepena nisu u razlozima svojih odluka eksplicitno naveli o kojem zaštićenom osnovu se u konkretnom slučaju radi.

Međutim, ta okolnost nema za posljedicu nezakonitost odluke kojom je utvrđeno postojanje direktne diskriminacije u ovoj pravnoj stvari. Zaštićeni osnov se ne mora nužno i izričito odnositi na „zabranjeni osnov“ iz člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije. Dovoljno je da se odnosi na neki uzrok koji se ne može odvojiti od zaštićene osnove, koja se u konkretnom slučaju u širem smislu odnosi na status članova tužitelja (jedna kategorija državnih službenika) i socijalno-ekonomske povlastice dodijeljene na osnovu njihovog objektivnog statusa državnog službenika (dodatak na plaću).

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 188930 22 Rev od 06.12.2022. godine)

102.

Član 1. Protokola broj 12 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda
Član 2. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije
Član 3. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

NORMATIVNA MJERA IZVRŠNE VLASTI, TAČNIJE DONOŠENJE PODZAKONSKOG AKTA, MOŽE PREDSTAVLJATI RADNJU DISKRIMINACIJE KOJA MOŽE BITI PREDMET ANTIDISKRIMINACIJSKE PARNICE. UTVRĐENJE POSTOJANJA DISKRIMINACIJE KOJA JE POSLJEDICA DONOŠENJA PODZAKONSKOG AKTA NE PREDSTAVLJA NEZAKONITO ZADIRANJE U NADLEŽNOST IZVRŠNE VLASTI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 188930 22 Rev od 06.12.2022. godine)

103.

Član 17. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije

SINDIKAT KOJI JE OSNOVAN U SKLADU SA ZAKONOM POSJEDUJE AKTIVNU LEGITIMACIJU ZA PODNOŠENJE KOLEKTIVNE TUŽBE ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE, JER SE RADI O UDRUŽENJU KOJE IMA ZA CILJ ZAŠTITU PRAVA RADNIKA, PA TAKO I U ODNOSU NA PRAVO NA JEDNAKO POSTUPANJE, KAO LJUDSKO PRAVO, UKOLIKO JE DISKRIMINIRANOM RADNJOM POVRIJEĐENO PRAVO NA JEDNAKO POSTUPANJE VEĆEG BROJA LICA ČIJA PRAVA TAJ SINDIKAT ŠTITI.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 17. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da udruženja ili druge organizacije osnovane u skladu sa zakonom, koje se bave zaštitom ljudskih prava, odnosno prava određene grupe lica, mogu podnijeti tužbu protiv lica koje je povrijedilo pravo na jednako postupanje većeg broja lica koja pretežno pripadaju grupi čija prava tužilac štiti.

Sindikati ispunjavaju uslove propisane naprijed navedenim zakonskim članom, jer se radi o udruženjima sa svojstvom pravnog lica, koja imaju za cilj zaštitu prava radnika, pa tako i u odnosu na zabranu diskriminacije, odnosno pravo na jednako postupanje, kao ljudsko pravo. Budući da je tužitelj osnovan kao udruženje i upisan u odgovarajući registar, kako je to utvrđeno od strane prvostepenog suda, to su sudovi nižeg stepena pravilno zaključili da tužitelj posjeduje aktivnu legitimaciju u ovoj pravnoj stvari, pri čemu nije sporno da je radnjom tuženog, koja je označena kao diskriminatorna, povrijeđeno pravo na jednako postupanje većeg broja lica čija prava tužilac štiti.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 188930 22 Rev od 06.12.2022. godine)

VIII

PARNIČNI POSTUPAK

104.

Član 67. stav 1. tačka 3. u vezi sa članom 60. stav 3. Zakona o parničnom postupku

NE MOŽE SUD ZAKLJUČAK O POSTOJANJU LITISPENDENCIJE ZASNOVATI NA ČINJENICI DA NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA, KOJI JE DAT ZA POTREBE DRUGE PARNICE KOJA TEČE IZMEĐU ISTIH STRANAKA, SADRŽI IZRAČUN I POTRAŽIVANJE KOJE JE PREDMET SPORA U PREDMETNOJ PARNICI, TE NA STAVU DA TA ČINJENICA OMOGUĆAVA PREINAKU TUŽBE („KONAČNO OPREDJELJENJE ZAHTJEVA“) U TOJ DRUGOJ PARNICI KOJA BI USPOSTAVILA IDENTITET TUŽBENIH ZAHTJEVA U OBJE PARNICE.

Iz obrazloženja:

Osnovano prvotuzitelj u reviziji ističe da su nižestepena rješenja zasnovana na nepravilnoj primjeni odredbi članova 60. stav 3. i 67. stav 1. tačka 3. ZPP, jer između predmetne parnice i parnice broj 65 0 Ps 591680 16 Ps ne postoji identitet predmeta spora (identitet zahtjeva).

Okolnost da se tužbeni zahtjevi u obje parnice zasnivaju na sadržaju člana 6.10.3. Ugovora od 08.07.2013. godine ne znači, sama po sebi, da se ti zahtjevi zasnivaju na istoj činjeničnoj osnovi, odnosno da postoji identitet predmeta spora.

Sadržaj spisa oba predmeta daju osnova za zaključak da je tačna tvrdnja revidenta da on u predmetnom postupku, kao jednom od više pojedinačnih postupaka, potražuje isplatu preostalih neisplaćenih iznosa iz pravomoćnih presuda zbog propuštanja (u konkretnom slučaju samo iz presude zbog propuštanja broj 65 0 Rs 269898 12 Rs), a da u predmetu broj 65 0 Rs 591680 16 Ps regresno potražuje iznose koje su tužitelji već isplatili radnicima po ukupno sedam presuda zbog propuštanja.

Naime, iz sadržaja tužbe u predmetu broj 65 0 Ps 591680 16 Ps proizilazi da prvotuzitelj potražuje od tuženog iznos od 94.113,82 KM, pri čemu je u istorijatu tužbe navedeno da prvotuzitelj „traži da mu tužena isplati iznos kojeg je za njega platio“.

U navedenom predmetu je izvršeno finansijsko vještačenje, pri čemu je u rješenjima od 29.06.2017. godine i 20.10.2017. godine, po prijedlogu prvotuzitelja, određeno da će se vještačenje provesti „o ukupnim i pojedinačno isplaćenim iznosima, a koji su isplaćeni radnicima u vansudskim postupcima temeljem pravosnažnih presuda Općinskog suda u Sarajevu, a sve u vezi sa obavezama iz člana 6.10.3. Ugovora od 08.07.2013. godine“.

U pismenom izjašnjenju (prigovorima) od 07.09.2018. godine na nalaz i mišljenje vještaka (strana posljednja, pasus preposljednji i posljednji) prvotuzitelj je naveo, između ostalog: „Napominjem također da su predmet ovog tužbenog zahtjeva samo uplate tužitelja po osnovu presuda i nagodbi koje su se desile do dana podnošenja tužbe, koje su bile dospjele u tom trenutku, a ostala potraživanja nakon 15.08.2015. godine tužitelj potražuje u drugim postupcima, po dospijeću istih. U konačnici napominjemo da je predmet ovog tužbenog zahtjeva regres uplaćenog novca u ime UTL-a, na ime duga prema obavezama koje su proistekle iz dijela pravosnažnih sudskih presuda predloženih kao dokaza, ...“

U predmetnoj parnici prvotuzitelj od tuženog potražuje dug u iznosu od 112.692,33 KM, pri čemu je, prema prijedlogu prvotuzitelja, finansijsko vještačenje izvedeno na okolnost utvrđivanja ukupnog potraživanja tužitelja iz presude zbog propuštanja broj 65 0 Rs 269898 12 Rs, uključujući glavno potraživanje i obavezne poreze i doprinose, te utvrđivanja ukupnih obaveza tužitelja prema radnicima iz citirane presude, te koliko je tužena po toj presudi platila.

Stoga se, po ocjeni ovog revizijskog suda, u konkretnom slučaju ne radi o identičnim tužbenim zahtjevima, odnosno zahtjev iz predmetne parnice nije sadržan u zahtjevu iz parnice broj 65 0 Ps 591680 16 Ps. Okolnost da nalaz i mišljenje vještaka finansijske struke u predmetu broj 65 0 Ps 591680 16 Ps sadrži i izračun visine neizmirenih potraživanja tužene prema radnicima po presudi zbog propuštanja broj 65 0 Rs 269898 12 Rs, koji predstavlja predmet spora u predmetnoj parnici, a ne samo izračun visine iznosa koje su tužitelji, umjesto tuženog, već uplatili radnicima, pa i po navedenoj presudi zbog propuštanja, ne uspostavlja identitet činjeničnih osnova u navedenim parnicama. Zaključak o identitetu tužbenih zahtjeva sudovi nižeg stepena nisu mogli zasnovati na okolnosti da činjenice utvrđene vještačenjem u drugoj parnici, koja teče između istih stranaka, eventualno omogućavaju preinak tužbe u toj parnici, kojom bi bio uspostavljen identitet tužbenih zahtjeva u obje parnice.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 661911 22 Rev od 23.11.2022. godine)

105.

Član 67. stav 1. tačka 4. u vezi sa članom 196. – Pravomoćnost presude - Zakona o parničnom postupku

ZA OCJENU DA LI JE STVAR PRAVOMOĆNO PRESUĐENA PO PODNESENOJ TUŽBI, NJENIM PRETHODNIM ISPITIVANJEM NISU RELEVANTNE ČINJENIČNE TVRDNJE RANIJE TUŽBE, VEĆ ČINJENIČNI OSNOV PRAVOMOĆNE PRESUDE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Ps 756183 22 Rev od 17.11.2022. godine)

106.

Član 67. stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku u vezi sa odredbom člana 196. Zakona o parničnom postupku

NE POSTOJI OBJEKTIVNI IDENTITET IZMEĐU OKONČANOG IZVRŠNOG POSTUPKA PROVEDENOG NA OSNOVU RJEŠENJA O IZVRŠENJU NA OSNOVU IZVRŠNE ISPRAVE, KOJU JE PREDSTAVLJALO RJEŠENJE O UKNJIŽBI ZALOŽNOG PRAVA NA NEKRETNINAMA, I PARNIČNOG POSTUPKA U KOME JE ISTAKNUT ZAHTJEV ZA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI UGOVORA O KREDITU OSNOVOM ČIJIH ODREDBI JE IZVRŠENA UKNJIŽBA ZALOŽNOG PRAVA, PA NEMA MJESTA ODBACIVANJU TUŽBE ZBOG PRESUĐENE STVARI.

Iz obrazloženja:

Međutim, osnovano se u reviziji prigovara da su sudovi nižeg stepena nepravilno primijenili odredbu člana 67. stav 1. tačka 4. ZPP u vezi sa članom 196. stav 2. ZPP kada su, u pogledu primarnog tužbenog zahtjeva, zaključili da se u konkretnom slučaju radi o zahtjevu o kojem je pravomoćno presuđeno.

Prema odredbi člana 196. stav 2. ZPP sud tokom cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi je li stvar pravomoćno presuđena, i ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtjevu po kojem je već pravomoćno odlučeno, odbacit će tužbu.

Da bi se smatralo da je stvar pravomoćno presuđena potrebno je postojanje identiteta stranaka, identiteta zahtjeva i identiteta činjeničnog stanja.

Negativnu prepreku za vođenje parnice predstavlja i okolnost da su dva zahtjeva sadržajno kontradiktorna i uzajamno nespojiva (dakle, ne nužno i identična), jer osnovanost jednog zahtjeva, o kome je već odlučeno, isključuje mogućnost da bude osnovan i onaj drugi zahtjev istaknut u kasnijem parničnom postupku.

Razlozi sudova nižeg stepena za odbacivanje tužbe u pogledu primarnog tužbenog zahtjeva za utvrđenje ništavosti su višeznačni, ali se, u bitnom, mogu podijeliti na dva ključna pravna stava i to prvi, da se u suštini radi o tužbi za proglašenje izvršenja nedopuštenim, za čije podnošenje nisu ispunjeni uslovi propisani odredbama Zakona o izvršnom postupku, i drugi, da se primarnim tužbenim zahtjevom traži preispitivanje zakonitosti okončanog izvršnog postupka, ali da je pravni prednik tužitelja, kao i oni sami, mogao samo u izvršnom postupku pobijati rješenje o izvršenju iz razloga navedenih u tužbi (ništavost ugovora iz kojeg je proistekla izvršna isprava), pa kako su to propustili učiniti, rješenje o izvršenju ima značaj presuđene stvari.

Suprotno prvom pravnom stavu, primarnim tužbenim zahtjevom tužitelji nisu tražili da se izvršenje određeno rješenjem o izvršenju broj Ip 322/01 od 05.10.2001. godine proglašeno nedopuštenim, niti se tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o kreditu i ništavosti upisa uknjižbe založnog prava može kvalifikovati kao zahtjev za proglašenje izvršenja nedopuštenim ni zbog posrednog uticaja njegovog eventualnog usvajanja na pravne efekte okončanog izvršnog postupka. Stoga se taj primarni tužbeni zahtjev nije ni mogao odbaciti iz razloga nepostojanja procesnih pretpostavki za podnošenje tužbe radi proglašenja izvršenja nedopuštenim, propisanih odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Međutim, drugonavedeni pravni stav sudova nižeg stepena je u relevantnoj vezi sa pitanjem načela presuđene stvari (*res iudicata*), naročito imajući u vidu način na koji je pitanje tog načela razmatrao Evropski sud za ljudska prava u svojim odlukama (npr. presuda broj 42009 od 16.01.2014. godine u predmetu *Brletić protiv Hrvatske*; presuda broj 47797/99 i 68698/01 od 12.01.2006. godine u predmetu *Kehoya i ostali protiv Bugarske*; predmet broj 28342/95 *Brumarescu protiv Rumunije*).

Evropski sud za ljudska prava je pitanje načela presuđene stvari protumačio vrlo ekstenzivno, izražavajući, između ostalih, i slijedeće pravne stavove:

- da pravo na pravično suđenje prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, tumačeno u svjetlu načela vladavine prava i pravne sigurnosti, obuhvata zahtjev da se presuda u slučajevima kada su sudovi zaključili pitanje s pravomoćnim učinkom ne bi trebala dovoditi u pitanje;
- da načelo *res iudicata* zahtijeva da nijedna stranka nema pravo tražiti reviziju pravomoćne i obavezujuće presude samo u svrhu odobravanja ponovnog suđenja i donošenja nove odluke u predmetu, odnosno da se svaka revizija ne bi trebala tretirati kao prikrivena žalba;
- da pri razmatranju načela *res iudicata* treba utvrditi da li se raniji i novi postupak odnose na iste stranke i iste pravne odnose te da li zahtjevi u tim postupcima imaju isti materijalni (činjenični) obim.

Stoga je za razrješenje pitanja presuđene stvari u konkretnom slučaju odlučno ustanoviti da li je tužbeni zahtjev u ovoj parnici nespojiv sa okončanim izvršnim postupkom, odnosno sa rješenjem o izvršenju broj Ip 322/01 od 05.10.2001. godine, odnosno da li predmetni parnični postupak pruža „drugu priliku“ za razmatranje odnosa koji je riješen u izvršnom postupku, tako

da bi zahtijevana zaštita odnosno presuda u parničnom postupku anulirala pravne učinke okončanog izvršnog postupka.

Tačno je da je u izvršnom postupku rješenje o izvršenju broj Ip 322/01 od 05.10.2001. godine određeno i na osnovu izvršne isprave koju predstavlja rješenje Općinskog suda u Tešnju broj Dn 142/99 od 02.03.1999. godine, kojim je upravo osnovom odredbi Ugovora o kreditu od 07.01.1999. godine, radi osiguranja duga, zasnovana hipoteka na nekretninama pravnog prednika tužitelja.

Međutim, tokom izvršnog postupka nije se, ni kao o glavnoj stvari ni kao o prethodnom pitanju, raspravljalo o pravnoj valjanosti spornog ugovora o kreditu. Izvršni sud, shodno načelu strogog legaliteta, prilikom donošenja rješenja o izvršenju potpuno je vezan sadržinom izvršne isprave i ne može se upuštati u ocjenu njene zakonitosti i pravilnosti. Izvršni sud ne smije da preispituje pitanja na kojima se zasniva sama izvršna isprava (u konkretnom slučaju rješenje broj Dn 142/99 od 02.03.1999. godine) niti samu izvršnu ispravu, jer bi se upravo time narušilo načelo pravomoćno presuđene stvari i autoritet postupka iz koga je izvršna isprava proistekla (u konkretnom slučaju iz vanparničnog postupka). Bez obzira na očigledne identične dodirne tačke u pogledu pravnih odnosa i činjenica koje su predmet raspravljanja, okončan izvršni postupak i predmetni parnični postupak ipak nemaju isti materijalni obim (identičnu činjeničnu osnovu i zahtjev) koja bi imala za posljedicu presuđenu stvar.

Dakle, ne postoji objektivni identitet između okončanog izvršnog postupka provedenog na osnovu rješenja o izvršenju na osnovu izvršne isprave, koju je predstavljalo rješenje o uknjižbi založnog prava na nekretninama, i parničnog postupka u kome je istaknut zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o kreditu osnovom čijih odredbi je izvršena uknjižba založnog prava, pa nema mjesta odbacivanju tužbe zbog presuđene stvari.

Stoga rješenje o izvršenju od 05.10.2001. godine ne može predstavljati negativnu procesnu pretpostavku (*res iudicata*) i prekludirati tužitelje u pravu na podnošenje zahtjeva za utvrđenje ništavosti ugovora, koje pravo, shodno odredbi člana 110. ZOO, se ne gasi.

Ovaj revizijski sud je prilikom odlučivanja imao u vidu i Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj Ap 2145/18 od 22.04.2020. godine, u kojoj je Ustavni sud, u granično uporedivoj situaciji, izrazio pravni stav da je moguće u parničnom postupku zahtijevati utvrđenje ništavosti ugovora o prodaji nekretnina osnovom kojeg je u stečajnom postupku doneseno rješenje o dosudi nekretnina koje su bile predmet tog ugovora.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 39 0 P 055480 21 Rev od 26.12.2022. godine)

107.

Član 71. stav 1. Zakona o parničnom postupku

IZJAVA TUŽENOG U ODGOVORU NA TUŽBU DA MU JE NEJASNO KOJI JE OSNOV ZA NADLEŽNOST SUDA KOJI NIJE SUD OPĆE MJESNE NADLEŽNOSTI ZA TUŽENOG U SLUČAJU KADA NE POSTOJI SPORAZUM STRANAKA O MJESNOJ NADLEŽNOSTI TOG SUDA, MOŽE SE SMATRATI PRIGOVOROM MJESNE NENADLEŽNOSTI, JER SE ISTOM DOVODI U PITANJE POSTOJANJE OSNOVA ZA NADLEŽNOST SUDA

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Mals 860332 22 R od 06.09.2022. godine)

108.

Član 91. i 92. Zakona o obligacionim odnosima

PUNOMOĆ KOJU JE TUŽITELJ DAO TUŽENOM DA U NJEGOVO IME, KAO PRENOSIOCA, ZAKLJUČI UGOVOR O PRENOSU NEKRETNINA, PODRAZUMIJEVA I OVLAŠĆENJE ZASTUPNIKA DA U UGOVORU O PRENOSU NEKRETNINA ODOBRI UKNJIŽBU PREDMETA UGOVORA NA PRIMAOCA, ODNOSNO IZDA PRISTANAK ZA UPIS, BEZ OBZIRA ŠTO TAKAV PRISTANAK NIJE IZRIČITO NAVEDEN U PUNOMOĆI. RADI SE O RADNJI KOJA ULAZI U OKVIR REDOVNOG POSLOVANJA, KOJU TUŽITELJ NIJE SUZIO ODNOSNO OGRANIČIO U DATOJ PUNOMOĆI.

Iz obrazloženja:

Tužitelj treba dokazivati činjenice koje predstavljaju stvarnu osnovu tužbe, odnosno činjenice koje vode osnovanosti njegovog zahtjeva, pa je prema sadržaju naprijed navedenih pravnih normi materijalnog prava na njemu bio teret dokazivanja činjenice, sa stepenom sigurnosti, da tuženog nije ovlastio za zaključenje predmetnog ugovora. Kako on to nije učinio tokom postupka, nižestepeni sudovi su opravdano primijenili pravilo o teretu dokazivanja iz člana 126. ZPP i zaključili da ta činjenica ne postoji te slijedom toga tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Punomoć koju je tužitelj dao tuženom da u njegovo ime, kao prenosioca, zaključi ugovor o prenosu nekretnina, podrazumijeva i ovlašćenje zastupnika da u ugovoru o prenosu nekretnina odobri uknjižbu predmeta ugovora na primaoca, odnosno izda pristanak za upis, bez obzira što takav pristanak nije izričito naveden u punomoći. Radi se o radnji koja ulazi u okvir redovnog poslovanja, koju tužitelj nije suzio odnosno ograničio u datoj punomoći (član 91. i član 92. ZOO).

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 P 086949 21 Rev od 22.09.2022. godine)

109.

Član 153. Zakona o parničnom postupku

OKOLNOST DA JE ZA VJEŠTAKA ODREĐENA OSOBA KOJA JE ZA POTREBE TUŽENOG IZVOĐAČA RADOVA OBAVILA ATEST MATERIJALA KORIŠTENIH ZA IZVOĐENJE RADOVA IZ SPORNOG UGOVORA O GRAĐENJU NE PREDSTAVLJA RAZLOG ZA IZUZEĆE VJEŠTAKA, UKOLIKO JE NARUČILAC VEĆ U TRENUTKU ODREĐIVANJA OSOBE VJEŠTAKA, ODNOSNO PRIJE POČETKA IZVOĐENJA DOKAZA VJEŠTAČENJA, ZNAO ZA TU OKOLNOST, A ZAHTJEV ZA IZUZEĆE PODNIO NAKON OBAVLJENOG VJEŠTAČENJA, TIM VIŠE ŠTO SVOJE TUŽBENE ZAHTJEVE NARUČILAC UOPŠTE NE ZASNIVA NA ČINJENICAMA KOJE SE TIČU KVALITETA UPOTRIJEBLJENOG MATERIJALA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 153. stav 2. ZPP stranka je dužna podnijeti zahtjev za izuzeće vještaka čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije prije početka izvođenja dokaza vještačenja. Prema stavu 6. istog zakonskog člana, ako je stranka saznala za izuzeće poslije obavljenog

vještačenja i prigovara vještačenju iz tog razloga, sud će postupiti kao da je zahtjev za izuzeće stavljen prije obavljenog vještačenja.

U konkretnom slučaju tužitelj je tvrdnju o mogućem postojanju sukoba interesa i eventualnoj pristrasnosti vještaka građevinske struke izložio na ročištu od 10.01.2017. godine, dakle nakon obavljenog vještačenja, navodeći da je Institut za potrebe tuženog radio dio atesta za građevinske materijale (kvalitet betona) u vezi izgradnje predmetnog dijela građevinskog objekta. Navedena okolnost, sama po sebi, u konkretnom slučaju ne dovodi u pitanje nepristrasnost vještaka. Prije svega ne radi se o slučaju obaveznog izuzeća (isključenja) vještaka iz člana 153. stav 1. u vezi sa članom 357. stav 1. ZPP, već o slučaju relativnih razloga za izuzeće iz člana 357. stav 2. ZPP. U konkretnom slučaju nema dokaza da je Institut u stalnoj poslovnoj vezi sa tuženim, niti su tužbeni zahtjevi u bilo kakvoj relevantnoj vezi sa kvalitetom upotrijebljenog materijala. Najzad, tužitelj na ročištu od 10.01.2017. godine nije doveo u sumnju tvrdnju tuženog da mu je već u trenutku određivanja vještačenja bila poznata činjenica koju naknadno, nakon obavljenog vještačenja, iznosi kao razlog za izuzeće vještaka, budući da mu je ateste materijala dostavio tuženi nakon njihove izrade.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Ps 213921 22 Rev od 09.11.2022. godine)

110.

Član 203. stav 2., član 221., 209. stav 2. tačka 9. i član 254. stav 1. Zakona o parničnom postupku

KADA SU PROTIV PRVOSTEPENE PRESUDE ŽALBU IZJAVILI SAMO TUŽITELJI, TADA DRUGOSTEPENI SUD NEMA OVLAŠTENJE ISPITATI I ODLUČIVATI O ONOM DIJELU PRVOSTEPENE PRESUDE KOJIM JE ODBIJEN PROTIVTUŽBENI ZAHTEJV TUŽENOG, POVODOM KOJEG SU TUŽITELJI USPJELI U SPORU I KOJI JE, BUDUĆI DA NIJE POBIJAN ŽALBOM TUŽENOG, STEKAO SVOJSTVO FORMALNE PRAVOMOĆNOSTI.

STOGA ODLUKA DRUGOSTEPENOG SUDA O UKIDANJU PRVOSTEPENE PRESUDE U POGLEDU ODLUKE O PROTIVTUŽBENOM ZAHTEJUVU, KOJA IMA KARAKTER RJEŠENJA, U KONKRETNOM SLUČAJU NEMA PRAVNI ZNAČAJ RJEŠENJA KOJIM POSTUPAK NIJE ZAVRŠEN I PROTIV KOGA REVIZIJA NE BI BILA DOPUŠTENA, BUDUĆI DA JE POSTUPAK POVODOM PROTIVTUŽBENOG ZAHTEJEVA OKONČAN PRVOSTEPENOM PRESUDOM KOJA JE STEKLA SVOJSTVO FORMALNE PRAVOSNAŽNOSTI.

Iz obrazloženja:

Prilikom donošenja ove odluke ovaj revizijski sud je imao u vidu odredbu člana 254. stav 1. ZPP, prema kojoj stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen, i osnovom koje revizija u konkretnom slučaju ne bi bila dopuštena protiv drugostepenog rješenja kojim se prvostepena presuda ukida i predmet vraća na ponovno suđenje, jer takvo rješenje ne predstavlja odluku kojom se postupak pravomoćno završava. Međutim, odluka sadržana u stavu drugom izreke drugostepene presude, koja ima karakter rješenja, u konkretnom slučaju nema pravni značaj rješenja kojim postupak nije završen, budući da je postupak povodom protivtužbenog zahtjeva okončan prvostepenom presudom koja je stekla svojstvo formalne pravosnažnosti jer nije bila pobijana žalbom.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 153905 22 Rev od 05.07.2022. godine)

111.

Član 310. stav 2. Zakona o parničnom postupku

STRANKA A NE NJEN PUNOMOĆNIK JE DUŽNA SAOPŠTITI SUDU ILI DRUGOM ORGANU OPOZIV PUNOMOĆI.

Iz obrazloženja:

S obzirom na izraženi stav u prvostepenoj presudi o postojanju samo „moralnog i etičkog propusta tuženog“, treba primjetiti da shodno članu 310. stav 1. ZPP opoziv punomoći mora biti podnesen od strane za to ovlaštene osobe, odnosno stranke. U konkretnom slučaju sin tužiteljice nije stranka koja je tuženom izdala punomoć, niti je imao punomoć tužiteljice za opoziv punomoći tuženom, pa se stoga njegovoj radnji preuzimanja spisa od tuženog ne može dati pravni značaj opoziva punomoći, što je tuženi kao advokat morao i bio dužan znati. Navedeni propust tuženog, koji je nepodobnu radnju prihvatio za opoziv punomoći, ne može se sanirati pravilnim stavom prvostepenog suda da je tužiteljica, kao stranka, bila dužna saopštiti upravnim organima opozivanje punomoći tuženom.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 63 0 P 030653 21 Rev od 28.03.2022. godine)

112.

Član 318. stav 2. Zakona o parničnom postupku

ZAHTJEV ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG POVREDE NA RADU I ZAHTJEV ZA ISPLATU POTRAŽIVANJA IZ RADNOG ODNOSA DOSPJELIH PRIJE POVREDE SE NE TEMELJE SE NA ISTOJ ČINJENIČNOJ I PRAVNOJ OSNOVI, ODNOSNO RADI SE O VIŠE ZAHTIJEVA KOJI PROIZLAZE IZ RAZNIH OSNOVA, PA SE VRIJEDNOST SPORA IMA ODREDITI PREMA VRIJEDNOSTI SVAKOG POJEDINOG ZAHTJEVA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Rs 145191 22 Rev od 06.12.2022. godine)

113.

Član 379. stav 2. i član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku

ODLUKA U KRIVIČNOM POSTUPKU KOJI SE VODI PROTIV TESTAMENTARNOG NASLJEDNIKA I TESTAMENTARNIH SVJEDOKA, ZBOG KRIVIČNIH DJELA KRIVOTVORENJE ISPRAVE I OVJERAVANJE NEISTINITOG SADRŽAJA, NIJE PRETHODNO PITANJE OD KOGA ZAVISI ODLUKA O TUŽBENOM ZAHTJEVU ZA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI TESTAMENTA, PA TIME NI RAZLOG ZA PREKID PARNIČNOG POSTUPKA ZBOG VEZE IZMEĐU KRIVIČNIH DJELA I GRAĐANSKO-PRAVNOG ODNOSA KOJI SE TIČE PUNOVAŽNOSTI TESTAMENTA SA STANOVIŠTA NJEGOVE FORME.

Iz obrazloženja:

Činjenična podloga predmeta može se rezimirati na slijedeći način:

Pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju broj 51 0 O 097578 15 O, donesenog 10.06.2015. godine od strane notara Jasne Sofović, kao povjerenika Općinskog suda u Travniku, raspravljena je ostavina iza umrlog J. R. sina M. iz V. i za njegovog zakonskog nasljednika sa dijelom 1/1 proglašen tuženi, kao njegov sin. Nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju pronađen je testament zavještaoca J. R., koji je proglašen na ročištu održanom pred notarom dana 15.07.2015. godine. Testament je sačinjen dana 14.04.2014. godine, u formi pismenog testamenta pred svjedocima M. V. i J. V., kojim su za testamentarne nasljednike određeni tužitelj, kao bratić zavještaoca, i tuženi.

Svjedoci testamenta nisu istovremeno potpisali testament (testament je prvo potpisao svjedok M. V., a nakon nekoliko dana i svjedok J. V.). Zavještalc J. R. nije pred njima potpisao testament niti je pred svjedokom J. V. izjavio da se radi o njegovom testamentu. Na osnovu nalaza i mišljenje vještaka grafologa utvrđeno je da potpis zavještaoca na predmetnom testamentu nije upisan od strane zavještaoca J. R..

Dana 16.05.2019. godine Kantonalno tužilaštvo Travnik podiglo je optužnicu protiv tužitelja te svjedoka testamenta zbog krivičnih djela – krivotvorenje isprave i ovjeravanje neistinitog sadržaja. Svjedok J. V. je pravosnažno osuđen za krivično djelo krivotvorenje isprave, dok su se tužitelj i M. V. izjasnili da nisu krivi za djela koja im se stavljaju na teret te se protiv njih vodi krivični postupak.

Sud može odrediti prekid postupka ako se odluka o tužbenom zahtjevu ne može donijeti prije no što bude donesena odluka u krivičnom postupku (član 379. stav 2. ZPP).

Odluka u krivičnom postupku koji se vodi protiv tužitelja i svjedoka testamenta M. V., zbog krivičnih djela krivotvorenje isprave i ovjeravanje neistinitog sadržaja, nije prethodno pitanje od koga bi zavisila odluka u ovoj parničnoj stvari, pa samim tim ni razlog za prekid postupka zbog veze između krivičnih djela i građansko pravnog odnosa koji se tiče punovažnosti testamenta sa stanovišta njegove forme, kako to pogrešno navodi revident.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 P 104174 21 Rev od 28.03.2022. godine)

VIII

VANPARNIČNI POSTUPAK

114.

Član 86. - 101. Zakona o rješavanju sukoba Zakona s propisima drugih zemlja u određenim odnosima

KADA JE PRAVOSNAŽNOM KRIVIČNOM PRESUDOM STRANOG SUDA ODLUČENO I O ZAHTJEVU OŠTEĆENOG ZA NAKNADU ŠTETE, KOJI JE PRIHVAĆEN KAO OSNOVAN, NAVEDENI DIO PRESUDE SE MOŽE SAMOSTALNO PRIZNATI U VANPARNIČNOM POSTUPKU JER SE RADI O POSEBNOM IMOVINSKO PRAVNOM ZAHTJEVU, KOJI SE RASPRAVLJA PO ODREDBAMA GRAĐANSKOG PRAVA I REZULTAT JE ADHEZIONOG, PRIDRUŽENOG CIVILNOG POSTUPKA KRIVIČNOM POSTUPKU, PA TO ŠTO JE RASPRAVLJEN U KRIVIČNOM POSTUPKU NEMA UTICAJA NA NJEGOVU SAMOSTALNOST. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNOM ZAHTJEVU, KAO SAMOSTALNA ODLUKA, BEZ OBZIRA ŠTO JE DONESENA U

KRIVIČNOM POSTUPKU, IMA JEDNAKO DEJSTVO KAO DA JE DONIJETA U PARNIČNOM POSTUPKU, I MOŽE SE PRIZNATI U VANPARNIČNOM POSTUPKU PREMA ODREDBAMA ČLANOVA 86. - 101. ZAKONA O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA S PROPISIMA DRUGIH ZEMALJA U ODREĐENIM ODNOSIMA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 V 020249 21 Gž od 20.09.2022. godine)

115.

Član 86. do 101. Zakona o rješavanju sukoba Zakona o propisima drugih zemalja u određenim odnosima

ZAKON O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA O PROPISIMA DRUGIH ZEMALJA U ODREĐENIM ODNOSIMA NE PREDVIĐA U POSTUPKU PRIZNANJA STRANE SUDSKE PRESUDE OBAVEZU DOSTAVLJANJA POTVRDE APOSTILLE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 V 013517 22 Gž od 10.05.2022. godine)

IX

IZVRŠNI POSTUPAK

116.

Član 22. stav 3. Zakona o parničnom postupku

Član 12. stav 3. Zakona o izvršnom postupku

ČINJENICA DA JE IZVRŠENIK U PRIGOVORU NA RJEŠENJE O IZVRŠENJU NA OSNOVU IZVRŠNE ISPRAVE IZJAVIO I PRIGOVOR MJEŠNE NENADLEŽNOSTI, NE SPREČAVA SUD KOJI JE DONIO RJEŠENJE O IZVRŠENJU DA I O OSTALIM RAZLOZIMA IZ PRIGOVORA ODLUČI, JER SAMO TAJ SUD (KOJI JE DONIO RJEŠENJE O IZVRŠENJU) MOŽE ODLUČITI O PRIGOVORU NA SVOJE RJEŠENJE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 128 0 Ip 029912 22 R od 18.10.2022. godine)

X

STEČAJ I LIKVIDACIJA

117.

Član 80. stav 1. i član 85. stav 5. Zakona o stečajnom postupku Federacije BiH

Član 10. i član 11. Zakona o komunikacijama BiH

Član 22. stav 1. Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga

POBIJANOM PRAVNOM RADNOM AKTIVNA STEČAJNA MASA MORA BITI SMANJENA I NA TAJ NAČIN SMANJENA ILI OTEŽANA I MOGUĆNOST NAMIRENJA STEČAJNIH POVJERILACA.

OPĆE DOZVOLE ZA RADIJSKO EMITOVANJE I DOZVOLE ZA TELEVIZIJSKO EMITOVANJE, ZBOG SVOJE PRAVNE PRIRODE, NE MOGU SE PRODAVATI PA STOGA NI UNOVČAVATI U STEČAJNOM POSTUPKU, TAKO DA PRIJENOSOM NAVEDENIH DOZVOLA SA STEČAJNOG DUŽNIKA NA PROTIVNIKA POBIJANJA, KAO POBIJANOM PRAVNOM RADNjom, AKTIVNA STEČAJNA MASA NIJE SMANJENA PA SLIJEDOM TOGA NIJE SMANJENA ILI OTEŽANA NI MOGUĆNOST NAMIRENJA STEČAJNIH POVJERILACA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 185028 22 Rev od 26.12.2022. godine)

118.

Član 85. stav 5. Zakona o stečajnom postupku Federacije BiH

NE MOŽE SE TUŽBOM ZA POBIJANJE PRAVNIH RADNJI STEČAJNOG DUŽNIKA TRAZITI PONIŠTENJE POBIJANE PRAVNE RADNJE, VEĆ SAMO UTVRĐENJE DA ONA NE PROIZVODI PRAVNO DEJSTVO PREMA STEČAJNOJ MASI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 185028 22 Rev od 26.12.2022. godine)

119.

Član 7. i 12. Zakona o likvidacionom postupku u vezi sa članom 154. stav i 172. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, član 85. Zakona o radu i član 347. Zakona o privrednim društvima

POSTOJI PASIVNA LEGITIMACIJA TUŽENE KOJA JE ŠTETU PROUZROKOVALA U SVOJSTVU IMENOVANOG LIKVIDACIONOG UPRAVNIKA A NE U VRŠENJU FUNKCIJE DIREKTORA PREDUZEĆA, NAD KOJIM JE PROVEDEN LIKVIDACIONI POSTUPAK.

Iz obrazloženja:

Suprotno pravnom rezonovanju tužene, drugostepeni sud je pravilno zaključio da je ona pasivno legitimisana u ovoj pravnoj stvari, zasnivajući njenu ličnu i direktnu odštetnu odgovornost na odredbama člana 7. i 12. Zakona o likvidacionom postupku⁷ u vezi sa članom 154. stav 1. ZOO.

Neosnovano se tužena u reviziji poziva na pravne stavove izražene u presudi Vrhovnog suda F BiH broj 42 0 P 029488 17 Rev od 07.01.2020. godine, jer navedena odluka ima drugačiju činjeničnu podlogu u odnosu na predmetnu parnicu. Naime, za razliku od predmetne parnice, u kojoj je tužena štetu prouzrokovala u svojstvu imenovanog likvidacionog upravnika, tuženi u predmetu broj 42 0 P 029488 17 Rev je štetu prouzrokovalo u vršenju funkcije direktora preduzeća, kao poslodavca tužitelja-zaposlenika. U takvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji Vrhovni sud Federacije BiH je odbio tužbeni zahtjev za isplatu potraživanja iz radnog odnosa, istaknutog protiv direktora poslodavca, zasnivajući taj zaključak na odredbama člana 172. stav 1. ZOO u vezi sa članom 85. Zakona o radu⁸ i članom 347. Zakona o privrednim društvima⁹.

⁷ „Službene novine F BiH“ broj: 29/03

⁸ „Službene novine F BiH“ broj: 43/99, 33/00 i 29/03

⁹ „Službene novine F BiH“ broj: 23/99 do 75/13

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 42 0 P 047479 21 Rev od 20.05.2022. godine)

120.

Član 2. Zakona o likvidaciji i član 69. i 70. Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju

KAD DRUŠTVO ZA OSIGURANJE DOĐE U FAZU POSEBNE LIKVIDACIJE TADA JE OBAVEZA ZAŠTITNOG FONDA SUPSIDIJARNA I USLOVNO POSTOJI SAMO U SLUČAJEVIMA KADA OŠTEĆENO LICE NIJE MOGLO U CIJELOSTI NAMIRITI SVOJE POTRAŽIVANJE U LIKVIDACIONOM POSTUPKU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 P 289683 21 Rev od 24.05.2022. godine)

XI

PRAVNI STAVOVI USVOJENI NA SJEDNICI GRAĐANSKOG ODJELJENJA

121.

Član 178. Zakona o obligacionim odnosima

PREMA OPĆIM PRAVILIMA O ODGOVORNOSTI U SLUČAJU UDESA IZAZVANOG MOTORNIM VOZILOM U POKRETU, ODGOVARA IMALAC VOZILA KOJI JE KRIV ZA UDES, A AKO POSTOJI OBOSTRANA KRIVICA ODGOVARAJU SRAZMJERNO STEPENU KRIVICE.

TREĆA LICA KAO OŠTEĆENI U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI IZAZVANOJ OSIGURANIM VOZILOM ČIJI JE VOZAČ KRIV U CIJELOSTI ILI DJELIMIČNO, A KOJA IMAJU PRAVO TRAŽITI ODŠTETU OD VOZAČA, IMAJU I IZRAVNU TRAŽBINU OD OSIGURAVAOCA.

TO PRAVO PRIPADA I BRAČNOM PARTNERU VLASNIKA VOZILA KAO TREĆEM LICU KOJE NIJE ZAKLJUČILO POLICU OSIGURANJA SA OSIGURAVAOCEM KAO UGOVORNA STRANA, IAKO JE BRAČNI PARTNER KRIV ZA NEZGODU.

(Sjednica Građanskog odjeljenja od 18.01.2022. godine)

122.

Član 237. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PROTIV PRESUDE DRUGOSTEPENOG SUDA, U DIJELU ODLUKE O ZAKONSKOJ ZATEZNOJ KAMATI, KAO SPOREDNOM POTRAŽIVANJU, REVIZIJA NIJE DOPUŠTENA PO ODREDBAMA ČLANA 237. STAV 3. I STAV 4. ZPP, BUDUĆI DA JE IZJAVLJENA NA ODLUKU PO SPOREDNOM, A NE GLAVNOM ZAHTJEVU.

(Sjednica Građanskog odjeljenja od 21.04.2022. godine)

123.

Član 123. i 126. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NA TUŽENIM NASLJEDNICIMA JE TERET DOKAZIVANJA ČINJENICE KOLIKA JE VISINA VRIJEDNOSTI NASLIJEĐENE IMOVINE.

(Sjednica Građanskog odjeljenja od 21.04.2022. godine)

124.

Član 31. stav 5. Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine

U OGRANIČENJE PROPISANO ODREDBOM ČLANA 31. STAV 5. ZAKONA O ADVOKATURI FEDERACIJE BIH NE URAČUNAVA SE TROŠAK PDV-A.

(Sjednica Građanskog odjeljenja od 21.09.2022. godine)

125.

Član 58. Zakona o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine

MOGUĆE JE POSJEDOVATI STAN I KADA NIJE USPOSTAVLJENO ETAŽNO VLASNIŠTVO TOG STANA, ALI NIJE MOGUĆE BITI VLASNIK STANA KAO POSEBNOG DIJELA NEKRETNINE, DOK NE BUDE USPOSTAVLJENO VLASNIŠTVO TOG POSEBNOG DIJELA I POVEZANO SA NEČIJIM SUVLASNIČKIM DIJELOM.

(Sjednica Građanskog odjeljenja od 25.10.2022. godine)

126.

Član 318. i 321. Zakona o parničnom postupku

U SITUACIJI KADA TUŽBA SADRŽI NOVČANI I NENOVČANI TUŽBENI ZAHTJEV ONDA SE VRIJEDNOST PREDMETA SPORA NAZNAČENA U TUŽBI ODNOSI NA NENOVČANI TUŽBENI ZAHTJEV, DOK JE VRIJEDNOST SPORA NOVČANOG ZAHTJEVA ODREĐENA SAMIM IZNOSOM TOG TUŽBENOG ZAHTJEVA.

AKO VIŠE TUŽITELJA U JEDNOJ TUŽBI PROTIV ISTOG TUŽENOG POSTAVE VIŠE NENOVČANIH ZAHTJEVA ZA KOJE ODREDE JEDNU VRIJEDNOST PREDMETA SPORA, VRIJEDNOST PREDMETA SPORA ZA SVAKOG TUŽITELJA ODREĐUJE SE TAKO ŠTO SE UKUPNO OZNAČENA VRIJEDNOST PREDMETA SPORA PODIJELI SA BROJEM TUŽITELJA.

(Sjednica Građanskog odjeljenja od 22.12.2022. godine)

XII

**PRAVNI STAVOVI USVOJENI U POSTUPKU RJEŠAVANJA
SPORNIH PRAVNIH PITANJA
ČLAN 61A) DO 61F) ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU**

127.

SVAKI UPRAVITELJ, PA I PRINUDNI JE AKTIVNO LEGITIMISAN DA PODNESE TUŽBU PROTIV ETAŽNIH VLASNIKA ZA DUG ZA ODRŽAVANJE (ZAJEDNIČKIH DIJELOVA) ZGRADA I UPRAVLJANJU ZGRADAMA IZ ČLANA 13. I 22. ZAKONA O ODRŽAVANJU

ZAJEDNIČKIH DIJELOVA ZGRADA I UPRAVLJANJU ZGRADAMA, NEOVISNO OD IZNOSA SA KOJIM ON KAO PRAVNO LICE RASPOLAŽE.

PRINUDNI UPRAVITELJ NIJE DUŽAN ZAKLJUČITI POSEBNE UGOVORE SA ETAŽNIM VLASNICIMA, JER SE UVODI U ZGRADI U KOJOJ ETAŽNI VLASNICI NISU IZABRALI UPRAVITELJA ZGRADE PO ČL. 23. ZAKONA, O ODRŽAVANJU ZAJEDNIČKIH DIJELOVA ZGRADA I UPRAVLJANJU ZGRADAMA, IZ ČEGA PROIZILAZI I OBAVEZA PLAĆANJA NAKNADE ZA ODRŽAVANJE I UPRAVLJANJE ZGRADOM.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Mal 173569 21 Spp od 19.01.2022. godine)

128.

1. ZAKON O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA JE SPECIJALNI PROPIS KOJI DEROGIRA OPŠTE ODREDBE ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA TAKO DA AKTIVNU LEGITIMACIJU ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG PREKRŠAJA ZABRANE KONKURENCIJE IMA SAMO DRUŠTVO A NE I FIZIČKA LICA,
2. TUŽBA SE PODNOSI U OKVIRU SUBJEKTIVNOG PREKLUZIVNOG ROKA MATERIJALNOG PRAVA OD TRI MJESECA OD SAZNANJA ZA PREKRŠAJ A NAJKASNIJE U OBJEKTIVNOM PREKLUZIVNOM ROKU MATERIJALNOG PRAVA OD TRI ODNOSNO PET GODINA OD UČINJENOG PREKRŠAJA ZABRANE KONKURENCIJE,
3. POSTOJANJE ŠTETNE RADNJE SE CIJENI ISKLJUČIVO PRIMJENOM SPECIJALNOG PROPISA,
4. NIJE MOGUĆE INSITUT ZABRANE KONKURENCIJE PRIMIJENITI NA NAČIN DA SE ŠTETNA RADNJA CIJENI PREMA ODREDBAMA ZAKONA O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA, A DA SE ROKOVI ZA PODNOŠENJE TUŽBE, AKTIVNA I PASIVNA LEGITIMACIJA I PRAVNI OSNOV CIJENE PREMA ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, VEĆ ĆE SE ISKLJUČIVO SPECIJALNI PROPIS PRIMIJENITI KAKO ZA ŠTETNU RADNJU TAKO I ZA PREKLUZIVNE ROKOVE.
5. SUD ĆE ODBITI TUŽBENI ZAHTJEV KAD UTVRDI DA TUŽBA NIJE BLAGOVREMENO PODNIJETA U OKVIRU PREKLUZIVNIH ROKOVA MATERIJALNOG PRAVA NA KOJE PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 503436 21 Spp od 19.01.2022. godine)

129.

POSLODAVČEVO UPOZORENJE RADNIKU NA OBAVEZE IZ RADNOG ODNOSA I MOGUĆNOST OTKAZA, NIJE ODLUKA PROTIV KOJE BI RADNIK IMAO PRAVO NA SUDSKU ZAŠTITU I TAKVU TUŽBU TREBA ODBACITI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 18 0 Rs 050037 22 Spp od 22.02.2022. godine)

130.

ZAŠTITNI FOND FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE OBAVEZAN JE DA OŠTEĆENIM LICIMA PLAĆA MATERIJALNU ŠTETU NASTALU U SAOBRAĆAJNIM NEZGODAMA NA TERITORIJI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE AKO IH

PROUZROKUJE VOZILO ČIJI VLASNIK, SA PREBIVALIŠTEM U REPUBLICI SRPSKOJ, NIJE ZAKLJUČIO UGOVOR O OSIGURANJU OD AUTOODGOVORNOSTI.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 32 0 Mal 396829 22 Spp od 21.04.2022. godine)

131.

PRAVO NA PRINUDNU NAPLATU SUDSKE TAKSE, UTVRĐENE PRAVOMOĆNIM I IZVRŠNIM RJEŠENJEM SUDA, ZASTARIJEVA U ROKU PROPISANOM ODREDBOM ČLANA 379. STAV 1. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 22 0 Rs 037984 22 Spp od 13.07.2022. godine)

132.

PRIJEDLOG ZA IZVRŠENJE TREBA ODBACITI BEZ OBZIRA DA LI U PRAKSI IZVRŠENIK PROVODI KONSOLIDACIJU.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 Ip 241337 22 Spp od 10.11.2022. godine)

133.

POTPISI UGOVORAČA NA UGOVORIMA O PRENOSU PRAVA NA NEKRETNINAMA MORAJU BITI OVJERENI BILO OD STRANE NOTARA, BILO OD STRANE SUDA KAO USLOV PUNOVAŽNOSTI ZA UPIS U ZEMLJIŠNE KNJIGE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 Dn 009610 22 Spp od 08.12.2022. godine)

134.

SUD NE MOŽE PRODAVATI SUVLASNIČKI DIO NEKRETNINE IZVRŠENIKA BEZ OBAVJEŠTAVANJA OSTALIH SUVLASNIKA O DONOŠENJU RJEŠENJA O IZVRŠENJU.

POSTOJI OBAVEZA SUDA DA OD SUVLASNIKA ZATRAŽI IZJAŠNJENJE DA LI ĆE SE KORISTITI PRAVOM PREČE KUPOVINE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 46 0 Mal 076194 22 Spp od 08.12.2022. godine)

UPRAVNO PRAVO

135.

Član 5. Zakona o upravnom postupku

KADA POSTOJI PRAVNA MOGUĆNOST DA SE O ZAHTJEVU STRANKE ODLUČI NA OSNOVU VIŠE PRAVNIH PROPISA, ORGAN JE DUŽAN DA PRIMIJENI ONAJ PROPIS KOJI JE ZA STRANKU POVOLJNIJI.

Iz obrazloženja:

Obzirom da je tužitelj u svom zahtjevu tražio da mu se status organizatora otpora prizna u skladu sa odredbama člana 2. stav 3. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, te u tom smislu priložio dokaze prema kojima bi po njegovoj ocjeni ispunjavao uslove za priznavanje statusa organizatora otpora, to su organi uprave bili dužni, da u skladu sa naprijed citiranim odredbom člana 5. stav 2. Zakona o upravnom postupku ocijene da li tužitelj ispunjava uslove koji su predviđeni tom odredbom. Naime, svrha odredbe odredbom člana 5. stav 2. Zakona o upravnom postupku jeste da se strankama omogući da što lakše zaštite svoja prava, odnosno da što lakše ostvare svoja prava, pa ukoliko je neka odredba povoljnija za stranku, organ je dužan da stranku na to upozori. Stoga, kada postoji pravna mogućnost da se o zahtjevu stranke odluči na osnovu više pravnih propisa, organ je dužan da primijeni onaj propis koji je za stranku povoljniji. Ovo pogotovo kada tužitelj u toku cijelog upravnog postupka i upravnog spora (u podnesenom zahtjevu od 06.03.2018. godine, u žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja, te u tužbi) insistira da mu se status organizatora otpora prizna na osnovu odredbe člana 2. stav 3. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, pa je u ovakvoj situaciji neshvatljivo da i organi uprave, kao i prvostepeni sud utvrđuju da li tužitelj ispunjava uslove u skladu sa odredbama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, a ne utvrđuju da li tužitelj to pravo može ostvariti na osnovu odredbi drugog zakona, odnosno na osnovu odredbi Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, zanemarujući pri tome načelo zaštite prava građana i zaštite javnog interesa koje je propisano odredbom člana 5. Zakona o upravnom postupku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 014350 19 Uvp od 16.08.2022. godine)

136.

Član 13. Zakona o upravnom postupku

KADA RJEŠENJEM NISU PRIZNATA NIKAKVA PRAVA, NITI SU ODREĐENE IZVJESNE OBAVEZE, TO NEMA SMETNJI ZA PONOVRNO PODNOŠENJE ZAHTJEVA TUŽITELJA U ISTOJ STVARI, O KOJEM SE MORA DONIJETI MERITORNO RJEŠENJE. NAIME, MATERIJALNA PRAVOSNAŽNOST SE NE MOŽE ODNOSITI NA RJEŠENJA, KOJIMA JE ODBIJEN ZAHTJEV STRANKE, BUDUĆI DA SE NA OSNOVU TAKVIH RJEŠENJA NE STIČU NIKAKVA PRAVA NITI ODREĐUJU IZVJESNE OBAVEZE.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju prvostepeni organ je pogrešno primijenio odredbu člana 13. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 48/99,) na koju se poziva u svojoj odluci, kada je smatrajući da se radi o presuđenoj stvari, odbacio zahtjev tužitelj, a nije donio meritornu odluku, koji propust nije otklonjen ni od strane tuženog.

Naime, institut pravomoćnosti, kao procesno pravno načelo, ima za posljedicu da se smatra da je upravna stvar definitivno riješena i da je doneseno rješenje postalo neizmjenjivo, jer nema redovnih pravnih lijekova koja ga mogu izmijeniti. Međutim, u konkretnom slučaju rješenjem Regionalne advokatske komore S. broj: 566/19 od 02.07.2019. godine, zbog kojeg je odbačen novi zahtjev tužitelja, tužitelju nije priznato nikakvo pravo, niti su mu određene izvjesne obaveze, to onda, suprotno shvatanju prvostepenog organa i tuženog, nije bilo nikakvih smetnji za ponovno podnošenje zahtjeva tužitelja u istoj stvari, o kojem se moralo donijeti meritorno rješenje. Ovo pogotovo što se materijalna pravosnažnost ne može odnositi ni na tkz. negativna rješenja, kojima je odbijen zahtjev stranke, budući da se na osnovu takvih rješenja ne stiču nikakva prava niti određuju izvjesne obaveze, što podrazumijeva da stranka ima pravo ponoviti svoj zahtjev u istoj stvari a nadležni organ je dužan provesti postupak i na podlozi utvrđenih činjenica donijeti rješenje o stvari koja je predmet postupka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 U 009117 21 U od 26.05.2022. godine)

137.

Član 24. stav 1. i član 65. stav 3. i 4. Zakona o upravnom postupku

AKO SE STRANKA OBRATI ORGANU UPRAVE SA ZAHTJEVOM ZA ČIJE RJEŠAVANJE ON NIJE NADLEŽAN, ONDA JE ON DUŽAN DA O TOME DONESE ZAKLJUČAK ILI DA ZAHTJEV USTUPI NADLEŽNOM ORGANU I O TOME OBAVIJESTI STRANKU, A NE DA IZ RAZLOGA NENADLEŽNOSTI ODBIJE ZAHTJEV STRANKE.

Iz obrazloženja:

Ako se stranka obrati organu uprave sa zahtjevom za čije rješavanje on nije nadležan, što je u predmetnom slučaju, onda je on dužan da o tome donese zaključak ili da zahtjev ustupi nadležnom organu i o tome obavijesti stranku, a ne da iz razloga ne nadležnosti odbije zahtjev stranke, kako je to učinio prvostepeni organ, a taj stav prihvatio za pravilnim i tuženi organ, te prvostepeni sud. Uz to službena osoba koja je vodila postupak, bila je dužna starati se da neznanje tužiteljice kojem organu treba da zahtjev podnese, ne bude na štetu prava koja joj po zakonu eventualno pripadaju (član 5. Zakona o upravnom postupku), zbog čega je bila dužan upozoriti tužiteljicu, na prednje, te uputiti je da podnese zahtjev nadležnom organu, ili da saglasno odredbi člana 65. stav 3. Zakona o upravnom postupku, predmet dostavi nadležnom organu.

Kako prema svemu iznesenom proizilazi da su odluke oba upravna organa i prvostepenog suda donesene uz povredu federalnog zakona o postupku (član 24. stav 1. i 56. stav 3. i 4. Zakona o upravnom postupku), koje su bile od uticaja na rješenje same stvari, to je ovaj sud, primjenom člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio, pobijanu presudu preinačio i riješio da se tužba tužiteljice uvažava, poništava osporeno rješenje tuženog, broj: 05/02-23-1883/15 od 15.10.2015. godine i rješenje Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Uprava za stambena pitanja K. S.,

broj: 23-04/II-23-3/12 od 08.09.2015. godine, i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak, u kojem će se u skladu sa primjedbama ovog suda donijeti odgovarajuće novo pravilno i zakonito rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 025220 22 Uvp 2 od 08.09.2022. godine)

138.

Član 48. i 123. Zakona o upravnom postupku

POSTOJANJE STRANAČKE LEGITIMACIJE UVJETOVANO JE POSTOJANJEM PRAVA, OBAVEZA I PRAVNOG INTERESA TE SE MORA CIJENITI NE SAMO OBZIROM NA ODREDBU ČLANA 48. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU, VEĆ I NA MATERIJALNI PROPIS IZ KOGA ZA LICE PROIZILAZI PRAVO, OBAVEZA ILI PRAVNI INTERES. AKO UPRAVNI ORGAN UTVRDI DA STRANKA NE ISPUNJAVA UVJETA ZA POKRETANJE UPRAVNOG POSTUPKA, ORGAN JE DUŽAN ZAHTJEV STRANKE ZAKLJUČKOM ODBACITI, OBZIROM DA JE INTENCIJA ODREDBE ČLANA 123. ZUP-A DA SE ODBACI ZAHTJEV STRANKE U SVIM SLUČAJEVIMA KADA PO VAŽEĆIM PROPISIMA NEMA UVJETA ZA POKRETANJE POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Član 48. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 2/98 i 48/99) propisuje da je stranka osoba po čijem zahtjevu je pokrenut postupak ili protiv koje se vodi postupak ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo sudjelovati u postupku.

Odredbom člana 123. stav 2. Zakona o upravnom postupku propisano je, ako nadležni organ povodom postavljenog zahtjeva stranke utvrdi da po važećim propisima nema uvjeta za pokretanje postupka, donijet će o tome zaključak kojim će se podneseni zahtjev odbaciti kao preuranjen i protiv tog zaključka dopuštena je posebna žalba.

Dakle, cijeneći konkretnu situaciju, te podneseni zahtjev tužitelja, pravilno je prvostepeni organ prije donošenja svoje odluke ispitivao postojanje stranačke legitimacije (legitimatio ad causam) tužitelja, odnosno da li tužitelj ima pravo da radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa učestvuje u postupku izdavanja lokacijske saglasnosti Apoteci „B Pharm“ iz B., pa je nakon ocjene podnesenog zahtjeva, te utvrđenih relevantnih činjenica, našao da tužitelj ne nudi nikakve konkretne dokaze da mu je ugroženo bilo kakvo pravo ili pravni interes, što je bilo razlog za odbacivanje njegovog zahtjeva. Naime, prema stavu i ovog suda, tužitelj nije opravdao svoj zahtjev za stranačko djelovanje u navedenom postupku, obzirom da nije dokazao postojanje pravnog interesa, niti ugroženosti nekog prava koje proizilazi iz materijalnog propisa kojim se uređuje određena upravna oblast (u konkretnom slučaju Zakon o apotekarskoj djelatnosti i Pravilnik o bližim uslovima u pogledu prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje apotekarske djelatnosti u svim organizacionim oblicima kao i načinu i postupku njihove verifikacije), koji uvjeti moraju biti ispunjeni da bi stranka mogla pokrenuti postupak. Ovo posebno kada se ima u vidu da prema ulozi u upravnom postupku stranka može biti aktivna, pasivna ili uzgredna, ali ocjenu da li određena osoba koja se obratila zahtjevom može biti stranka u postupku određuje materijalni propis koji propisuje određena prava i obaveze za fizičke i pravne osobe, odnosno kome se po tim propisima mogu priznati određena prava ili utvrditi neke obaveze, kao i ko može prema tim propisima imati pravni interes da sudjeluje u postupku radu zaštite nekih svojih prava

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 012338 18 Uvp od 08.02.2022. godine)

139.

Član 53. stav 2. Zakona o upravnom postupku

Član 7. i 2. Zakona o zdravstvenom osiguranju

KADA SE RADI O OSTVARIVANJU PRAVA IZ OBAVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA KOJA SE MOGU NASLJEĐIVATI, PA UKOLIKO U TOKU POSTUPKA STRANKA UMRE, DUŽNOST UPRAVNIH ORGANA JE DA POSTUPAK NASTAVE SA NASLJEDNICIMA UKOLIKO ONI PREUZMU POSTUPAK.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 53. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98 i 48/99) propisano je da: „Ako u toku postupka nastupi smrt stranke postupak se može obustaviti ili nastaviti, zavisno od prirode upravne stvari koja je predmet postupka. Ako prema prirodi stvari postupak ne može da se nastavi, organ će obustaviti postupak zaključkom protiv kojeg je dopuštena posebna žalba“. U slučaju da u toku postupka stranka umre, organ treba obustaviti postupak ako se radi o takvoj upravnoj stvari koja je vezana isključivo lično za stranku. Međutim, organ treba nastaviti s postupkom ako se radi o upravnoj stvari čije rješenje može imati iste pravne posljedice i na nasljednike umrle stranke, odnosno ako se radi o pravu koje prelazi na nasljednike. To pravo se nasljednicima ne može uskratiti i zbog toga postoji dužnost upravnih organa da postupak nastave sa nasljednicima ukoliko se oni pojave, ili da postupak prekinu do pojave nasljednika, s tim što treba kao prethodno pitanje utvrditi ko su tačno zakonski nasljednici. Ovo bez obzira što Zakon o upravnom postupku, inače ne sadrži izričitu odredbu o prekidu postupka za slučaj smrti stranke. Pri ovome treba imati u vidu činjenicu da je odredbom člana 7. stav 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju, na koju se prilikom odlučivanja pozvao prvostepeni sud, ali koju je pogrešno tumačio, propisano da se prava koja osiguranim licima pripadaju po ovom Zakonu, ne mogu ugovorom mijenjati, prenositi na druga lica, niti se mogu nasljeđivati. Ova zakonska odredba ima u vidu prava koja su propisana odredbom člana 2. istog Zakona, a to su: obavezno zdravstveno osiguranje, prošireno zdravstveno osiguranje i dobrovoljno zdravstveno osiguranje. U konkretnom slučaju se ne radi o ostvarivanju prava propisanih članom 2. navedenog Zakona, nego o novčanom potraživanju iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, koje je propisano članom 7. stav 2. istog Zakona, prema kojem se izuzetno od odredbe iz stava 1. ovog člana, novčana primanja iz obaveznog zdravstvenog osiguranja mogu nasljeđivati, što se u zahtjevu za vanredno preispitivanje osnovano navodi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 012033 20 Uvp od 15.12.2022. godine)

140.

Član 65. stav 3. i 4. Zakona o upravnom postupku

Član 1., 6. i 21. Zakona o eksproprijaciji

ORGANI UPRAVE NISU NADLEŽNI DA U UPRAVNOM POSTUPKU RAZMATRAJU INICIJATIVU PRIVREDNOG DRUŠTVA ZA POKRETANJE POSTUPKA EKSPROPRIJACIJE NEKRETNINA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI U KORIST OPĆINE,

TEMELJEM UGOVORA O KONCESIJI, RADI DALJEG PROMETOVANJA EKSPROPRIISANIH NEKRETNINA TOM PRIVREDNOM DRUŠTVU, JER JE TAKVA INICIJATIVA U SUPROTNOSTI S ODREDBAMA ZAKONA O EKSPROPRIJACIJI (KOJIM JE IZRIČITO REGULISANO ŠTA MOŽE BITI SVRHA EKSPROPRIJACIJE, KO MOŽE BITI KORISNIK EKSPROPRIJACIJE, TE DA JE JEDINO KORISNIK EKSPROPRIJACIJE DUŽAN I OVLAŠTEN KORISTITI EKSPROPRIISANE NEKRETNINE I ISTE PRIVESTI NAMJENI U ZAKONSKOM ROKU).

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 65. stav 3. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99) je propisano da ako organ nađe da nije nadležan za rad po podnesku (kojima se pojedinci ili pravne osobe obraćaju organima) donijet će zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci, a stavom 4. istog člana propisano je da ako organ koji je dobio podnesak ne može utvrditi koji je organ nadležan za rad po podnesku, donijet će bez odlaganja zaključak kojim će odbaciti podnesak i zaključak odmah dostaviti stranci. Članom 122. stav 1. istog Zakona propisano je da će nadležni organ pokrenuti postupak po službenoj dužnosti kad to određuje zakon ili na zakonu zasnovan propis ili kad utvrdi ili sazna da, s obzirom na postojeće činjenično stanje, treba radi zaštite javnog interesa, pokrenuti upravni postupak.

Odredbama člana 1. Zakona o eksproprijaciji („Sl. novine F BiH“ broj 70/07, 36/10, 25/12 i 34/16), kao važećeg materijalnog propisa koji reguliše konkretnu oblast, propisano je da se ovim Zakonom uređuju uvjeti, način i postupak eksproprijacije nekretnina za izgradnju objekata od javnog interesa, a odredbama člana 6. istog Zakona izričito je propisano da se eksproprijacija može vršiti za potrebe Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, grada, općine, javnih preduzeća, njihovih zavisnih društava u njihovom 100% vlasništvu i javnih ustanova, ako zakonom nije drukčije određeno (u daljnjem tekstu: korisnik eksproprijacije). Odredbama člana 21. stav 1. istog Zakona propisano je da prijedlog za eksproprijaciju može podnijeti korisnik eksproprijacije nakon utvrđenog javnog interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova.

Cijeneći konkretnu situaciju prema citiranim propisima, proizilazi da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je tužbu tužitelja odbio kao neosnovanu, a iz razloga što prema utvrđenom činjeničnom stanju jasno proizilazi da je i po ocjeni ovog suda upravnim aktima tuženog i prvostepenog organa pravilno utvrđeno da prvostepeni organ, a niti bilo koji drugi organ, nisu nadležni za razmatranje predmetne inicijative. Ovo iz razloga što se istom traži pokretanje postupka eksproprijacije predmetnih nekretnina po službenoj dužnosti, u korist Općine S. M., radi daljeg prometovanja ekspropriisanih nekretnina tužitelju, temeljem predmetnog ugovora o koncesiji (kao ugovora obligaciono – pravne prirode), što je u suprotnosti s odredbama Zakona o eksproprijaciji, kojim je jasno propisano šta može biti svrha eksproprijacije, ko može biti korisnik eksproprijacije, te da je jedino korisnik eksproprijacije dužan i ovlašten koristiti ekspropriisane nekretnine i iste privesti namjeni u zakonskom roku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 016584 21 Uvp od 07.12.2022. godine)

141.

Član 95. stav 3. Zakona o upravnom postupku

UKOLIKO DOSTAVNICA NIJE SAČINJENA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 95. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU, ODNOSNO UKOLIKO NA ISTOJ NIJE ČITAK POTPIS PRIMATELJA, NITI JE NAZNAČEN DATUM PRIJEMA OD STRANE PRIMATELJA, NA OSNOVU TAKO SAČINJENE DOSTAVNICE SE NE MOŽE UTVRDITI TAČAN DATUM PRIJEMA, NITI KOME JE DOSTAVA IZVRŠENA, TE JE POTREBNO DA ORGAN O ČIJEM SE PISMENU RADI, PROVEDE POSTUPAK U SKLADU SA ČLANOM 96. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU I UTVRDI OVE ČINJENICE.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 95. stav 3. Zakona o upravnom postupku (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 2/98 i 48/99) propisano je da se na dostavnici upisuje datum dostavljanja i potpisuje je primatelj i dostavljač. Primatelj će na dostavnici sam slovima naznačiti datum prijema.

Odredbom člana 96. Zakona o upravnom postupku je propisano da ako pri dostavljanju bude učinjena greška koja se odnosi na datum dostavljanja ili osobu kojoj je pismeno predato, organ o čijem se pismenu radi dužan je provesti postupak radi utvrđivanja tih činjenica. Smatrat će se da je dostavljanje izvršeno onog datuma za koji se u postupku utvrdi da je osoba kojoj je pismeno namijenjeno dobila to pismo.

Imajući u vidu sadržinu dostavnice koja se nalazi u spisima predmeta, ovaj sud je ocijenio da ista nije sačinjena u skladu sa odredbom naprijed citiranog člana 95. stav 3. Zakona o upravnom postupku, te da je stoga dužnost prvostepenog organa bila da u skladu sa odredbom člana 96. Zakona o upravnom postupku provede postupak radi utvrđivanja činjenice kada je uručeno prvostepeno rješenje od 13.07.2012.godine sa nalazom i mišljenjem ljekarske komisije, jer se iz dostavnice koja se nalazi u spisima predmeta nije moglo samo na osnovu pečata pošte zaključiti da je pismo uručeno tužitelju dana 20.07.2012.godine, kako je to zaključio prvostepeni sud i tuženi organ. Takođe je potrebno provesti i potrebne dokaze radi utvrđivanja da li se radi o potpisu tužitelja budući da isti osporava i da je potpisao dostavnicu o prijemu prvostepenog rješenja i nalaza i mišljenja ljekarske komisije. Tek nakon što prvostepeni organ utvrdi ove činjenice, moći će se odlučiti o blagovremenosti žalbe izjavljene protiv prvostepenog rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 016032 20 Uvp od 17.10.2022. godine)

142.

Član 128. stav 1. Zakona o upravnom postupku

STRANKA MOŽE SAMO DO DONOŠENJA RJEŠENJA U PRVOM STEPENU UMJESTO RANIJEG ZAHTJEVA STAVITI DRUGI, PA SE TAKAV ZAHTJEV NAVEDEN U ŽALBI IZJAVLJENOJ PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA NE MOŽE PRIHVATITI KAO NOVI ZAHTJEV PODNESEN UMJESTO RANIJEG.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 128. stav 1. Zakona o upravnom postupku je propisano da pošto je postupak pokrenut, stranka može do donošenja rješenja u prvom stepenu proširiti, stavljeni zahtjev, ili

umjesto ranijeg zahtjeva staviti drugi, bez obzira da li se takav zahtjev zasniva na istom pravnom osnovu, pod uslovom da se takav zahtjev zasniva na bitno istom činjeničnom stanju.

Kako je nesporno da tužiteljica nije nikada podnijela pismeni zahtjev za priznavanje prava na starosnu penziju kod nosioca bosanskohercegovačkog osiguranja (osim zahtjeva od 28.07.2016. godine za ostvarivanje prava na srazmjerni dio starosne penzije koji pada na teret bosanskohercegovačkog nosioca osiguranja, podnesenog putem nosioca osiguranja iz Nj.) to u smislu naprijed citirane odredbe člana 124. stav 1. Zakona o upravnom postupku organ uprave nije ni mogao rješavati o pravu tužiteljice na starosnu penziju. Navode tužiteljice da je o podnošenju zahtjeva razgovarala sa službenikom u nadležnom organu, sud nije mogao prihvatiti kao dokaz o podnošenju zahtjeva, jer se u biti radilo samo o razgovoru tužiteljice, a što se vidi i iz podneska tužiteljice od 02.02.2018.godine upućenog prvostepenom organu, u kojem ona i navodi „da će lično podnijeti zahtjev za penziju po navršetku 65. godine života“. Sud takođe nije mogao usvojiti ni navod da je tužiteljica donosila zahtjev koji nije mogla podnijeti zbog pada sistema, kao i zbog obrazloženja službenika da „nema potrebe da predaje zahtjev i da su oni već sve dobili iz Nj.“, jer se radi o paušalnom navodu, o kojem nije sačinjena ni službena zabilješka, a pri tome, tužiteljica je mogla svoj zahtjev poslati i poštom, a što evidentno nije učinila.

Nadalje, tužiteljica je tek u žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja navela kako želi da joj se prizna pravo na starosnu penziju uz dokup nedostajućeg staža od 2 mjeseca, a imajući u vidu naprijed citiranu odredbu člana 128. stav 1. Zakona o upravnom postupku, ti navodi se nisu mogli smatrati kao izmijenjeni zahtjev, jer su isti izneseni tek nakon donošenja prvostepenog rješenja, a pri tome ti navodi nisu ni stavljeni u formi novog zahtjeva koji se postavlja umjesto ranijeg, nego u sklopu žalbe izjavljene protiv prvostepenog rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 010734 19 Uvp od 28.07.2022. godine)

143.

Član 142. stav 1. Zakona o upravnom postupku

NEIMENOVANJE KOMISIJE ZA DAVANJE STRUČNE OCJENE U POSTUPKU IZDAVANJA URBANISTIČKE SAGLASNOSTI NE PREDSTAVLJA PRETHODNO PITANJE, JER SE NE RADI O PRAVNOM PITANJU KOJE ČINI SAMOSTALNU PRAVNU CJELINU, PA ISTO NE MOŽE BITI RAZLOG ZA PREKID POSTUPKA POKRENUTOG PO ZAHTJEVU ZA IZDAVANJE URBANISTIČKE SAGLASNOSTI.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 142. stav 1. Zakona o upravnom postupku (Službene novine Federacije BiH, broj: 2/98 i 48/99) je propisano da ako organ koji vodi postupak naiđe na pitanje bez čijeg se rješenja ne može riješiti sama stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu za čije je rješenje nadležan sud ili koji drugi organ (prethodno pitanje), on može, pod uslovima iz ovog zakona, sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok nadležni organ to ne riješi. O prekidu postupka donosi se zaključak, protiv kojeg je dopuštena posebna žalba, osim ako je zaključak donio drugostepeni organ.

Po ocjeni ovoga Suda, činjenica da Komisija za davanje stručne ocjene u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti nije imenovana, ne može se smatrati „pravnim pitanjem“ u smislu

naprijed citirane odredbe odredbom člana 142. stav 1. Zakona o upravnom postupku, te isto ne može biti smatrano prethodnim pitanjem radi kojeg se može prekinuti postupak. Naime, samim imenovanjem Komisije ne rješava se neko pravno pitanje koje čini samostalnu pravnu cjelinu, nego bi se samo omogućilo donošenje Stručnog mišljenja, a koje ni samo po sebi ne predstavlja pravno pitanje, nego jedan od dokaza na osnovu kojeg se utvrđuje činjenično stanje u postupku po zahtjevu tužiteljice. Stoga je nepravilna i nezakonita presuda prvostepenog suda kojom je odbijena tužba tužiteljice, jer tuženi organ nije mogao prekinuti postupak po zahtjevu tužiteljice na osnovu odredbe člana 142. Zakona o upravnom postupku, a iz naprijed navedenih razloga.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 017041 22 Uvp od 01.12.2022. godine)

144.

Član 169. stav 3. Zakona o upravnom postupku

UVJERENJE ORGANA UPRAVE O ČINJENICAMA O KOJIMA SE VODI SLUŽBENA EVIDENCIJA IMA ZNAČAJ JAVNE ISPRAVE, ZBOG ČEGA SE NJEGOVA AUTENTIČNOST I ISTINITOST NJEGOVOG SADRŽAJA PRETPOSTAVLJAJU, ALI SE ONE MOGU I OSPORAVATI U BILO KOJEM POSTUPKU U KOJEM SE UVJERENJE KORISTI KAO DOKAZ.

Iz obrazloženja:

Sama okolnost, na koju ukazuje prvostepeni sud, da su uvjerenja iz 2019. i 2020. godine izdata na osnovu službenih evidencija, te da tužitelj istinitost sadržaja tih uvjerenja nije osporavao u posebnom postupku, ne može biti osnov za odbijanje njegovog zahtjeva za priznavanje prava na novčanu egzistencijalnu naknadu. Naime, pravilno upravni organi i prvostepeni sud zaključuju da je prema odredbi člana 169. Zakona o upravnom postupku¹⁰ uvjerenje o činjenicama iz službene evidencije javna isprava. Autentičnost i istinitost sadržaja javne isprave se pretpostavljaju, međutim, radi se o oborivoj zakonskoj pretpostavci, te se one mogu i osporavati u bilo kojem postupku u kojem se uvjerenje koristi kao dokaz. Tužitelj je u predmetnom upravnom postupku i ovom upravnom sporu osporavao istinitost činjenica koje se utvrđuju u predmetnom uvjerenju, te je u tom kontekstu naveo da za upis u službene evidencije činjenice samovoljnog napuštanja oružanih snaga ne postoji bilo kakav osnov, da su mu sve do 2019. godine bila izdavana uvjerenja u kojima takva činjenica nije bila navedena, da nikada nije napuštao zemlju niti je protiv njega pokretan bilo kakav postupak - disciplinski ili krivični, što bi morao biti slučaj da je zaista samovoljno napustio oružane snage. Upravni organi, kao i prvostepeni sud, morali su cijeniti sve izvedene dokaze i rezultate cjelokupnog postupka, te na osnovu toga utvrditi činjenično stanje, a ne isključivo se pozvati na okolnost da je uvjerenje iz 2019. godine javna isprava, te da je tužitelj mora kao takvu pobijati u posebnom postupku.

Postupivši na navedeni način, prvostepeni sud je načinio povredu pravila postupka iz člana 8. i člana 123. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹¹ u vezi s članom 55. Zakona o upravnom postupku, zbog čega je ovaj sud našao da je zahtjev za vanredno preispitivanje osnovan.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 02 0 U 001666 21 Uvp od 19.12.2022. godine)

¹⁰ „Službene novine Federacije BiH” br. 2/98 i 48/99

¹¹ „Službene novine Federacije BiH” br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

145.

Član 202. stav 5. Zakona o upravnom postupku

KAD JE ZAKONOM ODREĐENO DA RJEŠENJE DONOSI JEDAN ORGAN U SAGLASNOSTI SA DRUGIM ORGANOM, PA TAJ ORGAN U ROKU OD 15 DANA OD DANA KADA MU JE ZATRAŽENA SAGLASNOST NE DONESE AKT KOJIM DAJE ILI ODBIJA SAGLASNOST I NE DOSTAVI GA ORGANU KOJI DONOSNI RJEŠENJE, SMATRA SE DA JE DAO SAGLASNOST, AKO POSEBNIM PROPISIMA NIJE DRUGAČIJE ODREĐENO.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 202. stav 5. Zakona o upravnom postupku izričito je propisano da je organ čija je saglasnost potrebna za donošenje rješenja, dužan tu saglasnost dati u roku od 15 dana od dana kada mu je zatražena, ako posebnim propisom nije određen drugi rok; a ako taj organ u tom roku ne izda svoj akt i ne dostavi ga organu koji donosi rješenje, kojim daje ili odbija suglasnost, smatra se da je dao suglasnost, a ako ne da nikakvo izjašnjenje, nadležni organ može donijeti rješenje i bez pribavljene suglasnosti ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

Odredbama Zakona o cestama FBiH nije predviđen niti drugačiji rok za davanje saglasnosti u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti, niti je isključena mogućnost donošenja rješenja bez pribavljene saglasnosti u slučaju kada upravitelj cesta u roku ne izda akt o davanju ili odbijanju saglasnosti. Stoga je, kako je to pravilno zaključio i detaljno obrazložio i prvostepeni sud, prvostepeni organ u konkretnoj upravnoj stvari pravilno postupio primijenivši odredbu člana 202. stav 5. Zakona o upravnom postupku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 013773 19 Uvp od 17.02.2022. godine)

146.

Član 207. stav 3. Zakona o upravnom postupku

PROCESNA PRAVILA NISU U DOMENU SLOBODNE OCJENE, PA JE ORGAN KOJI JE RJEŠAVAO NA OSNOVU SLOBODNE OCJENE DUŽAN U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA IZLOŽITI ČINJENIČNO STANJE, NAVESTI PROPIS KOJI DAJE OVLAŠTENJE ZA RJEŠAVANJE PREMA SLOBODNOJ OCJENI I RAZLOGE KOJIMA SE RUKOVODIO PRI DONOŠENJU RJEŠENJA, KAKO BI SE MOGLA IZVRŠITI SUDSKA KONTROLA ZAKONITOSTI KONAČNOG UPRAVNOG AKTA.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju osporeno rješenje predstavlja akt koji je donesen na temelju pravila o slobodnoj ocjeni. Međutim, pravila upravnog postupka u vezi s donošenjem rješenja važe i za akte koji se donose prema slobodnoj ocjeni. Naime, odredbom člana 207. stav 3. Zakona o upravnom postupku propisano je da kad je nadležni organ zakonom ili drugim propisom utemeljenim na zakonu ovlašten da riješi stvar po slobodnoj ocjeni, dužan je da u obrazloženju, pored podataka iz stava 2. ovog člana, navede propis u kojem je predviđeno rješavanje po slobodnoj ocjeni i da izloži razloge kojima se pri donošenju rješenja rukovodio, izuzev kad je to u javnom interesu zakonom ili drugim propisom izričito predviđeno. Dakle, kako bi se mogla izvršiti sudska kontrola zakonitosti konačnog upravnog akta tuženi organ je dužan u

obrazloženju rješenja izložiti činjenično stanje, navesti propis koji daje ovlaštenje za rješavanje prema slobodnoj ocjeni i razloge kojima se rukovodio pri donošenju rješenja. Kako u konkretnom slučaju osporeno rješenje ne sadrži razloge zbog kojih je doneseno, odnosno kojim se razlozima tuženi rukovodio prilikom donošenja rješenja, to je ono doneseno suprotno odredbama Zakona o upravnom postupku, pa se u takvoj situaciji presuda kojom je odbijena tužba protiv tog rješenja ne može prihvatiti kao pravilna.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 029124 20 Uvp od 11.02.2022. godine)

147.

Član 246. stav 1. tačka 1. i član 253. stav 3. Zakona o upravnom postupku

KADA SU ČINJENICE I DOKAZI KOJE JE TUŽITELJ NAVEO U SVOM ZAHTJEVU ZA OBNOVU POSTUPKA VEĆ CIJENJENI U POSTUPKU ČIJE SE PONAVLJANJE TRAŽI, ONDA NISU ISPUNJENI UVJETI ZA OBNOVU POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Obnova postupka, prema odredbama Zakona o upravnom postupku („Službene novine F BiH“ broj 2/98 i 48/99) regulisana je odredbama člana 246. do 257. na način da se ovaj vanredni pravni lijek može podnijeti iz razloga koji su propisani u tačkama 1. do 11. člana 246. kao razloga zbog kojih će se obnoviti postupak okončan rješenjem ili zaključkom protiv koga nema redovnog pravnog lijeka u upravnom postupku (konačno u upravnom postupku), dok je u tački 1. citiranog člana 246. propisana situacija ako se sazna za nove činjenice ili se utvrdi ili stekne mogućnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi, sami ili u vezi s već izvedenim i upotrijebljenim dokazima, mogli dovesti do drugačijeg rješenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem postupku.

Iz stanja upravnog spisa proizilazi da je tužitelj prijedlog za obnovu postupka zasnovao upravo na naprijed citiranoj zakonskoj odredbi, a da je tuženi cijenio da su činjenice i dokazi koje je tužitelj naveo u svom zahtjevu već cijenjени u postupku čije se ponavljanje traži. Naime, pravilno upravni organi, a i prvostepeni sud utvrđuju da činjenice za koje tužitelj tvrdi da su nove su mu bile poznate u momentu dobivanja presude Osnovnog suda u Bihaću, broj: Pr-16/94 od 23. 09. 1994. godine, na temelju koje je vodio i izvršni postupak (presudom je utvrđeno da je nezakonito rješenje broj: 09/4-120-4-470 od 25. 04. 1994. godine o prestanku radnog odnosa tužitelju, te je naloženo vraćanje tužitelja na odgovarajuće poslove i isplata doprinosa), zbog čega je prijedlog odbijen, a pravilnost ovakve odluke tuženog organa, kao ni pravilnost pobijane presude nije dovedena u pitanje navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje. Tužitelj u svom zahtjevu daje svoje viđenje načina i mogućnosti računanja dvostrukog staža što u konkretnom slučaju nije relevantno, obzirom da se ovdje odlučuje o obnovi postupka, odnosno postojanju zakonskih uvjeta zbog kojih bi eventualno moglo doći do obnove postupka. Pozivanje tužitelja na odluku Ustavnog suda BiH broj: AP-2184/08 i Vrhovnog suda Federacije BiH broj: Rev - 223807/15 također nisu od značaja, jer se činjenične i pravne situacije iz navedenih predmeta ne mogu dovesti u vezu sa ovim postupkom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 10 0 U 004412 18 Uvp od 12.01.2022. godine)

148.

Član 246. Zakona o upravnom postupku

IZVOD IZ KAZNE EVIDENCIJE PREMA KOJEM TUŽITELJ NIJE KAŽNJAVAN, NE PREDSTAVLJA NOVU ČINJENICU ZBOG KOJE ĆE SE DOZVOLITI OBNOVA POSTUPKA U KOJEM JE TUŽITELJU PRESTALO SVOJSTVO RATNOG VOJNOG INVALIDA I PRAVA NA LIČNU INVALIDNINU ZBOG POSTOJANJA PRAVOSNAŽNE PRESUDE KOJOM JE TUŽITELJ OSUĐEN ZA KRIVIČNO DJELO RATNOG ZLOČINA, JER NOVI DOKAZI ZBOG KOJIH ĆE SE DOZVOLITI OBNOVA POSTUPKA, MORAJU SE ODNOSITI NA ČINJENICE KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME ODLUČIVANJA U POSTUPKU ČIJA SE OBNOVA TRAŽI I NE ODNOSI SE NA ČINJENICE KOJE SU POSLIJE NASTUPILE.

Iz obrazloženja:

Iz stanja upravnog spisa proizilazi da je tužitelj traži obnovu upravnog postupka smatrajući da Izvod iz kaznene evidencije SBK/SSB, Travnik, policijska stanica K., broj: 02/6-6-1-04-2-45-20/19-2 M.B. od 10.06.2019. godine prema kojem nije osuđivan, predstavlja nove činjenice ili dokaze koji bi sami ili u vezi s već izvedenim i upotrijebljenim dokazima, mogli dovesti do drugačijeg rješenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem postupku, odnosno da se radi o prethodnom pitanju koje je kasnije riješeno u bitnim tačkama drugačije. Nesporna je činjenica da je tužitelj dana 26.04.2006. godine pravosnažno osuđen za krivično djelo ratnog zločina na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i dva mjeseca, a Izvod iz kaznene evidencije od 10.06.2019. godine predstavlja dokaz da je tužitelj nakon izvršenja kazne ispunio uvjete iz člana 125. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine¹² u pogledu propisanog roka u kojem tužitelj nije počinio novo krivično djelo pa je posljedično ta osuda brisana iz kaznene evidencije, te se u skladu sa odredbom člana 426. Zakona o krivičnom postupku¹³ u uvjerenju koje je izdato na osnovu podataka iz krivične evidencije, ta osuda nije spominjala. Međutim, prema odredbi člana 246. tačka 1. Zakona o upravnom postupku, novi dokazi se moraju odnositi na činjenice koje su postojale u vrijeme odlučivanja u postupku čija se obnova traži i ne odnosi se na činjenice koje su poslije nastupile. Razlog zbog kojeg tužitelj traži obnovu postupka se odnosi na činjenicu da je nakon izdržane kazne i proteka roka u kojem tužitelj nije učinio novo krivično djelo, tužitelju brisana osuda iz kaznene evidencije, dakle nakon donesene odluke u ranijem postupku, koja činjenica (brisanje iz kaznene evidencije) nije postojala u toku postupka čija se obnova traži pa stoga razlog zbog kojeg tužitelj traži obnovu postupka, ne može se smatrati opravdanim razlogom za obnovu postupka. Pored toga, u postupku koji je prethodio izdavanju uvjerenja iz kaznene evidencije, nije se odlučivalo o prethodnom pitanju u kome se ponovo raspravljalo o krivičnopravnoj odgovornosti tužitelja za počinjeno djelo ratnog zločina, o kome samo može sud raspraviti, nego samo o tome da li je protiv osuđenog u toku neki drugi krivični postupak za novo krivično djelo učinjeno prije isteka roka predviđenog za brisanje osude, kako je propisano odredbom člana 422. Zakona o krivičnom postupku, što se ne može smatrati razlogom za obnovu postupka zbog drugačije riješenog prethodnog pitanja iz člana 246. tačka 5. Zakona o upravnom postupku. Ovo stoga što se u postupku utvrđivanja prestanka prava ratnog vojnog invalida, kao prethodno pitanje postavilo postojanje pravomoćne presude krivičnog suda kojom je tužitelj oglašen krivim, a koja može biti dovedena u pitanje samo u krivičnom postupku po izvanrednim pravnim lijekovima ali ne i u postupku za donošenje odluke o brisanju osude i izdavanju uvjerenja o

¹² „Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/2003, 21/2004 - ispr., 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 i 75/2017;

¹³ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/2003, 56/2003 - ispravka, 78/2004, 28/2005, 55/2006, 27/2007, 53/2007, 9/2009, 12/2010, 8/2013, 59/2014 i 74/2020

nekažnjavanju. Brisanje osude ima značaj za tužitelja jer mu omogućava povratak u društvenu zajednicu i uključenje u život na slobodi. Pravne posljedice osude prestaju brisanjem osude što znači da tužitelj nakon brisanja osude može nesmetano steći prava koja mu po zakonu pripadaju, ali to ne znači obnovu postupka i uspostavljanje prijašnjeg stanja u pogledu prava iz boračko-invalidske zaštite koja su mu u upravnom postupku na zakonit način oduzeta.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 06 0 U 014293 20 Uvp od 06.10.2022. godine)

149.

Član 250. stav 2. u vezi sa članom 246. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnom postupku

U SLUČAJU KADA IZ DOPISA NADLEŽNOG TUŽILAŠTVA PROIZILAZI DA SE ISTRAGA PROTIV ODGOVORNIH LICA NEĆE PROVODITI JER NE POSTOJE OSNOVI SUMNJE DA SU IMENOVANI POČINILI KRIVIČNO DJELO NE POSTOJI OBAVEZA SLUŽBENE OSOBE KOJA VODI UPRAVNI POSTUPAK DA TRAŽI OBAVJEŠTENJE OD ORGANA ZA KRIVIČNO GONJENJE DA LI JE POSTUPAK OBUSTAVLJEN, ODNOSNO POSTOJE LI OKOLNOSTI ZBOG KOJIH SE NE MOŽE POKRENUTI.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnog stanja utvrđenog u toku upravnog postupka (čiju potpunost i pravilnost ovaj sud u skladu sa članom 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima nije ni mogao cijeniti povodom podnesenog zahtjeva tužitelja za vanredno preispitivanje pobijane presude) proizilazi da je dana 07.01.2021. godine tužitelj podnio prijedlog za obnovu upravnog postupka okončanog rješenjem prvostepenog organa od 04.03.2016. godine. Prema prijedlogu tužitelja proizilazi da je obnovu postupka tražio iz razloga propisanih članom 246. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnom postupku, (dakle ako je rješenje doneseno na podlozi lažne isprave ili lažnog iskaza svjedoka ili vještaka ili ako je došlo kao posljedica kakvog djela kažnjivog po krivičnom zakonu), u vezi sa članom 249. stav 1. tačka 2. istog Zakona (koji propisuje rokove u kojima se može podnijeti zahtjev za obnovu postupka) i u vezi sa članom 250. stav 1. istog Zakona (koji propisuje da se upravni postupak može obnoviti iz razloga navedenih u članu 246. tačka 2. ovog Zakona i ako se krivični postupak ne može provesti ili ako postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti). Zahtjev tužitelja je usmjeren prvenstveno na „djelo kažnjivo po krivičnom zakonu“, pod kojim se smatra svaka radnja koja predstavlja krivično djelo utvrđeno krivičnim zakonom, a bila je od uticaja na donošenje rješenja ili zaključka u ranije vođenom upravnom postupku za koji se traži obnova. U smislu navedene odredbe organ koji vodi postupak obnove postupka dužan je ravnati se prema ishodu krivičnog postupka za ta nezakonita djela. U konkretnom slučaju, u svom prijedlogu za obnovu postupka tužitelj navodi: "da je rješenjem Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona broj: T 03 0 KTP 0067714 20 od 30.11.2020. godine odlučeno da se neće provoditi istraga i podizati optužnica radi sumnje da su u postupku pribavljanja urbanističke saglasnosti, upotrebne dozvole i dozvole za gradnju na parceli broj: k.č. ..., počinjena krivična djela“, pa kako tužitelj i dalje smatra da je prilikom izdavanja građevinske dokumentacije firmi „Dezen“ d.o.o. Ž. (zainteresovano lice) počinjeno krivično djelo predlaže da upravni organ sam odluči o djelomičnom ili cjelovitom ukidanju ili izmjeni rješenja o odobrenju za građenje izdatom firmi „Dezen“, što u konkretnom slučaju, imajući u vidu naprijed navedeno, nije bilo moguće. Tužitelj se u prijedlogu za obnovu postupka pozvao i na odredbu člana 250. stav 1. Zakona o upravnom postupku kojom je propisano da se upravni postupak može obnoviti iz razloga navedenih u članu 246. tačka 2. ovog zakona i ako se krivični postupak ne može provesti ili ako postoje okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti.

Ovo znači da se krivični postupak ne može voditi jer je počinitelj krivičnog djela umro ili nestao, ako je nastupila zastara krivičnog gonjenja ili ako je tužitelj odustao od zahtjeva za gonjenje i u tom slučaju je organ koji odlučuje o obnovi upravnog postupka dužan sam utvrditi postojanje krivičnog djela i nakon toga odlučiti o obnovi postupka, što ovdje nije slučaj, pa se ni ova zakonska odredba nije mogla primijeniti, a upravni organi i prvostepeni sud pravilno zaključili da tužitelj u smislu člana 251. Zakona o upravnom postupku nije učinio vjerovatnim okolnosti na kojima zasniva svoj zahtjev za obnovu postupka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 U 021595 22 Uvp od 08.09.2023. godine)

150.

Član 260. stav 2. Zakona o upravnom postupku

KOD ODLUČIVANJA O POSTOJANJU RAZLOGA ZA UKIDANJE KONAČNOG PRVOSTEPENOG RJEŠENJA PO PRAVU NADZORA, DRUGOSTEPENI ORGAN NIJE OVLAŠTEN PROVJERAVATI I MIJENJATI ČINJENIČNO STANJE KOJE JE UTVRADIO PRVOSTEPENI ORGAN U SVOM RJEŠENJU, VEĆ SAMO CIJENITI KAKO JE NA TO ČINJENIČNO STANJE PRIMIJENJEN MATERIJALNI PROPIS NA OSNOVU KOGA JE RIJEŠENA UPRAVNA STVAR, S TIM DA EVENTUALNO UTVRĐENA POVREDA MATERIJALNOG PRAVA MORA BITI OČIGLEDNA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 260. stav 1. Zakona o upravnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98 i 48/99) u tačkama 1. do 5. propisani su slučajevi u kojim se rješenje koje je konačno u upravnom postupku može poništiti po pravu nadzora: ako je rješenje donio stvarno nenadležni organ, a nije riječ o slučaju predviđenom u članu 264. tačka 1. ovog Zakona – tačka 1); ako je u istoj stvari ranije doneseno pravomoćno rješenje kojim je ta upravna stvar drugačije riješena – tačka 2); ako je rješenje donio jedan organ bez saglasnosti, potvrde, odobrenja ili mišljenja drugog organa, a ovo je potrebno po zakonu ili drugom propisu utemeljenom na zakonu – tačka 3); ako je rješenje donio mjesno nenadležan organ – tačka 4) i ako je rješenje doneseno kao posljedica prisile, iznude, ucjene, pritiska ili druge nedopuštene radnje – tačka 5), dok je stavom 2. propisano da se rješenje koje je konačno u upravnom postupku može ukinuti po pravu nadzora ako je njime očigledno povrijeđen materijalni zakon.

Dakle, citiranom zakonskom odredbom jasno su propisani razlozi zbog kojih se rješenje koje je konačno u upravnom postupku, po pravu nadzora može poništiti, odnosno ukinuti, pa tako, cijeneći razloge navedene u prijedlogu za poništenje i ukidanje konačnog rješenja od 07.03.2017. godine, prema stavu i ovog suda, nisu ispunjeni uslovi niti po jednom osnovu za poništenje i ukidanje rješenja po pravu nadzora, propisani navedenom odredbom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 029931 22 Uvp od 08.11.2022. godine)

151.

Član 278. stav 1. Zakona o upravnom postupku

KADA JE IZDATA PUNOMOĆ SA POSEBNIM OVLAŠTENJEM PUNOMOĆNIKU DA MOŽE U IZVRŠNOM POSTUPKU NAPLATITI NOVČANO POTRAŽIVANJE I

TROŠKOVE POSTUPKA IZVRŠENJA PUTEM SVOG RAČUNA, TADA SE NE MOŽE TRAŽITI OD STRANKE DA DOSTAVI BROJ SVOG BANKOVNOG RAČUNA, A NITI OBUSTAVITI POSTUPAK IZVRŠENJA ZBOG TOGA ŠTO STRANKA NIJE DOSTAVILA BROJ SVOG BANKOVNOG RAČUNA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 278. stav 1. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98 i 48/99), propisana je obustava administrativnog izvršenja po službenoj dužnosti ako je obaveza izvršena, ako izvršenje nije bilo uopšte dopušteno, ako je izvršenje sprovedeno prema licu koje nije u obavezi, ako je tražilac izvršenja odustao od izvršenja, te ako je izvršni naslov poništen ili ukinut, dok je stavom 2. istog člana propisano odlaganje administrativnog izvršenja kad je u pogledu izvršenja obaveze dozvoljen početak i kada je umjesto privremenog rješenja koje se izvršuje donijeto rješenje o glavnoj stvari koje se razlikuje od privremenog rješenja.

Kako je u postupku utvrđeno da je zaključkom prvostepenog organa obustavljeno izvršenje rješenja Službe od 23.11.2007. godine, uz obrazloženje da isplata invalidnina može biti vršena isključivo na bankovni račun korisnika prava, a ne na račun punomoćnika korisnika prava po osnovu date punomoći, to se osnovano zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke ukazuje da se osnovom tih činjenica nije moglo obustaviti izvršenje, jer nisu bile ispunjene zakonske pretpostavke za obustavu započetog izvršenja po citiranoj odredbi, niti se temeljim tih činjenica izvršenje moglo obustaviti zbog toga što tužitelj nije dostavio broj svog bankovnog računa, obzirom na izdatu punomoć koja je sastavni dio upravnog spisa, a na temelju koje punomoći je tužitelj dao izričito i posebno ovlaštenje punomoćniku da može u izvršnom postupku naplatiti novčano potraživanje i troškove postupka izvršenja putem svog računa.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 08 0 U 003884 21 Uvp od 13.10.2022. godine)

152.

Član 40. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH

DEJSTVO ODLUKA USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BIH KOJIM JE UTVRĐENO DA ZAKON, PROPIS ILI POJEDINA NJIHOVA ODREDBA NIJE U SAGLASNOSTI SA USTAVOM FEDERACIJE BIH JE TAKVO, DA SE U ODNOSU NA POSTUPKE KOJI SU U TOKU PRED REDOVNIM SUDOVIMA U BILO KOJOJ FAZI SUDSKOG POSTUPKA, OD DANA OBJAVE IMAJU PRIMIJENITI NA NAČIN DA SE TAKAV PROPIS, ZAKON ILI POJEDINA ODREDBA NE PRIMJENJUJU U REDOVNO-SUDSKIM POSTUPCIMA, ODNOSNO ODLUKA USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BIH IMA RETROAKTIVNO DEJSTVO NA SUDSKE POSTUPKE KOJI SU U TOKU.

Iz obrazloženja:

Djelovanje odluka Ustavnog suda Federacije BiH kojim je utvrđeno da zakon, propis ili pojedina njihova odredba nije u saglasnosti sa Ustavom Federacije BiH je takvo da se u odnosu na postupke koji su u toku pred redovnim sudovima u bilo kojoj fazi sudske postupke, od dana objave imaju primijeniti na način da se takav propis, zakon ili pojedina odredba ne primjenjuju u redovno-sudskim postupcima, odnosno odluka Ustavnog suda Federacije BiH ima retroaktivno dejstvo na sudske postupke koji su u toku.

Opšte dejstvo odluka Ustavnog suda Federacije BiH propisano je odredbama člana IV.C.3.12. Ustava Federacije BiH i precizirano članom 40. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 6/95 i 37/03). U skladu sa ovim odredbama, zakon ili drugi propis, odnosno pojedina njihova odredba za koje se utvrdi da nisu u saglasnosti sa Ustavom Federacije BiH neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda, što znači da taj zakon, odnosno propis više ne postoji u pravnom poretku Federacije BiH. Ustavnosudska norma koja propisuje obaveznost primjene odluke Ustavnog suda Federacije na postupke koji su u toku pred sudovima u Federaciji, je precizna i jasna, zbog čega nedvosmisleno proizilazi i posebno obavezujuće dejstvo odluka Ustavnog suda Federacije pred svim organima (uključujući i sudske) pred kojima se vode postupci o pojedinačnim pravima i obavezama, u svim fazama sudskog postupka koje se odnosi na sudsko odlučivanje o odnosima nastalim prije donošenja ustavnosudske odluke, dakle ima retroaktivno dejstvo. Navedeni stav zauzet je i u presudi Ustavnog suda Federacije BiH, broj: U-20/22 od 27.06.2022. godine koja je objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj 54 od 08.07.2022. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 011815 20 Uvp od 28.07.2022. godine)

153.

Član 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku

KADA SE TUŽBA U UPRAVNOM SPORU UVAŽI, OSPORENI I PRVOSTEPENI AKT PONIŠTE I PREDMET VRATI PRVOSTEPENOM ORGANU NA PONOVRNO RJEŠAVANJE, NEĆE SE ODLUČIVATI O TROŠKOVIMA UPRAVNOG SPORA VEĆ ĆE SE O ISTIM ODLUČITI KADA SE KONAČNO ODLUČI O ZAHTJEVU STRANKE U UPRAVNOM POSTUPKU, ODNOSNO U UPRAVNOM SPORU.

Iz obrazloženja:

Odredba člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku jasno reguliše da se troškovi dosuđuju prema načelu uspjeha u parnici, odnosno da stranka koja u cijelosti izgubi parnicu je dužna protivnoj stranci i naknaditi troškove. Međutim, kako su upravni postupak a i upravni spor specifični u odnosu na parnični postupak, to je zakonodavac u članu 55. Zakona o upravnim sporovima i propisao shodnu a nikako direktnu primjenu odredbi Zakona o parničnom postupku na slučajeve, pa tako i na naknadu troškova postupka, koji tim zakonom nisu regulisani. Budući da je odlučivanje u upravnom sporu, na određeni način, nastavak upravnog postupka i kako se u istom ispituje zakonitost upravnog akta donesenog u upravnom postupku, to se u slučaju kada se u upravnom sporu udovoljava tužbi i poništava rješenje tuženog i nadležnog prvostepenog organa i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni upravni postupak, radi o slučaju koji je adekvatniji onom propisanom članom 397. stav 3, nego onom predviđenom odredbom člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku, a na čiju primjenu se pozvao tužitelj u podnesenom zahtjevu. Ovo iz razloga što će u situaciji kada se u parničnom postupku udovoljava tužbi ili se ista u cijelosti odbija, doći do primjene odredbe člana 386. stav 1. citiranoga zakona, jer je u tom slučaju parnični postupak okončan, istina nepravomoćno i ako na istu odluku ne bude izjavljena žalba, tada ta odluka postaje pravomoćna i izvršna. Međutim, u upravnom sporu je situacija drugačija, jer nadležni organi (nakon uvažavanja tužbe i poništavanja upravnog akta) moraju postupiti po odluci suda (obaveznost presude-članovi 57, 58. i 59. Zakona o upravnim

sporovima), pa je u konkretnoj stvari upravo shodna primjena člana 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku i adekvatnija za primjenu u pogledu odluke o troškovima postupka.

Nadalje, naknada troškova spora i prema općim načelima Zakona o parničnom postupku podrazumijeva da se konačnom odlukom regulišu svi troškovi spora s obzirom na uspjeh u cjelokupnom sporu, a nikako prema uspjehu u samo nekoj od faza u postupku, sa jedne strane, a sa druge strane bilo bi i protivno zakonu presuđivati troškove spora po pojedinim fazama postupka. Kako se u upravnom postupku a i u upravnom sporu odlučuje o jednoj istoj upravnoj stvari, to se i o troškovima sudskog postupka može odlučivati samo nakon rješavanja te upravne stvari, a ne po pojedinima fazama u postupku odlučivanja. Ovdje posebno treba naglasiti da u slučaju udovoljavanja zahtjevu stranke u upravnom postupku, nadležni organi moraju odlučiti o troškovima upravnog postupka i to prema odredbama Zakona o upravnom postupku, dok u slučaju da su postojali i (kako prethodni tako i naknadni) sudski troškovi, tada stranka ima mogućnost da se obrati sudu sa zahtjevom za donošenje dopunskog rješenja, jer je upravna stvar u cijelosti okončana i u formalnom a i u materijalno pravnom smislu, dok o troškovima sudskog postupka nije donesena konačna odluka. Takav zahtjev se, u slučaju kada je stranka uspjela u upravnom postupku, može postaviti onom sudu koji je rješavao u nekoj od faza sudskoga postupka, radi čega se i svi prigovori tužitelja u tom pogledu ukazuju neosnovanim.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 U 021086 22 Uvp od 13.10.2022. godine)

154.

Član 50. stav 2. Zakona o parničnom postupku

OKOLNOST DA JE TUŽITELJ U PREDMETNOM UPRAVNOM SPORU SUDIJA SUDA KOJI BI BIO STVARNO I MJESNO NADLEŽAN DA POSTUPA PO TUŽBI MOGLA BI DOVESTI U SUMNJU OBJEKTIVNOST SUDIJA TOG SUDA KOD RJEŠAVANJA PO TUŽBI, A ŠTO PREDSTAVLJA VAŽAN I OPRAVDAN RAZLOG ZA ODREĐIVANJE DRUGOG STVARNO NADLEŽNOG SUDA ZA POSTUPANJE U TOM PREDMETU.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 50. stav 2. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), koja se shodno primjenjuje na osnovu člana 55. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05), propisano je da Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine može, na prijedlog stranke ili nadležnog suda, odrediti da u pojedinom predmetu postupa stvarno nadležan sud u drugom kantonu ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako za to postoje drugi opravdani razlozi. Dakle, ovom odredbom je predviđena delegacija drugog stvarno nadležnog suda, iz razloga cjelishodnosti i procesne ekonomije ili iz drugih opravdanih razloga, a što se cijeni u svakom konkretnom slučaju.

Prema tome, kako je tužitelj u predmetnom upravnom sporu sudija Kantonalnog suda u Odžaku (koji bi bio stvarno i mjesno nadležan za postupanje), ta okolnost bi mogla dovesti u sumnju objektivnost sudija tog suda kod rješavanja po podnesenoj tužbi, a što po ocjeni ovog suda predstavlja važan i opravdan razlog za određivanje drugog stvarno nadležnog suda za postupanje u tom predmetu u smislu citiranog člana 50. stav 2. Zakona o parničnom postupku.

Stoga je ovaj sud, primjenom odredbe člana 50. stav 2. Zakona o parničnom postupku, za postupanje u ovom predmetu odredio Kantonalni sud u Tuzli.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 02 0 U 001881 22 R od 03.11.2022. godine)

155.

Član 2. Zakona o upravnim sporovima

OSIGURANIK IMA PRAVO POKRENUTI UPRAVNI SPOR PROTIV DRUGOSTEPENOG RJEŠENJA KOJIM JE ODLUČENO DA SE ŽALBA POSLODAVCA OSIGURANIKA ODBIJA I DA ĆE O PRAVIMA OSIGURANIKA IZ INVALIDSKOG OSIGURANJA ODLUČIVATI PRVOSTEPENI ORGAN SVOJIM RJEŠENJEM.

Iz obrazloženja:

Kod činjenice da je o pravima tužitelja iz invalidskog osiguranja već odlučeno prvostepenim rješenjem od 20.10.2017. godine, ovakva odluka tuženog predstavlja odluku o određenim pravima i neposrednim ličnim interesima tužitelja zasnovanim na zakonu, u smislu odredbe člana 2. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, te tužitelj protiv takvog akta ima pravo pokrenuti upravni spor. Okolnosti na kojima se zasniva navedena odluka tuženog, kao ni sama ta odluka, nisu bile predmet prvostepenog postupka koji je prethodio donošenju rješenja od 20.10.2017. godine, pa se tužitelj prije donošenja osporenog rješenja nije imao priliku izjasniti o činjenicama na kojima se ta odluka zasniva, niti je mogao samu odluku osporavati. Tužitelj osnovano ukazuje da odluka tuženog iz stava drugog dispozitiva osporenog rješenja tuženog predstavlja osnov za ponovno odlučivanje prvostepenog organa o pravima tužitelja iz invalidskog osiguranja, o kojima je već odlučeno, pa je pogrešan zaključak prvostepenog suda da tužitelj nema aktivnu legitimaciju za pokretanje upravnog spora protiv takvog rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 015383 21 Uvp od 22.07.2022. godine)

156.

Član 2. stav 1. Zakona o upravnim sporovima;

Član 31. stav 1., čl. 36., 37. i 39. Zakona o zaštiti okoliša

NEVLADINA ORGANIZACIJA KOJA PROMOVIRA ZAŠTITU OKOLIŠA I KOJA JE UČESTVOVALA U UPRAVNOM POSTUPKU VOĐENOM PO ZAHTJEVU INVESTITORA ZA IZDAVANJE OKOLINSKE DOZVOLE, OVLAŠTENA JE POKRENUTI UPRAVNI SPOR PROTIV RJEŠENJA O IZDAVANJU OKOLINSKE DOZVOLE, PRI ČEMU NIJE OD ZNAČAJA MJESTO REGISTRACIJE, NITI CENTAR AKTIVNOSTI TE ORGANIZACIJE.

Iz obrazloženja:

S obzirom da je tužitelj kao predstavnik zainteresovane javnosti učestvovao u upravnom postupku za izdavanje okolinske dozvole vođenom kod tuženog organa, to mu nedvojbeno pripada pravo da odluku donesenu u tom postupku osporava u upravnom sporu.

Pri tome, u skladu s citiranim odredbama čl. 30. i 31. stav 1. Zakona, nije od značaja okolnost da tužitelj ima sjedište u B..

Ovakva široka mogućnost učešća u postupcima koji se odnose na odlučivanje o pitanjima životne sredine koju je zakonodavac ostavio nevladinim organizacijama koje promoviraju zaštitu okoliša, u potpunosti je u skladu sa principima Arhuške konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi u pitanjima životne sredine¹⁴, koju je BiH ratifikovala.

U skladu s odredbom člana 2. Zakona o upravnim sporovima, pravo pokretanja upravnog spora ima pojedinac ili pravno lice koji su učestvovali u upravnom postupku radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa (zainteresirano lice). Kako je odredbama posebnog zakona – Zakona o zaštiti okoliša propisano da tužitelj ima pravni interes za učešće u odlučivanju o pitanjima okoliša, ovaj sud cijeni da je prvostepeni sud odbacivanjem tužbe tužitelja načinio povredu citiranih odredaba materijalnog propisa, kao i povredu pravila federalnog zakona o postupku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 031325 21 Uvp od 06.09.2022. godine)

157.

Član 8. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

PROCESNA JE SMETNJA DA SE JEDNOM TUŽBOM PONIŠTAVA VIŠE UPRAVNIH AKATA, A OVO IZ RAZLOGA ŠTO JE SVAKO KONAČNO RJEŠENJE U UPRAVNOM POSTUPKU ZASEBNO U PRAVNOM PROMETU IAKO MOŽE POTICATI IZ ISTOG UPRAVNO-PRAVNOG OSNOVA.

Iz obrazloženja:

Prema članu 8. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, upravni spor može se voditi samo protiv upravnog akta, a ne upravnih akata, što znači da predmet upravnog spora jeste ocjena zakonitosti pojedinačne odluke kojom je javnopravno tijelo odlučivalo o pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke u upravnoj stvari (upravni akt). Prema članu 10. Zakona o upravnim sporovima, upravni spor se može pokrenuti i kad nadležni organ o zahtjevu, odnosno žalbi stranke nije donio odgovarajući upravni akt, uz uvjete predviđene tim zakonom. Pri tome se jednom tužbom može pokrenuti upravni spor, pa i upravni spor zbog nedonošenja odgovarajućeg upravnog akta, samo protiv jednog osporenog rješenja, odnosno ako u određenoj stvari nije donesen odgovarajući upravni akt. Prema tome procesna je smetnja da se jednom tužbom poništava više upravnih akata, a ovo sa razloga što je svako konačno rješenje u upravnom postupku zasebno u pravnom prometu iako može poticati iz istog upravno-pravnog osnova. Prema navodima tužbe, tužitelj je tužbu proširio na novo donijeti zaključak u upravnom sporu po tužbi zbog ćutanja administracije, pa je sud morao donijeti presudu o zakonitosti tog zaključka na koji je tužba proširena, saglasno odredbi član 8. i 26. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 08 0 U 004096 22 Uvp od 10.11.2022. godine)

---

¹⁴ „Službeni glasnik BiH“-Međunarodni ugovori broj 8/08

158.

Čl. 10., 20. i 26. Zakona o upravnim sporovima

KADA UPRAVNI ORGAN DONESE DRUGOSTEPENI UPRAVNI AKT NAKON ŠTO JE TUŽITELJ PROTIV NJEGA VEĆ PODNIO TUŽBU ZBOG ĆUTANJA ADMINISTRACIJE, PA TUŽITELJ DOPUNOM TUŽBE OBAVIJESTI SUD DA NIJE ZADOVOLJAN DONESENIM UPRAVNIM AKTOM, TE DA U CIJELOSTI OSTAJE KOD TUŽBE, SUD JE DUŽAN POSTUPITI PO TUŽBI KAO I DA JE PODNESENA PROTIV TOG DRUGOSTEPENOG UPRAVNOG AKTA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 10. Zakona o upravnim sporovima, upravni spor se može pokrenuti i kad nadležni organ o zahtjevu, odnosno o žalbi stranke nije donio odgovarajući upravni akt u upravnom postupku, pod uvjetima određenim u članu 20. tog zakona da se prethodno pisano obratila nadležnoj upravnoj inspekciji koja u roku od 30 dana nije postupila po njenom zahtjevu. Prema odredbi člana 20. stav 1. istog zakona, ako u upravnom postupku drugostepeni organ nije u roku od 30 dana ili u posebnim propisom određenom kraćem roku donio rješenje po žalbi stranke protiv prvostepenog rješenja, a ne donese ga ni po zahtjevu upravne inspekcije kojoj se stranka obratila u skladu sa članom 10. tog zakona, stranka može pokrenuti upravni spor kao da joj je žalba odbijena.

Osnovano se u zahtjevu za vanredno preispitivanje ukazuje da je pogrešno prvostepeni sud utvrdio da se tužitelj nije obraćao nadležnom inspektor, te da zbog toga ne bi bili ispunjeni uslovi za podnošenje tužbe u smislu odredbe člana 10. u vezi s članom 20. Zakona o upravnim sporovima. Naprotiv, uz tužbu je tužitelj priložio dokaz o podnošenju prigovora Federalnom upravnom inspektor, zbog nedonošenja rješenja od strane drugostepenog organa, te su bili ispunjeni uslovi za rješavanje o tužbi zbog ćutanja administracije.

Pored toga, kako se to osnovano ističe u zahtjevu za vanredno preispitivanje, tužitelj je sudu naknadno, odmah nakon prijema drugostepenog rješenja, dostavio dopunu tužbe, kojom se, u smislu odredbe člana 26. Zakona o upravnim sporovima, decidno izjasnio da nije zadovoljan donesenim drugostepenim rješenjem, te da u cijelosti ostaje kod tužbe. Tom zakonskom odredbom je predviđeno da, ako u slučaju iz člana 20. tog zakona nadležni organ za vrijeme sudskog postupka naknadno donese upravni akt, taj organ je dužan, pored tužitelja, istovremeno pisano obavijestiti i sud pred kojim je spor pokrenut, s tim da sudu dostavi i novi upravni akt. Sud će u tom slučaju pozvati tužioca da u roku od 15 dana pisano izjavi da li je naknadno donesenim upravnim aktom zadovoljan ili ostaje pri tužbi i u kom obimu, odnosno da li tužbu proširuje i na novi upravni akt.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 015884 20 Uvp od 17.10.2022. godine)

159.

Član 10. i 20. Zakona o upravnim sporovima

NISU ISPUNJENI USLOVI ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZBOG „ŠUTNJE ADMINISTRACIJE“ AKO JE TUŽITELJ PROPUSTIO DA SE SA SVOJIM ZAHTJEVOM (ŽALBOM) OBRATI DRUGOSTEPENOM ORGANU.

Iz obrazloženja:

Prema citiranim zakonskim odredbama jasno proizilazi da u slučaju kada o zahtjevu stranke prvostepeni organ, protiv čijeg akta je dozvoljena žalba, nije donio rješenje u zakonom propisanom roku (kao što je to slučaj u ovoj upravnoj stvari), da se stranka treba obratiti svojim zahtjevom (žalbom) drugostepenom organu (kao da je njen zahtjev odbijen), koji je obavezan da donese rješenje po žalbi u roku od 30 dana od dana predaje žalbe, a kada taj rok za donošenje rješenja protekne, stranka je dužna obratiti se nadležnoj upravnoj inspekciji i nakon proteka roka od 30 dana (u kojem po njenom zahtjevu inspekcija nije postupila) može tužbom pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda. Kako se iz podataka iz spisa predmeta uopšte ne vidi da se tužitelj obratio sa svojim zahtjevom (žalbom) nadležnom drugostepenom organu- Drugostepenoj stambenoj komisiji, niti to proizilazi iz priloga dostavljenih uz tužbu, to je prvostepeni sud pravilno postupio kada je njegovu tužbu zbog "šutnje administracije" odbacio, jer u smislu citiranih zakonskih odredaba nije bio ispunjen jedan od uslova kumulativno propisanih za njeno podnošenje. Ovo pogotovo što ni sam tužitelj u tom pogledu nije iznio nikakve činjenice, niti ponudio relevantne dokaze, radi čega se i tužbeni navodi (isticao da je o njegovom prijedlogu trebala odlučiti isključivo Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine, iako je prijedlog za oglašavanje rješenja ništavim podnio upravo nadležnom prvostepenom organu) ukazuju neosnovanim.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 036147 20 Uvp od 14.07.2022. godine)

160.

Član 26. Zakona o upravnim sporovima

OBZIROM DA JE DRUGOSTEPENI ORGAN NAKON PODNOŠENJA TUŽBE (ZBOG ŠUTNJE ADMINISTRACIJE) DONIO RJEŠENJE POVODOM IZJAVLJENE ŽALBE NA ODLUKU PRVOSTEPENOG ORGANA, NIJE BILO OBAVEZE DA SE TO RJEŠENJE DOSTAVLJA STRANCI NA IZJAŠNENJE DA LI JE ZADOVOLJNA TIM AKTOM, DA LI OSTAJE KOD TUŽBE I DA LI PROŠIRUJE TUŽBU I NA NOVI UPRAVNI AKT, JER SE NE RADI O AKTU IZ ČLANA 26. ZAKONA O UPRAVIM SPOROVIMA.

Iz obrazloženja:

Imajući u vidu navedeno, ne mogu se prihvatiti kao osnovani prigovori tužitelja iz zahtjeva za vanredno preispitivanje koji se odnose na povredu člana 26. Zakona o upravnim sporovima, jer u konkretnom slučaju nadležni organ za vrijeme sudskog postupka nije donio drugi upravni akt kojim se mijenja ili stavlja van snage upravni akt protiv kojeg je upravni spor pokrenut, nego je tuženi kao drugostepeni organ rješenjem broj: 03-15-101/19 S.O. od 01.07.2019. godine odlučio o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv Rješenja o poreznoj registraciji, odnosno obavijesti prvostepenog organa od 15.01.2019. godine, pa nije bilo obaveze da se tužiteljima dostavlja navedeno rješenje od 01.07.2019. godine (kojim je riješeno o njihovoj žalbi) i da se pozivaju da se izjasne da li su zadovoljni „novim upravnim aktom, odnosno naknadno donesenim upravnim aktom i da li ostaju pri tužbi i u kom obimu, odnosno da li proširuju tužbu i na novi upravni akt“, jer se u konkretnom slučaju ne radi o aktu iz člana 26. Zakona o upravnim sporovima, koji propisuje takvu obavezu. Pored toga, čak i da se radi o upravnom aktu iz člana 26. Zakona o upravnim sporovima, dostavljanje rješenja Federalnog ministarstva finansija broj: 03-15-101/19 S.O. od 01.07.2019. godine tužiteljima radi izjašnjavanja da li su zadovoljni naknadno donesenim aktom, da li i dalje ostaju kod tužbe i u kom obimu odnosno da li tužbu

proširuju i na novi upravni akt, bilo bi bespredmetno, jer je, kako je već navedeno, ovo rješenje tužiteljima dostavljeno nakon što je doneseno, protiv njega su izjavili žalbu i tužbom pokrenuli upravni spor pred nadležnim sudom, koji postupak se vodi pred tim sudom, nezavisno od ovog postupka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 034320 19 Uvp od 19.09.2022. godine)

161.

Član 28. stav 2. Zakona o upravnim sporovima

KADA JE TUŽITELJ U TUŽBI U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 28. STAV 3. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA PREDLOŽIO ODRŽAVANJE JAVNE RASPRAVE, POSTOJI OBAVEZA SUDA DA ISTU ODRŽI, PA SU U SLUČAJU PROPUŠTANJA SUDA DA POSTUPI PO STAVLJENOM PRIJEDLOGU POVRIJEĐENA PRAVILA POSTUPKA, ODNOSNO POSTOJI POVREDA NAČELA JAVNOG RJEŠAVANJA UPRAVNIH SPOROVA.

Iz obrazloženja:

U tužbi podnesenoj protiv osporenog rješenja tuženog organa tužitelj je tražio od prvostepenog suda da u ovoj upravnoj stvari održi javnu raspravu i nakon provedenog postupka donese presudu kojom će uvažiti tužbu, pozivajući se pri tome na odredbe člana 32. i 33. Zakona o upravnim sporovima, kojim je regulisan način održavanja usmene javne rasprave.

Kako je iz spisa predmeta vidljivo da prvostepeni sud nije održao usmenu javnu raspravu koju je bio dužan održati, to je postupio protivno odredbi člana 28. navedenog Zakona (povrijeđeno načelo javnog rješavanja upravnih sporova), zbog čega se zahtjev za vanredno preispitivanje ukazuje osnovanim.

Obzirom na izloženo prvostepeni sud je prilikom donošenja pobijane presude povrijedio pravila postupka, pa je ovaj Sud, primjenom člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje uvažio, pobijanu presudu ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak, u kojem će se, imajući u vidu primjedbe ovog Suda, po postavljenom tužbenom zahtjevu donijeti pravilna i zakonita odluka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 008059 22 Uvp od 21.07.2022. godine)

162.

Član 39. Zakona o upravnim sporovima

PRAVO NA ODGOVOR NA SVE TUŽBENE NAVODE/PRIGOVORE U OBRAZLOŽENJU SUDSKE ODLUKE PREDSTAVLJA ELEMENT PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE, JER SE TIME OMOGUĆAVA PROVJERA DA LI JE PROVEDENO SUĐENJE BILO PRAVIČNO I OMOGUĆAVA STRANCI DA NA TEMELJU OBRAZLOŽENJA SAZNA ZA RAZLOGE ODLUKE I NA OSNOVU TOGA ADEKVATNO ISKORISTI SVOJE PRAVNE LIJEKOVE.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 39. stav 1. Zakona o upravnim sporovima propisano je, pored ostalog, da se u presudi moraju cijeniti svi navodi tužbe.

Dakle, ocjenom sadržaja obrazloženja pobijane presude, evidentno je da je prvostepeno sud propustio odgovoriti na sve navode tužbe u kojoj su izneseni vrlo jasni, konkretni i brojni prigovori, a na koje je isto tako, sud morao dati jasne, konkretne i detaljne odgovore. Međutim, umjesto da kroz pravnu ocjenu prvostepeni sud argumentira da li su prigovori tužbe osnovani ili ne, sud u obrazloženju pobijane odluke daje samo dvije rečenice, koje su u formi konstatacije, bez navođenja činjenica koje su utvrđene, te podvođenja tih činjenica pod relevantne odredbe materijalnog prava. Ovo posebno kada se ima u vidu da je tužitelj, i to izričito, osporavao mogućnost primjene člana 7. Zakona o porezu na plaće („Službene novine Federacije BiH“ broj 26/96, 27/97, 12/98, 29/00, 54/00, 16/01, 7/02, 27/02 i 6/0), kao i člana 41. Zakona o porezu na dobit („Službene novine Federacije BiH“ broj 97/07 i 14/18), ali na ove navode prvostepeni sud uopšte nije odgovorio, niti daje tumačenje zbog čega smatra da su citirane odredbe pravilno primijenjene. Prigovor tužitelja kojim je osporena mogućnost razrezivanja dodatne porezne obaveze, zbog plaćanja veće nagrade direktoru i zamjeniku direktora je pitanje kojim se prvostepeni sud u svojoj odluci uopšte ne bavi, niti daje bilo kakvo objašnjenje o utvrđivanju ove porezne obaveze. Nadalje, prvostepeni sud se u svojoj odluci ne bavi ni pitanjem da li je tužitelj kao mikrokreditna fondacija porezni obveznik prema Zakonu o porezu na dobit privrednih društava, što je također tužbom osporavano, te da li tužitelj može isplaćivati dobit obzirom na status, odnosno da je neprofitna organizacija, u kom pravcu je također prigovarano. Ostalo je neodgovoreno i na pitanje mogućnosti razreza dodatnog poreza na dobit za period (kontrola izvršena dana 03.11.2008. godine) prije nego što je postojala zakonska obaveza da se Poreznoj upravi prikažu rezultati poslovanja, što sve pobijanu odluku čini manjkavom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 025885 20 Uvp od 10.03.2022. godine)

163.

Član 41. Zakona o upravnim sporovima

DONOSILAC PRVOSTEPENOG UPRAVNOG AKTA NEMA U UPRAVNOM SPORU SVOJSTVO TUŽITELJA, TUŽENOG, NITI ZAINTERESOVANOG LICA, PA NIJE OVLAŠTEN PODNIJETI ZAHITJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE PRVOSTEPENE PRESUDE DONESENE U UPRAVNOM SPORU.

Iz obrazloženja:

Podnositelj zahtjeva za vanredno preispitivanje, upravni organ koji je donio prvostepeni akt, nije nosilac prava i obaveza o kojima se rješavalo u upravnom postupku. Upravnim aktom koji donosi prvostepeni organ nikada se ne rješava o njegovom pravu ili pravnom interesu zasnovanom na zakonu, nego o pravu i pravnom interesu stranke u upravnom postupku. Ovlaštenje prvostepenog organa uprave za pokretanje upravnog spora bilo bi suprotno načelu dvostepenosti, kao jednom od osnovnih načela upravnog postupka, kojim se strankama obezbjeđuje pravo na žalbu protiv rješenja donesenih u prvom stepenu.

S obzirom na navedeno, podnositelj zahtjeva u ovom upravnom sporu ne bi imao aktivnu stranačku legitimaciju za pokretanje upravnog spora, a takvu legitimaciju nema ni za

podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje prvostepene presude donesene u upravnom sporu.

Organ uprave koji je donio prvostepeni akt ne pojavljuje se u upravnom sporu ni na strani tuženog, jer je, prema odredbi člana 16. Zakona o upravnim sporovima, tužena strana u upravnom sporu organ čiji se upravni akt osporava, a to je, u skladu s odredbom člana 9. istog zakona, konačni upravni akt koji se više ne može pobijati u upravnom postupku. U konkretnom slučaju tuženi je drugostepeni organ - Federalno ministarstvo zdravstva.

Donosilac prvostepenog upravnog akta, nije ni tužitelj, ni tuženi, a ni zainteresovano lice u ovom upravnom sporu, pa nema svojstvo stranke koja bi, u skladu s odredbom člana 41. Zakona o upravnim sporovima, bila ovlaštena podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje prvostepene presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 016683 22 Uvp od 19.04.2022. godine)

164.

Član 41. u vezi sa članom 17. stav 4. Zakona o upravnim sporovima

NIJE DOZVOLJEN ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE IZJAVLJEN PROTIV RJEŠENJA PRVOSTEPENOG SUDA KOJIM JE ODLUČENO O ZAHTJEVU ZA ODLAGANJE IZVRŠENJA UPRAVNOG AKTA JER TIM RJEŠENJEM PRVOSTEPENI SUD NIJE MERITORNO RJEŠAVAO UPRAVNU STVAR OBZIROM DA NIJE ODLUČIVAO O OSNOVANOSTI ZAHTJEVA IZ TUŽBE NEGO SAMO O ODGAĐANJU IZVRŠENJA OSPORENOG RJEŠENJA DO DONOŠENJA ODLUKE SUDA PO TUŽBI.

Iz obrazloženja:

Odredbama iz člana 41. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima¹⁵, je propisano da protiv pravomoćne odluke kantonalnog suda donesene u upravnom sporu stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Vrhovnom sudu Federacije, zbog povrede federalnog zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari putem kantonalnog suda, dok je odredbom iz člana 44. stav 1. istog zakona, propisano da će nedozvoljen ili neblagovremen zahtjev iz člana 41. ovog zakona, ili zahtjev koji je podnijelo neovlašteno lice, nadležni sud rješenjem odbaciti.

Iz citirane odredbe člana 41. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, proizilazi da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može podnijeti samo protiv pravomoćne odluke suda. Zakonom o upravnim sporovima nije određeno kada sudska odluka postaje pravomoćna, ali je odgovarajućim odredbama Zakona o parničnom postupku¹⁶, koje se shodno primjenjuju na osnovu člana 55. Zakona o upravnim sporovima, to pitanje regulisano. Naime, članom 196. stav 1. Zakona o parničnom postupku, je propisano da presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna, čime je data definicija formalne pravomoćnosti presude, dok iz odredbi o tužbi i protivtužbi (član 53. i 74.) i pravomoćnosti presude (član 196.), proizilazi da je presuda pravomoćna u materijalno pravnom smislu ako je njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili

¹⁵ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05

¹⁶ „Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

protivtužbe, o potraživanju koje je tuženi istakao prigovorom radi prebijanja, te o sporednim potraživanjem stranaka. Primijenjeno shodno na odluku suda donesenu u upravnom sporu to znači da presuda u upravnom sporu, koja se ne može pobijati žalbom, postaje pravomoćna ako je njome riješena upravna stvar, dakle pravomoćno odlučeno o pravima ili obavezama stranke. Prema tome, sudska odluka postaje pravomoćna samo ako je njena pravomoćnost nastupila i u formalnom i u materijalno pravnom smislu, pa se samo protiv takve sudske odluke može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje, pod uvjetom da za to postoje zakonom propisani razlozi pobijanja.

U konkretnom slučaju, pobijano rješenje prvostepenog suda, čije se vanredno preispitivanje traži u zahtjevu tužitelja, postalo je pravomoćno u formalno pravnom smislu, obzirom da se prema odredbi člana 40. Zakona o upravnim sporovima, protiv odluke donesene u upravnom sporu žalba ne može izjaviti. Međutim, tim rješenjem nije meritorno riješena upravna stvar, tj. nije odlučeno o osnovanosti ili neosnovanosti zahtjeva iz tužbe tužitelja, nego o njegovom zahtjevu za odgodu izvršenja osporenog rješenja tuženog, tako da nije nastupila i materijalna pravomoćnost pobijanog rješenja. Zbog toga, nisu se stekli uvjeti za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke propisani u članu 41. Zakona o upravnim sporovima, radi čega se zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje pobijanog rješenja ukazuje nedozvoljenim.

S obzirom na navedene razloge ovaj sud je, primjenom odredbe člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odbacio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke kao nedozvoljen.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 017619 22 Uvp od 09.12.2022. godine)

165.

Član 44. stav 1. i član 52. stav 3. Zakona o upravnim sporovima

KADA JE PRESUDOM UVAŽENA TUŽBA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA I PRESUDA PROTIV KOJE JE PODNESEN ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE STAVLJENA VAN SNAGE, TE DRUGAČIJE RIJEŠENA PREDMETNA UPRAVNA STVAR, BESPREDMETNO JE DALJE VOĐENJE POSTUPKA PO ZAHTJEVU TUŽITELJA ZA VANREDNO PREISPITIVANJE PRESUDE KOJA VIŠE PRAVNO NE EGZISTIRA.

Iz obrazloženja:

Rješavajući po podnesenoj tužbi za ponavljanje postupka Kantonalni sud u Bihaću je održao ročište (iako je odredbom člana 51. stav 1. Zakona o upravnim sporovima izričito propisano da o tužbi za ponavljanje postupka sudija pojedinac odlučuje bez održavanja rasprave), nakon čega je donio presudu broj: 01 0 U 015685 20 Uvl od 29.06.2020. godine kojom je tužba za ponavljanje postupka uvažena, presuda Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 01 0 U 015685 20 U od 22.05.2020. godine u cijelosti stavljena van snage i predmetna upravna stvar riješena na način da je uvažena tužiteljeva tužba, te je osporeni zaključak tuženog Federalnog ministarstva finansija Finansijske policije S., u predmetu kontrole - inspekcijskog nadzora poslovanja privrednog društva „VERDI“ d.o.o. B. broj: 14-03-02-03/7-14-700-4-2-1/19 od 04.02.2020. godine poništen i predmet vraćen tuženom na ponovni postupak i odlučivanje.

Imajući u vidu izloženo stanje spisa, budući je navedenom presudom, broj: 01 0 U 015685 20 Uvl od 29.06.2020. godine presuda Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 01 0 U 015685 20 U od 22.05.2020. godine u cijelosti stavljena van snage i predmetna upravna stvar riješena na način da je uvažena tužiteljeva tužba, postalo je bespredmetno dalje vođenje postupka po zahtjevu tužitelja za vanredno preispitivanje pobijane presude od 22.05.2020. godine, koja više pravno ne egzistira, jer je stavljena van snage presudom Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 01 0 U 015685 20 Uvl od 29.06.2020. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 015685 20 Uvp od 07.12.2022. godine)

166.

Član 47. Zakona o upravnim sporovima

ČINJENICA KOJA NIJE POSTOJALA U VRIJEME VOĐENJA UPRAVNOG SPORA NE MOŽE BITI OSNOV ZA PONAVLJANJE POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Prije svega, navodi zainteresovanog lica koji su istaknuti u tužbi za ponavljanje postupka da nije utvrđeno da li je zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje podnesen protiv presude Kantonalnog suda u Goraždu, broj: 05 0 U 000638 15 U od 15.09.2015. godine, blagovremen, da je sporan pravni interes tužitelja za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje i da su pogrešno primijenjene odredbe iz članova 56. i 222. Zakona o zdravstvenoj zaštiti¹⁷, ne predstavljaju razloge za ponavljanje postupka koje ima u vidu odredba iz člana 47. Zakona o upravnim sporovima¹⁸, pa se iz tih razloga tužba za ponavljanje postupka ne može podnijeti.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 05 0 U 000638 19 Uvl od 26.09.2022. godine)

167.

Član 55. Zakona o upravnim sporovima,

Član 192. stav 1., član 202. stav 1. i član 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku

SAMO UKOLIKO SUD NIJE RIJEŠIO O ZAHTJEVU STRANKE ZA NAKNADOM TROŠKOVA POSTUPKA U PRESUDI, TADA JE STRANKA OVLAŠTENA U DALJNJEM PREKLUZIVNOM ROKU OD 30 DANA TRAŽITI OD SUDA DONOŠENJE DOPUNSKOG RJEŠENJA O ZAHTJEVU ZA NAKNADOM TROŠKOVA.

Iz obrazloženja:

Kako Zakon o upravnim sporovima ne sadrži odredbe kojima se propisuje naknada troškova upravnog spora, niti odredbe o donošenju dopunskog rješenja, to se u ovoj stvari, u smislu člana 55. istog zakona, shodno primjenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

Odredbom člana 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) propisano je da kada se ukine odluka

---

¹⁷ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 46/10 i 75/13

¹⁸ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 9/05

protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, ostavit će da se o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka odluči u konačnoj odluci.

Odredbom člana 192. stav 1. Zakona o parničnom postupku propisano je da ako sud propusti da odluči o dijelu zahtjeva ili o svim zahtjevima o kojima se mora odlučiti presudom, a koji su već raspravljani, stranka može u roku od 30 dana od prijema presude predložiti parničnom sudu da se presuda dopuni. Stavom 2. istog člana je propisano da neblagovremen ili neosnovan prijedlog za dopunu presude odbacit će, odnosno odbiti sud bez održavanja ročišta.

Odredbom člana 202. stav 1. Zakona o parničnom postupku je propisano da odredbe člana 179., člana 190. do 195. i člana 197. stav 2. ovog zakona na odgovarajući način će se primjenjivati i na rješenja.

Kako je u konkretnom slučaju presudom Kantonalnog suda u Livnu, broj: 10 0 U 005261 21 U od 24.03.2021. godine, stavom drugim izreke određeno da o troškovima postupka će se odlučit konačnom odlukom u ovoj upravnoj stvari, zato što se nisu stekli uvjeti da se tužitelju priznaju troškovi postupka, jer predmet spora nije konačno riješen, a da prema općim načelima ovog Zakona naknada troškova spora podrazumijeva da se konačnom odlukom odluči o troškovima spora obzirom na cjelokupan spor, to je pravilan stav prvostepenog suda da je o troškovima postupka po postavljenom zahtjevu tužitelja, odlučeno presudom, broj: 10 0 U 005261 21 U od 24.03.2021. godine, te da je naknadno podneseni zahtjev tužitelja za donošenje dopunskog rješenja o troškovima postupka nedopušten. Ovo stoga što prvostepeni sud nije propustio da odluči o zahtjevu tužitelja za naknadu troškova postupka presudom od 24.03.2021. godine, zbog čega nije ni bilo osnova za donošenje dopunskog rješenja o troškovima postupka, po podnesenom zahtjevu tužitelja, zbog čega je isti pravilno odbačen.

Tužitelj gubi iz vida da se u upravnom postupku, a i u upravnom sporu odlučuje o jednoj istoj upravnoj stvari, pa i u predmetnom slučaju, zbog čega se i o troškovima postupka može odlučivati samo nakon rješenja te upravne stvari, a ne po pojedinima fazama u postupku odlučivanja) i to zavisno od ishoda tih postupaka, a na osnovu shodne primjene odredbi članova 386. do 396. Zakona o parničnom postupku, obzirom da se obaveza naknade troškova postupka zasniva na načelu uspjeha u upravnom postupku i upravnom sporu.

Kako prvostepeni sud, donošenjem pobijanog rješenja, nije povrijedio pravila federalnog zakona o postupku koja su bila od uticaja na rješenje stvari, to je ovaj Sud, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke ocijenio neosnovanim, te primjenom odredbe člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u stavu prvom izreke ove presude.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), koji se primjenjuje na osnovu člana 55. Zakona o upravnim sporovima, odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, sačinjen po punomoćniku u ličnosti advokata, jer tužitelj nije postigao uspjeh u povodu tog pravnog lijeka (stav drugi izreke ove presude).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 10 0 U 005261 22 Uvp od 04.08.2022. godine)

168.

Član 69. stav 1. i član 70. Zakona o upravnim sporovima

FEDERALNO PRAVOBRANILAŠTVO U SARAJEVU MOŽE VRHOVNOM SUDU FEDERACIJE PODNIJETI ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE RJEŠENJA PRVOSTEPENOG SUDA DONESENOG U POSTUPKU ZAŠTITE SLOBODA I PRAVA ZBOG NEZAKONITE RADNJE U ROKU OD OSAM DANA OD DANA DOSTAVLJANJA RJEŠENJA STRANCI.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 69. stav 1. Zakona o upravnim sporovima je propisano da kada sud nađe da je zahtjev osnovan donijet će rješenje kojim se zabranjuje daljnje vršenje nezakonite radnje, a članom 70. tog Zakona je regulisano da se protiv rješenja iz stava 1. člana 69. ovog Zakona ne može izjaviti žalba, ali se može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Vrhovnom sudu Federacije u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja stranci.

Navedeno rješenje prvostepenog suda, koje se pobija podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke, dostavljeno je strankama u provedenom postupku i to podnosiocu zahtjeva Š. M., putem punomoćnika dana 08.05.2019. godine, a B. S., kao odgovornom licu dana 13.05.2019. godine, a što proizilazi iz uredno potpisanih dostavnica koje se nalaze u spisu predmeta. Kako je Federalno pravobranilaštvo u Sarajevu zahtjev za vanredno preispitivanje pobijanog rješenja podnijelo, poštom preporučeno, dana 22.05.2019. godine, što se jasno vidi iz recepisa i pečata pošte, to je isti neblagovremen, jer je podnesen nakon isteka zakonskog roka za njegovo podnošenje (zadnji dan za blagovremeno podnošenje zahtjeva bio utorak 21.05.2019. godine).

S obzirom na iznesene razloge ovaj sud je, primjenom odredbe člana 70. Zakona o upravnim sporovima, odbacio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Federalnog pravobranilaštva, Sarajevo, kao neblagovremen.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 016487 19 Uvp od 03.02.2022. godine)

169.

Član 151. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 75. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

TUŽENI ORGAN JE POGREŠNO PRIMIJENIO MATERIJALNO PRAVO KADA JE POSTUPAK KOJI JE ZAPOČEO PRIJE STUPANJA NA SNAGU NOVOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU OKONČAO PO ODREDBAMA TOG ZAKONA JER JE ODREDBAMA ČLANA 151. ZAKONA, JASNO PROPISANO DA POSTUPCI KOJI NISU OKONČANI DO STUPANJA NA SNAGU TOG ZAKONA, ĆE SE OKONČATI PO PROPISIMA KOJI SU VAŽILI U VRIJEME PODNOŠENJA ZAHTJEVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA, PA JE TUŽENI ORGAN MORAO PRIMIJENITI ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU KOJI JE VAŽIO U VRIJEME KADA JE TUŽITELJ PODNIO ZAHTJEV ZA OSTVARENJE PRAVA OSIGURANIKA SA PROMIENJENOM RADNOM SPOSOBNOSTI.

Iz obrazloženja:

U prelaznim i završnim odredbama novog, važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju¹⁹, članom 151., je propisana primjena materijalnog prava u situaciji kada se tokom upravnog postupka propisi koji regulišu pitanje penzijsko-invalidskog osiguranja izmijene, te je jasno propisano da postupci koji nisu okončani do stupanja na snagu ovog zakona, okončat će se po propisima koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava. Kako je nesporno da je tužitelj zahtjev za ostvarivanje prava iz invalidskog osiguranja podnio prije stupanja na snagu novog zakona koji je stupio na snagu 01.03.2018. godine, a okončan donošenjem drugostepenog rješenja dana 06.11.2019. godine, te da tim zakonom nisu propisani izuzeci od citiranog pravila iz člana 151. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koji reguliše pitanje vremenskog važenja zakona to, suprotno prigovorima tuženog organa, prvostepeni sud je pravilno preinačio osporeno i prvostepeno rješenje, primjenjujući materijalno pravo koje je bilo na snazi u vrijeme kada je tužitelj podnio zahtjev za ostvarivanje prava iz invalidskog osiguranja.

Kako je prvostepena presuda donesena uz pravilnu primjenu materijalnog prava, pri čemu nisu povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje ove upravne stvari, to je ovaj sud i ostale navode zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 U 019798 21 Uvp od 10.11.2022. godine)

170.

Član 140. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

KORISNICIMA KOJI SU PRAVO NA PENZIJU OSTVARILI PO UREDBI O POVOLJNIJIM USLOVIMA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU VOJNIH OSIGURANIKA VOJSKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, PO PROPISU, KOJI JE LEX SPECIALIS U ODNOSU NA ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU, NE PRIPADA POVEĆANJE PENZIJE UTVRĐENO ČLANOM 140. STAV 3. ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU KOJI JE OPŠTI PROPIS I ODNOSI SE SAMO I ISKLJUČIVO NA KORISNIKE PRAVA KOJA SU PRAVA OSTVARILI PO OPŠTEM PROPISU.

Iz obrazloženja:

Naime, iz stanja upravnog spisa i sadržine donesenih rješenja evidentno je da su penzioni organi, suprotno tužiteljevim tvrdnjama, pravilno i zakonito riješili po tužiteljevom zahtjevu za šta su u obrazloženju navedenih rješenja, posebno osporenog rješenja tuženog, dati jasni i detaljni razlozi u kojim je izloženo da je tužitelj pravo na penziju ostvario po Uredbi o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine, dakle po propisu koji je lex specialis u odnosu na Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, pa mu ne pripada povećanje penzije utvrđeno članom 140. stav 3.) Zakona koji je opšti propis i odnosi se samo i isključivo na korisnike prava koja su prava ostvarili po opštem propisu. Nadalje je razjašnjeno da su korisnici prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja koja su pravo ostvarili od 31.07.1998. godine do 31.12.2007. godine po opštim propisima, a kojima pripada povećanje penzije od 5%, navedeno pravo ostvarili primjenom odredbi Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine

---

¹⁹ „Službene novine Federacije BiH“ 13/18, 93/19,94/20,90/21 i 19/22

Federacije BiH“, broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12, uz ispunjenje uslova propisanih na jedinstven način za sve podnosiocje zahtjeva, koji uslovi su se, kada se radi o starosnoj penziji, odnosili na određeni broj godina penzijskog staža i godina života, uz obavezu uplate svih doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje, dok su uslovi koje je u konkretnom slučaju tužitelj morao ispuniti da bi pravo ostvario primjenom Uredbe o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH, bili u velikoj mjeri povoljniji, kao i da je primjenom Uredbe I kao posebnog propisa penzijski osnov bio znatno povoljniji u odnosu na korisnike prava po opštim uslovima iz čega proizilazi i namjera zakonodavca, propisana u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji je na snagu stupio 01.03.2018. godine, da se na određeni način poboljša materijalna situacija korisnika prava na penziju po opštim propisima, koja su pravo na penziju ostvarili u periodima propisani članom 142. stav 1. i stav 3. Zakona, a iz čega dalje proizilazi da u slučaju da je zakonodavac imao namjeru da se povećanje penzije izvrši i korisnicima prava po posebnim propisima to bi bilo decidno propisano i takvi propisi bi bili taksativno nabrojani, pri čemu je povećanje penzije od 5% i 10% zakonodavac propisao u prelaznim i završnim odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji za predmet ima obavezno i dobrovoljno penzijsko-invalidsko osiguranje, kao i prava i obaveze na osnovu tih osiguranja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 014286 19 Uvp od 03.03.2022. godine)

171.

Član 134. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

NA OBAVEZU VRAĆANJA PREPLAĆENOG IZNOSA PORODIČNE PENZIJE DO KOJEG JE DOŠLO USLJED PRESTANKA PRAVA NA PENZIJU ZBOG PRESTANKA REDOVNOG ŠKOLOVANJA KORISNICE PENZIJE, NIJE OD UTICAJA OKOLNOST DA BI DRUGI ČLANOVI PORODICE UMRLOG OSIGURANIKA EVENTUALNO U BUDUĆNOSTI MOGLI OSTVARITI PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU.

Iz obrazloženja:

Ispravan je zaključak prvostepenog suda i tuženog da za pravilno rješavanje ove upravne stvari nije bila od značaja činjenica da tužiteljica ima drugo dvoje malodobne djece, koja eventualno ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava na porodičnu penziju. Do preplate penzijskih primanja došlo je u postupku ostvarivanja prava na porodičnu penziju M. A.. Eventualno pravo malodobnih R. D. i R. D.1 na ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza njihovog umrlog oca R. A., u vrijeme donošenja prvostepenog i osporenog rješenja, nije bilo ni utvrđeno. O njihovom pravu će se odlučivati tek nakon što tužiteljica podnese zahtjev tuženom za ostvarivanje tog prava, te se ono ne može dovoditi u vezu sa obavezom tužiteljice da tuženom vrati preplaćeni iznos penzije koji je primila u ime M. A..

Ne stoji ni prigovor tužiteljice da je na vraćanje preplaćenog iznosa morala biti obavezana M. A., a ne tužiteljica. Tačno je da je M. A. u vrijeme preplate predmetnog iznosa bila punoljetna. Međutim, uplata iznosa penzije je i nakon njenog punoljetstva bila vršena njenoj majci - tužiteljici E. D., koja u tom trenutku nije više bila njena zakonska zastupnica, pa navedene uplate nije ni mogla primati u njeno ime. Stoga je upravo tužiteljica u obavezi vratiti ovaj iznos, kako je to pravilno određeno prvostepenim rješenjem u skladu s odredbom člana 134. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Imajući u vidu sve naprijed izneseno, ovaj sud je navode zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 015283 20 Uvp od 04.11.2022. godine)

172.

Član 39. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 27. i 28. Pravilnika o kriterijima i postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja

Član 20. Pravilnika o jedinstvenim kriterijima i pravilima postupka medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja

U SITUACIJI KADA „LIJEČENJE, ODNOSNO ISPITIVANJE NIJE ZAVRŠENO“, NISU ISPUNJENI OSNOVNI PREDUSLOVI ZA KONAČNU OCJENU RADNE I ZDRAVSTVENE SPOSOBNOSTI OSIGURANIKA ZBOG ČEGA JE NEOPHODNO DA TUŽITELJ PROVEDE MEDICINSKI POSTUPAK U SKLADU S TRAŽENJEM STRUČNOG ORGANA VJEŠTAČENJA. NAKON ŠTO OSIGURANIK PROVEDE LIJEČENJE PO PREPORUCI INSTITUTA, TO JEST NAKON DEFINITIVNOG PROVOĐENJA LIJEČENJA, OSIGURANIK MOŽE PONOVO PODNIJETI ZAHTJEV ZA OCJENU ZDRAVSTVENOG STANJA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 59. istog Zakona propisano je odlučivanje o pravu iz penzijskog i invalidskog osiguranja i to na način da kada je za rješavanje o pravu iz penzijskog i invalidskog osiguranja potrebno utvrditi invalidnost i potpunu nesposobnost za privređivanje, nosilac osiguranja donosi rješenje o pravima po osnovu činjenica utvrđenih na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Instituta, a postupak medicinskog vještačenja, kao i ocjena koja se nakon istog donosi, su regulisani odredbama Pravilnika o kriterijima i postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja ("Službene novine Federacije BiH", broj: 6/10) gdje je u članu 27. propisano da se ocjena "Ispitivanje nije završeno" donosi kada, na osnovu pregleda podnosioca zahtjeva i medicinske dokumentaciju nije moguće dijagnostički razjasniti zdravstveno stanje podnosioca zahtjeva i kada se utvrde nove činjenice koje mogu biti od uticaja na ocjenu radne ili životne sposobnosti, a zahtijevaju dalja ispitivanja, te u članu 28. da se ocjena "Liječenje nije završeno" donosi kada se utvrdi da dosadašnjim liječenjem, odnosno mjerama rehabilitacije, nisu iscrpljene sve mogućnosti i kada se očekuje da se daljim liječenjem i rehabilitacionim postupcima može poboljšati zdravstveno stanje tj. radna ili životna sposobnost.

Navedeni Pravilnik bio je u primjeni do donošenja Pravilnika o jedinstvenim kriterijima i pravilima postupka medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja ("Službene novine Federacije BiH, broj: 63/21) čijim je članom 20. na isti način regulisana situacija kada "Ispitivanje, odnosno liječenje nije završeno".

To znači da u situaciji kakva je konkretna, kada „Ispitivanje nije završeno“, nisu ispunjeni osnovni preduslovi za konačnu ocjenu radne i zdravstvene sposobnosti osiguranika zbog čega je neophodno da tužitelj provede medicinski postupak u skladu s traženjem stručnog organa vještačenja (nastaviti započeto liječenje, eventualno učiniti predloženi operativni zahvat i odgovarajuće liječenje, odnosno ispitati funkcionalni status pluća, nalaz pulmologa, UZV srca).

Polazeći od tako utvrđenih činjenica i odredbi člana 39. i 59. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju penzioni organi su pravilno zaključili da tužitelj ne ispunjava zakonske uslove da bi mu se mogla priznati prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pa je prvostepeni sud pravilno postupio kada je tužbu tužitelja odbio kao neosnovanu.

Imajući u vidu naprijed izneseno ovaj Sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje odbio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 011786 20 Uvp od 20.10.2022. godine)

173.

Član 72. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 3. tačka 7. Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine

U SITUACIJI KADA U SPISU POSTOJE DOKAZI O PRIJAVLJENOM PREBIVALIŠTU U BOSNI I HERCEGOVINI, KAO I REPUBLICI SRBIJI, OBAVEZA UPRAVNIH ORGANA JE DA PODUZMU RADNJE RADI UTVRĐIVANJA PRAVOG STANJA STVARI I UTVRDE KOJE JE STVARNO PREBIVALIŠTE OSOBE, OBZIROM DA PREBIVALIŠTE PREMA DEFINICIJI IZ ZAKONA O PREBIVALIŠTU I BORAVIŠTU DRŽAVLJANA BIH PREDSTAVLJA MJESTO GDJE OSOBA NAMJERAVA STALNO DA ŽIVI I TO MOŽE BITI SAMO JEDNO MJESTO. ZBOG NAVEDENOG, TRAŽENJE PENZIONOG ORGANA, DA STRANKA DOSTAVI DOKAZ O ODJAVI PREBIVALIŠTA, NE PREDSTAVLJA KRŠENJE ILI OGRANIČENJE BILO KAKVOG NJENOG PRAVA, NITI SE KRŠE ODREDBE SPORAZUMA O SOCIJALNOM OSIGURANJU ZAKLJUČENOM IZMEĐU BIH I SR JUGOSLAVIJE.

Iz obrazloženja:

Pored toga, Zakon o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine u članu 3. tačka 7. („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/01, 56/08 i 58/15) propisuje da se pod prebivalištem smatra opština ili distrikt u kojem se državljanin nastani sa namjerom da tamo stalno živi. Dakle, iz sadržaja citirane odredbe je jasno da prebivalište predstavlja mjesto gdje osoba namjerava da stalno živi, dakle, namjera stalnog življenja može biti samo u jednom mjestu, pa onda nije jasno zašto bi dostava odjave prebivališta/boravišta iz Republike Srbije predstavljala kršenje ili ograničenje bilo kakvog prava tužiteljice, a posebno Sporazuma o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i SR Jugoslavije, kako to neosnovano tužiteljica pokušava prikazati.

Slijedom navedenog, pravilno su penzioni organi, a i sud u pobijanoj odluci utvrdili da prema ponuđenim dokazima, kao i nedostavljanja traženog dokaza o odjavi prebivališta tužiteljice iz Republike Srbije, tužiteljica ne ispunjava uslove da joj se osigura isplata najnižeg iznosa penzije, kao vrste socijalne zaštite u smislu citiranog člana 72. stav 3. Zakona, te se tužiteljici penzija isplaćuje u iznosu od 107,8290 KM, koji iznos predstavlja zakonski iznos starosne penzije, utvrđen na osnovu doprinosa na plaću tužiteljice, a koji iznos je uvećan u skladu sa članom 51. Zakona, uz isplatni koeficijent 1,816.

Imajući u vidu naprijed izneseno, ovaj sud je i ostale navode zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 029334 20 Uvp od 06.10.2022. godine)

174.

Član 30. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

KORISNICA PRAVA NA STAROSNU PENZIJU, KOJE JE PRIZNATO RJEŠENJEM JAVNOG FONDA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE REPUBLIKE SRPSKE PRIJE ZAKLJUČENJA SPORAZUMA O MEĐUSOBNIM PRAVIMA I OBAVEZAMA U SPROVOĐENJU PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA, A KOJIM JOJ JE PRIZNAT I STAŽ OSTVAREN NAKON 30.04.1992. GODINE KOD FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE, NE MOŽE ISTOVREMENO OSTVARIVATI I PRAVO NA STAROSNU PENZIJU U FEDERACIJI BIH.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 2. stav 1. Sporazuma propisano je da nosilac osiguranja koji je korisniku penzije vršio isplatu penzije na dan stupanja na snagu tog Sporazuma nastavlja isplatu penzije, bez obzira na mjesto prebivališta ili boravka korisnika penzije.

Cijeneći da je navedeni sporazum zaključen upravo kako bi se regulisala podjela obaveza u isplati ostvarenih penzija između fondova Republike Srpske i Federacije BiH, da je tužiteljica prije stupanja na snagu Sporazuma ostvarila pravo na starosnu penziju u Republici Srpskoj, te joj je u vrijeme stupanja na snagu tog sporazuma Javni fond Republike Srpske vršio isplatu penzije, pravilno su tuženi i prvostepeni sud zaključili da primjenom citirane odredbe člana 2. stav 1. Sporazuma, tužiteljica ima nastaviti primati isplatu starosne penzije od tog nosioca osiguranja, te da joj ne pripada pravo na sticanje starosne penzije i kod Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Naime, suprotno tvrdnjama koje tužiteljica iznosi u zahtjevu za vanredno preispitivanje, nijednim propisom važećim na teritoriji Bosne i Hercegovine, nije predviđena mogućnost ostvarivanja prava na dvije starosne penzije po osnovu istog penzijskog staža. Staž koji je tužiteljici već priznat prilikom ostvarivanja prava na penziju u Republici Srpskoj, ne može se ponovo priznavati u Federaciji. U skladu s važećim zakonskim propisima dva entiteta i Sporazumom, ne može se, dakle, ostvarivati pravo na starosnu penziju istovremeno i kod Javnog fonda Republike Srpske i kod Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, već se pod određenim uslovima, može samo ostvarivati pravo na srazmjernu penziju kod svakog od dva nosioca osiguranja. Tužiteljica, međutim, nije podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na srazmjernu penziju niti, u skladu s odredbom člana 7. Sporazuma, ispunjava uslove za sticanje tog prava, budući da nakon 30. aprila 1992. godine nije ostvarila penzijski staž kod više nosilaca osiguranja.

S obzirom na navedeno, pravilno prvostepeni sud, kao i tuženi, primjenjuju i odredbu člana 30. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju²⁰ koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva za ostvarivanje starosne penzije. Tom odredbom je predviđeno da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši 65 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža, odnosno 40 godina penzijskog staža bez obzira na godine života. Tužiteljica je, kako u vrijeme

---

²⁰ „Službene novine Federacije BiH“ br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12

podnošenja predmetnog zahtjeva prvostepenom organu, tako i u vrijeme navršenja 65 godina života, već bila korisnik prava na starosnu penziju, a ne osiguranik, te nije ispunjavala uslove za sticanje prava po navedenoj odredbi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 012203 21 Uvp od 13.07.2022. godine)

175.

Član 42. stav 1. i 3. i član 43. stav 3. Zakona o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine

U POSTUPKU PRINUDNE NAPLATE DOSPJELIH POREZNIH OBAVEZA SE NE MOŽE ISTICATI PRIGOVOR NEUSTAVNOSTI ODLUKE O KOMUNALNIM TAKSAMA I TARIFI KOMUNALNIH TAKSA, JER U TOM POSTUPKU NIJE NI DOŠLO DO PRIMJENE ODREDBI IZ ODLUKE O KOMUNALNIM TAKSAMA, NEGO ODREDBI ZAKONA O POREZNOJ UPRAVNI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi iz člana 42. stav 1. istog zakona, poreznu obavezu iz naloga za plaćanje treba platiti u roku od deset (10) dana nakon dana uručenja naloga, izuzev u slučajevima iz stava 2. ovog člana, a prema stavu 3. istog zakona, ako porezni obveznik smatra da porezna obaveza navedena u nalogu za plaćanje nije tačna, porezni obveznik ili njegov zastupnik će odmah kontaktirati porezni ured koji je izdao nalog i dati puno objašnjenje sa dokazom o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obaveze. Ovakve informacije će nadležni porezni ured razmatrati i ako se utvrdi da je porezni obveznik u pravu, porezna obaveza se otklanja. Ako se utvrdi da informacije koje je dostavio porezni obveznik ne mijenjaju iznos porezne obaveze iz naloga za plaćanje, tada porezna obaveza mora biti plaćena u iznosu i roku navedenom u nalogu.

Odredbom iz člana 43. stav 3. Zakona o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, je propisano da nakon što poreznom obvezniku bude uručen nalog za plaćanje u skladu sa članom 3. stav 1. tačka (12) zakona i ako porezna obaveza ostane neplaćena, rukovodilac nadležnog poreznog ureda donosi rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate, a to rješenje dostavlja se poreznom obvezniku prije poduzimanja konkretnih mjera prinudne naplate.

U konkretnom slučaju, tužitelju je nalog za plaćanje porezne obaveze, broj: 13-1/4-15-35-1253-3/15 od 15.02.2016. godine, uručen 19.02.2016. godine i na isti tužitelj nije prigovarao obračunu porezne obaveze, na način propisan odredbom iz člana 42. stav 3. Zakona o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, niti je izmirio poreznu obavezu u roku od 10 dana, kako to propisuje odredba iz člana 42. stav 1. istog zakona, pa je i po mišljenju ovoga suda, rukovodilac nadležnog poreznog ureda, u skladu sa članom 43. stav 3. naprijed navedenog zakona, pravilno donio rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate dospjelih poreznih obaveza, kamata i troškova postupka u ukupnom iznosu od 5.861,10 KM, kako to pravilno zaključuju tuženi i prvostepeni sud.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 08 0 U 004526 22 Uvp od 07.12.2022. godine)

176.

Član 33. stav 2. Zakona o udruženjima i fondacijama

Član 7. i 8. Pravilnika o načinu vođenja registra udruženja i fondacija i stranih međunarodnih nevladinih organizacija

U SKLADU SA NAČELOM FORMALNOSTI UPISA PREMA KOME REGISTRACIJSKI OBRASCI IMAJU OBAVEZNU FORMU UTVRĐENU PRAVILNIKOM O NAČINU VOĐENJA REGISTRA UDRUŽENJA I FONDACIJA I STRANIH MEĐUNARODNIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA OBAVEZA TUŽENOG, FEDERALNOG MINISTARSTVA PRAVDE JE DA IZVRŠI PROVJERU ISPRAVNOSTI PRIJAVE PROMJENE UPISANIH PODATAKA I NA OSNOVU TOGA DONESE RJEŠENJE.

Iz obrazloženja:

Imajući u vidu stanje upravnog spisa, suprotno navodima tužbe, pravilno je tuženi organ cijenio da su ispunjeni uslovi da se izvrši promjena upisa u Registru udruženja na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o udruženjima i fondacijama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 45/02), kojim je propisano da su udruženja, odnosno fondacije dužni Federalnom ministarstvu, odnosno kantonalnom organu, prijaviti promjenu statuta, naziva, sjedišta, djelatnosti, lica ovlaštenog za zastupanje i predstavljanje, članova organa upravljanja, pripajanja, razdvajanja ili transformaciju i prestanak rada udruženja, odnosno fondacije, u roku od 30 dana od dana izvršene promjene (stav 1.), te da se o upisu u Registar promjene iz stava 1. ovog člana donosi rješenje (stav 2.). U konkretnom slučaju postupljeno je upravo u skladu sa citiranom zakonskom odredbom - u zakonom propisanom roku izvršena je prijava nastalih promjena nakon čega je doneseno osporeno rješenje, a budući je zahtjev za promjenu upisa podnesen 26.06.2018. godine, dakle u roku od 30 dana od dana donošenja Odluka na osnovu kojih je izvršena promjena upisa (30.05.2018. godine). Nakon podnošenja ove prijave za promjenu upisa, postupak je prekinut, a nakon što je isti nastavljen (rješenjem Federalnog ministarstva pravde, broj: 04-05-2-1998/02 od 22.09.2020. godine stavljen van snage zaključak o prekidu postupka od 10.07.2018. godine), od strane tuženog utvrđeno je da zahtjev za upis promjena u Registru udruženja ili fondacije ne sadrži svu potrebnu dokumentaciju i priloge, te je dopisom broj: 04-05-2-1998/02 od 22.09.2020. godine pozvan podnositelj zahtjeva „Sindikata BH Telecoma“ Sarajevo u skladu sa odredbom člana 31. navedenog Zakona o udruženjima i fondacijama da otkloni utvrđene nedostatke, a što je podnositelj i učinio podneskom od 30.09.2020. godine. Kako je, nakon otklanjanja prednjih nedostataka, od strane tuženog cijunjeno da je zahtjev za upis promjene podnesen u skladu sa odredbama člana 7. i 8. Pravilnika o načinu vođenja registra udruženja i fondacija i stranih međunarodnih nevladinih organizacija ("Službene novine Federacije BiH", broj: 61/02, 8/08 i 78/10), kojim je propisano koje je promjene dužan prijaviti subjekt upisa i na kojim obrascima, to je pravilno riješeno kao u dispozitivu osporenog rješenja.

U skladu sa načelom formalnosti upisa prema kome registracijski obrasci imaju obaveznu formu utvrđenu navedenim Pravilnikom proizilazi da je tuženi upravo izvršio provjeru ispravnosti prijave promjene upisanih podataka i na osnovu iste donio osporeno rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 038166 21 U 2 od 24.11.2022. godine)

177.

Član 43. stav 2. tačka 1. i stav 4. Zakona o udruženjima i fondacijama

SAMA OKOLNOST DA JE UDRUŽENJE PROPUSTILO ODGOVORITI NA DOPIS FEDERALNOG MINISTARSTVA PRAVDE NIJE DOVOLJNA ZA UTVRĐENJE ČINJENICE DA UDRUŽENJE NIJE ODRŽALO SKUPŠTINU TOKOM PERIODA DVOSTRUKO DUŽEG OD VREMENA UTVRĐENOG STATUTOM TOG UDRUŽENJA ZA ODRŽAVANJE SKUPŠTINE, TE DA JE, SHODNO TOME, PRESTALO DJELOVATI.

Iz obrazloženja:

Po ocjeni ovog suda, međutim, tuženi organ činjenicu neodržavanja skupštine tužitelja, odnosno činjenicu prestanka njegovog djelovanja, nije mogao utvrditi samo na osnovu propusta tužitelja da odgovori na dopis tuženog.

Tačan je navod tuženog organa da tužitelj nije dokazao da ga je obavijestio o promjeni adrese svog sjedišta. Međutim, takav procesni propust tužitelja da tuženog obavijesti o novoj adresi, te usljed toga i njegov propust da odgovori na dopis tuženog – jer taj dopis nije ni primio - ne može za posljedicu imati njegovo brisanje iz Registra udruženja, odnosno prestanak postojanja udruženja. Intencija zakonodavca prilikom propisivanja odredaba člana 43. stav 2. tačka 1. i stav 4. Zakona o udruženjima i fondacijama nije bila da brisanjem iz registra sankcioniše procesne propuste udruženja. Naprotiv, smisao ove zakonske odredbe je usklađivanje pravnog stanja sa faktičkim stanjem - tačnije brisanje iz Registra udruženja onih udruženja koja zaista faktički ne postoje, odnosno koja su prestala djelovati.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 040411 22 U 2 od 17.11.2022. godine)

178.

Član 2. i član 18.c) stav 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima
Član 15. stav 1. tačka 6. Uredbe o dodjeli zamjenskih stanova, obnovu ranije zaključenih ugovora o korištenju stanova i dodjelu stanova na korištenje iz stambenog fonda
prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske Federacije Bosne i Hercegovine

KADA JE U POSTUPKU UTVRĐENO DA SE TUŽITELJ SMATRA VIŠESTRUKIM KORISNIKOM U SMISLU ODREDBE ČLANA 11. STAV 4. TAČKA 5. ZAKONA O PRESTANKU PRIMJENE ZAKONA O NAPUŠTENIM STANOVIMA, NEMA PRAVO NA OBNOVU UGOVORA O KORIŠTENJU STANA, ODNOSNO NEMA PRAVO NA PRODUŽENJE KORIŠTENJA STANA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 2. stav 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije BiH“ broj: 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09), propisano je da svako stanarsko pravo ili ugovor o korištenju ili produženju privremenog korištenja stana u skladu sa ovim Zakonom zaključen između 01.04.1992. godine i 07.02.1998. godine prestaje da važi i da će se osoba koja živi u stanu na osnovu stanarskog prava koje prestaje prema ovom članu smatrati privremenim korisnikom, dok je stavom 4. istog člana i Zakona propisano da privremeni korisnik stana, koji nema drugi smještaj na raspolaganju, ima pravo na novi ugovor o korištenju ili produženje privremenog korištenja tog stana, ukoliko stanarsko pravo bivšeg korisnika prestaje shodno članu 5. ovog Zakona ili ukoliko je nadležni organ u skladu sa ovim Zakonom odbacio zahtjev bivšeg stanara za povrat stana.

Odredbom člana 18. c) stav 3. navedenog Zakona, propisano je, privremeni korisnik nema pravo na obnovu ugovora o korištenju stana u skladu sa članom 2. stav 4. ovog Zakona, ukoliko je višestruki korisnik, shodno članu 11. tačka od 1. do 6. Odredbom člana 11. stav 4. tačka 5. navedenog Zakona, propisano je da je višestruki korisnik, između ostalog, sadašnji korisnik koji koristi stan i koji ima člana svog porodičnog domaćinstva koji ima smještaj na teritoriji F BiH, ili u istom mjestu ili opštini na teritoriji BiH, gdje je živio 1991. godine. Stavom 3. navedenog člana, propisano je, da je višestruki korisnik između ostalog, sadašnji korisnik koji koristi stan i koji ima u posjedu kuću ili stan u kojem je živio na dan 30.aprila 1991. godine, ili kada je član njegovog porodičnog domaćinstva u posjedu njegovog stana u kojem je živio 1991. godine, u slučajevima kada je njegov „dom“ u kojem je živio 1991. godine dovoljno sačuvan ili može sa manjim popravkama biti takav da mu omogućava osnovne uslove za život ili ako nema pravo na alternativni smještaj u skladu sa članom 7a stav 1. tačka 2.a) ili b) istog Zakona.

Uredbom o dodjeli zamjenskih stanova, obnovu ranije zaključenih ugovora o korištenju stanova i dodjelu stanova na korištenje iz Stambenog fonda prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 10/13 i 5/14) je, između ostalog, regulisano da se stanovima u smislu ove Uredbe smatraju stanovi prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske Federacije BiH i da na istim pravo upravljanja, u ime Vlade Federacije BiH, ima Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine, a regulisana je i dodjela na korištenje tih stanova, koja će se vršiti pod uslovima propisanim Zakonom o stambenim odnosima, Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima i Uputstvom Federalnog ministarstva prostornog uređenja za dodjelu zamjenskih stanova. Odredbom člana 5. Uredbe o dodjeli zamjenskih stanova, obnovu ranije zaključenih ugovora o korištenju stanova i dodjelu stanova na korištenje iz Stambenog fonda prijašnjeg Federalnog ministarstva odbrane i Vojske Federacije BiH („Sl. novine FBiH“, broj 10/13 i 5/14), regulisano je da se licu iz člana 4. ove Uredbe može dodijeliti zamjenski stan ako on ili članovi njegovog porodičnog domaćinstva nemaju riješeno stambeno pitanje, a odredbom člana 11. navedene Uredbe, propisano je da se odredba člana 15. Uredbe, odnosi i na dodjelu zamjenskih stanova.

Odredbom člana 15. stav 1. Uredbe propisani su uslovi koji moraju, pored ostalog, biti ispunjeni za dodjelu stanova predviđenih Uredbom, a u tački 6. navedenog člana određeno je da se licima iz člana 13. i člana 14. ove Uredbe obnavljaju ranije zaključeni ugovori o korištenju stana ili dodjeljuju stanovi na korištenje u skladu sa odredbama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima i ovom Uredbom uz ispunjavanje uslova, da nije bez stana ostao svojom voljom i krivicom, odlukom suda u postupku razvoda braka, odricanjem od nasljedstva, poklonom, ili se na drugi način doveo u situaciju da je neriješenog stambenog pitanja.

Kako na temelju činjeničnog stanja utvrđenog u provedenom upravnom postupku (čiju potpunost i pravilnost ovaj Sud ne može preispitivati prema odredbi člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, a što tužitelj ni ne osporava po pitanju utvrđenja odlučujućih činjenica) nesporno proizilazi da je tužitelj na dan 30.04.1991. godine živio na adresi Ulica K. Z. broj ... u M. sa roditeljima, kao i da su roditelji predmetni stan otkupili (koje činjenice tužitelj takođe ne osporava na bilo koji način), to su i prvostepeni sud i upravni organi pravilno cijenili da se, zbog navedenog, tužitelj smatra višestrukim korisnikom u smislu odredbe člana 11. stav 4. tačka 5. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, zbog čega nema pravo na obnovu ugovora o korištenju stana, a svi navodi zahtjeva za vanredno preispitivanje o pogrešnoj primjeni odredbi Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima se ukazuju

neosnovanim, kao i navodi da se na tužitelja nisu mogle primijeniti odredbe ovog Zakona, niti Uredbe, već odredbe Zakona stambenim odnosima, pri čemu u konkretnom slučaju, suprotno tvrdnjama iz navoda zahtjeva za vanredno preispitivanje, nisu ni primijenjene odredbe člana 18.d. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, već člana 18.c navedenog Zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 027878 20 Uvp od 06.01.2022. godine)

179.

Član 3. stav 1. i član 4. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

ZAHTJEVOM ZA VRAĆANJE STANA U POSJED SE NE MOGU UZ STAN VRATITI U POSJED I PROSTORIJE KOJE SU BILE U POSJEDU PODNOSIOCA ZAHTJEVA, UKOLIKO NE POSTOJI NEKI ZAKONSKI OSNOV PO KOJEM SU ISTE SASTAVNI DIO TOG STANA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 3. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, („Službene novine Federacije BiH“, broj : 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09), je propisano da nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog porodičnog domaćinstva, kao što je utvrđeno članom 6. Zakona o stambenim odnosima (u daljem tekstu : nosilac stanarskog prava), ima pravo na povratak u skladu sa Anexom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Stavom 2. tog člana je propisano, da se stav 1. ovog člana primjenjuje samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Anexa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 04. aprila 1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim licima prema Anexu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Odredbom člana 4. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima je propisano da nosilac stanarskog prava iz člana 3. stav 1. ovog zakona ima pravo tražiti vraćanje stana u posjed.

Ovaj Sud cijeni da je pravilna i zakonita odluka prvostepenog suda, jer iz naprijed utvrđenog činjeničnog stanja (a koje ovaj sud u skladu sa odredbom člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima ne može preispitivati po podnesenom zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke), proizilazi da se u sastavu stana tužiteljice nalazi prostorija „šupe“, koja joj je osporenim rješenjem i vraćena, dok su prostorije „ostave i radionice“ zajedničke prostorije koje nisu sastavni dio njenog stana, a što proizilazi iz PS obrasca „Sarajevostan“ d.d. S., sa koeficijentom položajne pogodnosti stana broj: 03/1-2-sl/2004 – 7041/04 od 15.09.2004. godine, pa stoga iste i nisu mogle biti vraćene tužiteljici u skladu sa naprijed citiranim odredbama člana 3. stav 1. i člana 4. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Naime, zahtjevom za vraćanje stana u posjed se ne mogu uz stan vratiti u posjed i prostorije koje su bile u posjedu podnosioca zahtjeva, a za koje ne postoji neki zakonski osnov po kojem iste pripadaju tom stanu. Tužiteljica, naime nije pružila niti jedan dokaz kojim bi dokazala svoju tvrdnju da su i te sporne prostorije pripadajući dio stana, osim tvrdnje da je njen otac iste koristio, te da ih je ona zatim predala u posjed S. N., jer iz tih tvrdnji ne proizilazi da su iste bile sastavni dio stana, a da bi iz tog razloga bile vraćane u posjed zajedno sa stanom.

Pogrešno je tumačenje tužiteljice iz zahtjeva da se iz PS obrasca „Sarajevostan“ d.d. S., broj: 03/1-2-sl/2004 – 7041/04 od 15.09.2004. godine može zaključiti da predmetnom stanu pripadaju i ostava i radionica, jer su iste navedene samo kao mogućnost da nekom stanu te prostorije eventualno pripadaju, a zatim u slijedećoj koloni stoji da od tih pobrojanih prostorija predmetnom stanu pripada samo šupa od 15 m². Vezano za navod tužiteljica da tuženi organ nije obrazložio zašto sporne prostorije kao „zajedničke“ trebaju pripasti S. N., čime je izvršena povreda postupka, ovaj sud ističe da je tuženi organ utvrdio da su sporne prostorije zajedničke, te da stoga ne trebaju biti vraćene u posjed tužiteljici, a dalje raspolaganje tim prostorijama nije predmet ovog upravnog postupka, te stoga nije bilo ni potrebe da tuženi organ obrazlaže kome i zašto će te prostorije pripasti.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 030435 21 Uvp od 16.08.2022. godine)

180.

Član 28. stav 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju

Član 23. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

KADA OSIGURANIK PRETRPI POVREDU NA RADU TA ČINJENICA SE DOKAZUJE PRIJAVOM O POVREDI, KOJU OBAVEZNO POPUNJAVA I OVJERAVA POSLODAVAC ZA SVOG RADNIKA KOJI JE TAKVU POVREDU DOŽIVIO. UKOLIKO SE RADI O POVREDI NA RADU, UZ ZAHTJEV ZA MEDICINSKO VJEŠTAČENJE NEOPHODNO JE DOSTAVITI I PRIJAVU O POVREDI NA RADU, U KOM SLUČAJU BI SE JEDINO LJEKARI VJEŠTACI MOGLI IZJASNITI (DATI OCJENU) DA LI JE ODREĐENO STANJE ORGANIZMA NASTALO KAO POSLJEDICA POVREDE NA RADU.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 28. stav 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ broj: 30/97, 7/02 i 70/08) obavezana su pravna i fizička lica da za svaki slučaj povrede na radu i oboljenja od profesionalne bolesti radnika dostave kantonalnom zavodu osiguranja prijavu, u roku od tri dana od dana povrede, odnosno utvrđivanja oboljenja od profesionalne bolesti.

Članom 11. Pravilnika o kriterijima i postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja („Službene novine Federacije BiH“ broj: 6/10) propisano je šta se prilaže uz zahtjev za medicinsko vještačenje, pa je u stavu 3. navedeno da, ukoliko se radi o povredi na radu, je neophodno dostaviti i prijavu o nesreći na radu, dok je članom 26. istog pravilnika regulisano da uzrok umanjena radne ili životne sposobnosti može biti: urođeno oštećenje; bolest; povreda van rada; bolest vezana za rad; profesionalna bolest; povreda na radu; ranjavanje, povreda ili bolest u toku rata; odnosno kombinacija ovih uzroka.

Iz citiranih odredaba navedenih propisa jasno proizilazi da kada osiguranik pretrpi povredu na radu ova činjenica se dokazuje prijavom o povredi, da prijavu obavezno popunjava i ovjerava poslodavac za svog radnika koji je doživio povredu na poslu, te ukoliko se radi o povredi na radu da je uz zahtjev za medicinsko vještačenje neophodno dostaviti i prijavu o povredi na radu, u kom slučaju bi se jedino ljekari vještaci mogli izjasniti (dati ocjenu) da li je određeno stanje organizma nastalo kao posljedica povrede na radu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 012093 20 Uvp od 17.11.2022. godine)

181.

Član 60. stav 2., u vezi s odredbom člana 12. stav 1. i člana 56. stav 1. Zakona o premjeru i katastru zemljišta

IZVRŠENA PROMJENA KORISNIKA U KATASTARSKOM OPERATU, BEZ PROVOĐENJA ZAKONITE PROCEDURE I DONOŠENJA PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA, SMATRA SE GREŠKOM UPISA U KATASTARSKOM OPERATU.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 60. Zakona o premjeru i katastru zemljišta ("Službeni list SRBiH", broj: 14/78, 12/87, 26/90 i "Službeni list R BiH", broj: 4/93 i 13/94) propisano je da se promjene korisnika u katastarskom operatu provode na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa, kao i na osnovu ugovora ovjerenog kod suda (stav 2.), te da je nadležni organ uprave dužan da najdalje do kraja marta svake godine donese rješenje o svim provedenim promjenama na radnim originalima i katastarskom operatu u prethodnoj godini i dostavi ga korisniku zemljišta (stav 3.), a dok se ne provedu promjene u katastarskom operatu, uzima se kao tačno stanje koje proizilazi iz katastarskog operata (stav 4.). Odredbama člana 12. stav 1. istog Zakona regulisano da su sudovi i drugi organi dužni u aktima kojima rješavaju o pravima na nekretninama označiti nekretninu prema podacima premjera i katastra zemljišta, a članom 56. stav 1. istog Zakona propisana je obaveza nadležnog opštinskog organa uprave u vršenju poslova održavanja premjera i katastra zemljišta da otklanja sve nedostatke i propuste u snimanju detalja, geodetskom elaboratu, planovima, karti i u katastarskom operatu.

Prema citiranim zakonskim odredbama, na koje su se suprotno prigovaranju tužiteljica, pravilno pozvali u svojim odlukama upravni organi, a i prvostepeni sud (obzirom da za predmetnu katastarsku općinu nije stupio na snagu katastar nekretnina), jasno proizilazi da se provođenje promjene korisnika u katastarskom operatu vrši isključivo na temelju pravosnažnog rješenja nadležnog organa, kojim se dozvoljava upis tražene promjene (uz prethodno dostavljanje takvog rješenja korisniku nekretnine), da se takva promjena dozvoljava samo na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa, kao i na osnovu ugovora ovjerenog kod suda i to samo u odnosu na podatke o premjeru i nositelju prava koji su upisani u katastarskom operatu u vrijeme prijema sudske odluke na osnovu koje se traži provođenje tražene promjene, te da sve isprave na osnovu kojih se stiču, prenose, ograničavaju ili prestaju prava na nekretninama moraju biti i podobne za upis prava, odnosno provođenje promjene, što podrazumijeva da moraju sadržavati i podatke o nekretninama iz evidencije u kojoj se provođenje određene isprave i traži.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 08 0 U 003326 20 Uvp od 15.12.2022. godine)

182.

Član 54. stav 2. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i porodice sa djecom

SAMO ČLANOVIMA PORODICE LICA KOJE JE POGINULO U VEZI SA RATNIM DOGAĐAJIMA (BOMBARDOVANJE, ULIČNE BORBE, EKSPLOZIJA RATNOG

MATERIJALA, ZALUTALI METAK I SL.), PRIZNAJE SE SVOJSTVO CIVILNE ŽRTVE RATA, TE SVOJSTVO ČLANOVIMA PORODICE, DAJE OSNOV ZA PRIZNAVANJE PRAVA I ODREĐIVANJA VISINE PORODIČNE INVALIDNINE.

Iz obrazloženja:

Kako, iz naprijed citirane zakonske odredbe jasno proizilazi da se status civilne žrtve rata priznaje članovima obitelji, ukoliko je do pogibije člana uže obitelji došlo u vezi s ratnim događajima (bombardiranje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.), a kako iz dokaza u spisu proizilazi, da je do ranjavanja H. E. došlo u briačkoj radnji u ul. A. br. ..., gdje je malodobna osoba koja se kod vlasnika obučavala za zanat, uzela pištolj i nestručno rukujući sa istim ispalila tri metka od kojih je jedan pogodio H. E. u predjelu grudnog koša, te koji je nakon toga od zadobijenih povreda podlegao, proizilazi da do smrti H. E. nije došlo u vezi s ratnim događajima, pa se ove okolnosti pogibije sina tužitelja i po stavu ovog suda nisu mogle podvesti pod odredbu člana 54. stav 2. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i porodice sa djecom, niti tužiteljima dati status civilne žrtve rata, zbog čega se neosnovano u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke ističe pogrešna primjena materijalnog prava, konkretno odredbe iz člana 54. stav 2. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i porodice sa djecom. Samo članovima porodice lica koje je poginulo u vezi sa ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.), priznaje se svojstvo civilne žrtve rata, a to svojstvo tek članovima porodice, daje osnov za priznavanje prava i određivanje visine porodične invalidnine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 016522 21 Uvp od 13.12.2022. godine)

183.

Član 1. i član 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji

PROTIV ODLUKE O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA DATA JE MOGUĆNOST VOĐENJA UPRAVNOG SPORA TJ. ISPITIVANJE VALJANOSTI – ZAKONITOSTI ODLUKE O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA EKSPROPRIJACIJU.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 1. Zakona o eksproprijaciji ("Službene novine F BiH", br. 70/2007, 36/2010, 25/2012, 8/2015 - odluka US i 34/2016) je propisano da se uređuju uvjeti, način i postupak eksproprijacije nekretnina za izgradnju objekata od javnog interesa, a članom 2. ovog Zakona da je eksproprijacija oduzimanje ili ograničenje prava vlasništva na nekretninama uz naknadu prema tržišnoj vrijednosti nekretnina. Članom 6. stav 1. istog Zakona je propisano da se eksproprijacija može vršiti za potrebe Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, grada, općine, javnih preduzeća, njihovih zavisnih društava u njihovom 100% vlasništvu i javnih ustanova, ako zakonom nije drukčije određeno. Članom 21. istog Zakona, je propisano tko može podnijeti prijedlog za eksproprijaciju i to eksproprijaciju nakon utvrđenog javnog interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova. Prijedlog za eksproprijaciju podnosi se općinskoj službi za upravu. Nadležno pravobranilaštvo podnosi prijedlog za eksproprijaciju u ime pravnih lica koje zastupa prema zakonu. Prijedlog za eksproprijaciju može se podnijeti samo za vrijeme važenja akta o izgradnji objekta (zakon, odluka, rješenje i dr.), odnosno regulacionog plana ili urbanističkog projekta.

Iz obrazloženja prvostepenog rješenja pravilno proizilazi da je prvostepeni organ prvenstveno utvrdio da je osnov za podnošenje prijedloga za potpunu eksproprijaciju nekretnina pravomoćna odluka Gradskog vijeća Grada Z. od 28.12.2020. godine, da je ista odluka prethodno objavljena prvenstveno u Službenim novinama Grada Z. kao i u javnim medijima Grada Z., zatim da je stvarni vlasnik svih nekretnina Z. S. iz Z. sa dijelom 1/1, te je prvostepeni organ cijenio činjenicu da je u ranijem postupku donošenja ranijeg prvostepenog rješenja od 16.04.2021. godine proveden uviđaj na licu mjesta te održana usmena rasprava u dane 31.03. i 02.04.2021. godine uz naglašavanje činjenice da je uviđaju i usmenim raspravama prisustvovao i sam tužitelj te vještaci geometar S. B. i vještak poljoprivredne struke S. S., iz čijih nalaza se moglo zaključiti da je potrebno izvršiti cijepanje i formiranje novih parcela iz predmetne eksproprijacije, što je i učinjeno na osnovu eksproprijacionog elaborata broj: 12210/20 iz decembra 2020. godine na osnovu kojega je izvršeno cijepanje postojećih parcela i formiranje novih.

Prvostepeni organ je u ponovnom postupku donio novo rješenje broj: 04-27-2212/21-1 od 01.09.2021. godine, kojim je usvojio prijedlog Gradskog pravobranilaštva Grada Z. za potpunu eksproprijaciju predmetnih nekretnina i zaključio da je odlukom Gradskog vijeća Grada Z. od 28.12.2020. godine utvrđen javni interes za spajanje lokalne ceste za P. H. na raskrsnicu sa kružnim tokom na M – 17 sa malim urbanim tokom i to upravo preko nekretnina koje su predmet ovog upravnog postupka i koje su vlasništvo i posjed tužitelja sa 1/1, te je utvrdio da će se u novom postupku utvrđivati sporazumno određivanje naknade za ekspropisane nekretnine, a u pogledu naknade prvostepeni organ je prethodno pribavio potvrdu o računu od 17.08.2021. godine izdatu od strane Bosna Bank International d.d. S. o tome da na istom računu postoje novčana sredstva u iznosu od 200.000,00 KM kao sredstva osiguranja za plaćanje nekretnine predložene za eksproprijaciju odnosno nekretnina koje su predmet ovog upravnog postupka.

Odredbom člana 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine FBiH“, broj: 70/07) propisano da se protiv akta o utvrđivanju javnog interesa može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda osim u slučajevima iz člana 15. istoga zakona.

Iz dokaza na koje se prvostepeni organ poziva u obrazloženju svog rješenja jasno je vidljivo da je odluka Gradskog vijeća Grada Z. broj: 01-45-25928/20 od 28.12.2020. godine postala pravomoćna jer protiv iste odluke nije pokrenut upravni spor pred nadležnim Kantonalnim sudom Zenica, kako je to propisana mogućnost citiranim članom 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji, iz kojih razloga je podnosilac prijedloga Gradsko pravobranilaštvo Grada Z. ispunilo uslove za podnošenje prijedloga za provođenje postupka potpune eksproprijacije nekretnina koje su utvrđene odlukom Gradskog vijeća Grada Z. od 28.12.2020. godine.

Ovaj sud nalazi da je pravilan zaključak prvostepenog organa o postojanju javnog interesa za eksproprijaciju nekretnina u vlasništvu tužitelja. Iz sadržaja podnesene tužbe je vidljivo da tužitelj prvenstveno osporava pravilnost odluke Gradskog vijeća Grada Z. od 28.12.2020. godine u utvrđivanju javnog interesa Grada Z. za eksproprijaciju nekretnina vlasništvo tužitelja jer tužitelj smatra da se ova upravna stvar mogla riješiti eksproprijacijom nekretnina u vlasništvu Grada Z., koje navode ni ovaj sud nije mogao prihvatiti kao relevantne iz razloga što je tužitelj imao mogućnost da protiv odluke Gradskog vijeća Grada Z. broj: 01-45-25928/20 od 28.12.2020. godine pokrene upravni spor pred Kantonalnim sudom Zenica što nije učinio, a u kojem postupku je mogao osporavati postupak donošenja odluke, te eventualno ukazati na postojanje i drugih nekretnina preko kojih bi se na svrsishodniji i jeftiniji način mogla povezati lokalna saobraćajnica sa kružnim tokom na magistralnom putu M-17.

Tužitelj neosnovano ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u upravnom postupku obzirom da je odredbom člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima propisano zabrana pobijanja pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke, odnosno zbog povrede pravila postupka koja se odnose na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Naime, institut eksproprijacije je društveno-ekonomski i pravni instrument koji omogućava, pod uslovima i na način propisanim zakonom, prelazak nekretnine, na kojoj postoji vlasništvo fizičkih ili pravnih lica, u vlasništvo korisnika eksproprijacije uz pravičnu naknadu, nezavisno od volje vlasnika nekretnine (članovi 2., 4. i 6. Zakona o eksproprijaciji). Svrha eksproprijacije je izgradnja određenih objekata od javnog interesa kao i izvođenje drugih radova od javnog interesa (član 3. Zakona o eksproprijaciji). Kao objekti radi čije izgradnje se može vršiti eksproprijacija navedeni su saobraćajne infrastrukture, privredni, komunalni, zdravstveni, prosvjetni i objekti kulture, objekti odbrane i uprave. Eksproprijaciji nekretnine prethodi donošenje odluke o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova (član 14. Zakona o eksproprijaciji), kao i donošenje rješenja kojim se usvaja prijedlog za eksproprijaciju (član 29. Zakona o eksproprijaciji).

Iz navedenih razloga ovaj sud je i ostale navode zahtjeva (koji su već isticani u tužbi) ocijenio neosnovanim, obzirom da je prvostepeni sud, u skladu sa odredbom člana 39. Zakona o upravnim sporovima, već ocijenio navode tužbe koji se odnose na zakonitost osporenog i prvostepenog rješenja i dao jasne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud.

Stoga, donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis zbog čega je po ocjeni ovog suda zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan, pa je ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 013390 22 Uvp od 23.12.2022. godine)

184.

Član 14. stav 4. Zakona o eksproprijaciji

KADA SE DONOSI ODLUKA O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA IZGRADNJU SAOBRAĆAJNICE, SA TAČNOM NAZNAKOM LOKALITETA, ODNOSNO ULICA NA KOJOJ SE NALAZI SAOBRAĆAJNICA, A RADI SE O LOKALITETU JEDNE OPŠTINE, ODLUKU O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA MOŽE DONIJETI OPĆINSKO VIJEĆE TE OPĆINE NA ČIJEM PODRUČJU SE NAMJERAVA GRADITI I IZVODITI RADOVI, U SKLADU SA PLANSKIM DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA, BEZ OBZIRA ŠTO SE SAOBRAĆAJNICA GRADI NA PODRUČJU VIŠE OPŠTINA.

Iz obrazloženja:

Odredbom članu 14. stav 4. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine Federacije BiH“, broj: 70/07, 36/10 i 34/16) propisano je da odluku o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju objekata ili izvođenje radova na području općine donosi općinsko vijeće na čijem području će se graditi objekat ili izvoditi radovi u skladu sa planskim dokumentima prostornog uređenja.

Prema citiranoj zakonskoj odredbi jasno se vidi da tuženi organ pobijanom odlukom nije povrijedio zakon na štetu tužitelja, kada je, u skladu sa odgovarajućim planskim dokumentima (prostornim i regulacionim planom), na osnovu pribavljene dokumentacije koja se nalazi u spisu predmeta, utvrdio javni interes za izgradnju I Transverzale za dionicu trase saobraćajnice od ulice K. do ulice B. B. u S., a što se ni navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje ne dovodi ni u kakvu sumnju. Oспорavanje tužitelja, mogućnosti da se u situaciji kada se radi o izgradnji saobraćajnice koja prolazi kroz više opština, donese odluka o postojanju javnog interesa samo za dio trase nije osnovan, jer odluka koja se pobija, donesena je isključivo za tačno utvrđenu dionicu koja se nalazi samo na području općine Centar S. (ulica K. do ulice B. B.), zbog čega je upravo tuženi bio ovlašten za provođenje procedure i donošenje odluke. Neosnovano se u zahtjevu prigovara i na propust prvostepenog suda da cijeni odredbu člana 14. stav 3. Zakona o eksproprijaciji. Naime, navedena odredba propisuje da odluku o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova na području dvije ili više općina donosi vlada kantona, po prethodno pribavljenom mišljenju općinskog vijeća na čijim područjima namjerava graditi objekat ili izvoditi radove. Dakle, kako se u konkretnom slučaju odlučivalo o javnom interesu za izgradnju saobraćajnice i to isključivo na području Općine Centar S., a ne za područje dviju ili više općina, kako to pogrešno smatra tužitelj, to onda nije bilo ni osnova za primjenu navedenog stava, već je pravilno odluka donesena shodno stavu 4. citirane odredbe člana 14. Zakona o eksproprijaciji.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 034704 20 Uvp od 16.08.2022. godine)

185.

Član 45. stavovi 2. i 3. Zakona o eksproprijaciji

U POSTUPKU POTPUNE EKSPROPRIJACIJE NEKRETNINA ZAJEDNO SA ZEMLJIŠTEM EKSPROPRIŠE SE I OBJEKAT KOJI SE NA TOM ZEMLJIŠTU NALAZI, S TIM DA ZA EKSPROPRIJACIJU BESPRAVNO IZGRAĐENOG OBJEKTA NJEGOV GRADITELJ I VLASNIK NEMA PRAVO NA NAKNADU NA TERET KORISNIKA EKSPROPRIJACIJE, VEĆ SAMO PRAVO DA PORUŠI OBJEKAT I ODNESE MATERIJAL OD ISTOG OBJEKTA U ROKU KOJI ODREDI NADLEŽNI ORGAN, A U PROTIVNOM UKLANJANJE OBJEKTA ĆE SE IZVRŠITI O NJEGOVOM TROŠKU.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 45. stav 1. Zakona o eksproprijaciji („Sl. novine F BiH“, broj: 77/07, 36/10, 25/12 i 34/16) propisano je da se naknada za ekspropriisanu nekretninu određuje, po pravilu, davanjem druge odgovarajuće nekretnine koja odgovara visini tržišne vrijednosti nekretnine koja se ekspropriše u istoj općini ili gradu, kojom se vlasniku nekretnine koja se ekspropriše omogućavaju približno isti uvjeti korištenja kakve je imao koristeći tu nekretninu. Stavom 2. i 3. istog člana isključivo je propisano da za bespravno izgrađene objekte graditelju ne pripada pravo na naknadu, te da graditelj može porušiti zgradu i odnijeti materijal od te zgrade u roku koji odredi općinska služba za upravu, a u protivnom uklanjanje objekta će se izvršiti o njegovom trošku.

Ovaj sud ne nalazi da se pobijana presuda ne zasniva na pogrešnoj primjeni materijalnog prava kako to tužitelj neosnovano ukazuje, već naprotiv da je prvostepeni sud pravilno ocijenio da su u predmetnom upravnom postupku pravilno primijenjene navedene odredbe stava 2. i 3. citiranog člana 45. materijalnog Zakona o eksproprijaciji, jer da je tuženi pravilno u svemu

prihvatio prvostepeno rješenje od 07.02.2019. godine i odbio žalbu tužitelja kao neosnovanu svojim rješenjem od 25. 03.2019. godine, ocijenivši da je prema predmetnom činjeničnom utvrđenju u ponovnom postupku, kako to slijedi iz stanja spisa predmeta, prvostepeni organ pravilno i zakonito postupio kada je donio svoje rješenje, na osnovu relevantnog stručnog mišljenja nadležnog organa za urbanizam Općine K. od 09.11.2018. godine, nakon što se o tom dokazu tužitelj nije očitovao iako mu je to prvostepeni organ omogućio u ostavljenom roku prije donošenja rješenja, te nalazeći da su objekte na zemljištu koje se ekspropriše izgrađeni bez potrebnih dozvola za građenje (kako je to izjavio i tužitelj prilikom njegovog saslušanja na raspravi), pa je stoga utvrdio da tužitelju za bespravno izgrađene objekte ne pripada pravo na naknadu, u smislu stava 2. člana 45. stav 1. Zakona o eksproprijaciji, već samo pravo iz stava 3. istog člana i. zakona.

Imajući u vidu da prema svemu iznesenom prvostepeni sud donošenjem pobijane presude nije povrijedio materijalni federalni zakon niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, to je ovaj sud i ostale navode tužitelja iz zahtjeva ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 010799 19 Uvp od 03.11.2022. godine)

186.

Član 19. stav 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica

PRAVO NA EGZISTENCIJALNU NOVČANU NAKNADU, PRIMJENOM CITIRANOG ČLANA FEDERALNOG ZAKONA, MOŽE OSTVARITI, UZ OSTALE PROPISANE USLOVE, SAMO DEMOBILIZIRANI BRANILAC SA NAVRŠENIH 75 GODINA ŽIVOTA, DOK ĆE KANTONI SVOJIM PROPISIMA UREDITI USLOVE, NAČIN I POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA NOVČANU EGZISTENCIJALNU NAKNADU ZA DEMOBILIZIRANE BRANIOCE DO 57 GODINA ŽIVOTA.

Iz obrazloženja:

Članom 19. stav 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj: 54/19) je propisano da pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu može ostvariti demobilizirani branilac sa navršenih 57 godina života pod uslovom da je bio pripadnik Oružanih snaga najmanje 12 mjeseci, da je prijavljen kao nezaposleno lice kod nadležne službe za zapošljavanje najmanje godinu dana prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, ukoliko ima prebivalište na teritorije BiH, i ako ostvaruje mjesečne prihode u iznosu manjem od 50 % minimalne penzije isplaćene u Federacije za mjesec decembar 2018. godine.

U konkretnom slučaju, kako nesporno proizilazi da je tužitelj na dan podnošenja zahtjeva imao navršenih 51 godinu života, to je pravilna ocjena prvostepenog i tuženog organa, a i prvostepenog suda, da nije ispunio jedan od uslova iz citirane zakonske odredbe da bi ostvario pravo na traženu naknadu, jer istu (uz ostale propisane uslove) može ostvariti samo branilac sa navršenih 57 godina života. Kako tužitelj nije navršio 57 godina života, a što se ni navodima zahtjeva ne dovodi u bilo kakvu sumnju, to je odlukama nadležnih organa, a i prvostepenog suda o njegovom zahtjevu pravilno negativno odlučeno.

Tužitelj i u žalbi, podnesenoj tužbi i izjavljenom zahtjevu samo ukazuje da je citirana odredba prema njemu i drugim braniocima, koji nemaju 57 godina života, diskriminirajuća po starosnoj dobi i socijalnom statusu, te smatra da se nije mogla odrediti starosna granica u kojoj neke osobe mogu ili ne mogu biti u stanju egzistencijalne potrebe, što podrazumijeva da je sporni dio navedene odredbe u suprotnosti sa Zakonom o zabrani diskriminacije, kao i odgovarajućim odredbama Ustava Federacije BiH, Ustava BiH, Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i Protokola uz tu konvenciju, kao i Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima.

Međutim, odredbom člana 20. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica jasno je regulisano da će kantoni svojim propisima urediti uslove, način i postupak za ostvarivanje prava na novčanu egzistencijalnu naknadu za demobilizirane branioce koji nisu obuhvaćeni članom 19. tog zakona, što podrazumijeva da tim kantonalnim propisima (i osiguranim sredstvima u kantonalnom budžetu) i demobilizirani branioци do 57 godina života mogu ostvariti pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu (jer su novčana sredstva za ostvarivanje i korištenje prava na naknadu za lica iz člana 19. osigurana u budžetu Federacije, a sve obzirom na ustavnu podjelu nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti). Stoga se po ocjeni ovog suda navodi tužitelja u pogledu povrede njegovih ustavnih prava na jednakost pred zakonom, odnosno zabranu diskriminacije ukazuju neosnovanim, pa ovaj sud iz istih razloga ne nalazi da postoje elementi za ispitivanje ustavnosti navedene zakonske odredbe, te da bi to pitanje trebalo postaviti Ustavnom sudu kao ustavno pitanje. Pri tome treba istaći da spor o pravu na jednako postupanje predstavlja građansko-pravni spor tako da se pravna zaštita za slučaj nejednakog postupanja, suprotno tvrdnjama tužitelja, ostvaruje u parničnom, a ne u upravno-sudskom postupku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 10 0 U 005006 20 Uvp od 16.09.2022. godine)

187.

Član 5. stav 2. Uredbe o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine

PRAVO NA STAROSNU PENZIJU PO ODREDBAMA UREDBE O POVOLJNIJIM UVJETIMA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU VOJNIH OSIGURANIKA NEMA VOJNI OSIGURANIK KOJEM JE SLUŽBA PRESTALA NAKON ISTEKA ROKA RASPOLAGANJA I OTKAZNOG ROKA PO RJEŠENJIMA MINISTARSTVA ODBRANE, BEZ OBZIRA DA LI JE ILI NIJE ZASNOVAO DRUGI RADNI ODNOS NA NEODREĐENO VRIJEME NAKON PRESTANKA DJELATNE VOJNE SLUŽBE.

Iz obrazloženja:

Suprotno tvrdnjama tužitelja, pravilno prvostepeni sud tumači citiranu odredbu člana 5. stav 2. Uredbe. Ovaj sud nalazi da je formulacija navedene odredbe precizna, a njen sadržaj i smisao jasni, jer su njom taksativno navedena četiri slučaja u kojima vojni osiguranici, neovisno o tome da li ispunjavaju uvjete iz člana 5. stav 1. te Uredbe, ne mogu steći pravo na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima. Ta četiri slučaja su: 1) ako im je vojna služba prestala po sopstvenom zahtjevu zaključenjem sporazuma sa Ministarstvom odbrane uz isplatu otpremnine; 2) ako su bili uključeni u Pilot projekat hitnog prezapošljavanja demobilisanih vojnika - program PIU-PERLP; 3) ako im je služba prestala nakon isteka roka raspolaganja i otkaznog roka po rješenjima Ministarstva odbrane i 4) ako su zasnovali drugi radni odnos na neodređeno vrijeme

nakon prestanka profesionalne vojne službe. Kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, nema osnova za tumačenje da posljednja dva razloga koja isključuju primjenu odredbe člana 5. stav 1. Uredbe moraju biti kumulativno ostvarena. Smisao ove zakonske odredbe jasno ukazuje na zaključak da je posljednji navedeni razlog (zasnivanje radnog odnosa) zaseban razlog koji isključuje pravo na penziju pod povoljnijim uvjetima, jer, nedvojbeno, osobe koje su zasnovale drugi radni odnos na neodređeno vrijeme nakon prestanka vojne službe, ne mogu ostvarivati pravo na penziju, bez obzira na to da li je ili nije ostvaren još neki od prethodno navedena tri razloga.

Niti po gramatičkoj strukturi odredbe ne može se zaključiti da bi se jedan od prva tri slučaja navedena u članu 5. stav 2. Uredbe primjenjivao samo uz kumulativno postojanje i četvrtog slučaja. Ta odredba predstavlja složenu sastavnu rečenicu, koja se sastoji od četiri rečenice kojima su navedena četiri zasebna slučaja zbog kojih vojni osiguranici ne mogu ostvariti pravo na povoljniju starosnu penziju, a koje su odvojene interpunkcijskim znakom „tačka-zarez“ i sastavnim veznikom „i“. Ova odredba u sebi ne sadrže veznike karakteristične za uvjetne rečenice (ako, ukoliko, da), što bi bio slučaj da je zakonodavac želio propisati da pravo ne mogu ostvariti oni vojni osiguranici kojima je prestala vojna služba nakon isteka roka raspolaganja i otkaznog roka ukoliko su zasnovali drugi radni odnos na neodređeno vrijeme.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 013971 22 Uvp od 22.07.2022. godine)

188.

Član 13. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju

PRAVO NA NOVČANU INVESTICIONU PODRŠKU ZA IZGRADNJU U STOČARSKOJ PROIZVOLJNI MOŽE SE OSTVARITI SAMO ZA IZGRADNJU NOVIH (A NE ADAPTIRANIH) OBJEKATA.

Iz obrazloženja:

Prema citiranim propisima (na koji su se pozvali tuženi organ, a i prvostepeni sud u svojim odlukama) jasno se vidi da tužitelj nije ispunio uslove za ostvarivanje novčane investicione podrške za izgradnju štale za tov svinja, obzirom da prema izvršenim uviđajima na licu mjesta nije izgradio novi objekat, radi čega se uopštenu i ničim argumentovani navodi zahtjeva u tom pogledu ukazuju neosnovanim. Ovo pogotovo imajući u vidu da tužitelj, osim što je iskazao neslaganje sa sadržajem zapisnika, nije u provedenom postupku na bilo koji način doveo u sumnju predmetno činjenično utvrđenje, a da izgrađeni objekat nije nov, već da se radilo o adaptaciji postojećeg pomoćnog objekta, niti je za suprotno pribavio ili predložio bilo kakav dokaz. Stoga ni navodi zahtjeva u pogledu neučestvovanja tužitelja u provedenom upravnom postupku, odnosno da se radilo samo o subjektivnoj ocjeni komisije u pogledu starosti objekta (što nije tačno jer su na osnovu neposrednog opažanja dati jasni razlozi koji ukazuju da se ne radi o novom objektu), nisu od uticaja na drugačijeg rješenja ove upravne stvari. Pored toga, suprotno tvrdnjama tužitelja, tuženi organ, a i prvostepeni sud su za svoju odluku dali valjano obrazloženje, pozivajući se pri tome pravilno na primjenu citiranih propisa, radi čega u provedenom upravnom postupku nisu povrijeđene odredbe Zakona o upravnom postupku na koje se poziva u podnesenom zahtjevu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 029623 21 Uvp od 14.07.2022. godine)

89.

Član 6. stav 2., čl. 11., 21. i 28. Zakona o stambenim odnosima

UGOVOR O KORIŠTENJU STANA KOJI JE ZAKLJUČEN NA OSNOVU ODLUKE NADLEŽNOG ORGANA KOJA JE PONIŠTENA, NE PREDSTAVLJA PUNOVAŽAN OSNOV ZA USELJENJE U STAN U SMISLU ODREDBE ČLANA 11. ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA, A NEDOSTATAK TAKVOG PUNOVAŽNOST AKTA ČINI KORIŠTENJE STANA BESPRAVNIM.

Iz obrazloženja:

Bez osnova je prigovor iz zahtjeva da je sud pogrešno primijenio odredbu člana 21. i 28. Zakona o stambenim odnosima kada je odbio donijeti rješenje koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana, tvrdeći da je tužiteljica već ostvarila svojstvo nositeljice stanarskog prava jer je zaključila ugovor o korištenju stana sa Javnim preduzećem "Zenica-stan" od 02.10.2000. godine na osnovu rješenja Služba za opću upravu i stambene poslove Općine Z. broj: 03-372-2350/98 od 19.06.2000. godine (kojim je utvrđeno pravo tužiteljici da se kao član porodičnog domaćinstva umrle nositeljice stanarskog prava Š. P. vrati u posjed predmetnog stana). Naime, ovo rješenje od 19.06.2000. godine je poništeno i nije moglo proizvesti pravno dejstvo. Da bi tužiteljica zakonito koristila stan morala je imati punovažan osnov za useljenje u smislu odredbe člana 11. Zakona o stambenim odnosima, a nedostatak takvog akta čini korištenje stana bespravnim, što je i bio razlog da tužiteljica vodi postupak pred nadležnim stambenim organom za utvrđenje da je bila član porodičnog domaćinstva umrle nositeljice stanarskog prava i donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana u smislu odredbe članova 21. i 28. Zakona o stambenim odnosima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 010124 19 Uvp od 21.04.2022. godine)

190.

Član 11. stav 2. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica

Član 10. Pravilnika o utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta

PROCENAT VOJNOG INVALIDITETA UTVRĐEN KONAČNIM RJEŠENJEM ZBOG OŠTEĆENJA ORGANIZMA PO OSNOVU OBOLJENJA KOJE SE POGORŠALO POD OKOLNOSTIMA VRŠENJA VOJNE SLUŽBE ILI OBOLJENJA, ZA KOJE SE NE MOŽE POUZDANO ZAKLJUČITI DA JE PROUZROKOVANO POD TIM OKOLNOSTIMA, ALI SE MOŽE ZAKLJUČITI DA SU NAPORI UTICALI NA NJEGOVO POGORŠANJE, NE MOŽE KASNIJE POVEĆATI BEZ OBZIRA NA DALJNJE POGORŠANJE OŠTEĆENJA ORGANIZMA.

Iz obrazloženja:

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama tužitelju, kome se psihička bolest manifestovala i pogoršala za vrijeme vojne službe u OS A BiH, izuzetno je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida i zbog prirode takve bolesti utvrđeni procenat invaliditeta ne može se kasnije povećavati bez obzira na eventualno daljnje pogoršanje oštećenja organizma. Prema odredbama člana 10. Pravilnika o utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 41/04 i 17/13) sa Listom procenta, donesenog na osnovu Zakona o

pravima branilaca i članova njihovih porodica, a na koji se podzakonski propis se poziva i tužitelj, propisano da se endogena i druga urođena ili stečena sklonost koja uvjetuje oboljenja, čija je etiologija nepoznata ili još nije sigurno utvrđena, ne mogu uzimati kao osnova za priznavanje vojnog invaliditeta. Izuzetno se može djelomično priznati vojni invaliditet ako su prve pojave takvih oboljenja nastale pod okolnostima vršenja vojne službe ili se zdravstveno stanje u tim okolnostima znatnije pogoršalo, s obzirom na uobičajeni tok bolesti ili su te okolnosti ometale pravilno liječenje, pa se može smatrati da su te okolnosti ubrzale nepovoljan razvoj oboljenja. U ta oboljenja pored ostalih spadaju i psihička oboljenja kao i sve druge bolesti, endogene i nepoznate etiologije.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 011646 20 Uvp od 12.05.2022. godine)

191.

Član 18. stav 1. tačka 8) Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine

KADA JE U DOVOLJNOJ MJERI OBJEKTIVNO ANALIZIRANO POSTUPANJE TUŽITELJICE U VRIJEME KADA JE OBAVLJAJUĆI NOTARSKU SLUŽBU ZLOUPOTRIJEBILA SVOJ SLUŽBENI POLOŽAJ, TAKVO POSTUPANJE SE MOŽE SMATRATI RAZLOZIMA KOJI JE ČINI NEDOSTOJNOM ZA OBAVLJANJE ADVOKATSKE DJELATNOSTI.

Iz obrazloženja:

Prema predmetnom činjeničnom utvrđenju nadležni organi u smislu odredbe tačke 8) citiranog člana navedenog zakona, a obzirom na nespornu činjenicu da je tužiteljici prema navedenim presudama za krivično djelo zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 1. KZ F BiH izrečena uvjetna osuda (u vrijeme obavljanja notarske djelatnosti sastavila i notarski obradila ugovor o kupoprodaji nekretnina u kojem je evidentirala prisustvo jednog od prodavaca i navela da je identitet utvrdila na osnovu lične karte iako je znala i bila svjesna da ta osoba nije bila u njenom uredu, te prihvatila da se druga osoba potpiše u njeno ime bez punomoći, a potom u nepopunjenu rubriku u Opštem poslovnom upisniku naknadno upisala punomoć i pripojila je ugovoru, pa umjesto pod novim brojem sa poveznicom na stari broj i sa potpisom stranaka napravila izmjenu i dopunu spornog ugovora pod istim brojem Opšteg poslovnog upisnika), nalaze da nije dostojna za obavljanje advokatske djelatnosti i njen zahtjev za upis u Imenik advokata odbijaju. Ovo iz razloga jer su ocijenili da je njeno postupanje kao notara, kada je svjesno i voljno prekršila Zakon o notarima i Pravilnik o radu notara zloupotrijebivši tako povjerenje koje joj je iskazano, u suprotnosti sa dužnostima advokata propisanim Zakonom i Kodeksom advokatske etike, a što njene postupke i po ocjeni ovog suda čini nesavjesnim, pa samim tim i razlogom nedostojnosti iz tačke 8) člana 18. Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine. Ovo pogotovo imajući u vidu da su navedeni postupci tužiteljice protivni i moralnom liku i dužnostima advokata, pa ne jamče da bi ona savjesno i odgovorno obavljala advokatsku djelatnost i pridržavala se pri tome zakona, statuta Advokatske komore i Kodeksa advokatske etike.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 012684 21 U 2 od 01.04.2022. godine)

192.

Član 60. stav 2. Zakona o premjeru i katastru zemljišta

PRAVOSNAŽNA SUDSKA ODLUKA ČIJA IZREKA NIJE DOVOLJNO JASNA I ODREĐENA NE MOŽE PREDSTAVLJATI OSNOV ZA UPIS PROMJENE U KATASTRU.

Iz obrazloženja:

Ispravno je prvostepeni sud ocijenio da su organi uprave pravilno primijenili član 60. stav 2. Zakona o premjeru i katastru zemljišta²¹, utvrdivši da presuda Općinskog suda u Bihaću broj: 17 0 P 006701 08 P od 20.03.2014. godine ne može predstavljati osnov za promjenu upisa posjedovnog stanja. Izreka ove presude je, naime, nejasna i protivrječna sama sebi, jer se njome istovremeno utvrđuje i pravo suvlasništva tužitelja sa dijelom od 1/2 na idealnom dijelu cijele zgrade i pravo etažnog vlasništva tužitelja sa dijelom 1/1 na fizički određenom dijelu te zgrade. Nejasno je stoga da li se pravo tužitelja odnosi samo na fizički određeni dio - stan u potkrovlju porodične kuće ili na idealni dio u cijeloj nekretnini. Pravilan je stoga zaključak da takva presuda nije podobna za izvršenje, odnosno provedbu u katastru.

S obzirom na navedeno, ovaj sud nalazi neosnovanim i ostale prigovore tužitelja istaknute u zahtjevu za vanredno preispitivanje, na koje je, takođe, već odgovoreno i u pobijanoj prvostepenoj presudi.

Iz navedenih razloga ovaj sud je našao da zakonitost pobijane presude prvostepenog suda nije dovedena u sumnju navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje, te je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 U 013938 19 Uvp od 04.03.2022. godine)

193.

Član 1., 2. i 38. Zakona o rudarstvu

Član 16. Zakona o koncesijama

Član 1., 2. i 4. Zakona o pretvorbi društvene svojine

Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH

Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom F BiH

NA DOBRIMA OD OPĆEG INTERESA, KOJA SU U ZEMLJIŠNIM I KATASTARSKIM EVIDENCIJAMA UPISANA KAO DRŽAVNA SVOJINA SA PRAVOM UPRAVLJANJA U KORIST DRUŠTVENOG PREDUZEĆA, NIJE SE MOGAO UTVRDITI GUBITAK PRAVA UPRAVLJANJA I NALOŽITI UPIS PRAVA VLASNIŠTVA I POSJEDA U KORIST OPĆINE NA OSNOVU ZAKONA O RUDARSTVU, ZAKONA O KONCESIJAMA I ZAKONA O PRETVORBI DRUŠTVENE SVOJINE, JER ISTIM NIJE REGULISANO PITANJE VLASNIŠTVA I UPRAVLJANJA NA DOBRIMA OD OPĆEG INTERESA, NITI BILO KAKVA MOGUĆNOST RASPOLAGANJA DRŽAVNOM IMOVINOM. OVO POSEBNO IMAJUĆI U VIDU ZAKON O PRIVREMENOJ ZABRANI RASPOLAGANJA DRŽAVNOM IMOVINOM BOSNE I HERCEGOVINE I ZAKON O PRIVREMENOJ ZABRANI RASPOLAGANJA DRŽAVNOM IMOVINOM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, KOJI ZAKONI SU LEX SPECIALIS U VEZI SA PITANJEM RASPOLAGANJA DRŽAVNOM IMOVINOM, A ŠTO JE MORALO BITI PREDMETNOM RAZMATRANJA NADLEŽNIH ORGANA, A I PRVOSTEPENOG SUDA.

---

²¹ „Službeni list SR BiH“ br. 14/78, 12/87 i 26/90 i „Službeni list R BiH“ br. 4/93 i 13/94

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 1. i 2. Zakona o rudarstvu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 26/10) je regulisano da je rudno blago (a što su i sve mineralne sirovine koje se eksploatišu) dobro od općeg interesa i pod posebnom zaštitom, te da se (član 38.) dozvoljava eksploatacija mineralnih sirovina na osnovu koncesije. Odredbom člana 16. Zakona o koncesijama („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, br. 2/00 i 14/02) je propisano da se pravo iz ugovora o koncesiji (npr. pravo na eksploataciju) na nekretninama upisuje u zemljišne knjige i druge evidencije o nekretninama. Nadalje, odredbama Zakona o pretvorbi društvene svojine je regulisano da danom stupanja na snagu ovog zakona Republika Bosna i Hercegovina postaje nosilac prava svojine na imovini u društvenoj svojini na kojoj pravo raspolaganja nema Federacija Bosne i Hercegovine i to, pored ostalog, prirodnim bogatstvima i dobrima u općoj upotrebi (član 1.), da stvarna prava trećih lica na nekretninama iz člana 1. ovog zakona, koja su stečena u skladu sa zakonom, ne mijenjaju se (član 3.), te da ovlaštenja i obaveze po osnovu svojine iz člana 1. ovog zakona za organe Republike, okruga-kantona i općina će se urediti posebnim zakonom (član 4.).

Prema citiranim zakonskim odredbama, na koje se u svome rješenju pozvao prvostepeni organ, a i prvostepeni sud, jasno proizilazi da tim odredbama uopće nije regulisan vlasničko-pravni režim rudnog blaga, kao dobra u općoj upotrebi, već samo njegova eksploatacija na osnovu koncesije, te da je Republika Bosna i Hercegovina postala nosilac prava vlasništva na imovini u društvenoj svojini, s tim što pitanje raspolaganjanja državnom imovinom citiranim propisima uopće nije regulisano. Kako prema podacima iz spisa predmeta proizilazi da je predmetno zemljište dobro od općeg interesa i da je u zemljišnim i katastarskim evidencijama upisano kao državna svojina sa pravom upravljanja u korist prednika tužitelja, to nije jasno kako je prvostepeni organ utvrdio gubitak prava upravljanja na predmetnom zemljištu, naložio brisanje upisanog prava upravljanja i posjeda i naložio upis prava vlasništva i posjeda u korist Općine V., obzirom da u citiranim propisima nije imao osnova za takvu odluku, jer istim nije regulisano pitanje vlasništva i upravljanja na dobrima od općeg interesa, niti bilo kakva mogućnost raspolaganja državnom imovinom. Ovo posebno imajući u vidu Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08) i Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 i 41/08), koji zakoni su lex specialis u vezi sa pitanjem raspolaganja državnom imovinom, a što nije bilo predmetom razmatranja ni nadležnih organa, a ni prvostepenog suda, niti su u svojim odlukama u tom pogledu dali bilo kakve razloge.

Prema naprijed iznesenom ovaj sud je, primjenom člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, uvažavanjem zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke riješio kao u izreci ove presude. U ponovnom postupku prvostepeni organ će u skladu sa primjedbama iz ove presude donijeti pravilno i na zakonu zasnovano rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 009517 18 Uvp od 03.02.2022. godine)

194.

Član 3. stav (1) i (2) i član 11. stav (1), (3) i (4) Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata

KORISNICIMA PRAVA NA PENZIJU PREMA ZAKONU O POTVRĐIVANJU PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU OSTVARENU POD POVOLJNIJIM UVJETIMA TA PENZIJA SE MOGLA ISPLAĆIVATI SAMO DO 01.08.2013. GODINE, DO KOJEG DATUMA JE TIM KORISNICIMA FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE BIO DUŽAN DONIJETI NOVA RJEŠENJA (KOJIMA ĆE SE ODREDITI NOVI IZNOS PRIJEVREMENE POVOLJNIJE STAROSNE PENZIJE NA NAČIN I PO POSTUPKU UTVRĐENIM ZAKONOM O PRIJEVREMENOM POVOLJNIJEM PENZIONISANJU BRANILACA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA) SA ISPLATOM PENZIJE PO TIM RJEŠENJIMA OD 01.08.2013. GODINE.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 3. stav (1) i (2) Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata propisano je da korisnici prava na penziju prema Zakonu o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/11 i 37/12) zadržavaju pravo na penziju i nastavlja im se isplata penzije do isteka roka iz člana 11. ovog zakona, te da će se korisnicima penzija iz stava (1) ovog člana ponovno preračunati penzija na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom. Odredbama člana 11. stav (1) istog zakona regulisano je da je Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje dužan u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona (stupio na snagu dana 30.05.2013. godine), po službenoj dužnosti, provesti postupak i donijeti nova rješenja korisnicima prava na povoljniju penziju iz člana 3. istog zakona nad kojima je okončan postupak kontrole u skladu sa Zakonom o kontroli zakonitosti korištenja prava iz boračko-invalidske zaštite ("Službene novine Federacije BiH" broj: 82/09), a za korisnike nad kojim nije okončan postupak kontrole u skladu sa istim zakonom, donijet će se privremena rješenja do okončanja postupka kontrole zakonitosti, a po okončanju kontrole zakonitosti i za ova lica izdat će se rješenja u skladu sa Zakonom. Stavom (3) istog člana je propisano da su korisnici prava na povoljniju penziju iz člana 3. ovog zakona dužni na zahtjev Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje dostaviti potrebnu dokumentaciju za provođenje postupka izdavanja novih rješenja i da će se korisnicima prava iz člana 3. ovog zakona odrediti novi iznos penzije u skladu sa odredbama ovog zakona, dok stav (4) propisuje da isplata penzija prema ovom zakonu korisniku prava na povoljniju penziju iz člana 3. ovog zakona pripada od 01.08.2013. godine. Članom 27. istog zakona je propisano da danom stupanja na snagu tog zakona prestaje važiti Zakon o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/11 i 37/12).

Prema tome, u smislu citiranih zakonskih odredaba jasno proizilazi da je tužitelj bio korisnik prava na penziju prema Zakonu o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima (tim zakonom mu je potvrđeno pravo na penziju ostvarenu po Uredbi III, koja uredba je stupanjem na snagu tog zakona prestala da važi), te da je stupanjem na snagu Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata zadržao pravo na priznatu penziju i da mu je nastavljena njena isplata sve do 01.08.2013. godine, do kojeg datuma je tuženi Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje bio dužan po službenoj dužnosti, provesti postupak i donijeti nova rješenja korisnicima prava na povoljniju penziju prema Zakonu o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima, sa isplatom penzije po tim rješenjima od 01.08.2013. godine. Stoga su neosnovane tvrdnje tužitelja da njegova ranija penzija ostvarena po Uredi III nije obuhvaćena Zakonom o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 014210 19 Uvp od 06.01.2022. godine)

ZAUZETI STAVOVI U PREDMETIMA ISPLATE NOVČANIH POTRAŽIVANJA PO IZVRŠENOJ ISPRAVI OD 15.03.2022. GODINE

- 1) kada je prvostepeni sud donio presudu u punoj jurisdikciji i izrekom se tuženi obavezuje da tužiocu isplati novčanu tražbinu **na ime neisplaćenih mjesečnih invalidnina** u određenim iznosima i za određene periode, **pa se navodi, a mjesečne invalidnine (uvećane za iznose) usklađene sa članom 57. stav 3., 4. i 5. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica**, u tim slučajevima se zahtjev za vanredno preispitivanje uvažava i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno rješavanje.
- 2) kada je prvostepeni sud donio presudu u punoj jurisdikciji i izrekom se tuženi obavezuje da tužiocu isplati novčanu tražbinu na ime **zakonskih zateznih kamata** na mjesečne invalidnine u određenim iznosima i za određene periode, **pa se navodi, a mjesečne invalidnine usklađene temeljem člana 57. stav 3., 4. i 5. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica**, u tim slučajevima se zahtjev za vanredno preispitivanje uvažava i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno rješavanje.

PRAVNO SHVATANJE ZAUZETO NA SJEDNICI UPRAVNOG ODJELJENJA OD 17.06.2022. GODINE U VEZI PRIMJENE ČLANA 52. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA

Ako Vrhovni sud Federacije BiH primjenom člana 52. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima dozvoli ponavljanje postupka, stavit će van snage raniju odluku u cijelosti ili djelimično. Kada se primjenom stava 4. istog člana rješava o glavnoj stvari, Vrhovni sud Federacije nije nadležan i u tom slučaju bi se oglasio nenadležnim i predmet ustupio nadležnom kantonalnom sudu, primjenom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti braniteljsko-invalidske zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 103/21).

ABECEDNI STVARNI REGISTAR 2022. GODINE

KRIVIČNO PRAVO

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

- Povreda prava na odbranu (25)
- Povreda prava na odbranu (26)
- Povreda prava na odbranu (27)
- Povreda prava na odbranu (28)
- Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe (29)
- Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe (30)
- Presuda zasnovana na dokazu na kome se po odredbama ZKP FBiH ne može zasnivati presuda (31)
- Optužba prekoračena (32)
- Izreka presude nerazumljiva (33)
- Izreka presude nerazumljiva (34)
- Presuda nema razloga o odlučnim činjenicama (35)
- Presuda nema razloga o odlučnim činjenicama (36)
- Presuda nema razloga o odlučnim činjenicama (37)
- Rješenje nema razloga o odlučnim činjenicama (38)
- Rješenje nema razloga o odlučnim činjenicama (39)
- Pogrešna primjena člana 329. stav 1. ZKP FBiH (40)
- Povreda pretpostavke nevinosti (41)
- Neprimjenjivanje odredaba člana 15. stav 2. i 296. stav 2. ZKP FBiH prilikom donošenja presude (42)

DNK vještačenje

- Uzimanje uzoraka biološkog materijala za DNK vještačenje (13)

Kažnjavanje zbog narušavanja reda i procesne discipline

- Kažnjavanje branitelja zbog ometanja reda na glavnom pretresu (19)

Mjere zabrane

- Uvjeti za određivanje mjera zabrane (14)
- Trajanje mjera zabrane određenih od strane suda pri odlučivanju o prijedlogu za produženje pritvora (15)

Nedozvoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija

- Neovlašćeno držanje vatrenog oružja, municije ili eksplozivnih materija kao radnja učinjenja krivičnog djela (5)

Nepravo ponavljanje krivičnog postupka

- Uvjeti za nepravo ponavljanje krivičnog postupka (43)

Odmjeravanje kazne

- Stepen krivnje optuženog kao olakšavajuća okolnost (2)

Odmjeravanje kazne osuđenoj osobi

- Uvjeti za primjenu odredaba o odmjerenju kazne za krivična djela učinjena u sticaju (3)

Pravo branitelja na pregled spisa i dokumentacije

- Obaveza obavještanja branitelja o dokazima bitnim za procjenu zakonitosti pritvora (11)

Presuda kojom se optuženi oglašava krivim

- Činjenični opis djela u presudi kojom se optuženi oglašava krivim (22)
- Sadržaj činjeničnog opisa djela kada je krivično djelo učinjeno nečinjenjem (23)

Presuda na osnovu priznanja krivnje

- Obavezan sadržaj obrazloženja presude na osnovu priznanja krivnje (24)

Pretraganje stana, ostalih prostorija i pokretnih stvari

- Učešće u pretresanju ovlaštene službene osobe koja nije u naredbi za pretresanje imenovana kao ovlaštena službena osoba na koju se naredba odnosi (12)

Razlozi za pritvor

- Obaveza utvrđivanja uvjeta za produženje pritvora (16)

Rješenje o sudskoj opomeni

- Sadržaj izreke rješenja o sudskoj opomeni (44)

Rješenje o privremenim mjerama

- Određenje sadržine privremene mjere u rješenju kojim se određuje privremena mjera osiguranja (45)

Trajanje pritvora u istrazi

- Odluka suda o prijedlogu za produženje pritvora osumnjičenom (17)
- Obaveza suda da donese pravomoćnu odluku o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora (18)

Umišljaj

- Okolnosti od značaja za ocjenu psihičkog odnosa učinitelja prema posljedici (4)

Vežanost presude za optužbu

- Objektivni identitet presude i optužbe (20)
- Izmjena činjeničnog opisa djela u izreci presude u odnosu na opis djela u optužnici (21)

Zakonitost dokaza

- Uzimanje sa ruku osumnjičenog mikrotragova barutnih čestica (6)
- Oduzimanje dokumentacije na osnovu naredbe za privremeno oduzimanje predmeta u kojoj nije naveden pravni osnov za privremeno oduzimanje predmeta (7)
- Bitna povreda odredaba o postupku vještačenja (8)
- Propusti da se o izvršenoj procesnoj radnji sačini zapisnik, izda potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, izvrši pretres uređaja za pohranjivanje elektronskih podataka

prilikom njegovog privremenog oduzimanja i odredi čuvanje privremeno oduzetog predmeta (9)

- Zasnivanje presude na nalazu i mišljenju vještaka koji nije ispitan na glavnom pretresu (10)

Zastarjelost

- Početak toka zastarjelosti (1)

GRAĐANSKO PRAVO

Diskriminacija

- analogna situacija (97)
- antidiskriminacijski postupak (100)
- diskriminacijski osnov (100)
- kolektivna tužba (103)
- komparator (100)
- legitiman cilj (98)
- mobing (95, 96)
- pravno zaštićeni osnov (99, 101)
- pretežna vjerovatnoća (100)
- stepen sigurnosti (99, 100)
- test proporcionalnosti (98)
- vjerovatnost diskriminacije (99)
- zabranjeni osnov (96)

Izvršni postupak

- prigovor na rješenje o izvršenju (116)

Nasljedno pravo

- nasljedno-pravni zahtjev (90, 93)
- novi nasljednik (91, 93)
- utvrđenje ništavosti testamenta (92)

Obligaciono pravo

- besplatno raspolaganje (61)
- kasko osiguranje (67)
- mjesto plaćanja mjenice (71)
- naknada štete po osnovu tuđe pomoći i njege (58)
- naknada štete zbog umanjena životne aktivnosti (59)
- ništavost ugovora (52, 53)
- objektivna odgovornost za štetu (55)
- odgovornost za štetu učinioca krivičnog djela (57)
- osiguranje od posljedica nesretnog slučaja (68)
- pažnja dobrog privrednika (54)
- ponuda za sklapanje ugovora (50)
- prekid zastarijevanja (64)
- pretpostavljena krivica (55)
- prijenos mjenice (72)
- solidarna odgovornost za prouzrokovanu štetu (56)
- subjektivna odgovornost za štetu (54)
- ugovor o cesiji (65)
- ugovor o međunarodnoj prodaji robe (70)
- ugovor o osiguranju (67)
- upravitelj - prinudni upravitelj (69)

- uslov (51)
- zastarjelost potraživanja (53, 62)

Parnični postupak

- formalna pravosnažnost (110)
- izuzeće vještaka (109)
- litispendencija (104)
- opoziv punomoći (111)
- pravosnažno presuđena stvar (105, 106)
- prekid postupka (113)
- prethodno pitanje (113)
- prigovor mjesne nenadležnosti (107)
- punomoć (108)
- revizija (110)
- rješenje kojim postupak nije završen (110)
- vrijednost spora (112)

Porodično pravo

- bračna stečevina (75, 76, 77)
- posebna imovina (75)

Pravni stavovi

- etažno vlasništvo (125, 127)
- konsolidacija (132)
- odbacivanje tužbe (129)
- odgovornost u slučaju udesa izazvanog motornim vozilom (121)
- održavanje zajedničkih dijelova zgrade (127)
- pravo preče kupovine (134)
- revizija (122)
- teret dokazivanja (123)
- trošak PDV-a (124)
- tužba za naknadu štete (128)
- uslov punovažnosti za upis u zemljišnu knjigu (133)
- vrijednost predmeta spora (126)
- zastarjelost zahtjeva za prinudnu naplatu sudske takse (131)
- Zaštitni fond (130)

Privredno pravo

- odgovornost članova društva (74)
- sukob interesa (73)

Radno pravo

- dodatak na platu (86)
- menadžerski ugovor (81)
- naknada za odvojeni život od porodice (87)
- naknada za prekovremeni rad (86)
- naknada za troškove prijevoza (85)
- odluka Ustavnog suda BiH (88)
- osnovna plata (86)
- otkaz ugovora o radu (80, 82, 83, 84)

- pravo na regres (79)
- radni odnosi posebnih kategorija zaposlenika (78)
- zastarni rok za potraživanje naknade plate (84)
- zaštita prava iz radnog odnosa (83)

Stambeno pravo

- minimalna potreba stanovanja (89)
- nosilac stanarskog prava (89)

Stečaj i likvidacija

- likvidacioni upravnik (119)
- pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika (117, 118)
- posebna likvidacija (120)
- stečajna masa (117, 118)

Vanparnični postupak

- apostile (115)
- priznanje strane sudske odluke (114, 115)

UPRAVNO PRAVO

Advokatura

- pravo na upis (191)

Boračko-invalidska zaštita

- obnova postupka (13)
- egzistencijalna novčana naknada (186)
- procenat vojnog invaliditet (190)
- prijevremena povoljnija starosna penzija (194, 187)

Katastar

- greška upisa u katastar (181)
- upis promjene (192)

Eksproprijacija

- javni interes (183, 184)
- naknada (185)
- inicijativa (140)

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- vremensko važenje zakona (169)
- povećanje penzije (170)
- vraćanje preplaćenog iznosa penzije (171)
- liječenje nije završeno (172)
- starosna penzija (173, 174)

Porez

- prinudna naplata (175)

Poticaj u poljoprivredi

- novčana podrška (188)

Registar udruženja

- upis u registar udruženja (176, 177)

Rudarstvo

- upis prava vlasništva (193)

Stambeni odnosi

- obnova ugovora (178)
- vraćanje stana u posjed (179)
- ugovor o korištenju stana (189)

Socijalna zaštita

- civilna žrtva rata (182)

Zdravstveno osiguranje

- povreda na radu (180)

Uredba o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju

- starosna penzija (187)

Upravni postupak

- ostvarivanje prava (135)
- pravosnažnost rješenja (136)
- nadležnost organa (137, 140)
- pokretanje postupka (138)
- tok postupka (139)
- dostavljanje (141)
- izmjena zahtjeva (142)
- prethodno pitanje (143)
- uvjerenje (144)
- organ koji donosi rješenje (145)
- obrazloženje rješenja (146)
- obnova postupka (147, 148, 149)
- ukidanje rješenja po pravu nadzora (150)
- obustava izvršenja (151)
- dejstvo odluka Ustavnog suda FBiH (152)
- naknada troškova (153)
- određivanje drugog nadležnog suda (154)

Upravni spor

- pokretanje upravnog spora (155, 156, 157)
- šutnja administracije (158, 159)
- naknadno donesen upravni akt (160)
- javna rasprava (161)
- navodi tužbe (162)
- svojstvo stranke (163)
- odgoda izvršenja (164)
- ponavljanje postupka (165, 166)
- dopunsko rješenje o troškovima (167)

Pravni stav od 15.03.2022. godine

- isplata novčanih potraživanja po izvršnoj ispravi

Pravno shvatanje od 17.06.2022. godine

- ponavljanje postupka član 52. Zakona o upravnim sporovima

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH”, broj 6/99)
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23)
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH”, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20)
- Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom („Službene novine FBH”, broj 71/14)

GRADANSKO PRAVO

- Zakon o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ br. 66/13 i 100/13)
- Zakon o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ br. 25/03 i 67/05)
- Zakon o rudarstvu Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ broj 26/10)
- Zakon o rudarstvu Kantona Sarajevo
(„Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 29/12)
- Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta
(„Službeni list FNRJ“ broj 52/58)
- Zakon o obligacionim odnosima
(„Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list R BiH“ br. 2/92 i 13/93 i „Službene novine F BiH“ br. 29/03 i 42/11)
- Zakon o održavanju zajedničkih dijelova zgrada i upravljanja zgradama u Srednjo-bosanskom kantonu
(„Službene novine SBK“ broj 5/14)
- Konvencija Ujedinjenih nacija o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. godine
- Zakon o mjenici Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ br. 32/00 i 28/03)
- Zakon o privrednim društvima
(„Službene novine F BiH“ broj 81/15)
- Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05, 41/05 i 31/14)
- Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ br. 43/99, 32/00, 29/03)
- Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ br. 26/16, 89/18, 23/20-Odluka Ustavnog suda FBiH i 49/21)
- Zakon o platama i naknadama policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ broj 45/10)
- Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine

(„Službene novine F BiH“ br. 23/00 i 50/00)

- Zakon o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ broj 6/95)
- Zakon o stambenim odnosima
(„Službeni list SR BiH“ br. 14/84, 12/87, 36/89 i 2/93, „Službene novine F BiH“ br. 11/98, 38/98 i 19/99)
- Protokol broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda
- Zakon o nasljeđivanju
(„Službene novine Federacije BiH“ br. 80/14, „Službeni list SRBiH“ br. 7/80, 15/80
„Službeni list R BiH“ broj 13/94)
- Zakon o zabrani diskriminacije
(„Službeni glasnik BiH“ br. 59/09 i 66/16)
- Protokol broj 12 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda
- Zakon o parničnom postupku
(„Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)
- Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima
(„Službeni list SFRJ“ br. 43/82 i 72/82) koji je preuzet kao republički zakon i primjenjuje se na osnovu odredbe člana 458. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)
- Zakon o izvršnom postupku
(„Službene novine F BiH“ br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 35/12, 46/16 i „Službeni glasnik BiH“ broj 42/18-Odluka Ustavnog suda BiH broj U-20/16)
- Zakon o stečajnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“ br. 29/03, 32/04, 4/17-Odluka US i 52/18)
- Zakon o komunikacijama Bosne i Hercegovine
(„Službeni glasnik BiH“ broj 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12)
- Pravila 77/2015 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga
(„Službeni glasnik BiH“ br. 3/16 i 67/21)
- Zakon o likvidacionom postupku
(„Službene novine F BiH“ broj 29/03)
- Zakon o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju
(„Službene novine F BiH“ broj 24/05)
- Zakon o advokaturi FBiH
(„Službene novine F BiH“ br. 40/02, 29/03, 18/05 i 68/05)

UPRAVNO PRAVO

- Zakon o upravnom postupku
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05)
- Zakon o parničnom postupku
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09, 81/09 i 55/12)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 13/18 i 93/19)
- Ugovor o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske
(„Službeni glasnik BiH“, broj 6/01)
- Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17)
- Pravilnika o radu ljekarskih komisija za nadzor i medicinsko vještačenje
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 77/08)
- Zakon o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 41/13 i 90/17)
- Zakon o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 54/19)
- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i porodice sa djecom
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18)
- Zakon o premijeru i katastru zemljišta
(„Službene list SR BiH“, br. 14/78, 12/87 i 26/90 i „Službeni list R BiH“, br. 4/93 i 13/94)
- Zakon o eksproprijaciji
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 70/07, 36/10 i 25/12)
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine

(„Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 32/01 i 48/11)

- Uredbe o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 18/04 i 27/04)
- Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10)
- Zakon o stambenim odnosima
(„Službeni list SR BiH“, br. 14/84, 12/87 i 36/89, „Službeni list R BiH“, broj 2/93, „Službene novine Federacije BiH“, br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99)
- Zakon o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 25/02, 40/02, 29/03, 18/05, 68/05 i 42/11)
- Zakon o rudarstvu
(„Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 26/10)
- Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine
(„Službeni glasnik BiH“, br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08)
- Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 i 41/08),
- Zakon o udruženjima i fondacijama
(„Službene novine Federacije BiH“, broj 45/02)